48 OLDAL • ÁRA 4 DINAR

Poštarina plaćena u gotovom!

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVIII. évfolyam. Szubotica, 1927. VASARNAP, április 17. 105. szám

Telefon: Kiadóhivatal 8—58 Szerkesztőség 5—10, 8—58
Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben

Előfizetési ár negyedévre 165 din.

Szerkesztőség: Zmaj Jovin trg. 5. szám (Minerva-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Zmaj Jovin trg 5. (Minerva-palota)

Jogok föltámadása

A husvéti legenda, amely a mondhatatlan kinok sötét jelvényét az örök életbe üdvözítő boldog hit szimbolumává fényesitette, bekopogtat minden szivbe, örömmé cirógatja a fáidalmat, reménnyé varázsolja a gondot és az üdvösséges jövő igéretének balzsamát hullatja a szenvedésre. Feltámadott a keresztre feszitett Igazság és a halhatatlanság trónusára emelkedett az eltemetett Szeretet. Véget ért a nagypénteki borzalom, a megkondult harangok zenéjében a test börtönének zárait letördelő lélek himnusza szárnyal a végtelenségbe.

Az ünnep ihlete fölsegiti a gondolatot a mindennapiság porából a nagy célok távlatába, ahonnan sziklányi akadályok göröngyöknek mutatkoznak és diadalmas elindulásként bontakozik ki minden igaz kezdés. Harminc ezüstpénz megtántorithatja a hüséget, a hivek tömege feszitsd meg-et rikoltó csőcselékké aljasulhat és őrizhetik légiók a sirt, hogy az Eszme ki ne törjön belőle: a világ megigazulásáért vivott harc mégsem hiábavaló. A milliókért élő egyéni kiválóság bukásának tragikuma áldott termőföld, amelyben jobb idők vetései érlelődnek. A keskeny küszöböt, amely a születést és halált összeköti, a megváltás hite az örökkévalóság talapzatává épiti ki az emberi szellem csodákba nyuló alkotásainak fundamentumául. Az ut karácsonytól husvétig az ember tragédiájának grafikonja. Aki a vakot látóvá teszi és Jairus lányát feltámasztja halottaiból, a farizeusok hatalomféltő haragját vonja magára és a bátor megmozdulás virágvasárnapi lendülete a Kálvárián omlik össze. Vérben és könnyben ujhodnak meg a husvétot fakasztó energiák és a messiási ábránd a fejlődés reális tényezőjévé válik, amikor az önfeláldozás szent lázát oltja az emberiséget megváltó cselekedetek hőseibe.

*

Husvét evangéliumi poézise azt a legfőbb történelmi igazságot rámázza be, hogy az emberi jogokért folytatott küzdelem nem bukhat el. Az ünnepi áhitat megtisztult hangulatában a kisebbségi sorba szakadt magyarság visszapillant megpróbáltatásainak stációira, amelyeken kilenc év alatt keresztülment azzal a rendületlen hittel, hogy az ő nagyhetének is husvétban kell feloldódnia.

A nacionalizmus a kisebbségek nyelvi és kulturális célkitüzéseit az államellenesség interdiktuma alá helyezi. De akarunk-e mást, mint ami minden embert megillet, hogy az anyánktól tanult nyelvet szabadon használhassuk és az őseinktől örökölt kulturát zavartalanul továbbfejleszthessük? Ha ez a törekvés a faji többség által alkotott állam nemzeti szuverénitásának csorbitása volna, akkor mint programot sem lehetne megtürni, ha pedig a program approbálva van, akkor nem lehet államérdek, hogy megvalósitása elől elzárkózzanak. A nyelvi és kulturális szabadság, a politikai és gazdasági jogegyenlőség vágya a lélekneк azokból a mélységeiből fakad, amelyekből Krisztus vallása felbuzgott a gyöngék és jogfosztottak vigasztalására.

*

A jugoszláviai magyarság virágvasárnapja öt évvel ezelőtt virradt fel a magyar párt szentai zászlóbontásával. A vezérek megszerkesztették a programot, amely szigoruan az alkotmányban biztositott jogok kiharcolására szoritkozik. Megindult a szervezkedés munkája és a magyar kisebbség földerült bizalma a siker délibábját festette a szemhatárra. A magyar párt megalakulásának ténye is már haladás volt. Az optimizmus tavaszi felpezsdülésében ki gondol az elkövetkező bőjti szelekre? A magyarság parlamenti képviselet nélkül maradt és a választásokon szenvedett vereség az egész vezérkart letargiába sülyesztette. Csak a tartományi választások kiirásával kezdett oszladozni a nagyheti boru és a paktum, amelyet a magyar párt a radikálisokkal kötött, a feltámadás reményét szivárványozta. Éreztük a megértés angyalszárnyának suhogását és nagy reményeket füztünk a kormányzópárt és a magyarság politikai együttmüködéséhez. Azonban épen a szövetségesünk részéről téptették meg a bácskai tartománygyülésen azt az illuziónkat, hogy közelebb jutottunk a nyelvkérdés méltányos megoldásához. És mégsem adjuk át magunkat a csüggedésnek és mégis bizunk benne, hogy a mi kisebbségi életünk *Passio Domini*-ja is a husvéti végkifejlés felé nyomul. Ha az egyik magyar tartományi képviselő elsietett taktikája okozta a ránk szakadt csalódást, ki kell igazitanunk a hibás lépést; ha a faji többség nemzeti érzékenysége még mindig demonstrációt lát egy kisebbségi jog gyakorlásának kisérletében, inkább a Várady Imre bölcs kunktátorságát szabjuk magunk elé, semmint az elért vivmányokat huszáros bravurokkal kockáztassuk. A türelmetlenséggel szegezzük szembe a mi türelmünket és a kételkedés felénk tóduló hüvös légáramlatát tiszta szándékaink feltárásával melegitsük át. Higyjünk megingathatatlanul és hinni fognak nekünk. Türjünk keresztényi megnyugvással és fel fog ránk ragyogni a kisebbségi jogok husvétja.

Konfliktus támadt Németország és a nagyhatalmak között

A német kormány nem engedte meg a berlini francia és angol katonai attaséknak, hogy ellenőrizzék a keleti erődök lerombolását

Párisból jelentik: A külügyminisztérium sajtóosztálya félhivatalosan közli, hogy azok az államok, amelyek Németország lefegyverzése felett katonai ellenőrzést gyakoroltak,

összeütközésbe kerültek a német birodalmi kormánnyal, mert az nem engedte meg, hogy az illetékes államok berlini katonai attaséi, mint katonai szakértők megszemléljék Königsbergben, Küstrinben és Glogauban a várak és erődök elpusztását,

amint azt a Nagykövetek Tanácsa elrendelte.

A *Quai d'Orsay* félhivatalos közleményében igyekszik a konfliktust ártalmatlannak feltüntetni és jelzi, hogy

a békés megegyezés nem kétséges, azonban az angol és francia nagykövet Berlinben tiltakozott a birodalmi kormány eljárása ellen.

A konfliktus kimenete elé nagy érdeklődéssel tekintenek a francia politikai körökben, mert nagyon könnyen lehetséges, hogy a konfliktus kiéleződik.

Lemondott a kormány

A minisztertanács ülése után fél nyolckor a miniszterelnök az udvarhoz ment és benyujtotta a kormány lemondását

Vukicsevics Velja deszignálását várják

Beogradból jelentik: Miután Uzunovics miniszterelnöknek az a kisérlete, hogy a demokratákat bevonja a kormánykoalicióba, nem sikerült, nyilvánvalóvá vált, hogy a miniszterelnök maga is érettnek látja a helyzetet a jelenlegi parlamenti viszonyok megváltoztatására. A demokratákkal való tárgyalások megszakadása után és a délelőtti audienciája megérlelte Uzunovicsban azt a szándékot, hogy a kormány lemondásával járuljon hozzá a helyzet tisztázásához.

Uzunovics szombaton este hét órakor összehivta a kormány tagjait, akikkel ismertette tárgyalásainak anyagát, majd közölte velük, hogy benyujtja lemondását.

A minisztertanács után Uzunovics

negyed nyolckor a királyi udvarhoz ment és Őfelségének bejelentette a kormány lemondását.

A miniszterektanácsról távozó miniszterek az ujságirók előtt megerősitették azt, hogy Uzunovics a kormány lemondását vitte a királyi udvarhoz.

Uzunovics az audiencia után visszatért a miniszterelnökségre, ahol az ujságiróknak a következőket mondotta:

— Benyujtottam lemondásomat és most felmegyek a kabinetterembe, hogy megirjam lemondásom indokait.

Lehet, hogy röviddesen más emberek jönnek, akik a lehetőség határain belül ki fogják elégiteni az önök kivánesiságát. Annyit most is mondhatok, kivánom, hogy olyan kormány alakuljon, mely hasznos az országra nézve.

Politikai körök biztosra veszik, hogy az

uj kormányt Vukicsevics Velja fogja megalakitani

a radikálisok, a demokraták és a szlovén néppárt bevonásával.

Radics István nyilatkozata

Zagrebből jelentik: Szombaton délelőtt tiz órakor *Radics* Pavle *Dimitrijevics* Mita társaságában Zagrebba érkezett. Radics Pavle megérkezése után azonnal összehivták a horvát parasztpárt vezetőségét, amely délután egy óráig tanácskozott. Radics István jókedvüen távozott a parasztpárti klubhelyiségből Radics Pavle társaságában. A *Bácsmegyei Napló* zagrebi munkatársa megkérdezte Radics Istvántól, hogy van-e valami ujság.

— Van — mondotta Radics — még pedig sok érdekes dolog. Megállapitottuk, hogy *türhetetlen a kormány jelenlegi taktikája a parlamenttel szemben.* A költségvetés megszavazása óta nem dolgoztak semmit. Kedden összeül a parlament és ugy hallom, hogy megint el akarják napolni — májusig. Ezt mi tovább nem türhetjük. Egész komolyan megtárgyaltuk azt a kérdést: vajjon *ilyen körülmények között továbbra is bent maradhatunk-e a parlamentben.* Ezért magamhoz kérettem Radics Pavlét, hogy megbeszéljük a teendőket.

Radics Pavle, akinek az egész beszélgetés nem tetszett, autóba ültette Radics Istvánt, aki az autóból még igy szólt a *Bácsmegyei Napló* munkatársához:

— Még nem beszéltük meg a dolgokat egész részletesen.

A szanálás jegyében

Körkérdés néhány politikushoz, aki résztvett a költségvetés vitájában, arról, hogy mikép lehet a gazdasági válságot enyhiteni

Az 1927—28. évi költségvetés és a hozzátartozó pénzügyi törvény a maga számos fontos rendelkezésével és a kormánynak biztositott széleskörü felhatalmazásaival uj alapul szolgál nemcsak az állami pénzügyek vezetésére, hanem az ország egész gazdasági életének is. Az ország gazdasági élete szakemberek és laikusok egyöntetü megállapítása szerint sulyos válságon megy át és ennek az uj költségvetésnek, amely már a szanálás jegyében készült, kellene a válság megoldása kiinduló pontjának lennie. Hogy ez a várakozás mennyire fog megvalósulni, azt majd csak a jövő fogja megmutatni.

A költségvetés mellett még egy egész sor egyéb intézkedést is vár az ország népe a kormánytól és a parlamenttől a gazdasági válság enyhitésére és fokozatos megszüntetésére. Éppen ezért nagy érdeklődésre tarthat számot azoknak a politikusoknak a véleménye a költségvetés várható gazdasági visszahatásairól és az ezenfelül szükséges intézkedésekről, akik a legtevékenyebben vettek részt a költségvetés bizottsági és parlamenti tárgyalásában és nagyrészt mint a parlamenti pártok előadói is szerepeltek. A *Bácsmegyei Napló* beogradi szerkesztősége tehát körkérdéssel fordult a legagilisabb költségvetési szónokokhoz.

Kérdéseink a következők voltak:

1. Hozzájárulhat-e az 1927—28. évi uj költségvetés és pénzügyi törvény a gazdasági válság szanálásához?

2. A költségvetés mellett még milyen pénzügyi intézkedéseket tart szükségesnek ahhoz, hogy gazdasági életünk általában normális állapotokba jusson?

3. Mi a véleménye a dinár értékéről és milyen irányban kellene valutáris politikánknak fejlődnie?

4. Szüksége van-e az államnak és milyen mértékben külföldi kölcsönökre és mit kellene tenni az ország hitelének a külföldön való emelésére?

5. Kedvezőnek tartja-e a mostani időpontot ilyen kölcsönök megkötésére?

6. Szükségesnek és jogosultaknak tart-e ezenkivül még belföldi kölcsönöket és mi legyen ezeknek a célja?

7. Szükségesnek tartja-e, hogy a külföldi tőkét beengedjék az országba és mit kellene tenni, hogy szolid külföldi tőke jusson be?

8. Az adóegységesitési javaslatot, ahogyan azt a parlamenti bizottság elfogadta, az adókérdés állandó megoldásának tartja-e és el fogja-e birni a nép ezeket a terheket?

9. Szükség van-e a monopolpolitika gyökeres reformjára?

10. Milyen intézkedéseket tart még fontosaknak és szükségeseknek a gazdasági válság megoldására, tekintettel a mezőgazdaságra, iparra, szövetkezeti életre, az erdők és bányák kiaknázására és az egyéb gazdasági ágakra?

A fenti kérdésekre beérkezett válaszok a következők:

Demetrovics Juraj:

A feltett kérdésekre a következőket válaszolom:

Az 1927/28. évi költségvetés a népre ugyanolyan egyenes és közvetett adóterheket ró, mint az 1926/27. évi. Éppen ezért joggal lehet várni *a gazdasági válság erősödését* az országban, mert hiszen *az adóterhek tulhaladják a polgárok teherviselő képességét.* Az esetleges uj tartományi önkormányzati pótadók, az eddigi magas községi terhek mellett ugyancsak a gazdasági viszonyok további leromlása irányában fognak hatni.

A kormány számára a pénzügyi törvényben megadott *diktatórikus felhatalmazások* a probléma semmiféle megoldását sem jelentik. A pénzügyminiszter, miután nem állott módjában a budget azonnali csökkentése, ezt a jövőre helyezi kilátásba és állami bizottságot alakit, amelynek majd csak ezután kell megállapitania, hogy mit kell tenni a közterhek csökkentésére. Valójában ez azt jelenti, hogy *a kormánynak még nincsen kidolgozott terve és programja,* hanem még a keresés stádiumában van, de már előre rendkivüli felhatalmazásokat vett ki. Ez *filius ante patrem.*

A gazdasági szanálásnak az állami terhek radikális csökkentéséből kell kiindulnia. Különösen hangsulyozom annak a szükségességét, hogy *irják le azokat az adótartozásokat, amelyek abból eredtek, hogy az adókat,* különösen a jövedelmi adót, nem vetették ki és nem szedték be a kellő időben. Különös figyelmet kell forditani *a mezőgazdaságra.* Én a külségvetési vitában felvetettem egy kérdést, amely véleményem szerint elsőrangu fontosságu: kifejtettem, hogy mennyire szükséges a gazdák adósságának konvertálása. *Állami hitelintézeteinknek kell átvennie az összes földmives-adósságokat és a mostani drága földmiveshiteleket átalakitani hosszulejáratu olcsó földmives hitelekké.*

A fentemlitetteken kivül gazdasági viszonyaink normalizálását nem látom lehetségesnek egyfelől *az állami igazgatás teljes depolitizálása,* másfelől *az állam gazdasági intézményeinek kommerciálizálása nélkül.* A depolitizáció a feltétele annak, hogy az állami igazgatás reorganizálását keresztülvihessük. Véget kell vetni a pártoskodásnak, hogy *a legfelsőbb akarattá az államban a törvény és csakis a törvény váljék.* Szükséges, hogy az egyéni iniciativa teljes kifejezésre juthasson, amely azután tudni fogja és módját ejti az együttmüködésnek a külföldi tőkével és amely valójában lehetővé is fogja tenni a *külföldi tőkének az országba való elhelyezkedést. Külföldi tőke nélkül mi nem foghatunk hozzá természeti kincseink kiaknázásához.*

Ami az *adóegységesités* kérdését illeti, ismeretes, hogy én ismételten követelem a Szerb Királyság adótörvényének a kiterjesztését az egész országra. Ezt nem fogadták el, *az egységesités keresztülvitele pedig még mindig bizonytalan.* Ha a parlament elfogadná a mostani törvényjavaslatot, akkor is csak 1928-tól kezdve kerülne a sor a kiegyenlitésre. Ennek a törvényjavaslatnak azonban meg van *az az alapvető hibája, hogy átöleli az összes adóforrásokat, ugyhogy az önkormányzatoknak nem marad semmi,* emellett pedig egyes adónemek, különösen *a földadó, még nagyobbak lesznek, mint ma.*

Moskovljevics Milos:

1. *Az 1927/28. évi állami költségvetés,* amint azt burkoltan maga a pénzügyminiszter is beismerte, *nem járulhat hozzá a gazdasági válság szanálásához, mert nincsen a nép mai gazdasági erejéhez szabva.* Bár a költségvetésben a takarékosság bevezetésének kellene kifejezésre jutni, valójában semmiféle takarékosságot sem jelent a személyi kiadások terén és még kevésbé az állami adók terén, amelyek ugyanazok maradtak. A pénzügyi törvény pedig a maga nagyszámu *alkotmányellenes felhatalmazásával* nemcsak hogy nem fogja a költségvetés rossz oldalait kijavitani, hanem ellenkezőleg, még rosszabbá teszi azokat.

2. Hogy az ország gazdasági életét normális állapotokba hozzuk, ahhoz elsősorban a költségvetést kell redukálni az ország gazdasági erejének megfelelően és ezért *revizió alá kell venni az állami alkalmazottak redukcióját, kommercializálni kell az állam gazdasági intézményeit, modern egyenesadó törvényt kell hozni, meg kell szüntetni az összes közvetett adókat* és fényüzési adóval kell sujtani minden a luxust szolgáló tárgyat.

3. *A dinár mai tőzsdei értéke nem felel meg valódi értékének* a belföldi piacon. Jó pénzügyi politikával, a kivitel növelésével és a luxustárgyak behozatalának megnehezitésével *stabilizálni kell a dinárt valódi értékében,* azután pedig végre kell hajtani *a devalvációt arany alapon.*

4. *Külföldi kölcsönökre olyan szüksége van az országnak, mint a száraz kenyérre,* a nagyszámu beruházási munkálatokra, amelyeket nem lehet tovább is a rendes költségvetés eszközeiből elvégeztetni. Olcsó kölcsönök megszerzéséhez azonban szükséges, hogy az ország külföldi hitelét emeljük, ehhez pedig elsősorban az szükséges, hogy *elháritsuk az állandó politikai válságokat a teljes alkotmányosság, parlamentárizmus és demokrácia bevezetésével.*

5. Az állandó politkai válság miatt *nem tartom az időt alkalmasnak jó kölcsön megkötésére.*

6. A pénz bősége miatt, amely terméketlenül fekszik a pénzintézeteknél, szükséges egy *belső kölcsön* felvétele, *amelyet a földmives- és ármentesitő szövetkezeteknek nyujtandó hitelekre kellene felhasználni, hogy* a földmivest megszabaditsuk a szörnyü uzsorától és az ármentesitő társulatoknak lehetővé tegyük a [illegible]zációs munkálatok elvégzését.

7. A be[illegible]i tőke fejletlen. Ezért *szükségesnek tartom a külföldi tőke beözönlését.* Szolid külföldi tőkét pedig csak jó állami igazgatással, szolid gazdasági és pénzügyi politikával, a függő adósságok kifizetésével és a külföldi háborus adósságok rendezésével lehet az országba vonzani.

8. *Az uj adótörvény* nincs azok szerint az elvek szerint összeállitva, amelyek az alkotmányba bekerültek, mert az uj javaslat szerint *az adókat nem fogják sem az adózóképesség szerint, sem progresszive kivetni.* Eszerint az állami terhek semmivel sem lesznek kisebbek és leginkább a földmivesosztályt terhelik meg.

9. A Földmives Szövetség képviselői mindig követelték *a monopol-politika gyökeres reformját.* A dohánytermelést fel kell szabaditani, épugy mint a dohány kivitelét is és csak a belföldi fogyasztás maradjon egyedáruságban. Az élelmiszer-monopoliumokat meg kell szüntetni.

Radics Pavle:

— Az 1927/28. évi költségvetés és pénzügyi törvény is *hozzá fog járulni a gazdasági válság enyhitéséhez* különböző könnyitésekkel, mint például a végre nem hajtott monopólbüntetések elegendésével, az adóterhek bizonyos csökkentésével, az állami illetékek és fogyasztási adók csökkentésével, a mezőgazdasági és egyéb ipar között megkezdett különbségtevéssel, stb. A pénzügyi törvényben megadott széleskörü különös felhatalmazások segitségével szintén elő lehet mozditani komoly és sulyos gazdasági viszonyaink meggyógyitását. Ez egyebek között főleg attól függ, hogy *hogyan lesz összeállitva az állami bizottság,* különösen a szakértők tekintetében, akiknek nemcsak hozzáértő és objektiv embereknek kell lenniök, hanem az állam főbb gazdasági ágai képviselőinek és igényeik hü tolmácsának is. A pénzügyminiszter egyedül igy kaphatna közvetlenül pontos információkat az egész állam gazdasági viszonyairól és a szanálásra vonatkozó alapokat ki tudná egésziteni és helyesbiteni oly módon, hogy az alkalmazott reformok sikeresen és gyorsan hassanak és hogy ne következzenek be erősebb megrázkódtatások a gazdasági és politikai életben. Egyébként ezek a reformok is veszedelmesekké válhatnának ugy az országra mint a kormányra, mint magára a pénzügyminiszterre is, aki elsősorban viseli értük a felelősséget.

A pénzügyi intézkedések közül a legfontosabb az egyenes és közvetett adók egységesitése,

ami egyuttal az állami fiskusnak is létkérdése. Ezenkivül hozzá kell látni *az állami illetékek és fogyasztási adók alapos rendezéséhez is,* amit az emlitett pénzügyi törvényben *nem kezdtek meg kellő mértékben.* És különösen *a nem konszolidált állami adósságok rendezése* jelent égető problémát számunkra. *A be- és kiviteli vámok* kérdése szoros viszonyban áll a gazdasági válság enyhitésével oly módon, hogy a mezőgazdasági termékek kiviteli vámjának csökkentése lehetővé teszi azok versenyét a külföldi piacokon, a mezőgazdasági célokra szolgáló ipari termékek beviteli vámjának csökkentése pedig hozzájárulhat a mezőgazdasági termelés olcsóbbá tételéhez az országban. Ebben a tekintetben

rendkivül fontos a közlekedési miniszter tarifapolitikája, ugy a vasutakon, mint a hajókon, különösen a Dunán.

A mostani tarifák sulyosan terhelik kivitelünket és lehetetlenné teszik mezőgazdasági termékeinknek a külföldi piacokon való versenyét.

A tarifák csökkentése erősebb kivitelt és nagyobb állami bevételeket tennének lehetővé,

amelyek például az állami folyamhajózásnál az első kisérleti évben több mint 12.000.000 dinárra rugtak, bár nem fejezték be a liquidálást a hajózási szindikátussal és igy nem is vették át az összes objektumokat és nem voltak meg a törvényben biztositott fejlődési lehetőségek.

Az állami költségvetés redukálását sürgösen keresztül kell vinni a személyi kiadások csökkentésével, az anyagi kiadások korlátozásával

és azok felhasználásának ellenőrzésével és *egyenlő arányu felosztásával az állam egész területén,* a beruházási hiteleknek a megkötött uj kölcsön egy részével való fedezésével, hogy ilyen módon is csökkenjenek az állami kiadások és hogy csökkenteni lehessen az állami bevételeket, vagyis megszüntetni bizonyos adónemeket és ezzel könnyitést adni a gazdasági életnek.

Az egész közgazdaság érdeke, hogy valutánk stabil maradjon

és a gazdasági viszonyok szanálásának kellő sikere után elő kell készíteni a teret az *aranyvalutára* való áttérésre egy állandó alapon. Az ország népe és a külföldnek valutáinkhoz való bizalmára nézve nem kis jelentőségü az sem, hogy *a vert pénznemen pontos törvényes megjelölés legyen, ahogyan az az alkotmánynak megfelel, nem pedig mint ma, csak cirillicával.*

Államunk gazdasági szanálásához mindenesetre szükségesek a külföldi kölcsönök,

mert hiszen nálunk kevés a saját tőke és amennyiben van is, nagyrészt szervezetlen sőt tezaurált,

az idegen tőke bizalmát azonban csak a jogbiztonság erősitésével és a hazai és külföldi hitelezők követeléseinek biztositására irányuló eljárás gyorsitásával lehet elnyerni.

Ebből a célból sürgösen *egységesiteni kell az egész országban a kereskedel-*

mi- és váltótörvények rendelkezését, a polgári perrendtartást, csődtörvényt stb. Ezzel kapcsolatban

likvidálni kell a háboru utáni sulyos, azonban szükséges agrárpolitikai operációkat is,

amelyek szükség nélkül vagy pártokokból elhuzódnak és *ami miatt az ingatlanok szükséges szabadforgalma szenved.* Ezért nem juthat a szegény paraszt egy darab saját földhöz, amelyen gazdaságilag megerősödhetne. Ezt a likvidálást gyorsan keresztül kell vinni gazdasági-szocialis-jogi elvek alapján és pedig ugy, hogy eme elvek egyikét se sértsék meg. További szükségesség ebben az irányban

a közigazgatás mentesitése a politikától, akár a legradikálisabb eszközökkel is, például azzal, hogy néhány évre vonják meg az állami tisztviselőktől a szavazati jogot a választásokon.

Az önkormányzatok fejlesztése és támogatása lehetővé fogja tenni, hogy az állásnélküli tisztviselők munkát találjanak.

Uj vasutvonalakat kell épiteni

— *A külföldi kölcsönök megkötésére nem a legalkalmasabb az idő,* mert hiszen a külföld és különösen a kapitalisták nehezen biznak viszonyaink teljes konszolidálásában, különösen addig, amig nincsen rendezve állami adósságunk *Angliával.* A viszonyok azonban most a sulyos gazdasági válság dacára is kedvezőbbek a külföldi tőke elhelyezésére nálunk, mint néhány évvel ezelőtt, ami a legutóbbi állami kölcsön megkötésénél is látszik, az ismert csoporttal kedvezőbb feltételek mellett. Ha sikerülni fog a pénzügyminiszternek saját hatáskörében a fent megjelölt tőkének ezt a *bizalmát megerősiteni,* akkor nagyobb arányokban is számithatunk külföldi tőkére, például *talajjavitási* célokra, *csatornázásokra és folyamszabályozásokra, a passziv állami vállalatok hosszulejáratu bérbeadására,* stb. Amint ismeretes, már ma is

számithatunk a külföldi tőke bejövetelére uj és jövedelmező vasuti vonalak épitése céljából.

Az emlitett munkálatok közül a kisebbek elvégzésére jó volna *belföldi kölcsönt felhasználni,* amely kedvezőbb feltételek mellett volna lehetséges. A *külföldi tőke tekintetében mindenesetre előnyt kell adni azoknak, akik irányunkban jó indulattal vannak, vagy legalább is nem politikai ellenfeleink.*

Az adóegységesitési törvény — modern és alapos

— *Az adóegységesitési törvény,* amelyet a parlamenti bizottság már beterjesztett a parlamentnek, *modern és egészséges alapon van kidolgozva és állandó megoldását jelenti az adókérdésnek.* Csak jó volna abból a legelső alkalommal *kidobni a rokkantadót, a katonai előfogatadót és a forgalmi adót.* Ezt a törvényt idővel csak részleteiben kell majd módositani és pedig különösen abban az irányban, hogy *a személyi jövedelem adója fokozatosan növekedjék* addig a mértékig, hogy az fő állami adóvá váljék,

az objektiv adónemeket pedig az egész országban egységesitve, át kell engedni a tartományi önkormányzatoknak,

a maguk pénzügyi ellátására. Ennek a reformnak a fontossága abban áll, hogy leginkább számot vet az adófizetők szociális-gazdasági érdekeivel és ennek folytán igazságosan terheli meg az összes állampolgárokat. A megterhelés magassága az adókulcstól függ, amelyet az állam szükségleteihez mérten változtatni lehet.

Monopol-politikánk tekintetében radikális reformokhoz kell nyulni

ugy igazgatási, mint kereskedelmi, mint igazgatási-büntetési tekintetben. Minthogy a monopol müködése nehézkes és ninesen tekintettel a gazdasági körökre, feltétlenül szükséges, hogy *a monopolból zárjanak ki mindent, kivéve a dohányt* és hogy adják a pénzügyminiszter igazgatása alá,* aki az állami fogyasztási adók tekintetében szabadabban és elasztikusabban kisérheti figyelemmel közgazdaságunk szükségleteit és érdekeit és ezzel szintén sokban hozzájárulhat a gazdasági viszonyok szanálásához. Ami pedig a monopoligazgatóság *drákói büntetéseit* illeti, a mai majdnem középkori törvény szerint és az ezzel az eljárással a lakosság nagyobb részének, a parasztságnak okozott károkat, legfőbb ideje, hogy a monopoligazgatóság munkájának ezt a részét is modernizálják, de ugy, hogy ezzel semmiképpen se ártsanak az állam érdekeinek. Maga a monopoligazgatóság nem felel meg a mai állami berendezkedésnek, mert szakértelem nélkül, nem objektiven és pártoskodóan vezetik. Az emlitetteken kivül

szükségesnek tartom a mezőgazdasági hitelről szóló törvénynek egy novellával való sürgős kiegészitését,

hogy ezáltal annak rossz oldalait kijavitsuk, olyan módon, hogy az előirányzott eszközökkel egyenranguan támogassák *eddigi népi szövetkezeteinket* és kiépitsék azt az uj hivatalos szövetkezeti szervezetet, amely mégsem járhat sikerrel nálunk sem, aminthogy nem sikerült Franciaországban sem, ahonnan lemásolták. Ugyanigy

sürgösen törvényt kell hozni a szanálási kölcsönről szövetkezeteink számára,

amelyek mint eminens nemzetgazdasági és szociális intézmények a háboru alatt és a háboru után elég kárt szenvedtek, ami megakadályozza egészséges és gyors fejlődésüket, amitől pedig sokban függ egész gazdasági fejlődésünk. *A csehszlovák köztársaságban* három évvel ezelőtt *erre a célra 400 millió csehkoronát szavaztak meg,* nálunk pedig a szövetkezeti szervezetünket egész biztos alkalmassá lehetne tenni a nép közötti hasznos müködésre *20 millió dinárral.* Azokból a külön jövedelmekből, a melyek a valorizációs törvényből erednek, *alapot kellene létesiteni egy iparbankra,* amelynek a hazai gyáripar fejlesztése lenne a feladata.

Kulundzsics Bogoljub:

1. Az uj költségvetésben lefektetett reformok és a széleskörü felhatalmazások, amelyeket egy elismert szakminiszter kapott a pénzügyi törvényben kétségtelenül hozzá fognak járulni gazdasági válságunk szanálásához.

Ezeknek a reformoknak azonban csak akkor lesz meg a kivánt hatásuk, ha nem zavarják meg azokat a lelkiismeretlen professzionista politikusok akciói,

akik a személyes és pártharcokban anynyira mennek, hogy még saját hazájuk tekintélyét is lerombolják.

2. Ami a gazdasági válság megoldásához szükséges egyéb intézkedéseket illeti, azoknak elsősorban *modern fiskális törvények* meghozatalában kell állania, azután alkalmas *állami funkcionáriusok káderjének a kiképzésében és végül pártviszonyaink konszolidálásában.*

Ez volna a legrövidebb válasz az Ön első két kérdésére.

3. *A valutapolitika* tekintetében az én szerény véleményem az, hogy

az egyedüli jó politika az, amely összhangban áll a ma reális érdekekvel, ez pedig a dinár stabilizálásának politikája a mai nivón.

4. Annak, hogy a mai viszonyok között az ország termelő ereje emelkedjék, egyik fő feltétele

kedvező beruházási kölcsönök megkötése,

elsősorban külföldieké azután pedig, ha lehetséges, belföldieké. Nem jogosult azoknak a kritikája, akik azt állitják, hogy most nincs itt a kedvező időpont ezeknek a kölcsönöknek a megkötésére. Ezekre

a pesszimistákra legerősebben rácáfol az uj Bleer-kölcsön megkötése,

amelynek 86 százalékos kibocsájtási árfolyama a tényleges jegyzésnél 92-re szökött, mig a jegyzési iveket, mihelyt megnyitották, azonnal le is zárták. Jellemző, hogy

Beogradot elárasztják uj ajánlatokkal még angol kapitalisták is,

bár még nem sikerült rendeznünk hadiadósságaink kérdését Angliával. Ez egyuttal a legkézzelfoghatóbb bizonyitéka annak, hogy az országnak meg van az a tekintélye, amelyet tényleges állapotai és jövőjéhez képest meg is érdemel. Még kevésbé komoly azoknak a kifogása, akik azt hiszik, hogy a tervezett *belső kölcsön* jegyzése alkalmával, amelyet véleményünk szerint csak a bankok jegyeznének, a nép különösen a parasztot, szenvedne nagy károkat, mert ez megfosztaná őt a szükséges hitelektől. Ezt a belföldi kölcsönt is, a pénzügyminiszter nyilatkozata szerint, *közmunkákra forditanák* és igy a nép zsebébe fog kerülni, olcsóbb kamat mellett, mint ha a bankoktól vennék fel.

Magától értetődik, hogy ezeknek a kölcsönöknek meg kell felelniök az ország gazdasági és pénzügyi erejének.

5. Nekünk *óriási kihasználatlan kincseink hevernek a földben,* melyeknek kitermelésére ugyancsak óriási tőkére van szükség. Ez a tőkénk nincs meg, ezért

szükségünk van külföldi tőke bevonulására.

Ez is egyik főfeltétele a gazdasági válság megoldásának. Az én választókerületemben (Boszniában) óriási erdőkomplexumok vannak, melyekből senkinek sincs haszna. Miért ne adnánk oda külföldieknek e természeti kincs kihasználási jogát, természetesen bizonyos feltételek mellett, különösen az állami ellenőrzés tekintetében, amikor ma a népnek ki kell vándorolnia tüzhelyei mellől és idegenben munkát keresni? Vagy miesoda haszna van az államnak a Steinbeisz-féle vállalatból. (Az ország legnagyobb faipari vállalata, ma állami kezelésben. A szerk.) ha nincs abban a helyzetben, hogy ellássa azt a szükséges hitelekkel és elnézi, hogy a vállalat náról-holnapra tengődjék és egész jövedelmét pártparaziták tantiemjeire és jól fizetett tisztviselőkre költse? Az államnak elsősorban deétatizálnia kell összes vállalatait, ha azt akarja, hogy haszna legyen belőlük és át kell őket engednie a magániniciativának.

6. **Az egyenes adók egységesitéséről szóló törvényjavaslat az alkotmány óta, meggyőződésem szerint a legfontosabb törvény,**

amely máig a parlament elé került.

Nem állitom, hogy ez a javaslat tökéletes, de van két jelentős tulajdonsága: *először, technikai szempontból jobb, mint akármelyik tartományi törvény* és másodszor, ez a javaslat egy jogállam alapvető elvét viszi keresztül, hogy t. i. *a törvény előtt minden polgár egyenlő.*

Mi történik Albániában?

Rómába vitték az országból az aranyat — Jegybank, amelynek müködése ellen a pénzügyminiszter tiltakozik — Komitácsi-bandát szerveznek az olaszok Hogy készitik elő a háborut?

Beogradból jelentik: A *Bácsmegyei Napló* munkatársa beszélgetést folytatott a Beogradban élő albán emigráció egyik vezetőjével, dr. *Kortsha* Djevattal, aki nemrégiben menekült el Albániából. Dr. Kortsha a bécsi egyetemen szerezte a doktorátust, régóta harcol Albánia függetlenségéért. Jelenleg a beogradi egyetemen az albán nyelvet tanitja. Az albániai viszonyokról dr. Kortsha a következő érdekes dolgokat mondotta el munkatársunknak:

— Albánia ma már nem önálló állam, hanem inkább *olasz kolónia.* Albánia ügyeit nem Tiranában intézik, hanem Rómában és Mussolinit illeti meg mindenben a döntő szó. Hogy ez igy van, erre csak egy példát hozok fel. Az albán nemzeti bank albán papirpénzt adott ki. Az albán nemzeti bank olasz tőkével alakult meg és ezért néhány hónappal ezelőtt az albán pénzügyminiszter egy körjegyzékben tiltakozott az ellen, hogy az albán állampolgárok ezt a papirpénzt elfogadják. Az albán pénzügyminiszter tudta, hogy az albán emissziós banknak nincsen egyéb célja, minthogy felszivja az országban forgalomban levő aranypénzeket. A pénzügyminisztert nem sokat kérdezték és az aranypénzt már el is vitték Rómába. Az albán parasztoknak pedig odaadták az albán aranyért az olasz nyomásu papirpénzeket.

— Albánia jelenlegi teljhatalmu ura, *Achmed* Zogu — mint minden zsarnok — csak arra gondol, hogy minél tovább maradhasson uralmon s e cél érdekében az *egész országot kiszolgáltatta Olaszországnak.* Az albán csendőrség és a katonaság ma teljesen az olaszok kezében van. *Minden katonai intézkedés, amely Jugoszlávia ellen irányul, olasz inspirációra történik. A tiranai olasz követség albán-macedon komitácsi bandákat szervez, amelynek az a célja, hogy Délszerbiában és Macedoniában forradalmi megmozdulásokat készitsen elő.* Pénz, fegyver, munició és mindenféle hadianyag Albániába naponta érkezik Olaszországból. Minden hajón, amely Bariból, Brindisiből vagy Trieszből jön, százával jönnek olasz katonák s tömegesen jön a katonai felszerelés. Az olasz katonaság nagyrésze természetesen polgári ruhában van. Éppen ma érkezett jelentések szerint *Durazzoban az olasz katonák száma ezernél is több.* Ezek a katonai előkészületek odairányulnak, hogy *Délszerbiában és Macedoniában gyors kirobbanást idézzenek elő.*

— Az olaszok nagyarányu előnyomulásának az az oka, hogy ma Albániát bünös emberek kormányozzák. Az albán nép teljesen elvesztette szabadságát. Minden falu el van árasztva kémekkel, akik még az emberek gondolatait is kifürkészik. Az ország intelligenciája ma emigrációban él, legalább 700—800 tanult ember nyomorog ma a világ különböző részein. Az emberek, különösen a földmüvesek helyzete tarthatatlan és egyáltalán nincsen szükség arra, hogy az albán emigránsok valamilyen akciót inditsanak, *az albán forradalom magától fog jönni.*

— Nagy baj, hogy az albán emigráció ma nagyon széttagolt. Fan Noli nem vezetője az albán emigránsoknak, csak egyik előkelő tagja a bécsi emigrációnak. Fan Noli ma inkább irodalommal foglalkozik, mint politikával. Az emigránsok háta mögött áll ma már az egész Albánia és *Achmed Zogu napjai meg vannak számlálva.* Ha 1926. novemberig Jugoszlávia nem támogatta volna Achmed Zogut és az emigráció nem veszekedett volna, akkor már régen más viszonyok lennének Albániában.

— Az olaszok tovább folytatják Albánia kolonizálását s félő, hogy *nemsokára háborura kerül a sor.* Azt hiszem azonban, hogy Mussolini meg fog ijedni a háborutól. De ha mégis háboru lenne, akkor az albán nép a fasiszták ellen fog fegyvert.

— Jugoszlávia sem ismerte fel mindig teljesen külpolitikai érdekeit és különösen az albán kérdésben nem látták Beogradban tisztán azt, hogy mi volna a tennivaló. Beogradban adták ki azt a jelszót, hogy a Balkán a balkáni népeké. Ez a jelszó nyugalmat, békét és gazdagságot jelentene különösen akkor, ha ezt a jelszót nemcsak a Balkán-népek, hanem az összes nyugati hatalmak a magukévá tennék.

— Ma az albán petroleumért és Olaszország Földközi-tengeri hegemóniájáért dul a diplomáciai harc és a kis államoknak nagyon meg kell gondolniok, hogy ki mellett és kiért akarnak állást foglalni. **(I. d.)**

Az elismert divat 677
POUDRE MON PARFUM
BOURJOIS-PARIS

Magyar katonafiuk husvéti üdvözlete

A bácskai és bánáti magyar katonafiuk akik az ünnepeket nem tölthetik odahaza családjuk körében, a Bácsmegyei Napló utján kivánnak kellemes ünnepeket szüleiknek és ismerőseiknek. A leveleket a következők irták alá:

Szücs Ferenc, Takács Mihály, Kulundzsics Mihály, Pálics Mihály, Peics Mihály, Klacsák Pál, Lázár József, Kenyeres Ferenc, Körösi Nándor, Major István, Kemenczey József, Szungyi György, Guttmann József, Modri Vilmos, Károlyi István, Nagy Mihály, Szücs Béla, Nagy István, Berberity Balázs, Herceg Mihály, Herke József, Csifári Sándor, Szabó Mihály, Szabó Antal, Kovács Kálmán, Nagy András, Miloszávlyevics Dusán, Csonka Lajos, Tikvicki Péter, Rizsányi György, Pörös Kálmán, Kákonyi Sándor, Berkes Antal, Berkes István, Tumbász Kálmán, Bosnyák Antal, Tóth István, Dudás Fülöp, Lulics Péter, Sebestyén Menyhért, Herke József Varga György, Csomasz Dezső, Süllei András, Hegedüs Béno, Maczkó István, Szilágyi Kálmán, Létics József, Sorgye József, Dobos Ernő, Seszta János, Füle Lajos, Klopfer György, Bitó István, Crnyákovics Ferenc, Sefcsics Mátyás, Künstler Zoltán, Rizsányi Lajos, Cvijavod József, Kovacsics Vécó, Heller Miklós, Grünfeld László, Sshwarz Jenő, Szalma Lajos, Grabinszki Ernő, Lakatos Mihály, Wolf Péter, Engelsmann Károly, Schumacher Károly, Szoboszlai Sándor, Weisz Jancsi, Novák István, Fehér Frigyes, Győri Imre, Pósa János, Kocsis Zoltán, Lévai Ágoston, Ujvári Mihály, Kenderesi József, Nothof Károly, Budai András, Nagy Antal, Szekrény András, Báki István, Kihuth Lajos, Győri József, Nagy Hegyesy Lajos Garai Ferenc, Buklin Gábor, Keresztes Imre, Skrobel Károly, Pőzsér István, Szép János, Pece Sándor, Mester Ferenc, Berényi István, Veneczel Péter, Csincsák Antal, Pollák István, Turucz János, Gergely Lajos, Pobrányi János, Kovács István, Bacsi Béla, Huszár Lajos, Borsos Ferenc, Lógó János, Kiss Illés, Pilisi Ferenc, Nemes János, Pazsa József, Kasza János, Laczkó Mihály, Sárkány István, Halgató Sándor, Stanyó Lajos, Dévics István, Kovács Béla, Balog Antal, Csifári Sándor, Netzko Konstantin, Szabó Kálmán, Ciger Rókus Rizsányi György, Palatinusz István, Hornyák János, Macangó József, Vujkovics József, Kiss József, Faragó János, Szkala István, Stark Aladár, Bosnyák Antal Matijevics Bertalan, Bacslia Béla, Ive Sztantity, Tunity Lukács, Kovács János, Horvát Sándor, Csonka Lajos, Tikvicki Péter, Nagy Rókus, Futó József, Főző József, Drégely József, Horvácki József, Török József, Kákonyi Sándor, Fehér Jakab, Pörös Kálmán, Horvát András, Bordi Péter, Gloncsár Dániel, Nagy András Miloszávljevity Dusán, Egrényi Dániel, Ledenszki István, Brukker Antal, Szalma István, Joko Dulics, Albe Orcsics, Engi György, Majer János, Halász Antal, Mihály Mátyás, Kovács Károly Blasics János, Zödi István, Boros Sándor, Bali Ferenc, Mészáros Antal, Szalma Lukács, Osztrogonac Rókus, Nagy József Gábrity Márton, Horvát Albert, Vönöki Mátyás, Romcsek Antal, Budincsevics Lázár, Herke Pál, Némedi Márton, Ábrahám Ferenc, Tunuty István, Matkovics Pál, Simon Antal, Rencsényi Mihály, Vidákovics Dániel, Répás Sándor, Tót István, Tumbász Kálmán, Sebestyén Menyhért, Tisity Mihály, Berkes Antal, Berkes István Lőrincz József, Nukity Milos, Matlák Gábor, Steták István, Polyákovics Simon, Jenei Mátyás, Szejcz József, Szakmajszter Ödön, Miladin Krnjánszki, Mojszovics Jován, Vászo Márity, Tót József, Marjánszki Danilo, Acsanszki István Müller Lajos, Cseszero Szávó, Velomirovity Borivoj, Lázár Pál, Kovács Ferenc, Kapás József, Katrain Antun, Mihajlovics Dusán, Lázár Lajos, Szántó József, Letfusz Ferencz, Tót János, Goja János, Pálinkás Antal, Johán Köhler, Hegedüs István, Keszegi Mátyás, Pető József, Palik Mátyás, Mányi János, Tilinkó József, Sotgodo Ferenc, Radics János, Herédi József, Faggyas András, Földi János, Körmöndi András, Baté Imre, Baté Antal, Magyari Vince, Csányi Mihály, Bogáromi Antal, Bencsik János, Bende István, káplár Erdélyi Miklós, Erdélyi János, Molnár István, Király Antal, Földi István, Varga Zoltán, Lepár József, Fodor János, Herédi Lukács, káplár Ábrahám Mihály, káplár Rózsa Mihály, Ponusz M. Mihály, Börög Ferenc Varbai József, Zsámboki András, Krekuska Károly, Jenei József, Bagi János, Horváth Ferenc, Konkoly Péter, Somogyi Lajos, Kordity Drágán, Kuzmánovity Stevo, Bicskei Károly, Horváth György, Kornstein Sándor, Szabó János, Rácz János, Petrics Lázár, Bárca Sándor, Orsányi János, Lozer Ferenc, Zsidai Károly, Gönczi Kálmán, Tokaji Károly, Szombathi László, Csernok András, Herczeg Mátyás, Csányi Imre, Kiss István, Besnyi József, Cziczeri Lajos, Raffai Simon, Oroszi István, Kovács József, Tripolisz Illés, Szabó Jenő, Berta Sándor, Szabó Mihály, Takács Ferenc, Tarr János, Horváth István, Pap Antal, Vargacsányi János, Nagy Olajos István, Körmöci Béla, Vénics Imre, Zsaki János, Szepek Dániel, Pósa Jenő, Harmat István, Szerda István, Papp Péter, Molnár István, Bábi Imre, Jasa Drvák, Vécsei Gyula, Börcög Lajos, Nagy Lajos, Sipos Lajos, Lénárt István, Barna István, Pásztor Béla.

A kantoni kormány elutasitotta a nagyhatalmak követeléseit

Csen külügyminiszter a Kinára lealázó szerződések megszüntetését követeli és a nankingi eseményekért a felelősséget az angol és amerikai flottára, valamint az északkinai forradalmárokra háritja — A válasz nem elégiti ki a hatalmak pekingi képviselőit, akik ujabb utasitást kérnek kormányaiktól

Katonai kormány alakult Pekingben

Párisból jelentik: A nacionalista kormány az öt hatalomnak a nankingi események ügyében átnyujtott tiltakozó jegyzékére azonos szövegü jegyzékben válaszolt.

A francia külügyminisztérium még nem hozta teljes szövegével nyilvánosságra a kantoni külügyminiszter válaszjegyzékét, a szombati párisi lapok azonban már megállapitják, hogy

a kantoni válaszjegyzék nem kielégitő.

A jegyzék bevezetésében Csen külügyminiszter kijelenti, hogy maga a kantoni kormány is elrendelte a vizsgálatot arra vonatkozólag, hogy mennyiben lehet felelőssé tenni a Nankingban okozott károkért a déli hadsereg csapatait és

milyen mértékben éri a felelősség az amerikai és angol ágyukat, amelyek a várost bombázták,

de nem utolsó sorban hibásak az északkinai forradalmárok és a bujtogatók sem, akik tehát szintén felelősséggel tartoznak.

Kártéritésről, a vétkesek megbüntetéséről és a kantoni kormány bocsánatkéréséről csak akkor lehet szó, ha a vizsgálat mindent tisztáz.

Hangsulyozza Csen külügyminiszter, hogy a kantoni kormány elejétől fogva elitélt minden erőszakoskodást a külföldiek ellen és igy természetse, hogy ezentul is megfelelő védelmet kiván nyujtani az idegen állampolgároknak. Azonban

a külföldiek védelmére a legjobb garancia, ha a nagyhatalmak kiküszöbölik az ellentétek eredendő okát, azokat a nehézségeket, amelyek mindig ellentéteket támasztottak a nacionalista Kina és a külföldi államok között, ha a hatalmak egyszerüen megszüntetik a Kinára nézve lealázó szerződéseket.

mert azokat az uj életre ébredő és erejének tudatára jutó kinai nép magára nézve lealacsonyitóaknak tartja. Végül kijelenti a jegyzék, hogy

a kantoni kormány kész delegátusokat kinevezni, akiknek feladata lesz, hogy a külföldi hatalmak képviselőivel együtt a vitás kérdéseket és a koncessziós területek kérdését szabályozzák.

Pekingi jelentés szerint az öt nagyhatalom képviselői tanácskozást tartottak és arról tárgyaltak, hogy milyen lépéseket kell tenniök, miután Csen külügyminiszter kitérő választ adott a hatalmak tiltakozó jegyzékére. A tanácskozáson megállapitották, hogy

a kantoni külügyminiszter válasza nem elégitheti ki a hatalmakat, tehát sürgös utasitást kérnek kormányaiktól.

Időközben az Egyesült-Államok kormánya négy ujabb torpedórombolót küldött Manillából Sanghai elé

A legujabb pekingi jelentés szerint a kantoni körök nyomása alatt

Pekingben uj kormány alakult, a mely kizárólag katonákból áll. Csang-Cso-Lin tábornok ragadta magához a hatalmat és proklamálta a diktaturát. Az uj kormány érntkezésbe lép Csang-Kai-Sek tábornokkal, a kantoni mérsékeltek vezérével, akit felszólit, hogy alakitsanak közös frontot a bolsevikiek ellen.

A legutóbbi sanghaii jelentések szerint a Kuomintag párt szélsőséges elemeiből Sanghaiban létesitett végrehajtóbizottságot feloszlatták és a bizottság tagjait elfogták.

A Kuomintang párthelyiségét katonaság szállta meg, a pártból a szélsőséges elemeket formális határozattal kizárták és a szélsőséges munkásszövetség vezéreit április 15-én lefejezték.

Sanghaiban megszünt az általános sztrájk és a munkások nagyrésze visszatért az üzemekbe. A kommunisták fegyverraktárát a katonaság zár alá vette.

A francia kommunisták Szántó Zoltán szabadlábrahelyezését követelik

Kommunista küldöttség jelent meg a párisi magyar követségen, ahonnan kiutasitották őket

Párisból jelentik: Annak az akciónak a folyományaképp, amelyet a szocialista és kommunista pártok inditottak világszerte a Budapesten letartóztatott Szántó Zoltán és társai érdekében,

a párisi kommunista párt péntek délután tizenöttagu küldöttséget menesztett a párisi magyar követségre, hogy tiltakozzék a magyar kommunisták pörének letárgyalása ellen és a letartóztatott vádlottak haladéktalan szabadonbocsátását követeljék.

A küldöttség egyuttal átnyujtotta a magyar követnek a francia kommunista párt irodájának memorandumát.

A küldöttség vezetője a kérelmet olyan hosszasan és olyan kihivó módon adta elő, hogy

a magyar követ végül is kiutasitotta a kommunista küldöttséget a magyar követség épületéből,

ami miatt a francia kommunista lapok a leélesebb támadást intézik báró Korányi Frigyes magyar követ és a magyar kormány ellen.

Halálos raketa-próba

Sulyos szerencsétlenség a pécsi rakéta-gyárban

Pécsről jelentik: Sulyos szerencsétlenség történt szombat délelőtt a pécsi rakétagyárban, ahol két évvel ezelőtt egy robbanás következtében már életét vesztette két munkásleány. A gyár tulajdonosát, *Vadnai* Gyulát akkor gondatlanság miatt a törvényszék egyévi fogházra itélte, a büntetést azonban felfüggesztette. A szombati szerencsétlenségnek maga Vadnai esett áldozatul.

Szombat délelőtt tiz órakor Vadnai egy *Nonemacher* József nevü 28 éves pirotechnikussal a rakétagyár műhelye előtt riasztó dugókat készitett és a rakétákat ki akarta próbálni. Munkaközben a keverék felrobbant és Vadnait a robbanás ereje negyven méterre röpitette. A robbanás tőből leszakitotta Vadnai mindkét kezét, letépte lábát, a fején és a mellén sulyos égési sebeket okozott, Nonnemacher pedig szintén sulyosabban megsebesült. Vadnai sógora vette észre a szerencsétlenséget, aki azonnal értesitette a mentőket és a rendőrséget. A mentők óriási vértocsában találták a sebesülteket. Vadnai sulyos sebesülése ellenére teljesen eszméleténél volt és elhaló hangon kérdezte:

— *Mi történt velem? Hol vannak a kezeim?*

A szerencsétlen ember magához hivta sógorát, akinek néhány utasitást adott családi ügyekre, majd beszállitották a sebészeti klinikára, ahol még a rendőri bizottság megérkezése előtt minden erejét összeszedve kijelentette, hogy minden óvóintézkedést megtett gyárában és a szerencsétlenségért semmiféle felelősség nem terheli. Vallomásának megtétele után azonnal elvesztette eszméletét és hamarosan kiszenvedett.

A nyomozás során a rakétagyár irodájában megtalálták *Janicsán* István budapesti gyógyszerész levelét, amelyben értesiti Vadnait, hogy próbaképpen különféle anyagokat küld neki és a rendőrség nem tartja kizártnak, hogy ezek az anyagok voltak az okai a szerencsétlenségnek.

Kellemes husvéti ünnepeket és kitünő rádióvételt kiván minden rádiósnak KONRATH D. D. rádiószaküzlet Subotica 1129

Nem borult fel a paktum

A radikálisok többsége együtt akar dolgozni a magyarokkal

Dr. Klein Adolf tartománygyülési képviselő levele

A következő levelet kaptuk, amelyet készséggel hozunk nyilvánosságra:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Ugy látom, hogy a bácskai tartománygyülésen a magyar és német nyelv dolgában lefolytatott tárgyalásokról megjelenő tudósitások mindinkább kiélezik a részleteket a lényeg rovására. Résztvettem a tartománygyülés április 4—5—6-iki ülésein s mint a radikálispárt egyik kiküldöttje, megjelentem a magyar és német párt egyik közös értekezletén is. Kötelességemnek tartom megállapitani a nyilvánosság előtt, hogy a radikálispárt *a tárgyalások során épen nem tanusitott animozitást a kisebbségi anyanyelvnek a tartománygyülési nyilvános tárgyalások során leendő használatával szemben.* Ismételten felszólaltam magam is magyar nyelven a radikális értekezleteken. Szivesen és megértéssel hallgattak meg. *Klicin* Mita a radikálispárt egyik vezető férfia ismételten kijelentette, hogy *mindenki egész bátran felszólalhat anyanyelvén* tehát akár magyarul, akár németül is. Ellenben a tartománygyülésnek nem áll jogában a nyelvkérdésben, tehát országos jelentőségü kérdésben az erre egyedül illetékes fórum, tehát a parlament megkerülésével határozatot hozni. Addig is azonban, amig a törvényhozás ez ügyben törvény utján nem intézkedik a radikálispárt a maga részéről hallgatólagosan *megengedi kisegitő nyelvként a magyar és német nyelvü felszólalásokat is.* Sőt maga Popovics Dákó képviselőtársam beszélgetés közben igy szólt hozzám: »*Szivesen vesszük, ha Ön lesz a mi részünkről az első magyar nyelvü felszóláló!*« Tehát sehol semmi animozitás.

Mégsem tudtunk megegyezni. Mert a t. ügyvéd képviselő urak pro és kontra magyarázták a paragrafusokat. Csak mindig baj van az ügyvéd urakkal. A radikálispárt vezetősége által megszövegezett u. n. rezolueiót ugy a magyar mint a német párt is — főleg ez utóbbi — már-már elfogadták, amidőn egy-két intranzigens ur ismét felboritotta az egészet.

Tény az, hogy a tartománygyülés u. n. ellenzéki pártjai, főleg a Pribicsevics-párt, a kisebbségi nyelv érdekében szállottak sikra. Én a magyar és német párti értekezleten erősen gyanuba fogtam ennek a támogatásnak őszinteségét. Azon felfogásomnak adtam kifejezést, hogy ebben a nemvárt támogatásban inkább ugratást sejtek. A későbbi események teljességükben igazolták gyanumat.

A radikálispárttal együtt, mint annak egyik igénytelen tagja magam is azon meggyőződésben voltam és vagyok, hogy a magyar és német párt, mely a radikálisokkal kötött paktum alapján a választások alkalmával együttes erővel vivta ki a győzelmet, ezt a fegyverbarátságot az alkotó munka idejére is mindkét fél érdekében fenntartja, sőt még szorosabbra füzi. Éppen ezért részemről — anélkül, hogy bárkire is oktrojálni akarnám véleményemet — nem állottam volna elő mindjárt az első gyülésen a nyelvkérdéssel, csak — mondjuk néhány hónap eltelte után, amely idő alatt a szövetséges pártok már jobban összeszoktak és az együttes munkában a személyek között is bizonyos melegebb légkör alakult ki. Tehát a kölcsönös bizalom is megszilárdult már. Ugy vélem hogy igy simán minden emóció nélkül megoldható lett volna ezen nagyfontosságu ügy. A sajnálatos incidensek és a kölcsönös kisebb-nagyobb eruptiv kijelentések magyarázatát kizárólag abban találom, hogy a szövetséges pártok még nem melegedtek eléggé össze ahhoz, hogy ilyen kényes természetü kérdést a feltétlenül szükséges kölcsönös bizalom alapján kölcsönös megelégedésre megoldhatnának.

Semmiképen sem irhatom alá azon megállapitást, mintha radikális részről borittatott volna fel a magyar és német párttal kötött választási paktum. Hiszen még be sem fejeződtek a megegyezés érdekébeni tárgyalások, amidőn a második, vagy harmadik napon a tárgyalási teremben Dr. Palásthy képviselő tüntetőleg átköltözött a radikális oldalról az ellenzéki oldalra, sőt a többieket is vele invitálta. Igy aztán a 4—5-ik napon Popovics képviselő deklarációjával nézetem szerint csak likvidálta a megtörtént eseményeket.

És mégis állitom, hogy *egyik részről sem történt paktum-szegés.* Nem is történhetett. Mert az országos érvénnyel megkötött paktumot éppen ugy nem borithatja fel egyik, vagy másik tartománygyülési párt, amiként nem hozhat az országos jelentőséggel biró nyelvkérdésben sem jogérvényes határozatot.

Meggyőződésem, hogy a kölcsönös félreértések tisztázása után simán és megelégedésre megoldható lesz a nyelvkérdés is. A közeljövőben várható községi és országgyülési választások alkalmával pedig közös fronton fognak küzdeni a radikális, a magyar és német párt a győzelemért.

A nagyon kényes természetü ügy csak elodáztatott. Egészen bizonyos, hogy majd csak megtalálják az illetékesek a megoldáshoz szükséges formulát is. Ne kongassuk tehát a vészharangokat.

Kiváló tisztelettel

Dr. Klein Adolf
tartománygyülési képviselő.

Klein Adolf dr. tartományi képviselő levele, amely aligha iródott a radikálispárt vezetőinek tudta nélkül — megnyugtató husvéti ajándék a higgadtan és objektiven gondolkodó magyarság részére. A jugoszláviai magyarság zöme becsülettel meg akar maradni a radikálispártal kötött megegyezés mellett, *ha a szövetséges radikálispárt teljesiti azokat a kötelezettségeket, amelyek nélkül fegyverbarátság el sem képzelhető.*

Ha taktikai hibát követtek el a magyar párti tartományi képviselők, kétségtelen, hogy még sulyosabb taktikai hiba es *sértés* az, amit egy-két radikális képviselő *szóban és irásban* az egész jugoszláviai magyarsággal szemben elkövetett. *Hisszük, hogy ennek a reparálására is sor kerül.*

Bethlen visszatért Budapestre

A magyar miniszterelnök részletesen nyilatkozott római tárgyalásainak eredményéről — Magyarország át akarja venni a fasiszta állami berendezkedés bevált intézményeit — Magyar szakbizottságok mennek Olaszországba — Andrássy Gyula szerint Magyarország ugy fog táncolni, ahogy Mussolini fütyül

Bethlen szerint Jugoszlávia már elvben hozzájárult a tranzitó-forgalom megoldásához

Budapestről jelentik: Bethlen István gróf miniszterelnök péntek délelőtt indult el Milanóból és szombat délben a trieszti gyorsvonattal kiséretével együtt megérkezett Budapestre. A trieszti pályaudvaron a magyar kolónia tisztelgett Bethlen előtt, akinek szalonkocsiját az olasz hatóságok kiküldöttei kisérték a magyar határig.

A magyar sajtó képviselői Bethlen elé utaztak. A miniszterelnök szalonkocsijában fogadta őket és nyilatkozott előttük római utjáról. Elsősorban arról beszélt, hogy milyen jelentőséget kell tulajdonitani a Mussolinivel folytatott tárgyalásainak. Rámutatott arra, hogy

az Adriához való kijutás kérdése és a barátsági szerződés megkötésének gondolata siettette olaszországi utját.

— Az olasz miniszterelnök urral — mondotta Bethlen — teljes részletességgel megvitattuk a barátsági egyezmény jelentőségét. Elhatároztuk, hogy

a szerződés megkötését csak tárgyalások fogják követni.

Ez a feladat magyar részről a kereskedelmi miniszterre vár. Valószinüleg még ebben az esztendőben szakbizottságot küldünk Olaszországba a további problémák megoldása végett.

Szükséges a szakbizottság kiküldése, mert a fasizmus olyan eredményeket mutat fel Olaszországban, amelyeket minden államnak hasznos megismerni.

Az olasz kérdés tanulmányozásával nem az a célunk, hogy a fasizmust utánozzuk, hanem, hogy

az olasz állami berendezkedés bevált intézményeit honositsuk meg Magyarországon is.

Ami a tengerhez való kijutás kérdését illeti, azt hiszem, hogy sikerül az ügyet teljes megelégedésre elintézni.

A jugoszláv kormánnyal már olaszországi utam előtt érintkezésbe léptem és a jugoszláv kormány elvileg hozzájárult ahhoz, hogy a tranzitó forgalom megoldása elé nem gördit akadályokat.

Kivánatos, hogy a jugoszláv tranzitó forgalomra vonatkozó tárgyalások jobb stádiumba lépjenek és azt hiszem, hogy Jugoszlávia elvi álláspontja után ennek nem lesz akadálya.

— *Az olasz-magyar barátsági szerződés* — jelentette ki ezután Bethlen — *természetszerüleg*

nem jelent valamely komolyabb politikai akcióra vonatkozó szövetséget és igy nem bir semmiféle támadó vagy offenziv jelleggel egyetlen állammal szemben sem.

Ezután Mussoliniről beszélt Bethlen látható elragadtatással.

— Mussolini olyan energiával vezeti az olasz állam ügyeit — mondotta — és *olyan orientálódása van, amelyet államférfiaknál is ritkán tapasztaltam.* Egyébként ugy a Mussolinivel folytatott tanácskozásaim eredményeiről, mint a szerzett tapasztalataimról a külügyi bizottság május ötödiki ülésén fogok részletesen beszámolni.

Időközben a miniszterelnök vonata bejutott a délivasuti pályaudvarra, ahol Vass József népjóléti miniszter vezetésével a kormány több tagja és sok kormánypárti képviselő fogadta Bethlent, aki a pályaudvarról a miniszterelnökségre hajtatott. Bethlen kedden veszi át hivatala vezetését.

Andrássy Gyula gróf az olasz-magyar szerződés következményeiről

Az *Esti Kurir* husvéti számában beszélgetést közöl gróf *Andrássy Gyulával,* aki a magyar miniszterelnök római tanácskozásairól, annak jelentőségéről és várható fejleményeiről a következőket mondotta:

— Nem tudom, hogy Bethlen mit ért el Rómában, mit nem.

Nem tudom, hogy van-e titkos megállapodás közöttünk, vagy nincs.

Nem vagyok a részletekről informálva, igy tehát csak a külső benyomásaimról számolhatok be, amelynek lényege mindenesetre az, hogy

a római tárgyalások eredménye hasznos lehet.

A jelen helyzetben örvendetesnek kell tartani, hogy akadt egy nagyhatalom, amely kezet mert fogni velünk és igy egész Európa előtt hangsulyozni merte, hogy a mi érdekünk az övé is, a mi erőnk az ő érdekében való is. Amig egyfelől ezeket az előnyöket elismertem, hangsulyoznom kell, hogy

nagy hiba volna részünkről ha Bethlen és Mussolini megegyezésétől nagyon sokat várnánk. Hiba volna ugyanis, ha olyan állandó kötelezettséget vállalnánk Olaszországgal szemben, amelyek bennünket az olasz érdekek szolgálatába állithatnák.

A szövetségben rendesen az erősebb diktál és azt hiszem nem csalódom, ha azt *állitom, hogy*

olyan helyzet bekövetkezésének vagyunk kitéve, amelyben ugy fogunk táncolni, ahogy Mussolini fütyül.

Nekünk pedig a külpolitikában egy alaptételt sohasem szabad szem elől téveszteni: nem szabad más célért áldoznunk, mint a legközvetlenebb magyar egoisztikus célokért. Annyira lefokozottak, olyan gyengék vagyunk, hogy a magyar véreseppnek legkisebb részével is takarékoskodni kell. Ebből következik az a felfogásom is, hogy

bünt követne el a nemzet ellen, a ki Magyarországot nagy európai politikai ellentétekbe keverné

és igy a magyarnak ellenséget szerezne ott is, ahol jelenleg ellensége nincs. Mielőtt az általános európai politikai helyzet végleg ki nem alakul, addig a magyar nemzetet nem szabad hozzákötni egyik tábornokhoz sem.

Averescu nyilatkozott a román király állapotáról

A miniszterelnök szerint Ferdinánd király tul van minden veszélyen

Bukarestből jelentik: Pénteken éjféltájban *Averescu* miniszterelnök felolvasta a kamarában a királyi rendeletet, amellyel berekeszti a törvényhozás téli ülésszakát, majd tájékoztatta a képviselőket a király egészségi állapota felől.

Averescu elmondta, hogy a király betegsége legutóbb országszerte nagy izgalmat keltett és a legkülönbözőbb találgatásokra adott okot. *Ferdinánd* király — mondotta a miniszterelnök — *tényleg sulyos betegségben szenved,* amely különleges gyógykezelést igényel és ez a gyógykezelés rendkivüli legyöngitette a királyt. Időközben a király meghült, mire Bukarestbe hivtak dr. *Suys* belga orvost, aki konstatálta, hogy *a meghülésnek semmiféle sulyosabb következménye nem lehet,* de a gyógykezelést csak akkor lehet foly-

tatni, ha a király visszanyeri előbbi erőállapotát.

Végül elmondotta még Averescu, hogy a képviselők és az ország lakosságának megnyugtatására kijelentheti, hogy minden veszély el van hárítva és semmiféle komplikációktól nem kell félni. A miniszterelnök annak a reményének adott kifejezést, hogy *a parlament legközelebbi ülésszakának megnyitására a király már személyesen is eljöhet és maga mondhatja el a trónbeszédet*, miután a király állapota jelenleg jobb, mint az ősszel volt.

Tolvaj cigányok

Elitélték a cigányokat, akik feltüzelték a határjelző oszlopokat

Belacrkváról jelentik: Érdekes bünügyben hozott ítéletet a belacrkvai törvényszék büntetőtanácsa. A vádlottak padján tiz kuszini cigány ült és pedig névszerint: *Kercsul* Danica, *Paun* Zsiva, *Paun* Gnia, *Krecsul* Duda, *Picski* Gyóka, *Picski* Dusán, *Paun* Keszta, *Jovánovics* Zsófi és *Kercsul* Mari, akiket hatóság elleni erőszak és lopás büntettével vádolt az ügyész

A vádirat szerint 1924 május 17-ikén egy katonatisztekből és mérnökökből álló vegyes határkiigazitó bizottság jelent meg Kuszin községben, hogy környékén a szerb-román határt végleg megállapitsa. Amikor a bizottság megérkezett, mintegy *ötszáz főnyi tömeg gyült össze és tüntetett a határkiigazitó bizottság ellen*, mert azt a legelőt, amit az első határmegállapitó bizottság Kuszinhoz csatolt, a második komisszió Romániának itélte.

Ezt az alkalmat a vádlott cigányok felhasználták arra, hogy a határkiigazitó bizottság által elhelyezett és a határt megállapitó jelző-cölöpöket ellopják, majd a községháza udvarán levő hasonló célt szolgáló karókat vitték el.

A bíróság a perbeszédek után meghozta ítéletét, mely szerint a vádlottakat bünösnek mondja ki lopás büntettében és egyenkint két évi fogházbüntetésre itéli.

Központi vámhivatal épül Noviszadon

A kövezetvám jövedelméből fedezik az épitési költségeket

Noviszadról jelentik: A noviszadi uj vámhivatal épitésének ügyében fordulat állott be, amennyiben dr. *Schmidt* vámvezérigazgató, aki pénteken Noviszadon időzött, megváltoztatta azt a megállapodást, amely a pénzügyi kincstár és Noviszad városa között a felépitendő *uj vámhivatalt illetőleg létrejött*.

A város kötelezte magát, hogy az uj vámhivatalt a régi Máv. hajóállomás helyén épiti fel, amelynek épitési költségeire a pénzügyi kormány az állam költségvetésébe évi 840.000 dinárt vesz fel.

Dr. Schmidt vámvezérigazgató pénteken a helyszinén tekintette meg a kijelölt helyet, megvizsgálta a terveket és a régi tervek megváltoztatásával Lakics János polgármesterhelyettessel uj megállapodást létesitett amely a város szempontjából sokkal előnyösebb.

A régebbi megállapodás szerint a város költségén épitik fel a vámhivatalt és vámraktárt és a pénzügyi kormány évi részletekben törlesztené le a befektetett összeget, azután pedig az épület az állam tulajdonába menne át.

Az uj megállapodás ezzel szemben a következő: a város saját erejéből felépit egy központi az eddiginél sokkal nagyobb vámhivatalt, amely nemcsak a dunai, vagyis viziuton, hanem a vasuton érkezett küldemények elvámolására is szolgál és amely egy hatalmas vámraktárt foglal magában és az összes vámhivatalnokok számára megfelelő lakásokat. Az állam nem törlesztené ezeket az épitkezési költségeket, hanem a város a kövezetvám jövedelmeiből fedezné az évi törlesztési részleteket, mig a fenmaradó kövezetvámbevételeket a vámházhoz vezető utak és a dunai rakpart kövezésére használnák fel. Az épületek a város tulajdonát képeznék.

Ez a megoldás a város szempontjából sokkal kedvezőbb, mert megmarad az épület, amelynek költségeit a kövezetvámbevételek törlesztik és a kövezetvámjövedelmeknek a város részére történt átengedése lehetővé teszi az utak és főleg a dunai rakpart kiépitését.

A noviszadi fővámhivatal vezetőségét megbizták, hogy állapitsa meg, hogy a vámhivatal, a raktár és a lakások részére milyen épületek szükségesek. Ezt közölni fogják a városi mérnöki hivatallal, amely az uj terveket elkésziti és ezután a város azonnal hozzálát a több milliós uj központi vámhivatal épitéséhez, ugyhogy az még az ősszel rendeltetésének átadható lesz.

A nyelvkérdés miatt szakadás fenyeget a noviszádi Pribicsevics-pártban

A Vidovdán élesen megtámadta dr. Mócs Sándor tartományi képviselőt

Noviszadról jelentik: A szombori tartománygyülesen lezajlott nyelvkérdési vita *még mindig élénken* foglalkoztatja a noviszadi politikai köröket. A tartománygyülésen elhangzott beszédek nagy elkeseredést váltottak ki a noviszadi magyarság körében, amely sajnálattal tapasztalta, hogy a tartománygyülésen épp a noviszali tartománygyülési képviselők, akiket a noviszadi magyarság szavazatai segitettek mandátumhoz, voltak azok, akik a legélesebben foglaltak állast a magyar nyelv használata ellen. De a nyelvkérdési vita a szerb pártok körében is nagy kavarodás, idézett elő és a helyzet legujabban a noviszadi Pribicsevics-pártban éleződött ki.

Jevgyevics Dobroszláv, a Vidovdán főszerkesztője, aki a Pribicsevics-párt egyik legagilisabb tagja, már napok óta nagy agitációt fejt ki, hogy dezavuálja dr. *Mocs* Sándort, a párt tartománygyülési képviselőjét, mert Mócs amellett nyilatkozott, hogy a magyarok és németek anyanyelvükön tegyék le az esküt és a tartománygyülés türje a kisebbségi nyelvek használatát. Jevgyevics Dobroszláv a kerületi szervezet tagjai többségének aláirásával arra kérte dr. *Boksan* Milos kerületi elnököt, hogy ebben az ügyben sürgösen hivja össze a kerületi választmányt, mert bizalmatlanok dr. Mócs Sándorral szemben, minthogy állásfoglalása ellenkezik a párt szabályaival és programjával. Dr. Boksan Milos elnök azonban nem volt hajlandó eleget tenni Jevgyevics Dobroszláv és társai kivánságának, miért is Jevgyevics és társai panasszal fordultak a Pribicsevics-párt beogradi főbizottságához.

A Vidovdán legutóbbi száma hosszasan foglalkozik ezzel az üggyel és élesen támadja dr. Mócsot és dr. Boksant A Vidovdán cikke nagy feltünést keltett és a helyi politikai körökben számolnak azzal, hogy a nyelvkérdés miatt szakadás áll be a Pribicsevics-párt noviszadi szervezetében.

Dr. *Mócs* Sándor, Pribicsevics-párti tartományi képviselő az ügyről a következőket mondotta a *Bácsmegyei Napló* munkatársának:

— A tartományi gyülésen követett magatartásomat megbeszéltem a párt vezetőivel, akik helyeslik állásfoglalásomat. Jevgyevics Dobroszláv felkeresett és azt mondotta, hogy hibát követtem el nem volt jogom a magyar és német nyelv használatát még elvileg is elismerni, nyilatkozatot kért tőlem, melyben elismerem, hogy hibáztam. Ezt a nyilatkozatot én megtagadtam.

A RÉGI BÜN

Kizrekerült a becskereki Kadelsberger-bankház betörője

Becskerekről jelentik: A becskereki rendőrség a véletlen folytán egy régebbi és nagyobbszabásu bünteny nyomozott ki. Még 1924-ben történt, hogy a kora délutáni órákban ismeretlen tettes behatolt a becskereki Kadelsburger-féle bankházba, ahol késsel összeszurkálta a bankár feleségét, majd hetvenezer dinárt magához vett és elmenekült. A becskereki rendőrség éveken keresztül eredménytelenül nyomozott a tettes után, aki azonban nyomtalanul eltünt.

A napokban *Kozlovacski* Milán becskereki detektivnek tudomására jutott, hogy Becskereken tartózkodik egy Molnár Imre nevü ember, aki felvilágositást tud adni a Kadelsburger-bankház betöréséről. Molnárt beidézték a rendőrségre, ahol elmondta, hogy ép akkor haladt el a bankház előtt, amikor onnan egy férfi kiugrott és futásnak eredt. Utközben még elejtett mintegy 100 darab tizdináros bankjegyet is amiért lehajolt és ekkor ebben a férfiben Merse János napszámosra ismert. A rendőrség megállapitotta, hogy Merse időközben Heténybe költözött, mire *Teodorovics* Sándor rendőrkapitány és Kozlovacski detektiv kiutaztak Heténybe. A rendőrség felkutatta Mersét, akit letartóztattak és Becskerekre szállitottak.

Merse kihallgatása alkalmával tagadta, hogy ő követte volna el a betörést, de kisebb lopásokat beismert. A rendőrség több tanut hallgatott ki, akik Merse ellen vallottak. A rendőrség folytatja a nyomozást.

Száz botot vertek a jegyzőre a petrovoszelói dobrovoljácok

Lakásán ápolják Iszkruljev Tósót — Ujabb letartóztatások történtek

Noviszadról jelentik: A Petrovoszelón csütörtökön este félholtra vert *Iszkruljev* Tósó községi jegyző és *Bugarszki* Peró biró állapota változatlanul sulyos. Iszkruljev Tósó jegyzőt pénteken beszállitották a noviszadi közkórházba, ahol dr. *Alekszics* Szima kórházi főorvos Röntgen-felvételt készitett róla, mert Iszkruljev Tósó *belső fájdalmakról panaszkodott*. Az orvosi vizsgálat megállapitotta, hogy *Iszkruljev Tósó testén több mint száz botütés nyoma látható* és a bőr felülete *sok helyen egészen fekete a véraláfutásoktól*. Az ütések következtében, melyek Iszkruljev fejét érték, a jegyző *agyrázkódást szenvedett*, ami sulyosbitja állapotát.

Iszkruljev Tósót az orvosi vizsgálat és a látlelet felvétele után visszaszállitották Petrovoszelóra, ahol a lakásán ápolják.

Bugarszki Pera állapota még Iszkruljevénál is sulyosabb. A biró feje az ütések következtében *több helyen beszakadt és testét véraláfutások boritják*. Bugarszki állapota annyira sulyos, hogy nem is szállitották Noviszadra és kezelőorvosai vérmérgezéstől tartanak.

A véres petrovoszelói dobrovoljác támadás ügyében a csendőrség tovább folytatja a nyomozást. Pénteken a támadásra való felbujtás miatt őrizetbe vett négy dobrovoljácot *erős csendőri felügyelettel beszállitották Noviszadra*.

Pénteken hajnalban Sztaribecsejről Petrovoszelóra érkezett *Szvircsevics* Dimitrije rendőrfelügyelő, aki átvette a nyomozás irányitását. Szvircsevics pénteken kihallgatta az őrizetbe vett dobrovoljácokat, akik *bevallották, hogy együttesen támadták és verték meg a jegyzőt és a birót*.

A kihallgatot szemtanuk azt vallják, hogy *a támadók között nagyon sok adai, moli és szentai telepes is volt*. A nyomozó hatóságnak általában az a véleménye, hogy a dobrovoljácok *a támadásra előre készültek*.

Pénteken estig *már hatvan főre rugott a támadásban való részesség miatt őrizetbe vett emberek száma*, de a kihallgatások után öt kivételével valamennyit szabadon engedték. A letartóztatott telepesek feleségei pénteken délután megjelentek a községházán és *követelték, hogy helyezzék szabadlábra férjeiket, vagy őket is zárják mellé jük*.

Szvircsevics felügyelő péntek délután szemlét tartott a támadás szinhelyén és *az árokban összetört botok és husángok darabjait találták meg*. A letartóztatott dobrovoljácokat pénteken beszállitották a noviszadi ügyészség fogházába.

A nyomozást a legerélyesebben folytatják és még több letartóztatás várható.

CSAK
Dr. OETKER féle
BACKIN
SÜTŐPORRAL SÜT!
104 receptet tartalmazó könyvet kivánat a ingyen és bérmentve megküldi:
Dr Oetker d. z. o. z., Maribor

Aki a birótól lop

Klunics Martin szuboticai járásbiró tolvaja a bíróság előtt

Szomborból jelentik: A szombori kerületi törvényszéken e hó 16-ikán tárgyalta *Vojvodics* Iván törvényszéki tanácselnök büntetőtanácsa *Horváth* Éva cigányasszony bünügyét, akit azzal vádoltak, hogy mult év szeptember hó hetedikén Bogojevón az átkelő kompnál kilopta a ljubljanai jogászkongresszusra utazó *Klunics* Martin dr. szuboticai vezető járásbiró zsebéből a pénztárcát és abból kivett négyezer dinár készpénzt

A csütörtöki főtárgyaláson a közvádat *Borkovics* József dr. államügyész képviselte, a védelmet *Magics* Cvetkó dr. ügyvéd látta el.

A vizsgálati fogságban levő *Horváth* Éva kijelentette a tárgyaláson, hogy nem érzi magát bünösnek. Ő a kérdéses napon nem utazott sehová, Szomborban a lakásán tartózkodott, sőt hat év óta egyáltalában nem ült vonaton.

Az elnök felolvasta a vádlottnak a rendőrségen tett vallomását, amely szerint beismerte a tettét, mire a vádlott azt felelte, hogy a rendőrségen azért vallott, mert félt, hogy megverik. Az elnök ezután ismertette a vizsgálóbiró vallomást, amely szintén beismerő. Erre viszont azt jegyezte meg a cigányasszony, hogy a vizsgálóbiró előtt azért ismerte be a lopást, mert félt, hogy ujból átadják a rendőrségnek.

A vádlott kihallgatása ezzel végetért és megkezdték a tanuk kihallgatását. Elsőnek a sértett *Klunics* Martin dr. járásbiró feleségét hallgatták ki. Klunics dr.-né elmondotta, hogy amikor Bogojevónál az átkelő kompra akartak fel-

szállni, észrevette, hogy egy cigányasszony azon mesterkedik, hogy a férje közelébe jusson. Az egész dolognak nem tulajdonitott fontosságot, csak mikor a férje közölte vele, hogy a tömegben valaki ellopta a pénztárcáját, akkor jutott eszébe az incidens.

Klunics Martin dr. ugyanugy adta elő az esetet, mint a felesége.

Tomics Szvetiszláv törvényszéki jegyző előadta, hogy amikor a cigányasszonyt a rendőrségről az ügyészségre kisérték, ő megkérdezte tőle, hogy ő lopta-e el a tárcát. Ez nem volt formális kihallgatás, csak érdeklődés. A cigányasszony beismerte önként a tanunak, hogy ő lopta el a tárcát, sőt azt is mondta, hogy Klunicsné aranykarkötő óráját is el akarta lopni. Megmondotta azt is, hogy amikor a pénztárcát ellopta, a vonatra felszállt, a félreeső helyen kivette a pénzt a tárcából és a tárcát otthagyta. *Brkics* Vladimir rendőr tanu, azt mondotta, hogy a vádlott tőle érdezte meg, hogy mikor indul a vonat. A tanukat mind megeskették.

A bizonyitási eljárás befejezése után elhangzottak a perbeszédek, amely után a bíróság a vádlott cigányasszonyt bünösnek mondotta ki lopás büntettében és elitélte egy évi börtönre, amelybe hat és fél hónapi vizsgálati fogságot beszámitottak. A védő felebbezett, hogy a vádlott nem bünös.

HIREK

VÁROSI MOZI. Csütörtök 14, szombat 16, vasárnap 17, hétfő 18-ikán: *A hintáslcány,* Harry Liedtke, Ossy Oswalda vigjátéka. *Lángoló vizek,* Mary Carr második nagy filmje.

A Városi Szinház igazgatósága közli, hogy a beogradi Opera előadásainak sorrendje megváltozik. Az április 19-re hirdetett *Pillangó kisasszony* helyett ezen az estén a *Rigoletto* és másnap, 20-ikán a *Pillangó kisasszony* kerül szinre. *A jegyek ahhoz a darabhoz érvényesek, amelyhez a közönség váltotta,* vagyis *a fehér* szinü jegyek a *Rigolettóhoz, a piros szinü* jegyek pedig a *Pillangó kisasszonyhoz.*

A Bácsmegyei Napló legközelebbi száma husvét után kedden délben jelenik meg.

— **Noviszad város Budanovics püspök beiktatásán.** Noviszadról jelentik: Budanovics Lajos bácsi püspök beiktatásán Noviszad városát Lakics János polgármesterhelyettes vezetésével városi küldöttség fogja képviselni.

— **A noviszadi közigazgatási bizottság ülése.** Noviszadról jelentik: A noviszadi közigazgatási bizottság szerdán ülést tart, amelyen dr. Cseremov György városi tiszti orvos fegyelmi ügye is tárgyalás alá kerül. Ebben az ügyben Lakics János polgármesterhelyettes hétfőn hallgatja ki dr. Cseremovot és a vizsgálat ezzel befejezést nyer, ugyhogy dr. Prodanovics Mihály főügyész a szerdai ülésen már előterjeszti ügyészi inditványát.

— **A biztositótársaság a polgári pör eldöntéséig hajlandó havi ötszáz shillinget folyósitani Mareknek.** Bécsből jelentik: Az Anglo Danubian Lloyd biztositó társaság, amely ellen Marek Emil felmentése után különböző vádak hangzottak el, amelyek szerint szándékosan nyujtja el a pört, hogy kicheztesse a Marek-házaspárt és őket kedvezőbb megegyezésre hirja, nyilatkozatot tett közzé, amelyben védekezik a vádak ellen. A biztositó társaság kijelenti, hogy kész Mareknak havi ötszáz shillinget fizetni addig is, amig a polgári pör jogerősen be nem fejeződik.

— **Noviszad ragaszkodik az operettadó szedéséhez a mozikban.** Noviszadról jelentik. Noviszad város már hosszabb idő óta a noviszadi szintarsulat opera- és operettegyüttese részére a mozikban minden jegy után külön egy dináros operettadót szedett be. Az Apolló r. t. moziválalat egész az ujabb időkig be is szedte ezt az adót, amely évente 350.000 dinárt tett ki. Most, hogy a közoktatásügyi miniszter megszüntette az operett-társulat állami szubvencióját, az Apolló r. t. is megszüntette az adók szedését. A városi tanács erre felszólitotta a moziválalatot, hogy továbbra is szedje az operettadót, amelynek sorsáról a város kiszélesitett tanácsa fog dönteni. A mozi ennek ellenére nem szedi be az operettadót, miért is a városi tanács ujabb felszólitásban figyelmeztette a vállalatot az adó szedésének és beszolgáltatásának kötelezettségére. A város és a vállalat igazgatósága között tárgyalások indultak meg.

— **Egy volt becskereki városi adóhivatalnok bünlajstroma.** Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszéken szombaton érdekes bünpert tárgyaltak. A vádlott Kojics Ljubomir volt becskereki városi adóhivatalnok, aki később, mint Sztojkovics Braniszláv bírósági végrehajtó irnoka, hat rendbeli sikkasztást, lopást, okirathamisitást és aktalopást követett el. A bíróság Kojicsot, aki részben beismerő vallomást tett, két évi börtönre itélte.

— **Fegyházra itélt betörő.** Becskerekről jelentik: A becskereki törvényszéken szombaton tárgyalták Gór Lajos becskereki cipészsegéd bünügyét. Górt az ügyész tizrendbeli betöréssel vádolta és a bíróság a bizonyitási eljárás befejezése után két és félévi fegyházra itélte.

— **Halálozás.** Nojcsek Kálmán szombat délután hosszu szenvedés után meghalt. Temetése folyó hó 18-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a VII. kör Cara Lazara ulica 30. szám alatti gyászházból.

— **Eltemették Boskovics Csedomir noviszadi semmitőszéki birót.** Novisadról jelentik: Szombaton délelőtt nagy részvét mellett temették el Noviszadon Boskovics Csedomir semmitőszéki birót. A temetésen nagy számban jelentek meg a polgári és a katonai hatóságok képviselői. Boskovics holttestét Uzsicére szállitották és ott helyezik örök nyugalomra.

— **Ujabb földrengés Délamerikában.** Mendozából jelentik: Péntek délelőtt husz percig tartó földrengés pusztitott a városban. Sok ház megsérült, tizenhatan meghaltak, ötvenen pedig megsebesültek. A földrengés sulyosan megrongálta a Szent Miklós-templomot is, amelyben minden előkészületet megtettek már a mise megkezdésére, szerencsére azonban még nem voltak emberek a templomban. Mendoza tartomány belsejéből érkező jeleentések szerint a földrengés ott száz halálos áldozatot követelt.

— **Erős havazás a Vogézekben.** Párisból jelentik: A Vogézek déli vidékén ujból beállt a tél. Erősen havazik, ugy hogy az utak járhatatlanok. A hó két méter magas.

— **Ügyvédi hir.** Dr. Kerekes István noviszadi ügyvéd irodáját Njegoseva ul. 15. szám alatti saját házába helyezte. Telefon: 25—71.

— **A noviszadi munkáskamarai választások.** Noviszadról jelentik: A munkáskamarai választások ügyében megállapodás jött létre az egyesült, a független és a nyomdász szakszervezetek, valamint a banktisztviselők csoportja között, amely szerint a négy csoport együttes listával vesz részt a kamarai választásokon. Az egyesült szakszervezetek 29 tagot, a független 24 tagot, a grafikai csoport öt tagot és a banktisztviselők két tagot jelölnek.

Orvosi hir. Dr. Darvas Imre május 1-én nyitja meg orvosi rendelőjét Bacsko-Gradistén.

— **Ne beszélj zsebretett kézzel a jegyzővel!** Noviszadról jelentik: Cveics Mita begecsi földmivest még évekkel ezelőtt beidézte a községházára Vászics János jegyző. Cveics a kihallgatás alatt zsebrevágott kézzel agressziv hangon válaszolt a jegyző közléseire. Vászics jegyző ekkor félbeszakitotta a kihallgatást és hivatalnoksértésért feljelentést tett Cveics ellen. A noviszadi törvényszék szombaton tárgyalta az ügyet és Cveicset azzal az indokolással mentette fel, hogy az ellene emelt vád nem képez büntetendő cselekményt.

LIPIK-FÜRDŐ

megnyitotta tavaszi szezonját. Felülmulhatatlan gyógyeredmények.

Világfürdői modern berendezés. Felhivjuk figyelmét a tavaszi **rendai fiai árméreáklésekre** (**junius 15-ig**). Ezen időben a **teljes pensió,** amely áll: lakásból **kiszolgálással és világitással,** jó és kiadós é kezésből, fürdőből lepedővel, a gyógy- és zenedijak befizetéséből, valamint egyszeri orvosi vizsgálatból az állami és községi hivatalnokok, **tisztek,** nyugdijasok, rokkantak, betegpénztári tagok részére **személyenként és hetenként Din. 380—580,** mások részére **Din. 450—700.** Kivánságra prospektussal szolgál a **FÜRDŐIGAZGATÓSÁG**

— **Cigánybáró.** A Lifka-mozi megszokott nagysikerü előadásai között is magasan kiemelkedik a Cigánybáró sikere, melyet állandóan táblás házak néznek végig. Különösen az feltünő a Cigánybáró előadásain, hogy az előadásokat a közönség olyan rétege is látogatja, akik moziban még sohasem voltak és a darabot csak a 15—20 év előtti szinházi előadásokból ismerik. Ezek csodálkozva állapitják meg, hogy a Cigánybáró filmen szebb és látványosabb mint valaha a szinházban volt. A kitünő film eredeti zenével husvét hétfőn kerül utóljára szinre 4—6—½9 órakor.

— **Vasárnap nyitják meg a noviszadi automata telefonközpontot.** Noviszadról jelentik: A noviszadi automata telefonközpontot Jovanovics Vásza postaügyi miniszter jelenlétében ünnepélyes keretek között vasárnap délelőtt féltizenegy órakor nyitják meg. Az ünnepélyes megnyitóra meghivták a katonai és polgári hatóságokat is.

— **Elveszett** egy Szent Száva kereszt. Kérik a becsületes megtalálót, hogy azt a Bácsmegyei Napló kiadóhivatalában sziveskedjék átadni.

— **Zsirszódát ivott, mert evágatta a haját.** Noviszadról jelentik: Makszimovics Páva noviszadi leány, szombaton reggel zsirszódával megmérgezte magát és sulyos belső sérülésével a mentők szállitották be a közkórházba. Hátrahagyott levelében a leány bocsánatot kér Szüz Máriától, amiért levágatta a haját.

Biró Lajos sem képzelte el ragyogóbb estélyi toilettben és ékszerekben *Tornettet,* a Modern Dubarry főszereplőjét, mint az a Korzó-mozi és Misko Pancsics főtéri kézmüárukereskedésében a kirakatokban látható. A meglepően hatásos figurmeket, mint ujdonságot Lifka Sándorné hozta Berlinből, hogy ezzel is emelje a Korzó-mozi hétfői diszes *Bíró-premierjét.* Kezdete 4, 6 és fél 9 órakor.

— **A »Nótás kapitány« hetedszer.** A »Nótás kapitány« táblás házak mellett közeledik a tizedik előadáshoz. Farkas Imre nagyszerü zenéje, bájos vidám slágerei hihetetlen népszerüségre tettek szert Szuboticán is. A szellemes, érdekes szöveget minden előadáson végig kacagja a közönség. A tökéletes előadás jókedvü mókáiról, Raczkó Ilus, Weisz Irén, Piukovich Manci, Kladek Károly, Koncz Dani, Nöszt Béla, Nagy Pál, Kőhalmi Jenő és Szabó Marci nagyszerü együtteséről elragadtatva beszél egész Szubotica. Az előadást április 24-ikén vasárnap este nyolc órai kezdettel hetedszer kerül szinre a Népkörben. Jegyek Krécsi könyvkereskedésében már kaphatók.

Meghülésnél, náthaláznál, torokgyulladásnál, idegfájdalmaknál, inszaggatásnál naponta fél pohár természetes »Ferenc József« keserüviz rendes gyomor- és bélmüködést biztosit. Egyetemi orvostanárok véleménye szerint a *Ferenc József* viz hatása gyors, kellemes és megbizható. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Ben-Hur rendezője, Fred Niblo megtalálta azt az utat, amelyen a ma filmjének haladni kell. A *Szerelem korbácsa* az argentinai ostorpárbajnál a *Ben-Hur* fölé emelkedett. A szubotcai közönség jóizlésének diadala az a tény, hogy csodálatos érzékkel és fogékonysággal megtalálta azt, ami a hét legregényesebb eseménye. *Ben-Hur* 15.000 ember nézte végig, ismeretlenül adózva Fred Niblo zseniális alkotószellemének, a *Szerelem korbácsát* mindenki nézze meg, knek lelkében a szépség és gyönyörüség iránt legkisebb szikra még él. A film husvét vasárnapján kerül utoljára szinre 4, 6 és fél 9 órakor a Korzóban.

Eljegyzések. *Bučonjič* Mihály borkereskedő Szombor és *Benzinger* Annuska Kn. Vinograd jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— *Roth* Ilonka Szombor és *Pánczél József* Szubotica jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Husvéti program a Népkörben.** Vasárnap, 17-én délután fél négy órakor kilencedszer kerül szinre a Népkörben a »Noszty-fiu esete Tóth Marival«. Este a »Szabin nők elrablása« cimü vigjátékot mutatják be. Hétfőn, 18-ikán este megismétlik a »Szabin nők elrablásá«-t. Előadás után reggelig tartó tánc lesz.

BI-OXYNE 3 nap alatt fehér fogak FOGPOR-PASTA-SZÁJVIZ.

A Narodni mozgó husvét vasárnapján és hétfőjén Grete Reinwaldnak egyik legkitünőbb filmjét, a »Lengyelvér« testvérképét mutatja be »Friz« vér cim alatt. A film a Frizek romantikus életéből van meritve és tele van megrenditő és izgalmas jelenetekkel. Grete Reinwald mellett Gustav Fröhlich és dr. Manning Filip debutálnak és alakitanak utólérhetetlent. A film megérdemli a legnagyobb érdeklődést. A müsor kiegészitéséül 3 felvonásos szenzációs burleszkkomédia kerül bemutatóra. Az előadások kezdete 2, 4, 6 és fél 9 órakor. Vasárnap délután és hétfő délután 2 órakor gyermekelőadás mérsékelt helyárakkal.

Csuztól, vesekőtől, vesehomoktól, vesekavicstól megszabadit a RADEINI gyógyforrás vize, ha abból naponkint 1½—2 litert iszik meg langyos tejjel keverve.

OSSI OSWALDA — HARRY LIEDTKE
legujabb filmje:
Egy őrült éjszaka
JÖN A LIFKA-MOZIBA!
(Mo inger-film)
3230

Crikvenican Seidl Pensió családi otthon üdülőknek. (Gyermekeknek kiséret nélkül is.)

A fertőzés veszélyétől, amely leginkább a szájüregen át történik, csak a jóizü ANACOT PASZTILLÁK óvnak meg bennünket.

Calderara & Bankmann, Wien, toalettszappanai és illatszerei elismerten a legjobbak.

REUMA

KÖSZÖNŐLEVÉL

Dr. I. RAHLEJEV úrnak Beograd Kosovska 43

Igen tisztelt Doktor ur.

Kötelességemnek tartom, hogy köszönetemet fejezzem ki az Ön kiváló orvosságáért, amelynek nincs párja, már mindenfélét próbáltam és semmi se használt. Köszönet Önnek visszatért egészségemért. Az Ön orvossága oltalmazója az emberiségnek. Egyben megrendelek Önnél még egy üveg **RADIO-BALSAMIKA** gyógyszert, melyet sürgősen sziveskedjek elküldeni.

Senta-Bačka, 1927. február 11-én.

Tisztelettel
özv. Veisz Salamonné
pékmester

RADIO BALSAMIKA gyógyszert készíti, forga omba hozza és postautánvéttel szállitja Dr. I. Rahlejev, RADIO BALSAMIKA laboratorium, Beograd, Kosovska 43. 3227

KINTORNA

— Mért alkudtál a szabóddal annyit az uj tavaszi ruhád megrendelésénél, ha ugysem szándékozol neki egy parát sem fizetni?

— Azt akartam, hogy minél kevesebbet veszitsen ezen az üzleten!

*

Egy ifju férj elpanaszolja a rabbinak, hogy nincs gyereke. A rabbi megkérdi, hogy mióta nős?

— Három hónapja.

— Na és már gyereket akarsz?

— Ugy áll a dolog — szólt a férj — hogy én tulajdonképpen meg vagyok ijedve, mert nálunk családi baj a gyermekttelenség. Az én anyámnak sem volt gyermeke.

— Hát akkor te hogy jöttél a világra?

— Ugy, hogy az én anyám elhalt mektelenség. Az én anyámnak sem volt és én az apám második feleségétől születtem.

*

Az irónak, mint afféle megrögzött agglegénynek, aki vendéglőben szokott étkezni, az a szokása, hogy a villát és kést használat előtt mindig megtörli az asztalkendővel. Egyik este előkelő helyre volt hivatalos s mikor helyet foglalt a vacsoránál a pazarul diszitett asztal mellett, régi szokása szerint jól megtörölgette előbb a villáját és a kését. A háziasszony észrevette ezt és mélyen elpirult. Azonnal odaintette a felszolgáló inast és más evőeszközt tétetett az iró tányérja mellé. Az iró szórakozottságában ezt is törölgetni kezdte, mire megismétlődött az előbbi jelenet. A buzgó inas harmadszor is más evőeszközzel cserélte fel a régit, de ekkor már türelmetlen lett az iró és az inasnak, aki ép letette tányérjához az uj villát és kést, odasugta:

— Mit gondol, barátom? Az egész társaságnak én fogom megpuccolni az eszcájgot?!

SPORT

A BAK Szuboticán

A BAK szuboticai vendégszereplése iránt egyre nagyobb érdeklődés nyilvánul meg. A másodosztályu profibajnokság élén álló egyesület a legjobb felállításában fog szerepelni a szuboticai közönség előtt. Különösen nagy érdeklődéssel várják a többszörösen válogatott Gallovich, valamint Reichner szereplését.

A BAK a mérkőzésekre a következőképp áll fel:

Gallovich — Gutwillig, Takács — Grünwald, Szekeres, Dinyés — Engl II., Urbancsik, Frölich. Senger, Reiner.

Tartalékok: Oberhoffer, Kukán, Gerstenbrain, Milosevich és Präger.

A csapatot *Faragó* Lajos, a PLSz. ügyvezető alelnöke kiséri.

A budapesti csapat vasárnap a ZsAK-kal, hétfőn pedig a Sporttal mérkőzik.

A ZsAK felállitása:

Ivics — Bencze, Csisztai — Budanovics II., Budanovics III., Budanovics I. — Varga, Katrinka, Cvetkovics, Roglics, Takács II.

Tartalékok: Takács I, Bucheimer.

A Sport felállitása:

Nagykanász — Illgen, Rengei — Falatkó, Mészáros, Szilágyi — Csete, Pfeiffer, Gergics, Berényi, Gabrics.

Tartalékok: Bokor, Rukavina és Cabai.

A mérkőzés, amelynek birája Mázics lesz, mindkét napon délután négy órakor kezdődik a városligeti pályán.

Április 24-ikén sorsolják ki az országos bajnoki döntőmérkőzéseket. Zagrebből jelentik: A jugoszláv futball-főszövetség elhatározta, hogy az országos bajnoki döntőmérkőzéseket április 24-ikén sorsolja ki. A sorsolásnál jelen lesznek az egyes alszövetségek megbizottjai is.

Jugoszlávia husvét két napján Zagrebben játszik. Zagrebből jelentik: A beogradi bajnok, a Jugoszlávia, katholikus husvét két napján Zagrebban vendégszerepel. Mindkét nap a Gradjanszki lesz a Jugoszlávia ellenfele.

Slávia (Prága)—Sabaria 5:2 (3:2.) Prágából jelentik: Nagypénteken játszott Prágában a szombathelyi proficsapat. A Sabaria nem volt rosszabb ellenfelénél, de a tulságosan átázott pályán nem tudott ellenállni a nagyobb fizikumu prágai csatároknak. A meccsen kinos incidens történt, amennyiben Nagy, a Sabaria balhátvédje inzultálta Putscht, a Slávia csatárát, aki erősen támadt rá Weinhardtra. Az inzultus után a biró csak nehezen tudta a rendet helyreállitani.

KÖZGAZDASÁG

Noviszad mellett nem okozott nagyobb károkat a fagy. Noviszadról jelentik: A legutóbbi napok hüvös időjárásának következtében két éjszakán is gyengébb fagy mutatkozott, amely meglehetős aggodalommal töltötte el a gyümölcsösök tulajdonosait. A fagy azonban a gyümölcsösökben csak egészen jelentéktelen károkat okozott, mert a virágok egyrészt még nem nyiltak ki mindenütt teljesen, másrészt pedig a hőesés nem volt hirtelen, ugyhogy a virágok a hideghez hozzászoktak. Ha az időjárás nem mutat fel jelentékenyebb hősülyedést, ugy a gyümölcstermésben semmi kár sem várható.

Az Országos Iparbank és a kisiparosok hitele. Noviszadról jelentik: A Beogradban nemrég megalakult Országos Iparosbank vezetősége a kisiparosok részére eszközlendő kihitelezések kamatját tiz százalékban állapitotta meg, ami természetesen nem elégiti ki a kisiparosokat, mert a Narodna Banka eddig hat százalékot számitott a kisiparosok számára. A noviszadi kereskedelmi és iparkamara alaposan megindokolt felterjesztésben fordult a Narodna Banka igazgatóságához, amelyben arra kérte, hogy tekintettel az Iparosbank magas hitelezési kamatára, nemcsak tartsa fenn az eddigi hat százalékos kihitelezéseit, de annak kontingensét lényegesen emelje fel.

Csőd. Noviszadról jelentik: A noviszadi biróság csődválasztmánya szombaton elrendelte a csődöt Brandeis testvérek noviszadi cukorkagyár ellen. Csődbiztos dr. Novák Tomiszláv törvényszéki biró, csődtömeggondnok dr. Tabakovics György ügyvéd. A követelések bejelentésének határideje május 30.

Magánhirdetés.

Nősülni óhajt budapesti

közismert **gyári és kereskedelmi részvénytársaság** (jelentékeny vagyonnal és nagy jövedelemmel rendelkező) **37 éves izr. tá stulajdonos igazga ója.** Megfelelő ismeretség hiján ezuton keres magához illő élettársat vagyonos izr. családból. Jelentékeny hozománnyal rendelkező hölgyek va y hozzáta tozóik minden részletet felölelő bizalmas sorait, amelyek a legnagyobb diszkréció mellett visszaküldetik, **„Korrekt 37“** jeligére **Blockner** hirdetőjébe, **Budapest,** IV., Semmelweis u. 4. alá kérem. (Közvetitők ne fáradjanak.) 3866

(21)

— De... de hogy képzeli egyáltalán hogy segithetek önnek? Miért képzeli hogy én vagyok épen a megfelelő ember arra, hogy...

— Ezt nem is gondolom — szakitotta félbe Alkyon Argyropoulos. De ön, aki a müvészetet annyira ismeri, bizonyára már sok gazfickót leleplezett, ha a gazfickók királyát nem is tudta leleplezni A kivánságom csak annyi, hogy hozzon össze egy ilyen kópéval és támogasson abban, hogy egy ilyen alak segitségével elérhessem a célomat.

Monsieur Ferrand látogatójának faunarcáról a gummi ujjakra bámult, amelyeket még mindig kezében szorongatott. Levegő után kapkodva szólalt meg:

— De... — kezdte ujból felsorolni ellenvetéseit

2

Ezt a beszélgetést követő napon Alkyon Argyropoulos utasitást adott titkárának, hogy vásároljon sürgősen egy villát a Passy-negyedben.

— Gondoskodjék egy magányosan álló, fáktól körülvett házról, amely közel fekszik a folyóhoz. Az ügy sürgős. Fontos dolgok előtt állunk.

— És a szolgaszemélyzet? — kérdezte a titkár.

— Ami a személyzetet illeti, csak nagyon kevés embert alkalmazzon! Lehetőleg földieink legyenek és inkább hasonlitsanak a tehénszemü Herához, mint a ragyogó tekintetü Athenéhez. Jobb szeretem a hüséges együgyüséget, mint a mindenre figyelő éleselméjüséget. A főszakácsról azonban magam fogok gondoskodni.

— Kit szemelt ki erre az állásra uram?

— Még soha sem étkeztem olyan jól mint ebben a hotelben — felelte Argyropoulos. Ha az alkotók fejedelme hajlandó követni bennünket, szivesen vinném magammal. Hivassa csak!

Monsieur Henry csakhamar megjelent fehér sapkával. A milliomos előterjesztette ajánlatát. A nagy francia szállodák konyha-chefjei priváthelyen nem szivesen vállalnak állást. De kiderült hogy Monsieur Henrynek ép ma reggel komoly nézeteltérése volt a főszakáccsal és ezért látható örömmel fogadta el Alkyon Argyropoulos ajánlatát.

— Jó cserét csinálok, Monsieur, ha itthagyom a szállodát és az ön szolgálatába lépek. Csupán egy kikötésem lenne.

— Még pedig? — kérdezte a milliomos kissé nyugtalanul.

Monsieur Henry a szemeit forgatta és a bajuszát pödörte.

— Én müvész vagyok, Monsieur. És egy müvésznek nem elég maga a pénz. Szereti, ha beszélnek róla, kritikára van szüksége. Itt a hotelben naponta nyilvánosságra hozták azt a menüt, amit az ön részére állitottam össze. Beszéltek róla, birálták és dicsérték. Egyetlen kikötésem, ha az ön szolgálatába lépek az, hogy az ön menüjét naponta nyilvánosságra hozhassam egy ujságban.

Alkyon Argyropoulos, akit épen beretváltak, belecsapott Monsieur Henry tenyerébe, pedig ezzel szeszélynek tette ki a nyakát.

— Tiszteletreméltó alkotó! Kivánságod teljesitve van és ha van kedved hozzá, most már életem végéig mellettem maradhatsz! De milyen lapban akarod közzétenni azoknak az isteni eledeleknek a listáját, amelyekkel csillapitani fogod éhségemet?

— Jó összeköttetéseim vannak a »Les Potius de Paris«-nál. Rendben vagyunk tehát, Monsieur?

— Megegyeztünk — mondotta Alkyon Argyropoulos, olyan gesztussal, a mely méltó lett volna az olimposzi Zeuszhoz is.

Három nappal később bucsut mondott a Hotel Cezarininek és átköltözött a Quai d'Antenilra, a Nitsevó-villába, a mely lapostetejü hatalmas épület volt, nagy kert vette körül és ablakaiból szabad kilátás nyilt a Szajnára. A villát orosz tulajdonosa, aki uton volt, butorozva adta bérbe. Házmester helyett csupán egy felügyelő viselte a villa gondját, aki néhány házzal távolabb lakott. Diszkrétebb és izoláltabb házat nehéz lett volna elképzelni.

Az első vendég a villában Monsieur Ferrand volt. A házigazda azonnal visszavonult vele dolgozószobájába. A müértő láthatóan ideges volt. Megbizonyosodott róla, hogy minden ajtó és ablak be van-e csukva és utána nézett, hogy nem bujt-e el valaki egy spanyolfal vagy szekrény mögé. Csak ezután kezdett beszélni.

— Nem megy! — voltak az első szavai. Senkisem akar hallani ilyesmiről.

— Kivel beszélt róla?

— Többekkel, több olyan személlyel, amilyenre ön célzott, de mind ugyanazt válaszolta. Egyáltalán nem akarták elhinni, hogy az, amit ajánlottam nekik több egy rossz tréfánál, parbleu, hiszen *én magam* is alig hiszem! Lássa be Monsieur, hogy ön egy csunya komédiára kényszeritett engem, csak azért, hogy mebosszulja magát kis tévedésemért.

— *Ezt maga kis tévedésnek nevezi?!* — nevetett a milliomos és sovány vendége felé fordult. Hogy ötvenezer frankot vesztettem? És elvesztettem azért, mert megbiztam Nicole Ferrandban, az Európaszerte hires müértőben.

Az öreg ur kétségbeesve rágta a bajuszát.

— De miért vett a fejébe olyasvalamit, ami teljesen kivihetetlen és örült lehetetlenség? Azt hiszi ön talán, hogy varázsló vagyok? Senki, értse meg *senki* sem tudja azt keresztülvinni, amit ön tőlem kiván!

— Ha ön *senkit* emlegeti — vágott vissza hidegen a milliomos — akkor azt az embert idézi emlékezetembe, aki ezen a néven szerepelt előttem és azt a két gummi ujjat hagyta nálam emlékben!

A *müértő felugrott székéről.*

— De az Istenért, mit akar?! — kiáltotta. Mit akar tőlem?

(Folytatása következik.)

ÉP TESTBEN ÉP LÉLEK

a legbiztosabban elérhető az eredeti

BRÁZAY

SÓSBORSZESZ

has nálalával.

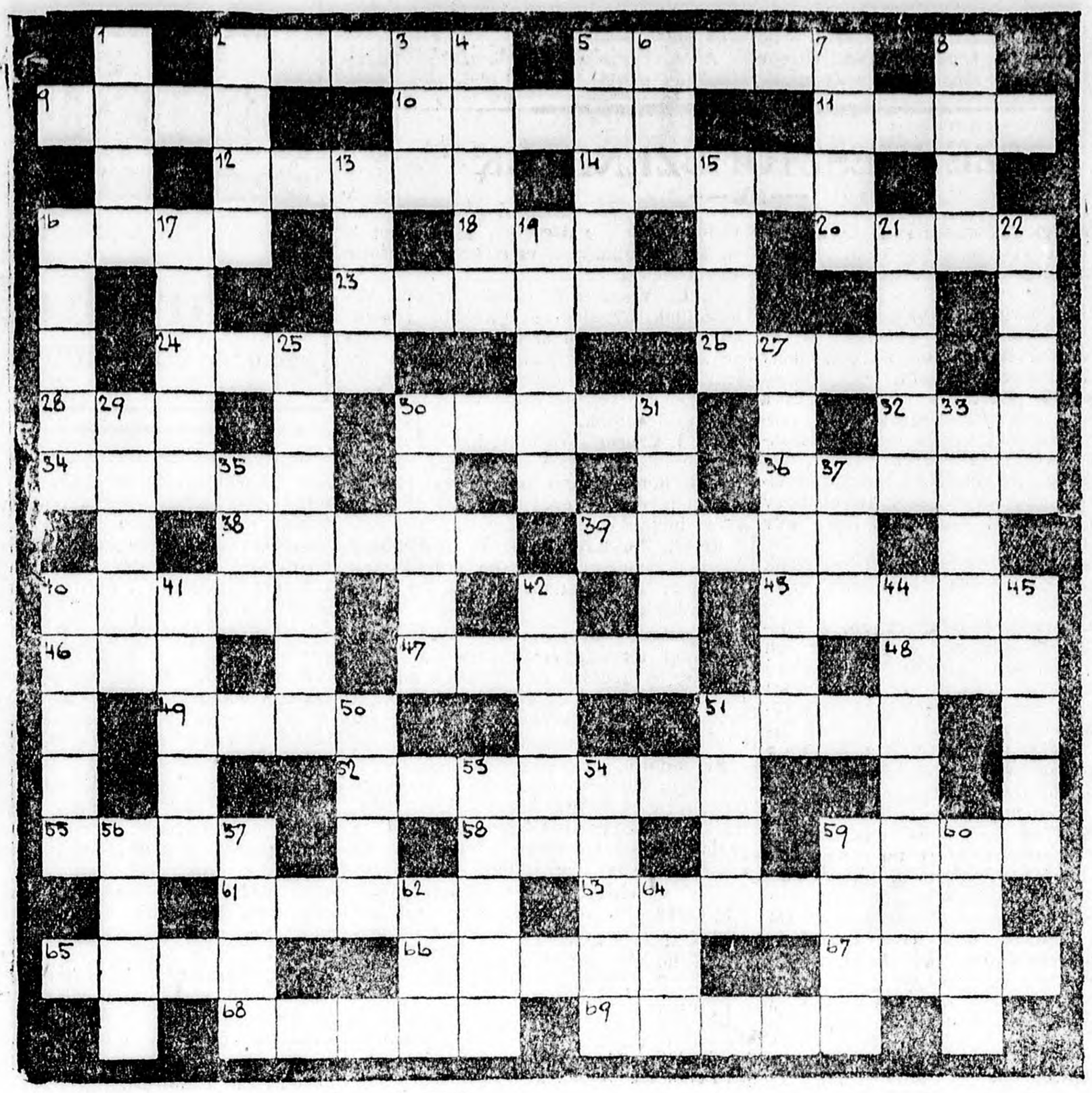
Mindenütt kapható

A suboticai **LIFKA MOZI** a következő Mosinger-filmeket hozza:

Assisi Szt. Ferenc
5 uj Harry Liedke filmet
2 uj Harry Piel filmet
„Orlow“ operettfilmet
A fehér rabszolganő
Egy őrült éjszaka Ossi Oswaldával
A fattyu (Habsburg-film)
Beatrice Cenci tragédia

3837

Keresztsoros rejtvény

Vízszintes:

2. Híres török szultán
5. A bárány is ilyen, de nem váltón
9. Ambrózi ilyen bainok
10. Szép szál emberre mondják
11. Női név
12. A vemhes kanca
14. Kerti vetemény
16. Híres filmszínésznő keresztneve
18. Mássalhangzó fonetikusan
20. Az egyik muzsa
23. Vegytan — görögül
24. Lendület
26. Hóhér
28. Ókori nép
30. A Minerva nyomdában sok ilyen gép van
32. (ékezet hibával) Így mondja a nép a nézni ige egy alakját
34. Tenger
36. Az adósság ritkán ilyen
38. Szigoru ember
39. Magyar képviselő, védi az erkölcsöt
40. Ilyen orra azt mondják, hogy szép
43. Ókori város
46. Három magánhangzó
47. A szerelmi költészet muzsáia
48. Sportegylet
49. Folyó brazil nyelven (többes szám)
51. Faivédő magyar ujságiró
52. Idillikus mithologiai hely
55. A letarolt mező
58. Nyers idegen nyelven (fon.)
59. Aki nyugtalanul alszik, gyakran fel...
61. Első nyilvános szereplésünk helye
63. Ritka női név
65. Gyakori női név
66. Idea — magyarul
67. Tó — szlávul
68. Híres francia regényiró
69. Régi kedvelt magyar színésznő vezetékneve

Függőleges.

1. Ilyen állat is van
2. Régi nedves helyen látható
3. Bácskai község
4. Torontáli község — Szeged mellett
5. Gyakran használt ige
6. Gazdasági szerszám
7. A női hódítás egyik eszköze
8. Fiatalabb így szólítja meg az öreg nőt
13. Állam
15. Magyarul ügetés
16. Helyhatározó

KORZÓ-MOZI

Husvét hétfőtől szerdáig Diszelőadások!

American Film Co. Subotica, monopolja!

Biró Lajos

népszerü regénye, az **UFA**-filmgyár legujabb mestermüve:

ANTONIA

(M. Dubarry grófnő a XX-ik században)

8 felvonas egy hipermodern nő életéből

Toinette . . . . **KORDA MÁRIA**
Corbette . . . . **FR. KAYSSLER**

A film egyik epizód-szerepében fellép

Nagy Kató

a Berlinbe szerződtetett suboticai urileány

Nagy port vert fel annak idején az Antonia budapesti bemutatója az UFA-filmszinházban, melyet a felettes hatóságok betiltottak. Csak nagy utánjárásra engedélyezték ujra a filmet, amely természetesen hatalmas sikert aratott. — A film a legtökéletesebb mestermü, melyet valaha Korda Mária alkotott

Rendes helyárak!

Kezdete 5 és fél 9, ünnepnap 4, 6 és fél 9 órakor

3756

LIFKA-MOZI

Április 19—24. *Keddtől—Vasárnapig*

A jövő század regénye! **A filmek filmje!**

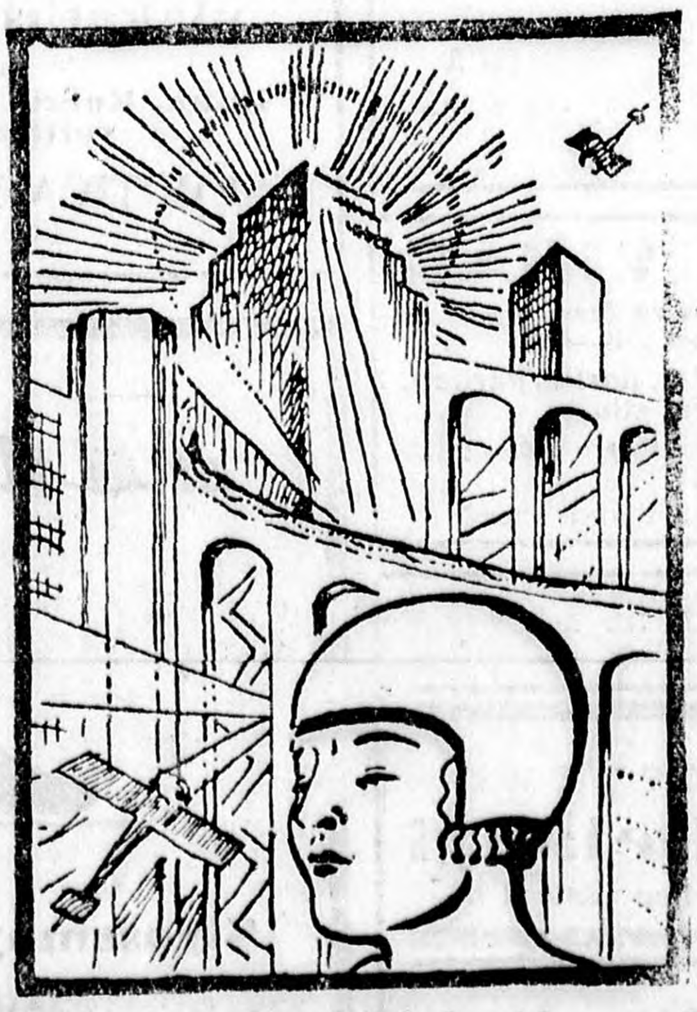
14 grandiózus felvonásban!

Mindkét rész egyszerre!

METROPOLIS

Egy mérnök álma a 2500-ik évről. **UFA-film!**

Rendezte Fritz Lang, a „Niebelungok" rendezője

Személyek:

Mária és a Gépasszony:
Brigitte Helm

Freder:
Frochlich

Feltaláló:
Kleinroggen

Az örömkertek asszonyai. Munkások. A halál. A hét főbün

A filmben résztvesz:
750 színész kisebb szerepben
2500 férfi statiszta
1100 női statiszta
750 fiu és kisleány
100 néger és 250 kinai

Kezdete 5 és fél 9, ünnepnap 4, 6 és fél 9 órakor

Nagy zenekar kiséret! **Rendes helyárak!**

3657

17. Télen többen viselik, mint most
19. Férfi név
21. Női név
22. Halpaprikásról híres szegedi vendéglő
25. Olasz költő
27. A nyelvtan egyik része
29. Világrész
30. A legfáidalmasabb anya
31. Shakespeare dráma hőse (fonet.)
33. Mint a 66. vissz., csak fonetikus idegen szóval
35. Egy »a« betüvel előtte olasz fürdőhely
37. Igy nevezték a parasztot affektálva
40. Sok kutya együtt
41. Sokszinü
42. Egyiptomi uralkodók cime
44. Hangszer
45. Község a Dunántul, híres magyar történetiró vette innen a nevét
50. Kártyaszin a francia kártyában
51. A dadogó igy mondja ki az »r« betüt
53. »Merő« szóösszetételekben — idegen nyelven
54. Költői müfaj
56. A csontban van
57. Irási metódus
59. Böles, tudós ember neve a zsidóknál
60. = kor
62. Istennő latinul
64. Német névelő ragozva.

FILM

METROPOLIS

A 2500-ik év filmje

Azt szokták mondani a kinematográfia ellenségei, hogy a film rövid élete alatt már kimeritette önmagát és nem tud ujat nyujtani. Mintha ezt a kétségtelenül nem objektiv megállapitást akarta volna megdönteni Fritz *Lang*, a *Metropolis* zseniális rendezője és bizonyos, hogy a film még tud ujat és meglepőt produkálni.

A *Metropolis* a 2500-ik év világvárosa minden civilizáció összesüritésével és a szenvedő proletárság megdöbbentő nagy harcával. Csak arra kell gondolni, hogy rövid husz év óta mennyit fejlődött a civilizáció és milyen szédületes technikai haladást tett a világ az autó, a kinematografia, a repülőgép és a rádió feltalálásával és akkor nem nehéz elképzelni, hogy milyen csodálatos meglepetéseket foglal magában ez a monumentális film, amely 573 év távlatában mutatja be a jövő nagyvárosát a maga örömeivel és szenvedéseivel. A film középpontjában egy kedves egyszerü lány áll, aki a szeretetet és jóságot hirdeti.

A film rendezője Fritz Lang, a »Niebelungok« nagy rendezője csodálatosan szép és müvészi alkotással gazdagitotta a film-müvészetet és kitünő szemmel válogatta össze a szereplőket is. Brigitta *Helm* a lány szerepében a leghiresebb filmszinésznők sorába emelkedett, Alfred *Abel*, Gustav *Fröchlich* és Rudolf *Klein-Rogge* pedig kitünő müvészi együttest adnak.

A nagyszabásu filmalkotást a közeljövőben mutatja be a Lifka-mozi.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Bus emlék. Ha naiv irás is, de a hangjában és egyes soraiban van valami megkapó. Közlésre azonban nem alkalmas.

Sz. L., Noviszad. Közölje velünk fia legutóbbi tartózkodási helyét, nevét, cimét és egyéb közelebbi adatait, hogy érdeklődiünk holléte iránt.

Hü olvasó 1927. A zsirszóda és a mérgesanyagok árusitásáról szóló rendelet vissza van vonva, azonban Bánságban követelik a végrehajtását.

Érdeklődő. Az, hogy mi minden levélre válaszolunk nem annyit jelent, hogy minden beküldött versről is irunk egy külön levelet.

T. Kálmán, Szombor. Közölje velünk közelebbi cimét, hogy levélben válaszolhassunk.

Nyugalmazott községi egyző. A közigazgatási biróság egy konkrét ügyben (Cseremov volt topolai főszolgabiró nyugdij ügye) 1814/III. 15. szám alatt mondta ki, hogy a tartományi és kerületi önkormányzatról szóló törvény átmeneti intézkedéseinek 9. §-a szerint a vármegyei, városi és községi tisztviselők 1922 április 8-ával állami tisztviselőknek tekintendők.

M. Gy. Pale. A beogradi magyar konzulátus bizonyára azért nem válaszolt önnek, mert nem tarta önt magyar állampolgárnak, holott az előadott tényállás szerint ön magyar állampolgár. Ha a balai illetőségi bizonyitványa birtokában van fordulion a követséghez és kérjen magyar utlevelet ön és a családja számára. Ugyan egy utlevélkönyvvel utazhatnak. Zagrebban nincs magyar követség. Csak Beogradban. Cime: Krunska ul. 46. Butorait is mint magyar állampolgár átviheti.

P. E., Baimok. Az által hogy ön csehszlovák állampolgárhoz ment feleségül elvesztette a jugoszláv állampolgárságot. A törvény nem tiltja, ha férjétől különválik hogy itt maradion, tehát maradhat, sőt a válópert a férje ellen is itt kell megindítani, mert itt volt utolsó együttélésük.

F. E., Vrsac. Mi minden levélre válaszolunk, azonban a beküldött versekről nem irtunk külön levelet. Ha a verse sem jelent meg, akkor az annyit jelent, hogy a verse nem volt közölhető, amit a szerkesztői üzenetekben bizonyára tudtul adtunk.

Zs. J. Csurug. Közöljük, hogy a mi véleményünk szerint semmiféle tekintetben nem kihágás az, ha valaki külföldön levő örökséget ugy adia el, hogy ezért belföldön dinárt kap.

R. O., Noviszad. Báró Auffenberg Móric cime után Bécsbe érdeklődünk és amint a választ megkapiuk önt értesiteni fogiuk.

Községi orvos. Az 1924—25-ös pénzügyi törvény értelmében a községi orvos fizetése és drágasági pótléka ugyanannyi, mint az állami orvosoké. A családi pótlék a gyermek 16-ik életévéig napi 5 dinár.

Kivándorló. Az állampolgárság megszerzése minden országban bizonyos törvényes és formai keretek között történik. Az Egyesült Államokban ezek a szabályok meglehetősen egyszerüek. Az állampolgárság alapfeltétele itt az, hogy a jelölt a fehér faihoz, vagy az afrikaihoz tartozzék, továbbá, hogy betöltse 21 életévét és legalább öt éven át tartózkodjék az országban. Általában a következő lépéseket kell a jelöltnek követnie:

Először deklarálnia kell valamelyik városi hivatalnak, hogy szándékában áll az Egyesült Államok polgárává lenni. Ezt a lépést közönségesen első papir kivételének szoktak nevezni. A jelöltnek meg kell haladni a 18 évet. Miután a bevándorló elhatározta, hogy itt akar letelepedni, az első papirt bármikor kiveheti.

Másodszor: Öt évi megszakitás nélküli itt tartózkodás és amikor a bevándorló már beszéli az angol nyelvet és ismeri a legfontosabb tudnivalókat a kormányról, benyujthatja az illetékes biróságnál polgárosodási kérvényét. Ezt a lépést legalább két évre az első papir kivétele után kell megtenni, viszont hét év után az első papir érvénytelenné válik.

Harmodszor: A végső kihallgatás és eskü. A jelöltet beidézik a biróságra, hol levizsgáztatják, megeskedtetik s ettől számitott kilenczen napra megkapja a polgárlevelet.

Egész más elbirálás alá esnek azok a bevándorlók, akik 1921 junius 3 előtt érkeztek az Egyesült Államokba, mint a nevezett nap után jött. Az utóbbiak nem vehetik ki még első papiriukat sem mindaddig, mig beutazási adataikat meg nem vizsgálták vagy más szóval amig meg nem győződtek arról, hogy törvényes uton kerültek az országba.

B. K., Martonoš. Szegeden 1920 áprilisban elhelyezett pénzt alighanem vagyonváltság fejében vették el, azt nem kaphatja vissza. A takarékbetétek nincsenek valorizálva, tehát a 2.500 korona ma is annyi magyar koronát ér. A nyugdijakra vonatkozólag bizonyos valorizáció van a magyarországi intézeteknél, körülbelül az összeg 30 százalékát arany értékben fizetik meg.

A husvéti ünnepek alkalmával mindenkinek jó, eredeti

„Konrath"-féle

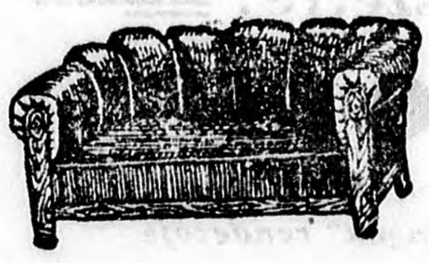
rádiókészüléket

ad

Konrath d.d.

rádió szaküzlete SUBOTICA

Hol vásároljunk husvétra Suboticán?

Bőrgarniturát, szalonját legelőnyösebben szerezheti be

FARKAS

kárpitosnál SUBOTICA a Sterva palota mellett

Az összes kárpitos munkák és javitások!

3007

TUMBAS REKLAM

Tulajdonos: TUMBAS JÓZSEF

Kizárólagos jogu

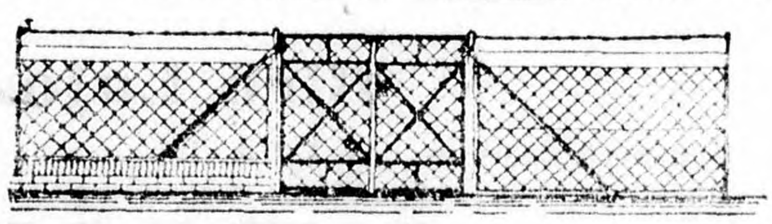
plakatirozás, reklám

valamint a

Lifka, Korzó és Narodni mozik vetitési vállalata

SUBOTICA, I., ALBINA UL. 2

(Zenede épület)

Drótkerítéseket

rendelés szerint is legolcsóbban és legjobb minőségben KOVÁCS-nál Subotica, Cirilj Metod tér 20, a nagytemplommal szemben szerelhető be

SZENTI ÉS VIRAG

épület- mübutor-asztalos ipartelep

Subotica. Telefon: 3—83.

Készitenek: mübutort, épület, portál, parkett, üzletberendezést stb.

Nyári, kerti és tonett székek raktáron és olcsón kaphatók.

Árajánlatot dijmentesen küldünk bárhová.

Husvéti leszállitott árak!

1 liter kitünő asztali bor	— — —	6—7	dinár
1 „ elsőrendü kelebiai bor	— — —	9	„
1 „ sremi szilvapálinka 50%	— —	25	„
1 „ királyhalmi törköly 50%	— — —	24	„
1 „ „ „ 45%	— —	21	„
1 „ „ „ 40%	— — —	18	„
1 „ jamaicai rum 60%	— —	30	„
1 „ „ „ 50%	— — —	24	„
1 „ legfinomabb likörökből	— —	26	„

Palackokban rum, cognac, különféle likőrök, pezsgő és finom borok igen olcsón kaphatók

Szilasi Sándor, Subotica

Trumbićeva ulica 16 (Csirkepiac)

152

Legjobban teszi, ha a

Husvéti ünnepekre

Kovács és Gelányi

füszer- és csemegeüzletében vásárol be

Jelačićeva ulica broj 2.

Baťa

Strossmayerova ulica

Huspiac

GÉPSZIJAK

gépszijcronponok, varrószijak elsőrendü minőségben legolcsóbban beszerezhetők

KAUFMANN HERMANN

bőrraktárában Subotica

NYILT-TÉR

ALAKKER-féle
étterem és falatozó megnyilt!

Értesitem a nagyérdemü közönséget, hogy éttermemet és falatozómat a mai napon a Fra Ješe trg 5. szám alatt, a Barátok temploma mellett megnyitottam, ahol minden időben a legizletesebb házikoszt kapható.

Reggeli kávé kuglóffal vagy süteménnyel 4 és fél D
Zóna 10 órai kenyérrel ..... 3 és fél D
Ebéd 4 tál étel étlap szerint .....10 D
Délután hideg vagy meleg uzsonna .. 4 és fél D
Török kávé ..... 1 és fél D
Fekete kávé ..... 2 és fél D
Vacsora étlap szerint ..... 5 és 7 D

Előnyös abonoma-rendszer a legjutányosabb árban kapható. A n. é. közönség szives pártfogását kéri

ALAKKER JANOS

Önkéntes magán árverés!

A Sombori Iparbank Rt. tulajdonát képező és a Vojvoda Bojovica venac 7. szám alatt lévő ház, a nyomda céljaira szolgáló épülettel együtt 1927. április hó 24-én, vasárnap délelőtt 10 órakor az Iparbank (Sv. Trojstvo 5. sz.) helyiségében megtartandó nyilvános magánárverésen a legtöbbet igérőnek eladatik. Bánatpénz 12.000.— dinár. Az árverési feltételek az Iparbank helyiségében a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

A Sombori Iparbank R. T.
felszámoló bizottsága

3676

Pályázat

A bezdáni izraelita hitközségnél a kántor-metszői állás betöltendő. A megválasztott a hitközségi életben előforduló összes teendőket végezni köteles. Fizetés megegyezés szerint.

3639 *Elnökség.*

A legelegánsabb párisi modellek
„ESZTERKA“
cégnél kaphatók a korzón.
Selyem-, szalma- és gyermekkalapokban nagy választék mindenféle kivitelben.

Itt a tavasz!

Ne mulassza el az alkalmat dus **szövetraktáramat** megtekinteni s tavaszi ruhaszükségletét nálam rendelni meg. A legdivatosabb ruhákat legjobb szöveteiből is igen olcsón készit.

Mirnič Béla
uri divatszabó Subotica,
Trumbićeva ul. 14. Csirkepiac

Novi-adi Autó és Motorkerékpár Címtár

348)

AUTOK
Benz Mercedes Sibinjain Jankó 22
Citroën A. Vranić i drugovi Kr. Aleksandra 7
Chevrolet Velautó Kr. Aleksandra 6
Chrysler Autocar Trifković trg 5
Fiat Konstantin Suhanov Željeznička ul. 77
Ford Autokar Trifković trg 6
Tátra és Hanomag Sibinjanin Janko 22
Studebaker Vilson trg 7
KAROSSZÉRIA KÉSZITŐ és JAVITÓMÜHELY
Mogin Mladen Temerinska ul. 49
AUTÓJAVITÓMÜHELY
Express Madarska ul. 53
Fellegi József Futaki put 92
Marmos i drug Sibinjanin Janko 22
Soffőriskola Kr. Aleksandra ul. 7, az udvarban
Zikmund i drug vas- és gépgyár, Limán
AUTÓBENZIN és OLAJTÖLTŐÁLLOMÁS
Komlós Testvérek Örmény-utca
Rogulya Iván Trifković trg 2
A. Vranić i drug Kr. Aleksandra 7
AUTÓALKATRÉSZE
Alba tükörgyár Železnička ul. 53
AUTÓGARÁZS
Soffőriskola Kr. Aleksandra ul. 7, az udvarban
Wollner Železnička ul. 20
AUTÓ- URVEZETŐ és SOFFŐRISKOLA
Soffőriskola Kr. Aleksandra ul 7, az udvarban
MOTORKERÉKPÁROK
D. kerék Meghatalmazott R. Langsteiner Nikola Teslova ul.
D. K. V. A. Vranić i drugovi Kr. Aleksandra 7
TRAKTOROK
Case, Rekord r. t. Temerinska ul. 6.

Kardos hirdetővállalat együttes hirdetései Novisad

Az elegáns preciziós óra
mérsékelt áron, minden jobb üzletben kapható.

Општинско Поглаварство Ада

Бр. 1892/1927.

Oglas

Општина Ада дана 29. априла 1927. год. у 9 сати пре подне у општинском звању издаваће у петогодишњи закуп, од 1. октобра 1927. год. до 1. октобра 1932. год. путем јавне дражбе, свој хотел „Авалу“ који се налази у центруму вароши, на Краља Петра тргу, и састоји се сем локала, депоа, салон за биоскоп и 18 спаваћих соба.

Дражбени услови могу се видети за време званичних часова сваки дан у канцеларији управног бележника.

Исклична цена закупнине је 91.300 динара годишње.

У Ади, 9. априла 1927.

С. Ђендић с. р. бележник — **Н. Николић** с. р. кнез

3797

Felkérem az 1927. évben a sombori felső ker. iskolában érettségizett barátaimat, hogy a pünkösdi 10 éves találkozó tárgyában cimüket velem mielőbb közöljék.

Keszler Károly
Sombor

3832

Vállalkozó-épitész Beográdban
keres társat
100.000—150.000 dinár tőkével.
Bővebbet:
ALPÁR épitésznél, Beograd, Čovnička ulica 9. I.

3417

Figyelem

Az egész Vajdaságban közismertté vált Sztipics-féle sarcsarnok és étteremben a mai naptól 10 órai már reggel 7 órától nagy választékban, a legizletesebb ételek mérsékelt árban kaphatók. Ugymint: veseelővel, székely gulyás, pörkölt, virsli, marhaguly s, pajsli stb. stb. Naponta 3-szor friss csapolásu I-ső rendi világos és barna sör.

10 órai kenyérrel 5 dinár
Szives látogatást kér
Sztipics Márk

38

KÉSZ RUHÁK

661

férfiak, nők és gyermekek szá ára. **Bluzok, szoknyák, felöltők** saját készitmény és bécsi divat szerint, va amint **kalapokat, fehérnemüket, harisnyákat, nyakkendőket** és az összes divatcikkeket csodálatos alacsony árakon szállitja

R. STERMECKI nagyáruháza
CELJE, 27. szám, Slovenija.

Kérjen mindjárt képes árjegyzéket. 10 ezer dinárnál 500 dinárón felüli rendeléseket bérmentve. Meg nem felelőt cserélem, vagy a pénzt vissza küldöm

Meghivás

A »Jedinstvo« temetkezési egylet f. hó 10-iki közgyülése nem volt határozatképes, azért azt április 24-én d. u. 2 órakor a Jugoslavija (Hungária) vendéglőjében a tagok számára való tekintet nélkül lesz megtartva az évi közgyülés, melyre a t. tagokat ezennel meghivja.

Ugyancsak ekkor az elnökséggel együtt, vagy 200 taggal értekezletet tartanak, amely tagértekezlet egy bizottságot küld ki, akik felül fogják vizsgálni az egylet müködését és elő fogják készitteni az alapszabály módositást azzal, hogy az ápr. 24-iki közgyülésnek jelentést fognak tenni.

3903 Tisztelettel
Az elnökség.

Hirdetmény

A Matica Srpska Noviszadon, mint a Trandafil Mária alapitvány gondnoksága, nyilvános szóbeli árverés utján eladja Noviszadon a Duna-utca 5. sz. alatti házat.

Az árverés a Matica Srpska könyvelési osztályában csütörtökön, április 21-én d. e. 10 órakor lesz megtartva, ahol az eladás feltételei naponta 9—12-ig és 3—6 óráig megtudhatók.

Az árverés megkezdése előtt 50.000 dinár készpénzben vagy állami értékpapirban, letétbe helyezendő, a beogradi tőzsde napi árfolyama szerinti értékben.

Noviszad, 1927 április 14-én.

3836 **Matica Srpska.**

OPŠTINA ČOKA.

Oglas

Potpisano opštinsko poglavarstvo objavljuje, da će održati dražbu lova na dan 5. maja 1927 godine, pre podne u 9 časova u opštinskoj zgradi.

Ova dražba pravo lova izdaje se na 6 godina pod zakup računajući od 1. avgusta 1927. godine do 31. jula 1933. godine. Bliži podatci, odnosno uslovi mogu se dobiti u pisarnici opštinskog beležnika za vreme zvaničnih časova.

U Čoki, 11. aprila 1927. godine. 3897

Opštinsko poglavarstvo.

ÓVAKODJUNK AZ UTÁNZATOKTÓL!

CSAK EZ AZ EREDETI

Kérjen árajánlatot!

ECLAIR FRANCIA VERMOREL PERMETEZŐ

Kizárólagos egyedáru itás nagyban, egész Jugoszlávia részére

BARZEL

VASKERESKEDÉS SUBOTICA

Uzletáthelyezés

Értesitem a t. vevőimet és üzletfeleimet, hogy **paprika-raktáramat** Cara Dušana u. 5. sz. alá (Vas Ádám étterme mellett) helyeztem át.

Kérem a n. é. közönség szives pártfogását.

Subotica, 1927. április 15.

Roth Tóbiás
paprikakereskedő

3702

Jadransko Osiguravajuće Društvo

Vezérügynöksége Suboticán

J lašićeva ul. 5.

Foglalkozik Biztositások Lekötésével Az Élet-, Tüz-, Betörés-, Baleset-, Szállitmány- És Jég-Ágazatokban

3701

Alapitva 1825

Gőzerőre berendezett kelmefestőüzem. Szőrmecsávázás és festés

Ferd. Sax utóda

Albert Ondrušek

Osijek III.

Ruhafestés megadott szinre. — Szövet dekaturozás, appreturozás és plisszirozás

Vidéki megrendeléseket legelkülönözetesebben és gyorsan elintézek.

3544

KŐSÓ, ÖRLÖTT SÓ, ASZTALI SÓ

Kainit bőrsózásra, rézgálic

zsirszóda 128 **MUHARMAG**

muharszéna és szalma kapható a legolcsóbb napi áron

Décsei és Kertésznél Subotica

TELEFON 172 3713

Vigyázat! Vigyázat!

HANGSZERVÁSÁRLÓK

Zongorák, Pianinók, első rendü gyártmányok Hegedük, Harmonikák, Fa- és Rézfuvó hangszerek Gramofonok, világhirü **„His Master's Voice"** és **„Columbia"** angol gépek, legujabb felvételü angol és amerikai Tánc emezek, ugyszintén hires Müvészlemezek nagy választékban kaphatók részletfizetésre is

TRUPPEL BÉLA

hangszerkészitőnél

NOVISAD

Viszonteladóknak árengedmény. Fenti hangszerekről különkülön árjegyzékkel szolgálhatok

3791

HANDLER ÉS GROSSMANN

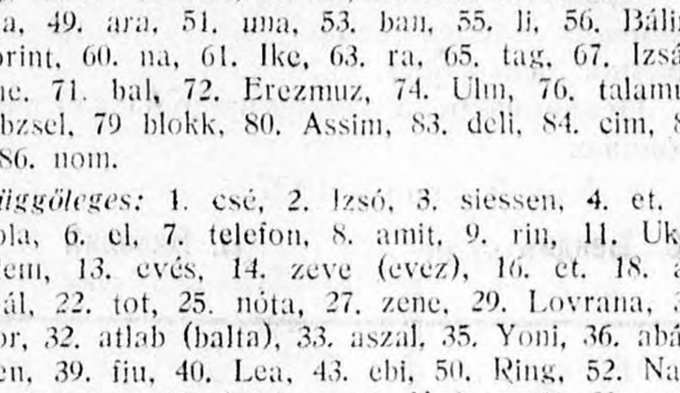
TELEFON: 434 **NOVISAD** TELEFON: 434

FUTOŠKA UL. 9

NAGY RAKTÁR: fürdőberendezési tárgyakban, klozetberendezésekben, konyhai és mosókonyhai kiöntőkben, szivattyukban, kovácsolt vas vizvezetéki és gázcsövekben, öntött vas lefolyócsövekben, kőagyagcsövekben és a hozzávaló összekötő idomokban, ólomcsövekben, vizvezetéki szerelvényekben. 3792

Kérjen árajánlatot és árjegyzéket

REJTVÉNY

A mult vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

Vági-párt

KERESZTSOROS REJTVÉNY

A mult vasárnapi számban közölt keresztsorosrejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes: 1. cis, 4. eke, 7. tar, 10. sziu, 12. Etele, 14. Zemi, 15. Esekie, 17. vázelin, 19. osz, 20. temetés, 23. vet, 24. sin, 26. mákos, 27. ref, 28. ol, 30. Lót, 31. re, 32. Anatol, 34. Janina, 37. kt, 38. sav, 39. fal, 41. tej, 42. be, 44. Eliz, 45. roi, 46. Emi, 47. O. K. Á. B., 48. Na, 49. ara, 51. una, 53. ban, 55. li, 56. Bálint, 58. forint, 60. na, 61. Ike, 63. ra, 65. tag, 67. Izsák, 69. the, 71. bal, 72. Erezmuz, 74. Ulm, 76. talamus, 77. lebzsel, 79 blokk, 80. Assim, 83. deli, 84. cim, 85. Yza, 86. nom.

Függőleges: 1. esé, 2. Izsó, 3. siessen, 4. et, 5. kelekola, 6. el, 7. telefon, 8. amit, 9. rin, 11. Ukzi, 12. elem, 13. evés, 14. zeve (evez), 16. et, 18. ás, 21. mál, 22. tot, 25. nóta, 27. zene, 29. Lovrana, 31. Ratibor, 32. atlab (balta), 33. aszal, 35. Yoni, 36. abált, 37. ken, 39. fiu, 40. Lea, 43. ebi, 50. Ring, 52. Nakszosz, 54. arat, 57. ártalom, 59. Nielsen, 61. Yza, 62. eam, 66. alak, 67. Irsa, 68. Kulm, 70. huzd, 71. Bali, 72. eu, 73. se, 75. meló, 76. t. b. e., 78. lim, 81. si, 82. jó.

NINCS TÖBBÉ HAJHULLÁS ÉS KORPA, HA A FEJMOSÁSHOZ RENDSZERESEN

„FARMA"

SZAPPANT HASZNÁLUNK

A **„FARMA"** MEGVÉDI A HAJAT ÉS ANNAK GYÖNYÖRŰ FÉNYT ÉS LÁGYSÁGOT AD

A „FARMA" szappan kapható minden drogériában és illatszertárban D 15.—-ért darabonkint (Elegendő 10-15 mosáshoz). Eltekintve a gyógyhatástól, → a Farmaval való mosás 4-szer olcsóbb mint samponnal. Postaköltséggel együtt szállit 2 drbot 38.- 4 drbot 70.- D.-ért

Laboratorium „LAMICO"

BEOGRAD, KONDINA UL. 15 3832

HOFHER-SCHRANZ 1914. épült 10-es magánjáró

cséplőgarnitura jutányosan eladó

FENYVES IZSÓ Vel.-Bečkerek

3733

TRENCSÉNTEPLIC

(SZLOVÁKIA)

Csodás eredménnyel gyógyit

reumát, csuzt, köszvényt

Legerősebb kénes melegfürdők

Alluviális iszap

Panzió 40 čehkoronától kezdve

Felvilágositással szolgál a **fürdőigazgatóság**

Pensione Mascagni U. Dep. Osloja

Abbazia

Előkelő polgári családi ház a déli strandon. Árnyékos kert, napos terrasz, pormentes hely, kilátás a tengerre. Villamos világitás, hegyi forrás-vizvezeték, fürdőszoba. Minden szoba balkonnal. Két perc a tengeri fürdőhöz. Egész éven át nyitva. Elsőrangu bécsi konyha, figyelmes kiszolgálás. Levél- és táviratcim: Pension Mascagni. Tulajdonos: **G. Bait.** Napi pension 30 lirától feljebb 3801

Kedvező alkalom!

A világhirü angol

Marshall Sons & Cie Ltd

Gainsborough-i gépgyár gépeiből:

1 gőzlokomobil, 6 angol névl. HP, szalma és egyéb fütőanyag tüzelésre

1 cséplőszekrény 48", vasszerkezettel, golyós csapágyakkal

1 magánjáró lokomobil, 6½ angol névl. HP

1 fekvő motor nyersolajra, süritett gőzzel való üzembehelyezésre szolgáló készülékkel, tényl. 8 HP

1 fekvő motor 12 tényl. HP, mint fenti motor

A gépek még teljesen ujak, használatban még nem voltak, raktárunk felosztása folytán rendkivül kedvező áron és feltétel mellett kerülnek ily Zagreb, elvámolva, adásra. Felvilágositással szolgál

Gjuro Vrkljan Zagreb,

Vinogradska cesta 5.

37 3

Foidl Miklós

FÜSZER ÉS CSEMEGEKERESKEDÉSE

VEL. KIKINDA

Ajánlja dusan felszerelt raktárát, ugy bel- mint külföldi árukból. Italokban: Likőrök, rum cognac, wishy, absinth, pezsgők és borok. Hornimans, Duibar teák, kimérve is. Csokoládé és Bonboniére: Cailler, Gala Péter, Sarotti, Nestlé, G. W. Heller, Schmidt Viktor, Gerbeaud, kakaók különböző fajtákban. Halnemüek: Szardinia, tonhal, rák, Ostsée és pácolt halak. SONKA prágai és belföldi, legfinomabb szalámi és sajtáruk nagy raktára.

Tekintse meg nagyszerü husvéti kirakatom

3737

Nagyrabecsült vevőközönségének

boldog husvéti ünnepeket

kiván a

VLAJNIĆ ÉS TODOROVIĆ

csemegeáru cég, Veliki Becskerek

Nagyrabecsült zsidóvallásu vevőinek

boldog ünnepeket

kiván a

VLAJNIĆ ÉS TODOROVIĆ

csemegeáru cég, Veliki Becskerek

Modern uj villa Sarakanjižan, a városi parkban valamint **„Tisza" szálloda** és **vendéglő** épülettel és teljes berendezéssel eladó és azonnal birtokbavehető.

Megbizott: **Dr. TÖRÖK ANDOR**

ügyvéd, STARAKANJIŽA 3814

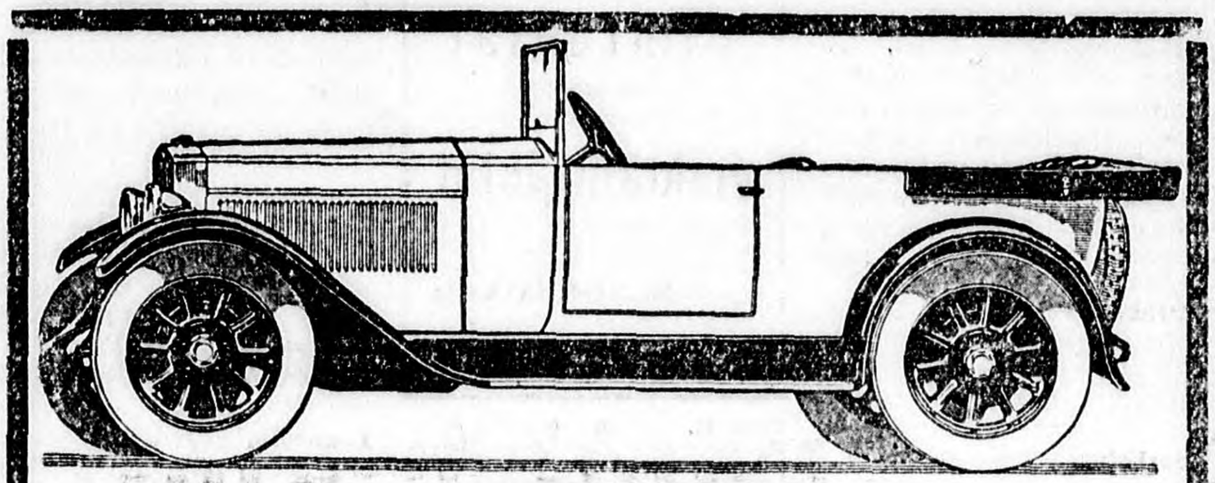
Legolcsóbb husvéti locsoló parföm ☞ **Nagyban és kicsinyben** ☜ **KAICS** **illatszertárban kapható** —Rudićeva ulica—

A Vajdaság legnagyobb és legmodernebbül berendezett
képkeretező
müintézete 3776
F. Bachinger
Subotica, Aleksandrova ul. 13
Mühely: Sudarevićeva ul. 34
Festmények, gobelinek müvészies és szakszerü kere ezése
Egyházi és kegyszerkészitő iparüzem

Tüzifa
100 kg.-ként
Elsőrendü bükkhasábfa 33·—
Elsőrendü bükkhasábfelvágva és apritva 38·—
Bükkfa felvágva apritva 34·—
Kötegelt fürészhulladék 26·—
Gyors és pontos kiszolgálás
Legkisebb mennyiséget is házhoz szállitok.
I. ETVEŠ
Paja Kujundžićeva ul. 45.
(Wesselényi-ul)
164

Husvéti ünnepekre
csemege- és füszeráru szükségletét valamint kitünő feher- és sillerbort nálam szerezheti be legolcsóbban
1 liter sillerbor
6 dinár
1 liter fehérbor
7 dinár
Saját főzésü, szilva-, törkölypalinka és kitünő tearum kapható
Nojcsek Géza
Subotica,
B. Sudarevićeva ulica

Az 1927-es typusu **„FIAT"** autók megérkeztek

Nagy raktár az 509,503,507 és 512-es typusu nyitott, valamint csukott autókból. Mélyen leszállitott árak és kedvező fizetési feltételek.

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT! 3756

KARLO ZWIRSCHITZ, SOMBOR
FIAT VEZÉRKÉPVISELET

HADNAGY ISTVÁN
szabó
készit polgári és minden hitfelekezeti papi ruhákat
Subotica,
Sučićeva ulica 10
2650

120-150 HP lokomobilt
2 hengeres, kondenzátoros, előmelegitővel, használt de jó állapotban
keresünk megvételre
Irásbeli ajánlatok „Za—11.725" jeligére a **Publicitas d. d.** cimre Zagreb, Gundulićeva 11, küldendők. 3693

Steiner Marcel
Sombor
Telefon 42
Vásárolok sertés-zsirt, házivagy hentesárut és faggyut
Korpa, Takarmányliszt
Malombükköny
3854

A Bánát legnagyobb kereskedelmi városában, a legforgalmasabb utcában igen jómenetelü
szálloda, étterem és sörcsarnok
teljes felszereléssel, házzal vagy anélkül
ELADÓ
esetleg bérbeadó a tulajdonos betegsége miatt
„Globus" ügynökség Vel.-Bečkerek
Bukovácz udvar 3735

Zadružna Gospodarska Banka, Ljubljana
sombori fiókintézete Dr. Laze Kostića ul. 3

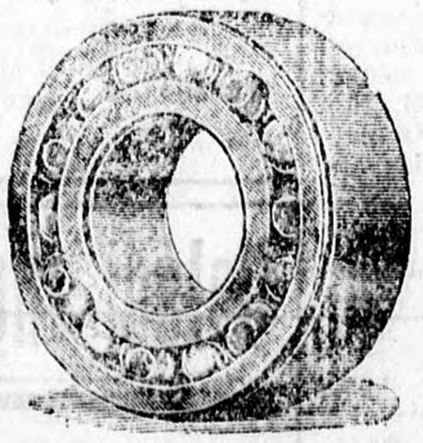
Táviratcim: GOSPOBANKA Telefon 243 — 246
Központ: LJUBLJANA
Fiókintézetek:
Sombor, Maribor, Novisad, Split, Šibenik, Djakovo, Sarajevo
Kirendeltség: Bled

Minden bank- és takarékpénztári megbizás leggyorsabb és leglelkiismeretesebb elintézése.

Közvetlen kapcsolat minden világpiaccal.

Kivándorlóknak gyorsan és megbizhatóan elintéz bármilyen csekk-kifizetést.
3855

Csapágyak (Kugellager)
Mühelyemben mindennemü reszelőt ujra kivágatok, azonkivül készitek acél csapszegeket, csapokat, bolcnikat, fogaskerekeket, melyeket edzőkályhában szakszerüen megedzek és edzés után leköszörülök. – Lemmelláskuplungba uj lemellákat készitek, a beragadt lemellákat pedig leköszörülöm. Ajánlom továbbá b. figyelmébe kopirrendszer szerint modernül berendezett golyóscsapágyjavitó mühelyemet. Mindennemü régi golyós- és nyomócsapágyat javitok, mely oly jó, mint az uj csapágy. Gyártok szabadalmazott differenciálrendszerü hengerfurókat és átveszek mindennemü cilindert kifurásra.

ASCHENBRENNER KÁROLY
reszelőgyára és golyóscsapágyjavitó mühelye
NOVISAD Futoški put 73.
3845

Kicsi haszon, **Engler Albert harisnya-királynál** Jó áruért!
harisnya- és kesztyükülönlegességek, féri és női fehérnemük hihetetlen olcsó árban kaphatók.
Saját akarata szerint vásárolhat olcsón, jó árut!
8851

LEVELEZÉS

Telötől talpig uriasszony, akinek szeplőtlen lelke örjítő boldogság után vágyakozik, azonnal irjon »Vörös liliom« jeligére a kiadóba. 3797

Wells's book. Köszöntöm Magát szerelemtelenséggel: betükbe varázsolt simogatásokkal, becézö vágyakkal forróra ölelt éjszakák apró szentjánosbogárkáival, hervadatlan husvéti fehér csókvirágokkal. 3796

Senta V. J. Mindenem, nem birom feledni Magát. Ha a körülmények megváltozása folytán nincs megelégedve sorsával, jöjjön hozzánk nálunk a helyzet kedvezö Mi bármikor szeretettel látjuk. Etuska. 3806

Mókus! Szüntelen gondolok magára. Bár haza kisérhettem volna akkor Kuláról. Ritka nagy boldogság jutott volna osztályrészemül. Kimondhatlanul vágyódom maga után. Mikor látom? Öt levél érkezett. Februárban minden eredmény nélkül időztem Cservenkán, Becsaptak. Boldog ünnepeket. Sok forró hosszu csók 3822

Lagner

uri és női fodrász üzletben a kiszolgálás vezet

Bubihajvágás, manikür, ondolálás, hajfestés, hajmunka, maskirozás és babaklinika

Minden fé e női hajat a legmagasabb áron vesz

Jovan Lagner

fodrász, Pašićeva ulica 6

HÁZASSÁG

Sok varvonos nő. vagyontalan urakhoz is férihezmenni óhait. Megbizást elfogad »Amor« házasságközvetitő iroda. Temesvár. Városház utca Nr. 16. 1622

Házasságot legjobb családoknál diszkréten elintézek Megbizást elfogad »Doktorné« Szubotica. Ulcim: Pašićeva 3.

Házasságot urikörökben, ugy bel-, mint külállamokból is létrehozok a legnagyobb diszkrécióval. — Marie Feies. Vel.-Kikinda, Cara Lazara ulica br. 1625.

Intelligens urat keresek élettársul, 20 éves, egyedülálló hajadon vagyok. Hozományom 200 hold földbirtok és 500.000 dinár készpénz. Közvetlen leveleket teljes cimmel »Tavaszi szerelemvágy« jeligére a kiadóba kérek. 3745

3.50

»AIDA«

Subotica, Csirkepiac

(Kisköz)

Mindenfajta géphimzés, Kézimunka, selyemfestés és fehérnemükészités

FOGLALKOZÁS

Jobb házból való kisasszonyt vagy asszonyt keresek, ki az összes házi teendöt önállóan végzi. Miklósy B. Sudarevićeva ul. 25. 3801

Vállalok könyvlefektetést, mérleg készitést, elhanyagolt könyvek rendbehozását, *könyvszakértői munkákat*, állandó órakönyvelést, könyvviteli tanitást. Borbély L. magán és birósági könyvszakértő. Noviszad, Postafiók 75.

Gyógyszerészgyakornoki állás betöltendő. Szerb, német és magyar nyelv tudása szükséges. Lőrincz, Ridjica. 3165

Ön állást keres? Tanuljon ki soffőrnek. Folytatólagos előadás szérb, német, magyar nyelven. Belépés bármikor. Eredményért garantálunk. Soffőriskola (keresk. és ipari miniszteri eng.) Novisad, Kralja Aleksandra 7. az udvarban. 3389

Cementmunkás, főleg cement és mozaiklap gyártásban kiváló szakmunkás azonnali belépéssel állandó alkalmazást nyerhet. Hauer József cementáru gyárában Senta. 3457

Fahivatalnokot keresünk, teljesen megbizható detailistát. Irásbeli ajánlatokat kérünk fizetési igény és eddigi működés részletes megjelölésével »Becsület mindenkor« jeligére e lap kiadóhivatalába. 3464

Terménykereskedéshez társ kerestetik, nötlen, fiatalember, ki 50—60.000 dinárral rendelkezik. Három hónapon belül pénzét kétszeresen visszakapja. Cim a kiadóban. 3558

Elsörendü szalónszabónő uriházakhoz ajánlkozik. Otthonra is igen olcsón vállal. Cim Subotica, Cara Lazara ul. 52. 2395

50.000 dinár bankgarancia mellett pénztárnoki vagy raktárnoki vagy más bizalmi állást elfogadok. — Cim a kiadóban. 3609

Intelligens jómunkás borbélysegédet keresek azonnali belépésre. Graff borbély, Kovin. 3702

Fakereskedősegéd szaktudással azonnali belépésre kerestetik. Ajánlatok Beinhauer Adolf fakereskedőhöz, Potiski-Sveti-Nikola. 3658

Házmester felvétetik, családos is. Dr. Blumnál, Subotica. Ugyanitt használt bútor, villanyluszter eladó

Gyógyszerészgyakornokot, nyelvismerettel keres Török gyógyszertár, Kovin. 3756

Kellemes husvéti ünnepeket

kiván ismerőseinek, tanitványainak és üzletfeleinek

Technologija Automobili Motor Šoferska Škola

Novisad, 373

Kr. Aleksandra 7.

Fényképész, elsörangu retuscheur, esetleg üzletvezető azonnalra állást keres. Megkeresések »Fényképész« jeligére a kiadóba. 3774

Jómunkás fazekassegédet azonnali belépésre keres. Bokor István, St. Kanjiža 3781

A szuboticai Kelnerski Dom elhelvez és keres kávéházi és éttermi személyzetet. Vojvoda Putnik trg 16.

Javító és magánvizsgára elökészit elemi, középiskolai tanulókat szerb, német és magyar tárgyakból. Hegedüsné tanitónő, Frankopanska ul. (volt Magyar) 43. 3725

Fiatal fogtechnikus, arany és kaucsukban perfekt, állást keres. Iczkovits Lajos, Modoš. 3810

Intelligens, kellemes megjelenésü hölgy házvezetönői állást betöltene magános uriembernél, kinek otthonát kellemessé alakitaná Ajánlatokat német vagy horvát nyelven kéri. Cim a kiadóban. 3630

Borbélysegéd azonnal belépheť. Cim: V., Gajeva 61 3826

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és cimszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Közvetitő irodámba elhelyezek szállodai, kávéházi személyzetet egész Jugoszláviába. Érdekeltek személyesen vagy levélileg jelentkezzenek. Lang Agentura, Subotica, Pašićeva 3. I. 3759

Suche zu meiner zehnjähriger Tochter Erzieherin mit Qualifikation zum Unterricht in deutsch, ungarisch bevorzugt auch serbische Sprache, mit gänzlicher Verpflegung. Offerte erbeten an Samu Löbl, Bačka Palanka. 3838

Röntgen technikus, ki három évig Eiselberg tanár osztályán dolgozott, alkalmazást keres kórházba, szanatóriumba vagy magánorvosnál. Megkeresések »Verfa« jeligére a kiadóba kéretnek. 3774

Fiatal urileány nevelönői állást keres, németül is beszél, falura is elmenne. — Leveleket «Gyermekszerető« jeligére a kiadóba kér. 3843

Magányos fiatalasszony gazdasszonynak ajánlkozik pusztára vagy vidékre magányos urhoz. Leveleket «Szorgalmas« jeligére a kiadóba kér. 3861

Garay-salonban (Halbrohrház) önállóan dolgozó varrólányok jó fizetéssel felvétetnek. 3863

Házmesternek gyermektelen házaspár kerestetik. Boltajtó rollókirakattal eladó Aleksandrova ul. 11. 3877

Besseres Fräulein sucht Stelle zu Kinder Spricht deutsch und kroatisch. Paula Kirschner, Sombor, M. Popović Gasse 10. 3858

Pékség! Nagyon jóforgalmu pékséghez élelmes nős társat keresek. Esetleg haszonbérbe vehető. Biztos megélhetés. Udovicski Milán, Mol, Nagyvölgy. 3884

Házikisasszony, intelligens ki főzni tud, felvételik. Balthes-né, Staribečej. 3900

Kovácssegédet, fiatalt, állandó munkára felveszek. Horváth Gergely kovácsmester, Senta 3888

Képviselőt keresünk az ujdonsági szakmából kevés tőkével a magánfelek önálló látogatására, nagy kereseti lehetőséggel. Ajánlatok az eddigi működés megjelölésével »Massenumsatz« jeligére Kovačić anonceni biro Maribor cimre. 3886

Fiatal, jómegjelenésü, gyermektelen házaspár, mindketten négy középiskolával szerb-magyar nyelvtudással, férj mint irnoki, ispáni vagy komorniki, nö mint szakácsnő, nevelönő, társalkodónői elhelyezést keres nagyobb vállalatnál vagy uradalomban. Szives megkeresést »Szorgalmas« jelige alatt a kiadóba kérek. 3825

Könyvelő, mérlegképes, elsörangu bizonyitványokkal önálló munkaerő, több éves gyakorlattal, levelező, beszél és levelez szerb, horvát, szlovén és német nyelven, kaucióképes, azonnalra állást keres nagy vállalatnál. Leveleket »Mérlegképes« jeligére a kiadóba kér 3870

Órakönyvelést vállalok, könyvelni, levelezni jutányosan tanitok. Turi, Vinogradska ul. 11. 3871

Borbélysegéd jómunkás, felvétetik. Moszuleszku Péter uri és női fodrász. Murska Sobota. 3885

Házvezetönő, 50 éves, gyermektelen özvegy, előkelő házakban szerzett 20 éves gyakorlattal, állást keres azonnalra. Falura is megy Szives megkeresések özv. Racsmányné Sombor, Apló-ucca 17. 3815

ZÁLOGHÁZHOZ

[illegible] nagyobb vár[illegible]

[illegible]S KERESTE

[illegible].000—500.000 dinár

[illegible] „Zálo ház [illegible]

[illegible] dohivatal tov[illegible]

KRAJČOVIĆ-féle (Dr. Spitzer)

UJ VUKOVÁRI ARCKENŐCS

(nappali és éjjeli használatra)

Utolérhetetlen és csodás eredményt szülők, foltok, pattanások, mitesszerek, orr- és arcvörösség és valamennyi arcbőr-hiba ellen. Vigyázat csakis a készítő fényképével. Árak: Kenőcs 8·— és 12·— din., szappan 5·— din., puder és krém 7·— din. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és parfümeriákban

Depo: KRAJČOVIĆ-féle gyógyszertár VUKOVAR.

Leánynevelőintézet Bécs villanegyedében

Háztartási tanfolyamok. Kereskedelmiiskola nyilvánossági joggal

INTERNÁTUS Szabad fekvés. Park INTERNÁTUS

KÉRJEN PROSPEKTUST

Frauenbildungsverein Wien XIX. Peter Jordan St. 2 Tel. 14155

Valódi angol cementfesték

KAPHATÓ NAGYBAN ÉS KICSINYBEN

[illegible]ETI GYÁRI ÁRON

JORGJE RACIĆ

[illegible]TÉK NAGYKERESKEDÉSÉBEN

SOMBOR

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT!!!

Utazót, a fehérnemü és cipőszakmából ujdonságok terjesztésére keresünk. Magánfelek is látogathatók. Ajánlatok »Brancheangabe« jeligére Kovačić anonceni biro Maribor cimre. 3887

Tanulót, szerb nyelvismerettel, négy középiskolai képzettséggel keres Barzel d. d. vaskereskedés. 3872

VÉTEL-ELADÁS

Vöröshagymát, karfiolt, mindennemü salátát, káposztát, hollandiai vörös és fehér kelt szállitok. Viszonteladóknak és kereskedőknek tetemes árengedmény. Szállitás utánvéttel. Kérjen árjegyzéket. Zagreb, Krvavi most 2. Ivan Požar. 1269/b

Cöz és motoros cséplőgarnitúrák, magánvos cséplők, lokomobilok, motoros morzsolók jutányosan eladók Kutfurásokat vizvezetéki felszereléseket vállal Vadócz Károly, B.-Topola. 2798

Jéggyári és hütöházi rotációs automata, kezelést nem igényel, anyag hozzá soha sem kell, naponta gyárt 1—30 m/m jeget. Szállitható 4 héten belül. Ára 40—150 ezer dinár. Kapható, üzemben látható Nagy Sándornál, Bačka-Topola. 2969

Cimtáblát

valamint mindennemü

Reklámtáblát

legizésesebb kivi el[illegible] és it

[illegible] **Szabó István**

[illegible] Subotica,

[illegible] ul. 10

Eredeti japán gomba kapható — postai szétküldés: Blum gyógyszertár, Subotica.

Eladó vasesztergapad, uj német gyártmány, prizmás, teljes felszereléssel, csucstávolság 350 cm. átfurt tengellyel. Ugyanott egy Edison mozi eladó. Tábori Mihály, Novi Vrbas. 3026

Gummi és combine **huzók,** fehér és szines, a legjobb kivitelben **Gutai** Ferencnél, VIII., Ostojićeva ul. 29

Veszek 7% állampapirt. I. Füzik, Sudarevićeva 42. 3312

Komplett, kifogástalan Ganzféle 6 HP szivógázmotort elad Reiter lakatos, Palánka 2721

Eladó ház. azonnal beköltözhető közel a belterhez, 3 szoba, konyha, mellékhelyiséggel, nagy udvarral. Cim: Masarikova ul. 31. 3433

Savanyitott káposzta, zöldbab, paprika kapható az ecetgyárban. I. Voinovićeva ul. 5. 3522

Diplomás gyógyszerészt

keresek, aki önállóan vezetné a gyógyszertárt. Ajánlatokat fizetési feltételekkel

Apotekar Bauer

Doroca címre küldendők.

Eladó ház, huszárlaktanya mögött, nagy telekkel, üzlethelyiséggel és komlóskerttel. Vignolik József szücsnél. 3626

Cséplőgarnitura, teljesen jó karban, 1904-beli, Robai gyártmány, más vállalkozás miatt eladó. Hományi Márton géplakatos, Žabalj. 3804

Paplan részletfizetésre gyári áron, heti vagy havi fizetésre. Raktáron klott és vatta minden mennyiségben, paplanok minden szinben és minőségben 140.— dinártól feljebb, paplan-varrás 55.— dinár. Buljovčić Béláné Német Margit paplanos, Subotica, Pašićeva 8. — Fényvilág. Gőzfürdő szemben 9549

Bor eladó, 72 hl. 12 malig, asztali, 70 hl. 14 malig olasz rizling. Heim Lászlóné, Mokrin. 3741

Eladó 8 HP. eredeti Hoffherr teljes cséplőgarnitura és egy Umrath kazán Hoffherr cséplővel. Cim: Josip Cseponda, Bač. 3749

Berkövet veszek minden mennyiségben, Leopold Tachauer, Zagreb, Bačkoga ul. 10. Telefon 19—63. 3805

Somborban Paje Kujundžića (volt Gólya) ul. 11. számu lakók nélküli ház eladó. Vevő mindjárt behurcolkodhat. 3844

Ültetésre alkalmas csicskát nagyobb mennyiségben megvételre keres Tóth János fakereskedő, Bačka Topola. 3739

8 HP. MÁV. lokomobil, Edward Lanz magánjáró, igen jó karban, egy háromvasu Oliver eke traktorhoz, olcsón eladó. Elcserélném 54" MÁV. cséplőmet 48"-ért. Riesz Henrik, Torža, Bačka 3748

Egyedülálló mozi lakóházzal együtt 14.000 lakosu nagyközségben haláleset miatt jutányos áron eladó. Balkán Bioskop Petrovac, Bácska. 3669

Vendéglői engedéllyel, teljesen ujonnan renoválva, szép ház kerttel sürgösen eladó. Gospodjinci (Boldogasszonyfalva) község központjában. Közvetitők dijazva. Érdeklödni: Dobrila Stefanovits ovónő, Veliki Becskerek. 3703

Reliefhimzéshez

tü és anyag kapható

3 3 **AIDA**

kézimunkaüzletben

Subotica, Csirkepiac

Tanitás ingyenes

Üzletátalakitás miatt összes raktáron lévő férfiöltöny, felöltő, fiuruha, női felöltök és gyermekruhák végeladási áron kiárusitatnak. Eisler Izsónál, barátok temploma során. 3671

Spanyolfalat deszkából keresek megvételre. Petró cipész, Paja Kujundžićeva ul. 4. 3694

Szallagfürészgép 700 mm. Kirchner-féle kifogástalan, olyan, mint uj, 8.500 dinárért eladó. Jellinek, Paje Kujundžićeva ul. 4. 3623

Jókarban levő Ford luxuseladó. Hamburger mašinska industrija, Subotica. 3653

Megvételre keresek 15—20 HP benzin vagy szivógázmotort. Trafika Bristol, Novisad. 3660

Teljesen uj angol 5 HP. motor kerékpár 3 sebességgel pótkocsival, jutányos áron eladó. Pallas Reklam Szubotica Paja Kujundžićeva ul. 4. 3577

Eladó jó karban levő nagyobb ház négy részre osztva. Egy rész 20 ezer dinár. Vilsonova ul. 44. cukrászda. 3578

KORZO MOZI

Husvét hétfőtől—szerdáig

„Amer can film Subotica UFA monopolja"

BIRO LAJOS

illusztris irónak hires regénye

ANTONIA

(Dubarry grófnő a XX században) 8 felvonásban. Rendezte:

KORDA SÁNDOR

Toinette . . . Korda Mária

Nagy port vert fel annak idején „Antonia" budapesti bemu atója, *melyet az UFA filmszinház csak* 1 napig játszhatott, miután a rendőrség betiltotta azt. Nagy utánjárásra engedélyezték ujra a kepet, mely Dubarry grófnőnek a *királyi szeretőnek modern* képmását festi le. Rendes helyárak. Kezdete 5, fél 9, ünnepnap 4, 6 fél 9 órakor

LIFKA MOZI

Április. 19—24.

Keddtől—vasárnapig

A jövő század regénye!

A filmek filmje!

14 grandiózus felvonásban

METROPOLIS

Egy mérnök álma 2500-ik évről. **UFA-film.** Rendezte Fritz Lang, a „Niebelungok" rendezője. Személyek: Mária és a Gépasszony: **Brigitte Helm.** Freder: **Froehlich,** Feltaló: **Kleinrieggen.** Az örömkertek asszonyai. Munkások. A hatalom. A hét főbün.

Kezdete 4 és 6 órakor

Ünnepnap 4, 6 és fél 9 órakor

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és címszó kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

ZEISS Mikroskope

ORVOSI MÜSZER DEPOT „AESCULAP," TENNER

3039

optikus és orvosi műszerésznél

SUBOTICA, KORZO 11 SZÁM

Orvosi rendelők komplett felszerelése

Árajánlatot kivánatra azonn l

Szakszerü nikkelezés, élesités, javitás

VÁROSI MOZI

Csütörtök, Szombat, Vasárnap, Hétfő

Ünnepi müsor

A HINTÁSLEÁNY

Pikáns vigjáték 6 felvonásban. **Harry Liedtke** és **Ossy Oswalda** legsikerültebb vigjátéka

A LÁNGOLÓ VIZEK

Mary Carr az Anya főszereplője második nagy filmje, 7 felvonásban

Telefon 300 **NARODNI BIOSKOP** Telefon 300

Vasárnap és holnap hétfőn, nagy husvéti müsor.

Grete Reinwald legujabb filmje! A „Lengyelvér" testvérképe!

A „Friz" vér

Egy rendkivül megható es izgalmas filmdráma a frizek életéből 6 nagy felvonásban. — Főszerepben:

Grete Reinwald, Gustav Fröhlich, dr. Filip Manning

Mint kisérő: 3 felvonás szenzációs komédia

Előadások kezdete: 2, 4, 6 és fél 9 órakor

Vasárnap és hétfőn d. u. 2 órakor gyermekelőadás mérsékelt helyárak.

Eladó sarokház a palicsi-uton, bármilyen üzletnek alkalmas. Cim: Bleszák-telep 1. 3873

ELADÓ: 150 hold bácskai minőségü, kitünő szántó bevetve, Djakovó melletti községben, elsőrendü téglaépületekkel, erdőjoggal, felszereléssel. Holdja 6000 dinár. Részletfizetés megengedve. — 10-től 800 holdig 269 darab jó olcsó bácskai 269 darab jó olcsó bácskai, bánáti, szlavóniai birtok, Részletes felvilágositás személyesen vagy 10 dinár beküldése ellenében. »Bömches« ügynöksége, Bačka Topola. 3874

Szépfekvésü házhelyek eladók. Segedinski put, Tálassy-kert, menhely mellett 3904

Ház eladó, azonnal átvehető, 3 szoba, konyha, spejz és több mellékhelyiség nagy udvar, házmesteri lakás. II. Masarikova ul. 31 3896

Vennék haszonbérbe vagy elszámolásra egy ½ vagonos gőzmotor, vizimalmot. **Eladó** egy szalongarnitura egy hálószoba, egy ebédlőszekrény. Peić Agentura Subotica, Vlaška 8.

Szalmat keresünk megvételre. Vajdasági és szlavóniai földbirtokosok é nagybirtokosok, kiknek nagyobb mennyiségü szalmájuk van eladásra, me y hajózható folyók mellett van, értesitsék legvégső áraikról a „Privreda" Trgovačko Akcionarsko Društvo-t, Beograd, Ulica Hercegovačka br. 7. Telefon 29-85.

135

dinár egy vagon, 10 tonna dunai homok vagonba rakva ab Bogojevó, Dunapart állomás. Ádám Józsefnél Bogojevón. 3727

Eladó 25 éve fennálló mészáros és hentesüzlet, a főtéren, házzal és berendezéssel, jégszekrény, kések, bárdok, ló, kocsi. Érdeklődni lehet Gerner Antal mészáros és hentes St. Sivac 3726

Malomgépet, használtat, megvételre keresünk, 1 Seck dupla hengerszéket 600—700 mm. kombinált, 1 Seck szimpla Gries putz maschine, 1 hatrétü sikszitát, lehetőleg Seck. Árajánlatokat Oszkar Rosenberg i Drug Šabac cimre küldendő. 3704

Olcsó öltönyt, felöltőt **Kuntscher** divatszabóságában rendelhet Paja Kujundžićeva 3. 3754

Eladó egy teljes cséplőgép elevátorral együtt. A gép 6-os, Umrath-féle magánjáró, 1904-ből. A cséplő Magyarállam.-féle golyóscsapágyas 1914-ből. Az elevátor Hoffherr és Schrantzféle. Az egész garnitura jó állapotban van. Živan Papić, Žabalj, Bačka. 3598

Családi házak eladók, két háromszobás lakások, palicsi villák, üzletek, irodahelyiség kiadók. Butorok, hálók, ebédlők, fehér leányszoba, zongora, szervizek, klubgarnitura eladók. Lang Agentura, Pašićeva 3. I. 3760

Jóforgalmu vendéglő, hálószobákkal, vasutnál, eladó, vagy kiadó. Ugyanehhez a vendéglőhöz üzletvezetőtárs kerestetik, azonnal átvehető. Értekezni lehet Mészárosnál, St. Bečej. 3757

Bankzálogjegyet vesz Nemzetközi Iroda, Aleksandrova 9. Subotica. 3735

Eladó egy elsörangu, jókarban levő kereszthuros fekete zongora. Ugyanott egy alig használt, legjobb gyártmányu nagy jégszekrény hentes és mészárosok részére. Ezenkivül egy dinamó folis 115—165 amper 104—727 és egy 8 lóerejü üzemképes fekvő benzinmotor, nagy tartánnyal. Bővebb felvilágositás a Nacional szálloda irodájában kapható 3769

Legjobb somb ori juhturót szállit

minden mennyiségben

M. CIRILOV

SOMBOR 1165

Modern fehér fodrászüzlet berendezés eladó vagy üzlettársat keresek. Markovicsné, Zrinjski trg 14. 3800

Két darab esztergapad olcsón eladó. 1 darab 2000 m/m csucstávolságra nyilik a másik 1200 m/m csucstávolságra nyilik. Ugyanott egy darab gyorsfurógép géphajtásu vasfürész állitható satuval, 1 darab szivógázmotor 20 lóerejü, 1 darab szivógázmotor 6 lóerejü, 1 darab benzinmotor 8 lóerejü, 1 darab huzatos vaskocsi 8—12 lóerejü motor részére és 2 darab 3 lóerejü benzinmotor. Tsvirig Károly, Osijek, Beogradska ul. 35. 3802

Ház olcsón eladó. Ujonnan épült, modern, magasföldszintes sarokház, házi bejárattal, beköltözhető lakással, havonként 3000 dinár hozadék. Osijek, a vasutállomás mellett megtudható Osijeken, Beogradska ulica 35. Tsvirig Károly. 3803

Eladó egy keveset használt Case-féle magánjáró gőzmozdony 37.44 No. tüzfelülettel. Kiss Lajos, Bačka Topola, postafiók 15. 3862

Söraparát, komplett borsöntés jéghütővel eladó. — Karadžićeva ul. 6. Gertner 3818

Irodaberendezés és használt butorok eladók. — Strossmayerova ulica 20. 3816

Kukoricagórét veszek. — Cim a kiadóban. 3827

Erős szerkezetü, hatüléses Fiat-autó eladó. Limbeknél, Bácska Topola. 3895

Eladó jókarban levő 6 HP. Kovarik nyersolajmotor benzin indulással átalakitva magánjáróra, egy 75 cm. átmérőjü cirkulával egybe szerelve, 4 lukas morzsolóval és mérleggel. Farkas Ignác, Kula. 3881

Csemegekereskedés italmérési joggal, a legforgalmasabb helyen azonnal átadó. 35.000 dinárért. Šumadijska ul. 2. Beograd. 3880

Portált vagy kirakatot megvételre keres Parti Áruház zsidó templommal szemben 3664

Szivógázmotor magánjáró, 26 HP., jókarban, eladó Sentán, Kalmár Istvánnál, András-ucca 11. 3890

Vendéglő eladás, Sentán gornjibregi vasuti megállónál jómenetü vendéglőm más vállalat miatt sürgősen eladó. Dukai Lukács. 3889

Teljesen uj ház nagy telekkel, Mucsi-telep 86/b. sz. alatt eladó. Rögtön átvehető. Ugyanott egy lakatos mühely eladó. 3876

Örökbe adnám öt hónapos egészséges kisfiamat. Cim a kiadóban. 3764

KÜLÖNFÉLE

Mindennemü ingó és ingatlan (berendezett füszerüzlet, kocsma, trafik, ház, föld, szőlő stb.) vételét és eladását a leggyorsabban közvetiti »Eros« ügynökség Ugyanott üres és butorozott lakások kiadók. 2810

Különbejáratu szép butorozott szoba azonnal, esetleg 1-ére kiadó. Jelačićeva ul 3. Főtéren, Radónál.

November 1-re 3—4 szobás lakást keresek beltéren, lehet konyha nélkül, esetleg megfelelő lakásrészt vennék. Cim a kiadóban. 3819

Lakóház 2 uccai szobával konyha, kamra, 1 kapa portával, sürgősen eladó. IV., Velebička ul. 7. 3817

Munkaadók figyelmébe! Ha szükségük van bárminemü munkaerőre, ugy csakis »Eros« ügynökséghez forduljanak. Válaszbélyeg kéretik. 3811

Utlevél, ipar, korcsma, trafik, illetőségi, erkölcsi stb. bizonyitványok megszerzését a legolcsóbban, leggyorsabban csakis »Eros« ügynökség közvetit. 3812

Főtéren uccai szoba azonnal kiadó. Sokolska (Gombkötő) ul. 7. 3864

Vidéki hölgyek és urak ékszeriavitást és drágakőfoglalást megvárhatiák Blahánál. Subotica. Edénypiac. 2453

UJ KOZMETIKAI szalon nyilt meg (Strosmajerova ul. 8. I. em. huspiac), ahol Papné a már eddig bebizonyitott biztos eredménnyel végez szépségápolást. **Elismert jó kenőcsök.** Szeplő, májfolt, szemölcs és hajszálak eltávolitása. 1021

Ne mulassza el az alkalmat. Női kézitáskák finom bőrből 30 dinártól. Női harisnyák nagy választékban. Selyem nyakkendők 28 dinártól. Férfi ing, prima anyagból 75 dinártól. Jó minőségü férfi zokni 15 dinár. Gyermekcipők 30 dinár. Duplán varrott szandál minden számban. Vujkovics János (volt kis bazár) Rudićeva 3.

TÉGLAGYÁROSOK

körkemence (suber) papir 14, 15 és 160 cm. magasságban olcsón kapható minden mennyiségben

Molnár Sz. Vince papirkereskedőnél Sentán

3 92

Szalmakazalozók, kazalozók, láncok, szalma- és töregrázó tengelyeket jutányos áron készit. L. Fuchs gépmühelye Kula. 813

Üzlethelyiség máius 1-re, esetleg augusztus 1-re kiadó. Puk. Krupeževića (volt Rudics) ucca 4. sz. alatt. Bővebbet VII., Zmai Jovina ucca 4. a háztulajdonosnál. 3490

Bérbe vennék használt, jó karban levő zongorát vagy pianinót. Cim a kiadóban. 3536

Braziliába, Sao Paolo államba, akik ingyen szándékoznak kivándorolni, kérjenek ingyenes felvilágositást« Lloyd Sabaudo« gőzhajózási társaság, Genova alképviselőjétől: «Comerce« Sombor Kralja Petra ul. 30. 3555

Hölgyközönség figyelmébe! Hevér Erzsi női divat szalonjában készülnek a legsikerültebb angol és francia *toalettek garancia mellett,* jutányos áron. Tisztviselőknek árkedvezmény, Paja Dobanovačka ul. 3. Pietsch házban. 3583

Idegenek tartózkodási engedélyét a hatóságoknál 24 órán belül megszerzem. »Amerika« tudakozó és közvetitő iroda, főposta mellett, Subotica. 3712

Kiadó Subotica központján pince, uccai lejárattal, üzletnek, mühelynek, bolt és udvari pince. Dr. Blumnál. 3724

Ujoncok! Szakavatott egyének pontos felvilágositásokat adnak katonai természetü, különösen sorozási, szolgálati idő meghatározására és jogos esetekben a szolgálatok megrövidités-ére vonatkozó ügyekben. Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova 9. 2697

Modern butorozott szoba villany-, gáz- és vizvezetékkel azonnal kiadó. Paje Dobanovačka ul. 5. 3755

Nem 500

hanem a nagy kereslet folytán

1000 darab óra

kerül kiosztásra azok között, kik az

JODOLKREM

betüket hozzánk beküldik.

Prva Jugoslovenska Kemična Fabrika D. D.

Novisad 3562

Apolló Novisad

ÁPRILIS 14-én

Pathé filmszenzáció!

Asszony b. nös vagy!

Dráma a szenvedélyes szerel mről 7 fe v-ban

Főszereplő: **René Navarre**

Gyönyörü felvételek

Rózsakedvelők figyelmébe! Ajánlom 2 éves gyönyörüen fejlett, koronás erős legujabb és legszebb cserepes rózsáimat, mig a készlet tart. Szücs János, II. Skotus Viator 80. (Folyó-ucca) 3751

Butorozott szobát keres egy nőtlen mérnök. Ajánlatok az ár megjelölésével a kiadóba »3768« szám alatt sürgösen kéretnek. 3768

Bőrbutorait szakszerüen megtisztitja, megfesti, ujjá varázsolja. Számos elismerés! Jellinek, Paja Kujundžića ul. 4. 3799

Butorozott szoba konyhahasználattal kiadó. Tóth Segedinski vinograd 183/9. 3763

Közvetitünk a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampolgársági, itt-tartózkodási engedélyt, (trafik, kávékimérés stb.) Nemzetközi Iroda Subotica, Aleksandrova 9. 3734

Kiadó két üzlethelyiség berendezéssel, lakással. Bővebb felvilágositás a kenyérgyárban. 3841

Beogradi fürdő strandon kávéházam azonnal bérbeadó, esetleg eladó. Cim: Szilvásy István hajóépitő, Carinska 40. Beograd 3809

Berendezett füszerüzlet, esetleg más üzlethelyiségnek is kiadó. 1., Trenkova ul. 1. 3893

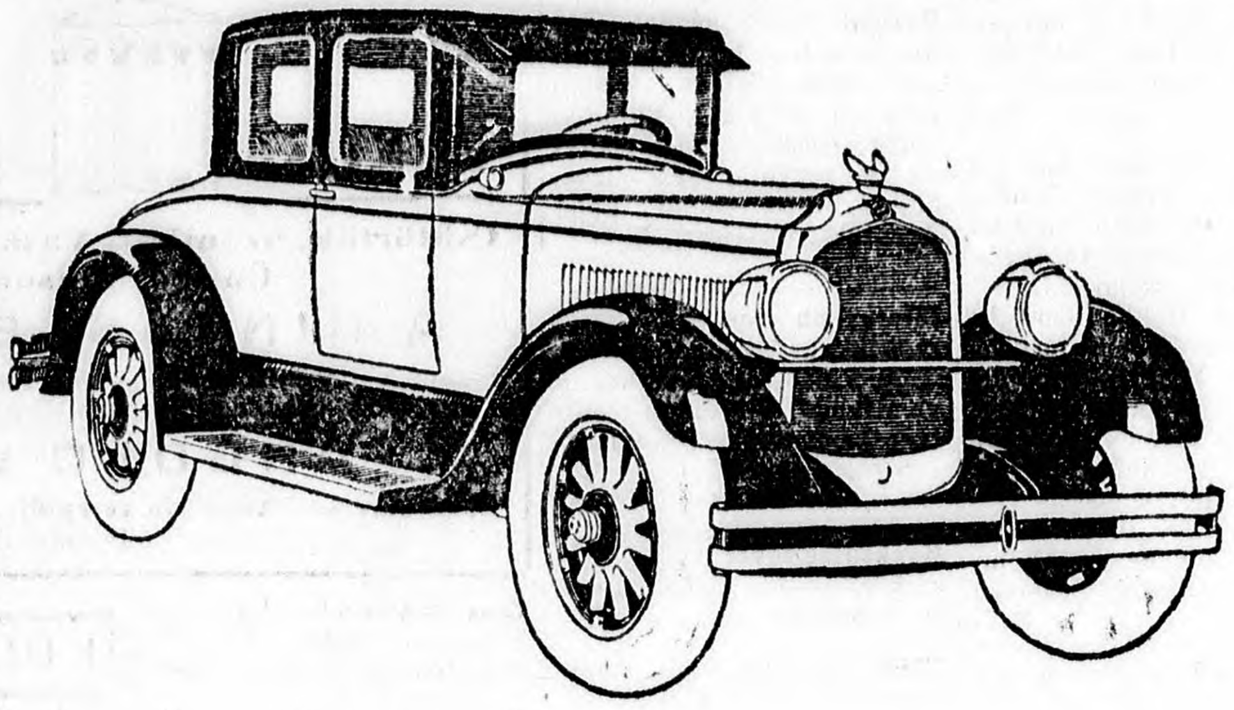
Jelzálogkölcsönt legolcsóbb kamatláb mellett közvetit. »Bömches« ügynöksége, Bačka Topola. 3875

Rimske Toplice (Szlovénia) rádióaktiv termálfürdő, kiváló hatásu reuma, csuz, női bajok és idegbetegségek ellen. Panzió az előszezonban 60, a főszezonban 80 dinár. Felvilágositással szolgál a fürdőigazgatóság. 3865

Mindenkinek tudni kell, hogy Suboticán legolcsóbban a gyümölcspiacon, Földes Samu ruhaáruházában vásárolhat. Férfi divatöltöny már 525 dinártól, kamgarn és koverkó öltöny 750 dinártól, Fiuöltöny 425 dinártól, gyermekruha 225 dinárért, férfi szövetraglán 625 dinártól, koverkóból 800 dinárért, elegáns szines bőrkabát 750 dinártól, gummiköpeny 235 dinártól, szövet gummiköpeny vagy koverkó 425 dinár, női divatköpeny már 475 dinártól, koverkóból 725 dinárért, férfi esőköpeny, erős, kiforditható, két oldalon viselhető, 450 dinártól, munkásöltönyök és köpenyek 150 dinártól. Saját érdekében ügyeljen a cimre. Vidékre utánvéttel, meg nem felelés esetén a pénzt visszaadom.

AUTOMOBILE „CHRYSLER“

Typ: „50“ - „60“ - „70“ és „80“

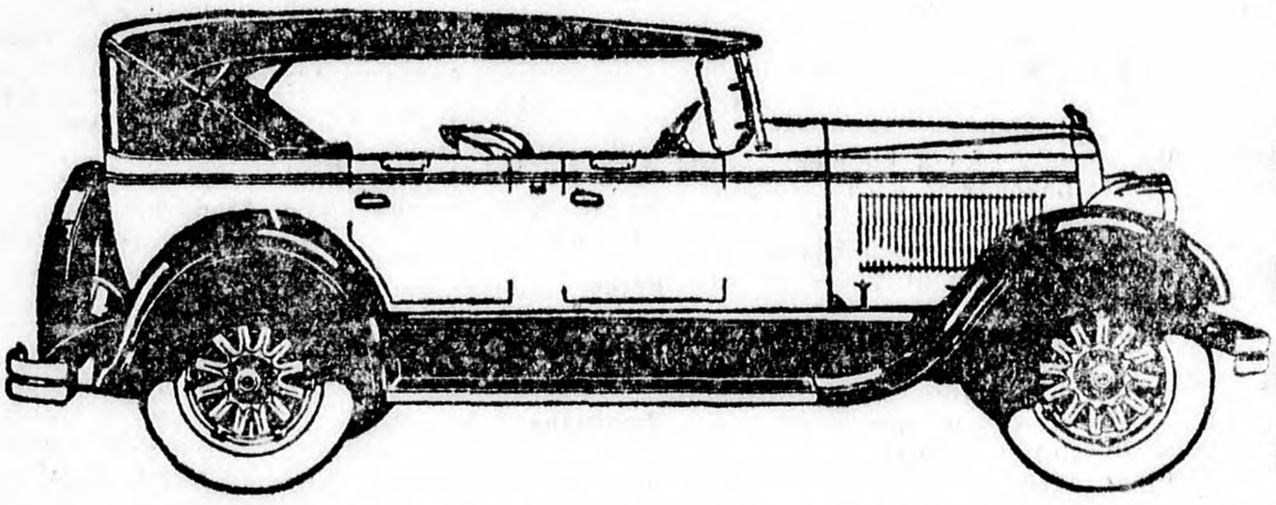
Minél többet megy Ön
„CHRYSLER“
kocsin és minél többször hasonlitja össze más autókkal, az Ön elragadtatása annál jobban fokozódik.

Sokkal többet nyujt Önnek, mint amennyit remélhet, sokkal kisebb összszegért, mint amennyit kiadni számit.

Vezérképviselő az S. H. S. királyság részére:

W. H. SMYTH, BEOGRAD

Telefon: 35-43 **23.** Miloša Velikog **23.** Telefon: 35-43

Képviselet és lerakat:

Suboticán: Amerikan Auto **Weigand & Co.** Tel. 4-47
Novisadon: Autocar
Osijeken: Autostroj
Mariborban: Amerikan Import Co.

Legujabb 1927. typusu **Legujabb**

„CHEVROLET“
automobilok

A vajdasági utakhoz minden tekintetben eddig a legjobban bevált kocsik. Erös motor, magas és könnyü épitkezés, elegáns karosseria, tetszetős kivitel és olcsó árak.

Nagy teljesitő képességénél és tartósságánál fogva

a leggazdaságosabb tura- és strapakocsi.

Képviselet és lerakat:

Amerikan Auto **Weigand & Cº Subotica** **Telefon 4-47**

Sombori megbizott: **Petar Knézy**

A szerkesztésért felelős dr FENYVES FERENC Subotica. Nyomatott a kiadótulajdonos Minerva r.-t.-nál. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Subotica.

Féláron hoz forgalomba LALKOVIĆ nagy tétel gyönyörű tavaszi és nyári anyagokat, amelyek pedig 100 cm széles sima, csikos és **mintás marocaint kiváló minőségben, szavatoltan mosható, a világhirű A. C. B. gyár gyártmányaiból.**

Az anyag ára eddig 40 dinár volt, **most csak 18 dinár métere.**

LALKOVIĆ az egyetlen cég, amely kiirja az áruk árát. Postán is szállítunk az alant felsorolt árakon az ország minden részébe. 500 dinár on felüli rendelés bérmentve. A megrendelés alkalmával pontos és olvasható címet kérünk. Mintákat nem küldünk.

Bagatell selyem- és szövetárak:

SELYMEK

Toile de soi, fehérnemüre és ruhára, 80 cm, minden szinben, fekete és fehér, garantált mosható ..... 28.—
Francia selyem a legszebb szinekben és mintákban, 70 cm, mosható 32.—
Nehéz tiszta selyem pajet, 90 cm, fekete, sötétkék, barna és szürke 50.—
Félselyem, francia »Bojadera«, kockás és csikos, a legszebb szinekben, 70 cm, métere csak ..... 40.—
Nyersselyem, rips és sima szinekben, szavatoltan mosható, minden szinben, 100 cm ..... 48.—
Crepe Georgette, fekete, fehér, az összes világos szinekben, 100 cm 60.—
Nyersselyem, női ruhára, 80 cm, sima, drapp és a legszebb modern szinekben, szavatoltan mosható ..... 36.—
Crepe de chine, legfinomabb tiszta selyem, 100 cm, minden szinben 70.—
Japonett, nehéz tiszta selyem, fekete, fehér és minden szinben 90 cm 75.—
Crepe de chine, legfinomabb, tiszta selyem, 100 cm, minden szinben 70.—
Japonet, tiszta nehéz selyem, fekete, fehér és minden szinben, 90 cm 75.—
Crepe de chine, »Lia«, nehéz, legfinomabb és legmodernebb, a világhirü A. C. B. gyártmány, »Lia« crepp, a mostani szezón legfeltünőbb párisi ujdonsága, már kiszoritott minden más selymet, 50 legmodernebb szinben, 100 cm széles ..... 110.—

KÖPENYSELYMEK

Otomán ripsz, fényes, 100 cm, fekete és minden más szinben..... 65.—
Tiszta selyem ripsz, apró kockás, fekete, barna, drapp, sötétkék, 90 cm ..... 88.—
Tiszta selyem jakard, 90 cm ..... 125.—
Tiszta selyem otomán, fekete és barna, 100 cm ..... 150.—
Jakard, legfinomabb fekete selyem, 100 cm ..... 200.—

NŐI SZÖVETEK

»*Moda*« *koverkot*, gyönyörü világos és sötét szinekben, 100 cm.... 55.—
Crepe sers szövet, tiszta gyapju, 100 cm ..... 48.—
Otomán szövet, fekete, fehér és minden más sima szinben, legfinomabb gyapju, 100 cm ..... 52.—
Rips szövet, 130 cm széles, minden szinben ..... 100.—
Kasha szövet, tiszta gyapju, minden szinben, 130 cm ..... 125.—
Köpenykoverkot, tiszta gyapju, minden szinben, 180 cm ..... 88.—
Divatszövet, selyemgyapjuból, gyönyörü modern szinekben, 130 cm 170.—
Koverkot, valódi angol, drapp és modern tavaszi szinekben, legmodernebb nehéz szövet, tiszta gyapju, 140 cm ..... 200.—
Ripsz, fekete és sötétkék szövet ..... 200.—
Férfi koverkot szövet női köpenyre, 150 cm széles, elsőrendü áru 220.—

KOSZTÜM ÉS KÖPENYBÉLÉSEK

Fulard klott, 70 cm, 15 dinár, jobb minőség ..... 20.—
Fulard szatin, szép mintákkal, 100 cm széles ..... 25.—
Félselyem, sima szinekben, 80 és 90 cm széles ..... 36.—
Selyempupelin, sima, 80 és 90 cm ..... 45.—
Tiszta selyem, a legszebb sima szinekben, nagyon erős, 100 cm .... 75.—
Mintázott tiszta selyem, nagyon erős, gyönyörü szinekben, különösen alkalmas bélésnek, 100 cm ..... 75.—

Bebizonyitott tény, hogy a **Ljiljana vászon** a legjobb minőségü és a legolcsóbb áru. A **Ljiljana vászon** védjegye törvényileg védve. Kizárólagos eladás az egész országra csak Lalkovićnál.

VÁSZNAK

»Liljana« vászon No. 0, 75 cm, nagyon erős, métere ..... 8.—
Madopolan vászon 75 cm széles, nagyon erős, sürüszálu 10.50
30 méteres végekben ..... 300.—
Vászon 80 cm, minden célra alkalmas, középsürü ..... 12.—
30 méteres végekben ..... 340.—
Angolvászon finomszálu, superiol, 80 cm, sürü ..... 14.—
36 méteres végekben ..... 470.—
»Liljana« különlegesség, legerősebb, lenfogásu, 80 cm .... 14.—
30 méteres végekben ..... 390.—
Legfinomabb és legsürübb selyemfényü vászon, »Ljiljana a la Rumburger«, 80 cm. .. 18.—
30 méteres végekben ..... 500.—
Batiszt »Ljiljana« legfinomabb, selyemfényü, a fény mosás után is megmarad, 90 cm.. 18.50
36½ méteres végekben.... 650.—

ALSÓNADRÁGVÁSZON

Legerősebb sürü alsónadrágvászon 75 cm széles 12.50
30 méteres végekben .... 350.—
Köppergrádli finom és erős vászon, 80 cm ..... 14.—
30 méteres végekben ..... 390.—
Atlaszgrádli csikos, legfinomabb 16.—
30 méteres végekben ..... 450.—

LEPEDŐVÁSZNAK

150 cm, a mi ismert »Dovlas Liljana« vásznunk ..... 20.—
180 cm jobb minőség Ia »Ljiljana« ..... 29.—
200 cm nagyon erős vászon.... 32.—
220 cm Ia »Ljiljana« ..... 40.—
150 cm finom IIa »Ljiljana« vászon ..... 30.—
180 cm IIa »Ljiljana« ..... 36.—
200 cm IIa »Ljiljana« ..... 42.—
200 cm legfinomabb »Ljiljana a la Rumburger« vászon .. 48.—

AMERIKAI SÁRGAVÁSZON

80 cm jóminőségü ..... 8.—
80 cm legjobb minőség ..... 11.—
90 cm középfinom minőség .. 10.50
90 cm legjobb minőség 12.50

SZERBVÁSZON

Szerbvászon fehér és krém, selymes, 45 cm ..... 13.—

ZSEBKENDŐK

Gyermekzsebkendők, képpel 2.50
Zsebkendők, középnagyság .. 3.50
Zsebkendő, nagyobb, tarka .. 5.—
Női zsebkendők, finom fehér batisztból ..... 5.—
Női zsebkendők, finom tarka széllel ..... 6.—
tucatja ..... 65.—
Férfizsebkendők, nagyobb .. 5.—
Férfizsebkendők, finomabb, tarka széllel ..... 7.—
tucatia ..... 75.—
Legfinomabb férfizsebkendő, nagy, tucatia 130.—, darabja 12—
Férfizsebkendő fehér batiszt, tucatia 75.—, darabja ..... 7.—

Zefirek

Cérnazefir mosható, 70 cm .. 8.—
Cérnazefir mosható, szép világos és sötét szinekben, 70 cm ..... 10.—
Zefir 80 cm, kiváló minőség, apró kockás ..... 12.—
Angol zefir, gyönyörü szinekben férfi ingekre ..... 13.—
Divatzefir férfiingekre, legmodernebb mintákkal, csikos és kockás, 80 cm széles .... 16.—
Félnyersselyem férfiingekre, a legmodernebb mintákkal, 80 cm ..... 22.—
Nyersselyem férfiingekre, sima, drapp és krém szinben, legmodernebb mintákkal, 80 cm ..... 36.—

CICCEK ÉS FÉLDELINEK

65 cm tiroli mintás cicc ..... 8.—
70 cm festett cicc, a legszebb világos és sötét mintákkal, garantált mosható ..... 11.—
Féldelin szép szinekben, gyönyörü mintákkal, 80 cm .. 12.—
Féldelin a legszebb szinekben, legjobb minőség, 80 cm .. 14.—

ZSÁVOLYOK

100 cm féldelin szürke és fehér 28.—
120 cm féldelin szürke és fehér 28.—
100 cm tiszta len, szürke és fehér ..... 32.—
110 cm tiszta len, szürke és fehér ..... 35.—
120 cm tiszta len, szürke és fehér ..... 38.—
120 cm féllen, matracnak .... 32.—
120 cm len, legfinomabb, legszebb szinekben ..... 36.—

ÁGYGARNITURÁK

Egy garnitura 3 darab, két ágy, egy asztalterítő, bordó és zöld szövetből ..... 300.—
Garnitura 3 darab, jakard jobb minőség, bordó szinben .. 360.—
Gobelin garnitura, különböző szinekben, három darab .. 420.—
Garnitura legfinomabb damaszt, zöld és bordó ..... 450.—
Kreton apró mintákkal, finomabb, 75 cm ..... 20.—
Kreton olcsóbb minőség ..... 17.—

ABROSZDAMASZT

Fehér damaszt, kockás, 140 cm ..... 32.—
Szines damaszt, tiszta len, szép mintákkal, 100 cm széles ..... 20.—
Lendamaszt gyönyörü szinekben és mintákban, garantált mosható, 140 cm ..... 32.—
Fehér damaszt, legfinomabb selyemfényü, 140 cm ..... 55.—
Asztalkendők kockás, fehér, darabja ..... 19.—
Asztalkendők fehér, damaszt, darabja ..... 15.—
Törlőruha len, mintás, darabja 10.—
Törlőruha len, jobb minőség, darabja ..... 12.—
Törlőruha méterszámra .... 12.—

TÖRÜLKÖZÖK

Etamin törülköző, kisebb .... 22.—
Etamin nagyob ..... 25.—
Pikézett legfinomabb, darabja 35.—
Bolyhos törülközők darabja 22, 30 és ..... 45.—

PÁRNA ANGINÁK

Vörös, rózsaszin, kék és fehér, 80 cm .....12 és 16.—
Legjobb minőségben ..... 18.—

SZÖNYEGEK MÉTERSZÁMRA

65 cm bordó és zöld bordürrel 32.—
65 cm jakard finomabb .... 55.—
85 cm jakard legfinomabb .. 80.—

OPÁL ÉS FEHÉRNEMÜSELYEM

80 cm szines és fehér ..... 18.—
115 cm legfinomabb opálbatiszt, fehér és minden szinben, garantált mosható ..... 26.—

FEKETE ÉS SZINES SZATIN

Közönséges, 80 cm, minden szinben ..... 15.—
130 cm középminőség, fekete 25.—
Fekete és szines, selyemfényü szatin, 140 cm ..... 35.—
Fekete szatin, legfinomabb, olyan, mint az atlasz, 140 cm 40.—
Paplan atlasz, legjobb minőség, 150 és 16 cm széles ..... 175.—

BÁRSONYOK

Zsinórbársony sima és tarka, 70 cm ..... 35.—
Sima bársony, jobb minőség, 70 cm ..... 58.—
Legfinomabb bársony, 75 cm 75.—
Olasz bársony gyermekruhácskákra, 70 cm, jobb minőség, fekete ..... 36.—

CSIPKEFÜGGÖNYÖK KÉSZEN ÉS MÉTERSZÁMRA

100 cm széles, métere ..... 18.—
120 cm széles, métere ..... 28.—
120 cm széles, finomabb, métere ..... 34.—
140 cm széles, métere ..... 40.—
140 cm széles, legfinomabb, métere ..... 48.—
Vitrázsok, méterszámra 16 és 18.—

TÜLL ÉS MARKIZETT KÉSZFÜGGÖNYÖK

Régi 100, 150, 200, 300 és .. 350.—
Kétszárnyu függönyök 250, 350, 500, 600 és ..... 800.—

KULCSHARISNYÁKAT ÉS EGYÉB HARISNYÁKAT MÁTÓL KEZDVE MÉG OLCSÓBBAN ÁRUSITJUK

FÉRFIHARISNYÁK

Szines strapaharisnyák ..... 5.—
Szines, finomabb, erős ..... 8.—
Divat koverkot, finom ..... 10.—
Finom drappharisnyák ..... 12.—
Kulcsharisnya »Vörös F« .... 14.—
Kulcsharisnya »Kék F« ..... 16.—
Kulcsharisnya »Arany F« .... 18.—
Arany kulcs selyemflór .... 22.—
Selyem félharisnya ..... 22.—
Finom divatos, különböző szinekben ..... 22.—

NŐIHARISNYÁK

Fekete és szines erős, párja 8.—
Nagyon erős, szines, párja.. 10.—
Divatos koverkot, párja .... 10.—
Mako nagyon erős, fekete, fehér és szines ..... 12.—
Sürü flór, fekete és minden szinben ..... 20.—
Legfinomabb selyemflór harisnya, fekete és minden szinben ..... 25.—
Selyemharisnya fekete és minden szinben, párja ..... 20.—
Selyemharisnya finomabb .. 25.—
Selyemharisnya finom, erős, párja ..... 30.—
Selyemharisnya arany trama 60.—

Férfiing könnyü fehér mellel, finom, darabja 55 dinár. — Férfiing szines mellel, fehér háttal, legjobb minőség 85 dinár. — Alsónadrág erős vászonból 35 dinár, finomabb grádliból 46 dinár. — Alsónadrág, rövid, nyári fehér 30 dinár, szines darabja 32 dinár.

Férfiszövetek, cérnakoverkot, mosható, nagyon erős, különösen alkalmas munkára, 140 cm széles, 60 dinár. Loden *férfiszövet szürke*, drapp és barna gyapju, 140 cm széles, 70 dinár.
Sötétkék szövet, férfiruhára és gyermek matrózruhákra, tiszta gyapju, 140 cm 100 dinár, nagy tétel finom gyapjuszövet, 80 cm sima szürke, sima drapp és csikos férfi és gyermekruhára, nagyon praktikus anyag, 45 dinár, cérnaanyag gyermekruhára 65 cm, métere 12 dinár. Finom férfiszövet, gabardin, koverkot, ruhára és felöltőre, elsőrendü áru, 145 cm széles, 220 dinár. Kellékek 180—250 din., legjobb minőség 280 dinár. Sötétkék és fekete szövet, prima minőség, métere 250 dinár

Žarko Š. Lalković i Brat, Beograd

Főüzlet: Kralja Milana 69 Telefon 17-80 Fiók: **Knez Mihajlova 34 Telefon: 28-05**

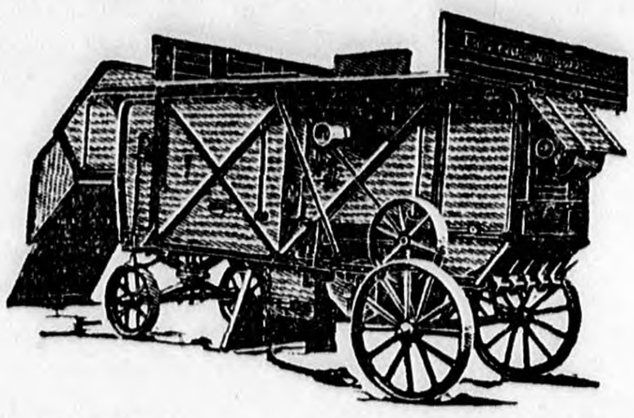
SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA NOVIŞAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

UJDONSÁG! *UJDONSÁG!*

ACÉLKERETES CSÉPLŐGÉPEK

önbeállitó eredeti svéd S. K. F. kettős golyócsavaros

GOLYÓS CSAPÁGGYAL

3831

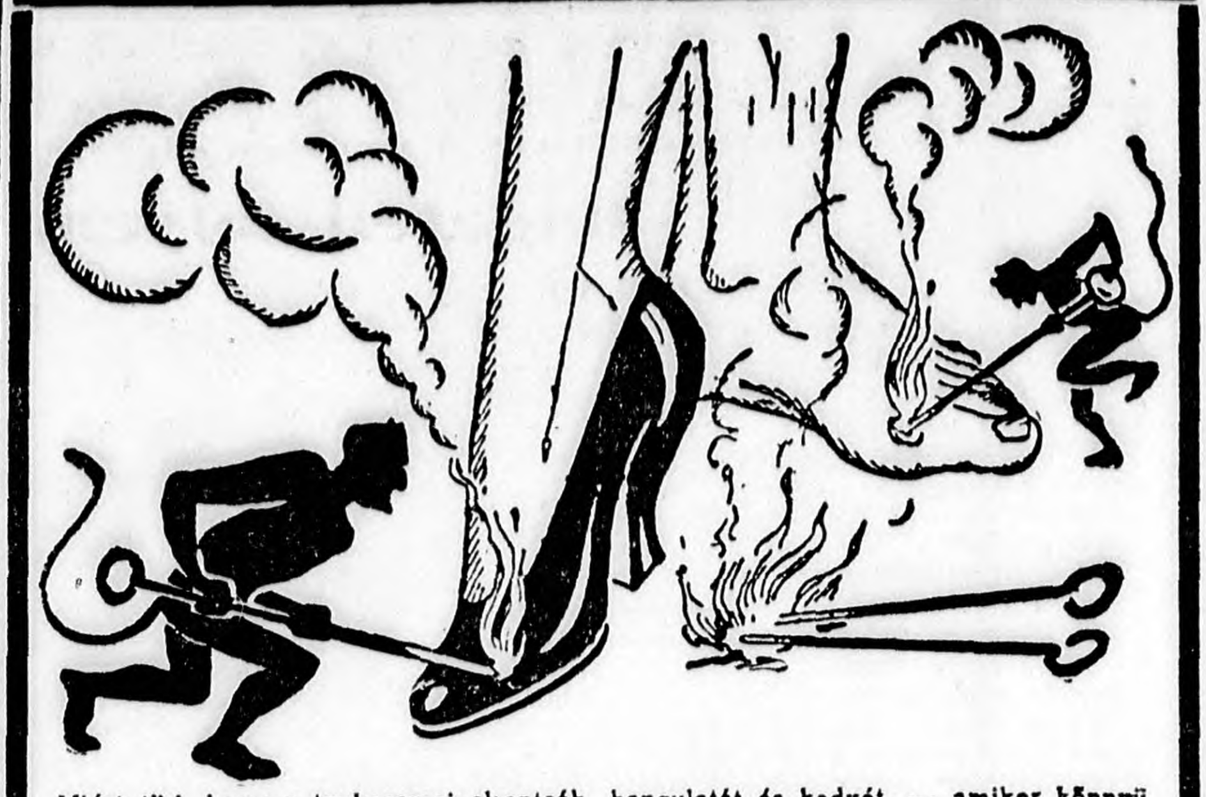
Minimális üzemköltség, — a legtökéletesebb kicséplés és könnyü járatánál fogva

minden traktorhoz alkalmas!

Komplett Cséplőgarniturák és Cormick Traktorok!

Érdeklődni lehet:

Theisz Frigyesnél Zemun, Ivićeva ulica 3

Miért türi, hogy a tyukszemei elrontsák hangulatát és kedvét, — amikor könnyü ezen segiteni?! Sokan szenvedtek már vérmérgezést a tyukszem kivágásánál és sokan a vigyázatlanságukat életükkel fizették meg! Az egyetlen veszélytelen szer, amellyel tyukszemeit, szemölcseit és bőrkeményedéseit kiirthatja, a szabadalmazott

Lamiko „TYUKSZEMHALÁL“

Ezrekre menő köszönőlevelek a legjobb referenciák. A sokféle utánzatok miatt (mindenféle tinkturák és tapaszok) kérjen a gyógyszertárakban és drogériákban csakis eredeti Lamikó **„Tyukszemhalált“!** Csomagja 10 dinár. Főlerakat: **Laboratorium Lamiko Beograd, Kondina ulica 15**

3831

Osijeki Vasöntőde és Gépgyár r. t. Osijek

Mielőtt komlószáritót vesz, kérjen tőlünk árajánlatot uj rendszerü

komlószáritónkról

Nagy teljesitőképesség — Olcsó ár — Szolid kivitel

3680

Vezérképviselő: Reith Mihály, Novi-Futog

NEMZETKÖZI SZÁLLITÓK

BRŐDER & FENYŐ

Telefon: 22—92 **NOVISAD** Táviratcim: **Impex**

Speciális forgalmai:

Repülő posta: járat naponta a külföld összes nagyobb városaiból bármely jugoszláv postaállomásra, elvámolva 3—4 nap alatt.

Express hajó: járat hetenkint kétszer, Wien—Bratislava—Budapestről. Menetidő 24 óra.

gyüjtő-forgalmak Gyors, speciális Passau, Regensburg, Wien, Bratislava, Budapest, Triestből.

Gyors és szakszerü vámolások, beraktározások, reexpeditiók.

Fiókok:

Wien, Passau, Regensburg, Bratislava, Kelebia, Subotica, Pancsova

3083

Kész vizmentes cséplő, vagon- és kocsiponyvák

Ia SISAL MANILLA

KÉVEKÖTÖZŐ

3253

kgkint 19 dinár

AVRAM SCHIFF

zsák-, zsineg és ponyvanagykereskedőnél

NOVISAD

Telefon: 403. — Sürgönycim: JUTAŠIF

KOMLÓZSINEGEK minőség szerint kgkint 26 dinártól feljebb

Len-, kender- és jutazsákok cséplésre

I-a angol gépszijak, cséplőponyvák, rostalemezek, dobsinek golyóscsapágyak, kazán- és gázcsövek, oxigénarmaturák, autó- és hintógumik, Ewart és galancok, tömitések, gép, cylinder, traktor nyersolajak, Hiller-féle motorok, „Hamba“ kazánkőelleni szer jutányosan kapható

Kemény Gyula

müszaki üzletében

SUBOTICA

Telefon 29. **Jelašićeva ulica 5.**

Kakas Miska

A szép virágos Alföld egyik tiszaparti kis házában nagy vigasság volt a gyermekek között. Szép tavaszi napocska sütött s a kis Kati meg Sári mezitlábosan, könnyü szoknyában a csöppnyi Jancsi meg egy szál ingecskében fogták körül anyjukat, aki nagy kosarat tartott ölében, melyből édes kis gyámoltalan csipogás hangzott ki. — Kis csirkék, kis csirkék! Adja kezembe édes anyám! — Jaj a kotló megcsip! — hangzott a gyerekek örömteli és ijedt kiabálása. És valóban pihetollu, fürgelábu kis csirkék seregétől hangoskodott a virágos kis falusi udvar. Tyukanyó szerető gondoskodással terelgette furcsa nyáját s tanitgatta az apróságokat figyelemre, engedelmességre, ügyeskedő kapirgálásra. A kis csirkék tizenkilencen voltak testvérek, tizennyolcan egyformán ügyes, szerényen csipogó állatkák, akik futva-futottak minden veszély elől az anyjuk védszárnyai alá; de a tizenkilencedik az furcsa kis jószág volt. Alig bujt ki egy hete a tojásból, máris kiütközött fejetetején pici taréja, amely jelezte, hogy egyszer még baromfikirály is lehet belőle, az ici-pici szárnyacskájából hirtelen kiserkedtek a szép hosszu tollacskák, de legbüszkébben viselte nevetségesen kiálló farktollait. Ez a huncut kis kakas mindig elmaradt a többiektől, azt képzelve, hogy ő különb a testvéreinél s legszivesebben a nagybaromfiudvar körül ólálkodott. Nézte, nézte, mit csinál ott a Nagy Kakas, lassankint eltanulta, hogyan szedegeti lábait, hogy tartja a fejét s mikor először meghallotta kukorékolását, dobbant egyet nagyravágyó szive, félrebiccent pici feje s valami igen merészet gondolt. Aztán gyorsan elbujt egyedül a közeli kis orgonabokor alá, föltátotta a csörét, nekifeszitette nyurga nyakacskáját a levegőnek s nagy-nagy erölködéssel kukorékolt egyet. Node ez a kukorékolás inkább hasonlitott valami rossz kis kenetlen kerék nyikorgásához, mint egy valóságos kakaskukorékoláshoz. A közelben nem volt más élőlény, csak négy veréb. Ezek hallották ezt a furcsa kis hangot, nagyot néztek egymás felé, aztán sürü csiripeléssel adtak kifejezést megbotránkozásuknak. De a kis kakaskoma, kit nevezzünk egyszer és mindenkorra Kakas Miskának, egészen másképp fogta föl a verebek beszédét. Ő ugy képzelte, hogy a verebek nagy tetszésüknek adtak ezáltal kifejezést s egyszerre olyan büszkeség dobogtatta meg kis szivét, hogy begyecskéje majdnem kirepedt pi-

másnap már meg is unta, mert uj bábut kapott s a törpét feldobta a szekrény tetejére. Bender szörnyen unatkozott, fogta tehát magát s egy óvatlan pillanatban kisurrant a szobából.

Amint ment, mendegélt egy külvárosi uccában, egy pincelakás nyitott ablakán át nagy meglepetésére egy széken ülve és kötögetve meglátta és felismerte azt a szegény kislányt, akinek apja őt nem tudta megvásárolni.

Bemászott hozzá az ablakon s menten megkérdezte tőle, hogy akarja-e, hogy játékszere legyen? A kislány örvendezve igent mondott. Bender a kislánnyal visszament a Svábhegyre s most is ott laknak a kis palotában.

A jó gyerekek pártfogója

— Tréfás mese —

Tudjátok gyerekek, hogy Hókusz Pókusz bácsi nagyon szereti a jó gyerekeket s egyszer mint fehér ember, máskor meg mint feketebőrü bácsi jelenik meg közzöttünk, hogy ellesse kivánságainkat és teljesitse őket. Van neki egy varázsbotja, ha annak azt mondja, hogy »Hókusz Pókusz«, azzal aztán meg tudja növeszteni óriásira a legkisebb morzsát is és törpét tud varázsolni az óriásból. Ugy bizony!

Történt pedig egyszer, hogy két fiu, akik szemközt laktak egymással és nagyon jó barátok voltak, az ablakon át beszélgettek.

— Palikám, gyere át hozzám, olyan gyönyörü épitőkövet kaptam, azzal játszhatnánk együtt.

— Szivesen mennék Józsikám, de hát nem tudok!

— Hogy értsem azt, hogy nem tudsz? Fáj a lábad?

— Dehogy is fáj! Más itt a baj. Képzeld anyuskám elment és ugylátszik szórakozottságból rám zárta az ajtót. Most addig ki nem mozdulhatok, mig haza nem jön s addig este is lehet. Pedig de szeretnék veled játszani. A világon nincs semmi dolgom, a leckéimmel mind elkészültem.

— Hát ez borzasztó — kesergett Józsi.

— Bizony borzasztó, mikor olyan szépen eljátszhatnánk kettecskén. Ha szárnyam volna, átrepülnék hozzád.

— Vagy ha legalább egy kis hidat tudnánk ide vonni a két ablak közé, melyen átsétálhatnánk.

Huszonnyolcadik fejezet,

ím: Kubán Endre

amelyben a nemzetes ur elhatározza, hogy magát és lacskáit lefényképezteti.

— Mordizomadta, — mondotta egy napon a nemzetes ur, — nemsokára hazamegyünk és illő, hogy valami emléket vigyünk a városból.

Mlucurkó is helyesnek ezt és azért Morgó nemzetes uram és a boes elindultak a városba, hogy körülnézzenek, miféle emléket is vigyenek magukkal.

Jártak a városi és sora nézték a kirakatokat. A nemzetes ur ugyanis ugy gondolta, hogy majd csak talál azokban valami, amit bogyolet emléknek. Mlucurkó az e- ük játékszert vesz a kislánynak, akinek apja őt nem tudta megvásárolni.

— Papa — rimánkodott, — itten vegyél nekem valami emléket.

— Mordizomadta, — mortondirozott. — Ha a kutyákról és lovakról is csinálnak it képeket, akkor annál inkább csinálhatnak rólunk is.

ÜZENETEK:

Szügyi Margitka. Ne haragudj a Balázs bácsira, mert a Balázs bácsi mindeu levélre válaszol. Ird meg a cimed, hogy elküldhessük a jutalmat. — *Jakabfalvy Gizella.* Nem nehéz az, csak törni kell kissé a fejecskét. Ön is észrevettem, hogy rossz a keresztrejtvényt, de már késön. Majd legközebb jót közlünk. — *Bobrik Zsófika.* A rejtvényeid nagyon könnyüek. Nehezebbet küldj kis idnyom, mert az a sok lurkó hamar kitalálja. — *Schwarz Vilmos.* Gyógyulj meg fiacskám minél előbb. Szeretnélm látni, hogyan rajzolsz. Majd egyszer küldj nekem a rajzaid közül. — *König Ircike.* Én meg kis Ircike a legnagyobb sajnálattal közlöm veled, hogy bizony a rejtvényt nem találtad ki. Máskor vigyázz, hogy jól megfejtsd. A beküldött rejtvényed nem jó, kis Ircike. — *Ili. Ticky Béla.* Igy ni. Oda tettem azt az Ili-t. Most jó lesz? Mesét küldj. Ha jó, lekőzöllik. Azt késöbb vettem észre, hogy rossz a kereszstoros, majd legközelebb jobbat közlök. Hamar kitaláljuk. — *Hajdu Erzsike.* Egyszerre küld be valamennyit. — *Tripolszki Bözsike.* Ne haragudj kislányom, de a rejtvényeid még nem jók. — *Licht Jóska.* Szerezz egy másik Habsotrtát és vágd ki az

Rejtvényeink helyes megfejtése: *1. Nagyban és kicsiben. 2. Mulhatatlan. 3. Özönvíz.*

Helyesen megfejtették: Singer Elza és Gergely Kató, Sövegi Valika, Komlós Csöppi, Kovács Lászlá, Berki Ilike, Bobrik Zsófia, Schossberger Tibor, Steiner Gyögyy, Weil Anti, Biermann Ibolyka, Robicsek Ily, Gilde Baby, Temunovics Ilonka, Nagy Maca, Tichy Béla, Vencel Vilmy, Ney Mancika, Bordás Lalika, Kézdi Tibor, Grabinszki Erzsike, Jakabfalvy Gizi, Röth Manci és Bözsike, Thierung József, Blum Vera, Hirth Vera, Ripp Potyi, Tripolszki Bözsike, Licht Ilenka, Schwarc Vilmos, Szügyi Margitka és Ilonka, Pioker Feri és Zoli.

Ha sirni mersz, kaphatsz olyan potont, hogy azláin igazán lesz kedved sirni, mordizomadta!

Mlucurkó nem merte a dolgot megreszkirozni, mert jól ismerte a nemzetes ur kezeiráslt és azért hallgatott.

Ebben a pillanatban ment el ott az uccán Hókusz Pókusz bácsi és fülét megütötte a gyerekek óhajtása.

— Halló fiuk! — kérdezte tőlük — minek nektek az a hid?

— Palika át szeretne jönni, hogy az uj épitőmmel játszon de nem tud, mert be van zárva.

— Büntetésből?

— Dehogy is, véletlenül.

— Az más! Akkor dobd le hamar az épitőkockából azt az ives kapurészt és én segiteni fogok rajtatok.

A fiuk nem ismerték még Hókusz Pókusz bácsit, de tudták, hogy létezik valahol a jó gyerekek egy olyan pártfogója, aki kellő időben megjelenik, hogy segitsen rajtuk.

Épen ezért hát Józsi gondolkozás nélkül dobta le uj épitőkövének egyik darabját.

Hókusz Pókusz bácsi felkapta, aztán odaállitotta az ucca közepére. Majd elővette varázsbotját és ráütött a kis kapukőre és elmondta a varázsigét:

»Hókusz Pókusz!«

Ebben a percben a kis épitő elkezdett nőni és nőtt, nőtt addig, amig elért a két ablak pereméig, ott aztán pompás összekötő hidat képezett.

— Ugy fiuk, most már játszhattok együtt — mondta Hókusz Pókusz bácsi.

Pali nem is kérette magát sokáig, hanem átkuszott a hidon, Hókusz Pókusz bácsi pedig azt várta, hogy odaát legyen épségben Józsiéknál, aztán megint elővette varázsbotját, mondván:

»Hókusz Pókusz!«

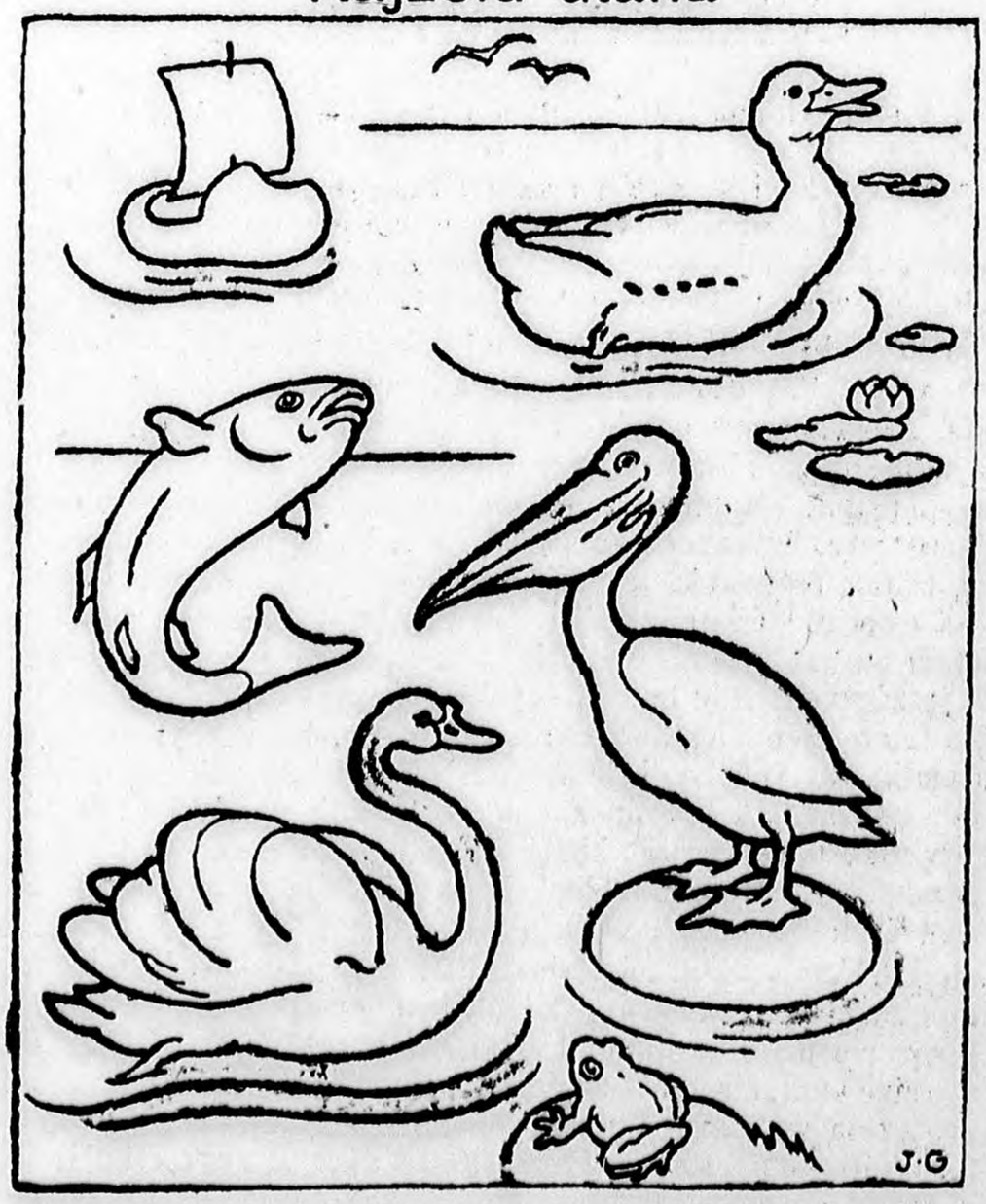
Mire a hid fokozatosan kisebbedett, addig, mig elérte rendes alakját.

— Tessék fiuk, itt az épitő követek, erre szükségtek lesz a játéknál — mondta Hókusz Pókusz bácsi és felhajitotta nekik a követ és ezzel eltünt.

A fiuk még csak meg se köszönhették jóságát!

De azért hálásak voltak a jó Hokusz Pókusz bácsinak, mert neki köszönhették, hogy egész délután nagyszerüen mulattak az épitőkövekkel.

Rajzold utána

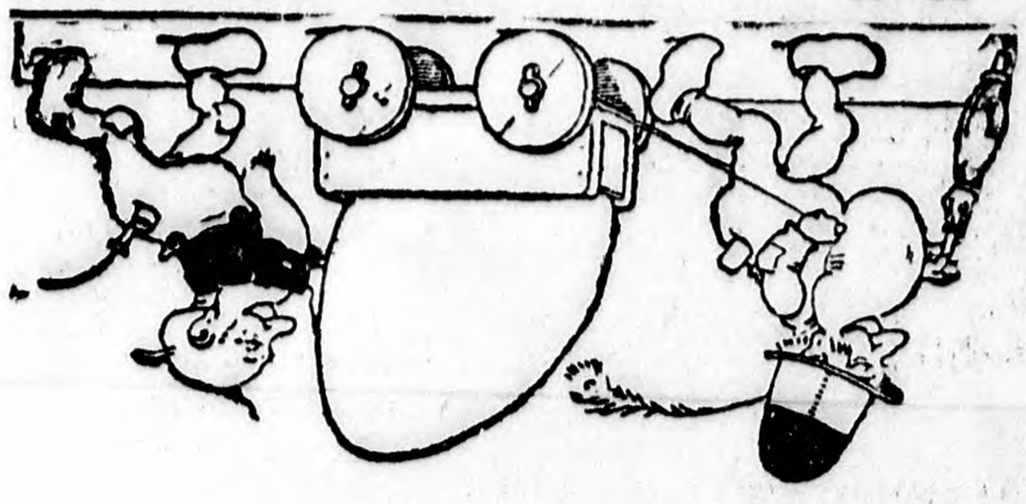
Szembekötős versenyfutás

Ezt a játékot akárhányan játszhatjátok ugy a szabadban, mint a szobában.

Huzzatok a földön vonalat nem messze a játszóktól. Ha a szobában vagytok vegyétek a szőnyeg szélét.

Most bekötitek a játékosok szemét és ezeknek előre kell menniök addig, mig ugy gondolják, hogy lábukkal megérintették a vonalat. Aki átlépi a vonalat, kimarad a játékból. Aki megérinti vagy legjobban megközeliti, az nyert.

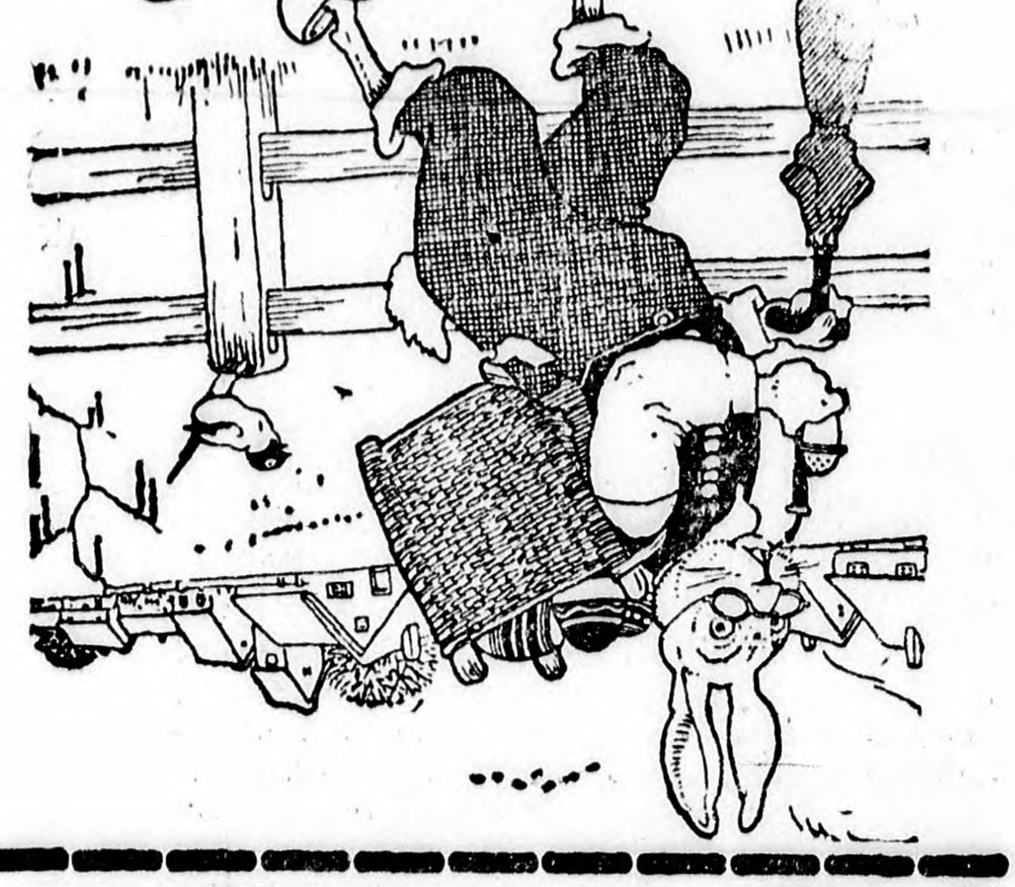
Kellemes husvéti ünnepeket.

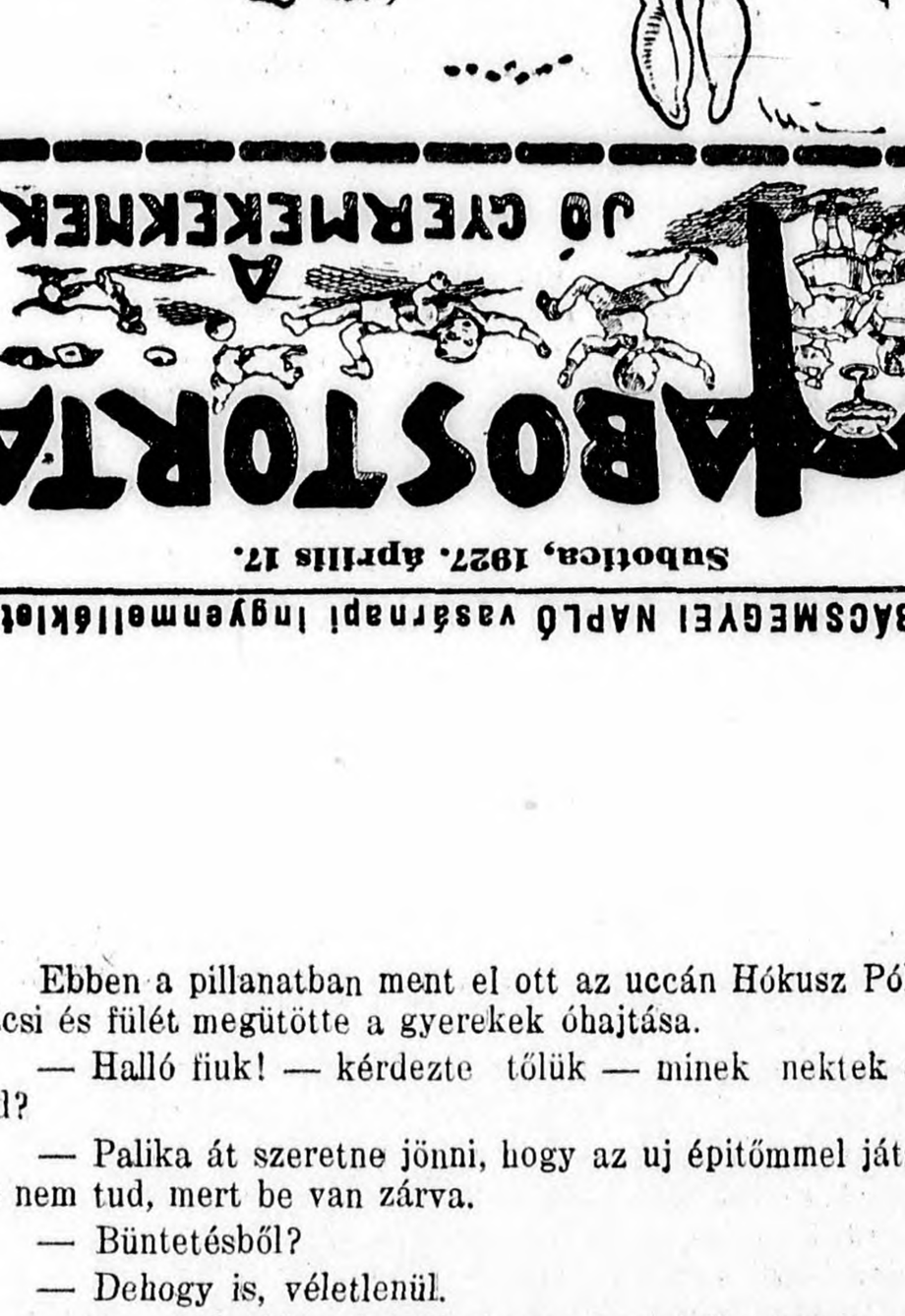

egyikből a képet. A rejtett képeket nem érdemes. — *Klauzer Gyula.* Köszönöm a jó kivánságaid, viszont kivánom. — *Pintér Frénhe.* A rejtvényeid még nem jók kisiányom. Jobbakat kiild. — *Pioker Ferti* és *Zoli.* Ezennel megbocsátok. Rendben van? — *Németh Mihály.* A mesét majd elolvasom és ha szép, akkor leközöljük a Haboston̈ában. — *Sebestyén Mátyás.* Elsö versed bizonyára elkallódott. A most beküldött versed majd elolvasom. — *HorváthVadoe.* Majd elolvasom a mesét.

HABOSTORTA

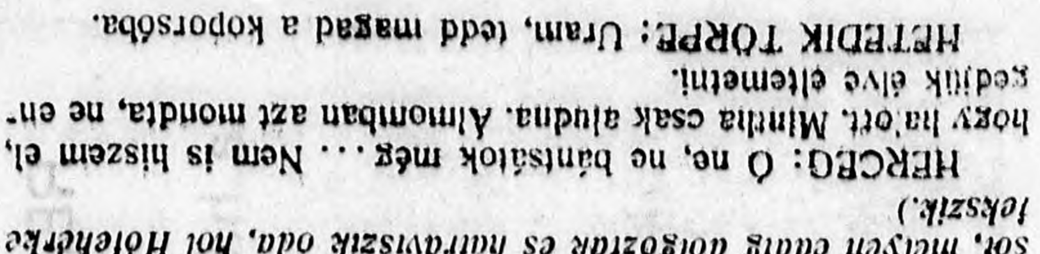

JÓ GYERMEKEKNEK

Figyeljetek kicsinyek,
Tudjátok-e, hogy ki ez?
Pápaszemes, hosszufülü
Nyuszika,
Piros tojással teli a
Puttonya.

Kérdezzétek tőle meg:
— Nyuszi bácsi hová megy?
— Biz én megyek a városba —
Aszongya
— Minden gyerek kap egy tojást
Husvétra.

Hófehérke

(Szín ugyanaz. A törpék most is Hófehérke körül ülnek, a gyertyák égnek és csak az a különbség, hogy nem a hetedik törpe áll őrt, hanem az első támaszkodik az alabárdra.)

HARMADIK TÖRPE: Elmult a három nap. Hófehérke nem támadt fel.

HATODIK TÖRPE: El fogjuk temetni.

HETEDIK TÖRPE: Pedig olyan mintha aludna. Nem is tudom elhinni, hogy már meghalt. Olyan szép. Olyan csodás.

MÁSODIK TÖRPE: *(bemegy a házba és kihoz egy deszkát:)* Koporsót kell csinálni.

NEGYEDIK TÖRPE *(szintén bemegy és kihoz egy deszkát. Ugyszintén a többiek is és a deszkát előre hozzák a szín eleiére és kezdik összeállitani. Ekkor egyszerre jön a herceg és a második lovag, a Rupprecht).*

RUPPRECHT: Itt hagytam el, fenséges uram, a hercegnőt.

HERCEG *(meglátja a törpéket):* Nini itt örpék dolgoznak. Kis emberek, szerencse fel! *(Azok némán köszönnek vissza.)* Mért vagytok oly hallgatagok. Mit csináltok itt?

HETEDIK TÖRPE: Koporsót csinálunk, nemes lovag.

HERCEG: Tán egy társatok halt meg jó emberek?

HATODIK TÖRPE: Nem uram, mi nem halunk meg soha és nem temettünk még soha, de egy szegény leánykát temetünk, Hófehérke hercegnőt.

HERCEG *(felkiált:)* Jaj, egek! Hófehérkét? Meghalt? Hófehérke meghalt?

ÖTÖDIK TÖRPE: Uram, ki vagy?

HERCEG: Klodvig vagyok!

(Az összes törpék meghajolnak előtte, azután némán odamutatnak, a hol Hófehérke fekszik és az első törpe őrt áll.)

HERCEG *(odarohan:)* Hófehérkém, Hófehérkém, mi történt veled. Hófehérke, nyisd fel a szemed, ne feküdj itt mozdulatlan. Úgy-e nem igaz, hogy meghaltál. Hófehérke, kis hercegnőm . . . Én vagyok itt, a te kis urad, a te kis herceged! Klodvig hercegmilyen nagyfokú volt! Megsértettem és viszont szivem feletti volt a kardja, — és megkegyelmezett. Megdara kellett kiállanunk. A kezében voltam, megölhetett volna, bocsájtott és megbékült velem. Én, örült szerelmében a királynő iránt, még azután is vállalkoztam rá, hogy elhozom ide Hófehérkét. Azt tudtam ugyan, hogy nem fogom megölni, — nem, én megmentni akartam. De a királynő bivós ütkre hatalmasabb volt nálunk.

HARMADIK TÖRPE: Es mért jöttetek ép most?

RUPPRECHT: Tegnap éjjel megjelent nékem Hófehérke, hogy veszélyben van. Azt álmodtam, hogy jött és azt mondta. ne haragyjuk elevenen eltemetni. Es Klodvig is ezt álmodta. Elmondta nekem, mert buskomor volt, mióta Hófehérke eltünt és csak velem beszélt, régi bajtársával és akkor ón megvallotam neki mindent. *(A törpék most elkészülnek már a koporsót, melyen eddig dolgoztak és hátravisik oda, hol Hófehérke fekszik.)*

HERCEG: Ó ne, ne bántsátok még . . . Nem is hiszem el, hogy ha'ott. Minthá csak aludna. Almomban azt mondta, ne engedjük élve eltemetni.

HETEDIK TÖRPE: Uram, tedd magad a koporsóba.

— Egy-kettő-három . . .

— Hohó, mordizomadta, — kiáltott a nemzetes ur, — csak kettőn vagyunk! Ne tessék a képre három medvét fényképezni, mert a hármadikat nem fizetem meg!

Muncurkó pedig ugyanabban a pillanthan elöbbrehajtotta fejét, mert jól bele akart nézni a fényképezö gépbe.

A fényképész azután bement egy sötét szobába, ahol pár percig volt bent. Alkor kijött, egy vizes kép volt a kezében. Kifejlenlette:

— A fiatal ur feje mozgott.

Morgó nemzetes uram látni akarta, hogy a mozgás látszik-e a képen és megrökönyödve mondotta:

— Mordizomadta, hiszen a fiamnak két feje van! Kétfejü borjut már láttam, de kétfejü medvét még soha életemben!

— Nem fizetem meg a képet.

— Nem is kérem alázatosan, — csitította a nemzetes urat a fényképész, — ez a kép nem jó, majd csinálunk másikat.

— Hohó, mordizomadta, — kiáltott a nemzetes ur, — csak kettőn vagyunk! Ne tessék a képre három medvét fényképezni, mert a hármadikat nem fizetem meg!

Muncurkó pedig ugyanabban a pillanthan elöbbrehajtotta fejét, mert jól bele akart nézni a fényképezö gépbe.

— Valóban jó kép. A Jlmcurkó ugy van rajta, mintha élne. Én magam is ugy nézek ki, mintha a tükörből látnám magamat. Azonban baj van.

— Micsoda? — kérdezte aggodalmasan a fényképész.

Morgó uram megfordította a képet és nézte, hogy a hátsó oldalán mines-e valami.

— Az a baj, — mondotta, — hogy a lábaink mincsenek a képen és mincsenek a tulodalon sem. mert elöször azt hitem, hogy elöl nem látsz sem a szét hátra tette az ujjait az ur.

— De kérem, — mondotta a fényképész, — ezek mellékpek.

— Jlit nekem mellékp? Ha ezt a képet valakinek elkülöm a rokonság közül azt fogja gondolni, hogy a városban elgázolt minket a villamos és elvágta a lábunkat. Ujgem olyan kép kell, amelyen letöltl talpig rajta vagyunk

Hiába magyarázta a fényképész, hogy a mellékpek ez ugyancsak vilagon divatosak, a nemzetes ur kövelte, hogy ő ezeket nem akarja.

jes egészében fényképezze le. Nem is hagyott előbb abba a zsörtölődéssel, amig azt a fényképész meg nem cselekedte. Végül elkészült ez a kép is, melyen a nemzetes urnak és Muncurkónak rajta volt teljes mivolta a fejétől a lábáig.

— Ez már teszi, mordizomadta! Csináljon ebből az ur tiz darabot.

A fényképész udvariasan leültette őket addig, mig a képek elkészülnek. Muncurkó nézte, hogy a fényképész a képeket sorra áztatja egy folyadékban és megkérdezte:

— Micsoda viz az, kérem, bácsi, amelybe a képeket teszi?

— Az nem viz, — felelt a fényképész, — hanem aranyfürdő.

Mikor aztán a képek mind benne voltak már az aranyfürdőben és a fényképész nekifogott, hogy felragassza azokat a pappendeklire, Muncurkó hirtelen odament az aranyfürdőhöz, felemelte a kis tálat, melyben az volt és egy hajtásra kiitta egész tartalmát. A következő pillanatban aztán éktelenül visitozni kezdett.

— Jaj, jaj, jaj, meghalok, jaj, jaj, jaj, kiittam az aranyfürdőt!

Megijedt a nemzetes ur és megijedt a fényképész is és azonnal telefonált a mentőkért, mert hiszen az aranyfürdő olyan sav, amely nagyon árt a szervezetnek. Jöttek a mentők, hosszu csövet dugtak a Muncurkó szájába, aztán kipumpálták belőle az aranyfürdőt. A végén kijelentették:

— Nincsen már semmi baj, csak gyomormosást végeztünk a fiatal uron.

— Mordizomadta, — szólt a nemzetes ur megkönnyebbülten, — megijedtem. A gyomormosás különben se ártott a Muncurkónak, mert ugyse szeret mosakodni és gyomrát, tudom, még sohasem mosta.

Mikor a mentők eltávoztak, Morgo uram vette a tiz képet kifizette a fényképészt. aki még külön dijat kért az aranyfürdőért, aztán elment. Az uccán megkérdezte Muncurkót:

— Olyan nagyon szomjas voltál, hogy nem várhattál?

— Nem szomjuságból ittam az aranyfürdőt, papa. Láttam a városban sok embert. akinek aranyfoga van. Azt hittem, hogy az aranyfürdőtől én is aranyfogat kapok. De nem kaptam csak gyomorgörcsöt. Csalás az egész.

A törpe király

A Svábhegy egyik villájának gyönyörü kertjében lakott Bender, a törpekirály. Egy csodaszép virágágy közepén állt a palotácskája, mely nem volt nagyobb, mint egy ruhaszekrény.

A kis palotára nyiló forzithia-bokor ágai hajoltak, előtte pedig tengernyi tulipán és jácint virágzott. Gyönyörü hely volt de Bender, akit egy gonosz boszorkány varázslata kötött a magányhoz, szörnyen unatkozott egyedül. Esténként, mikor odalent kigyulladtak a város villanylámpái s a város összeolvadó távoli zaja halk moraj gyanánt ért fel a hegyre, Bender szivét marcangolta a vágy, hogy a nagyváros életét egyszer közelről lássa.

Egy szép tavaszi alkonyon lopva lejött tehát a hegyről, s a Szent János kórház közelében felkapaszkodott egy villamoskocsi ütközőjére. Szerencséjére senki sem vette észre s igy átjutott a tulsó oldalra, ahol a ragyogó világosság, a csillogó kirakatok s az uccán nyüzsgő eleven élet egészen elkábitották. Egy alkalmas percben leugrott az ütközőről s elvegyült a járókelők közt. Alig haladt azonban pár lépést, rémülten látta, hogy egész sereg gyermek és néhány felnőtt is követi. Nagyon megijedt, annál inkább, mert a sarki rendőr a csődület láttára gyors léptekkel feléje tartott. Bender futni kezdett, a kivánesiak utána. Már jó ideig tartott a hallós hajsza, mikor Bender egy játékkereskedés elé ért. A kereskedés kirakatában bábuk, mackók, bárányok és törpék állottak kis állványokon. A kirakat ablaka nyitva volt, mert egy kereskedősegéd épen rendezte. Bender beugrott a kirakatba s odaállt egész mozdulatlanul a játéktörpék közé. A hallózó tömeg elrohant a kirakat mellett s Bender nem mert megmozdulni. Amint ott áll, álldigál, egyszer csak édes apja kezén megállt a kirakat előtt egy kis leány, kinek egyszerü ruházata elárulta szegény voltát.

— Jaj, apukám! — kiáltott fel a kislány. — Nézd, milyen szép kis törpe! Vedd meg nekem apukám.

— Édes kis lányom — szólt és szemébe könny szökött — hiszen tudod, hogy szegények vagyunk. Ilyen drága játékot én nem vehetek neked.

Alig voltak néhány lépésnyire, mikor egy gazdag ur állt meg kislányával a kirakat előtt.

Ennek a kislánynak is megtetszett a törpe és gazdag apja nyomban meg is vette neki. A kislány hazavitte Bendert, de

hés tollai alatt, ugy kifeszitette örömében. Aztán kényeskedve lépegetett ki a tágas udvarra, nem azért, hogy jó anyjához szaladjon, hanem hogy megmutassa csodálatraméltó nagyszerü tudományát egész kis világának... Erre az alkalomra kiválasztott egy nagy követ az udvar közepén, kerekeskut szélénél s miután erős iramodással felkapaszkodott rá, olyan büszke állásba vágta magát, mint egy vitéz huszár őrmester ur. Nagy pislogással körülnézett, tátogatott egyet-kettőt és aztán tyüh, hajh, elkurjantotta magát, majd ujabb és ujabb próbálkozásokkal élesitette fiatal torkocskáját, ugy, hogy a házbeliek már nyugalmukat és türelmüket vesztették afölött, amin először csak nevettek.

Szedte-vette kis kakasa,
Alig látszik szárnya-farka;
Éjjel-nappal kukorékol,
Hogy oda a ház nyugalma!

A jó, türelmes Julcsa néni, a gyerekek mamája is megsokalta már a dolgot. Hogyne, mikor a szomszédok is jelentést tettek a nagy csendháboritó miatt biró uramnál. Elhatározta hát Julcsa néni, hogy véget vet Kakas Miska csendháboritó garázdálkodásának, de mivel jó szive volt és nem akart időnek előtte rántott csirkét késziteni belőle, azt gondolta, beviszi a a városba, eladja a vásárcsarnokban, aztán sorsára bizza.

Már be is készitette a kosárba, a többi eladni való jószággal együtt; ugy ijedezett ott a sötétben, hogy még kukorékolni is elfelejtett. Kati meg Sári ott settengtek Julcsa néni körül. Mikor észrevették, hogy Kakas Miska is odakerült az eladni való holmik közé, hangos nyivákolásra fakadtak.

— Jaj, nem engedjük a Kakas Miskát; jaj, ne adja el a Kakas Miskát!

Addig addig kunyoráltak, mig Julcsa néni kiadta a kosárból a kis kakast és utjára engedte.

Azóta erősen alábbhagyott a hanggal. Már nem kiabál olyan veszettül, talán fél, hogy ujra a sötét kosárba dugják. Ámde tollai napról-napra fényesebbek, ragyogóbbak, tarajа büszkén, vérvörösen lóg alá és idővel bizony ő lesz a király a baromfiudvaron.

Jaj annak a szárnyasnak a baromfiudvaron, mely nem engedelmeskedik neki! És reggel Kakas Miska hangja az első, mely munkára szólitja a ház lakóit.

HERCEG: *(telemeli Hótehérkét, de mikor lépni akar, létalpa bukik s ebben a pillanatban Hótehérke felnyitja szemét)*

HÓFEHÉRKE *(kétkedve)*: Klodvig!

HERCEG: Hótehérke!

(A törpék és Rupprecht odasereglenek.)

HERCEG *(lelkesedve)*: Hótehérkém. Édes... magadhoz tértél. *(Megcsókolja.)* Hát élsz, Hótehérkém?

(A törpék és Rupprecht odaáldanak és csókolgatják Hótehérke ruhája szélét.)

HÓFEHÉRKE: Nem is haltam meg. Valami a torkomon akadt, valami iszonyú, — egy óriásszony almát adott és úgy éreztem, mintha a szivemhe szurtak volna. Azóta nem tudok semmiről... Rupprecht, te is itt vagy?

(Rupprecht letérdel és kezet csókol.)

HERCEG: Hótehérke él, Hótehérke az enyém! Most kiráyno, most teraštad a sor! Ezek a jó törpék adtak otthont neked?

HÓFEHÉRKE: Kiket? Hol vagyok?

HERCEG: Hótehérke, most teraštad a sor! Ezek a jó törpék adtak otthont neked?

HÓFEHÉRKE: Nem értem.

Meghivó.

A KERESKEDELMI ÉS IPARBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

alapszabályainak 6. §-a értelmében f. évi május 1-én délelőtt 10 órakor az intézet helyiségeiben

XX. évi rendes közgyülését

tartja, melyre tisztelt részvényeseinket ezennel meghivjuk.

A közgyülés tárgyai:

1. Jegyzőkönyvvezető és 3 jegyzőkönyvhitelesitő kijelölése.
2. Az igazgatóság és felügyelőbizottság jelentésének felolvasása.
3. A mérleg előterjesztése, a jövedelem felosztása és az igazgatóság és felügyelőbizottság felmentése feletti határozathozatal.
4. Felügyelőbizottsági tagok választása.
5. Az igazgatóság inditványa az alaptőke felemelése tárgyában.
6. Az igazgatóság inditványa az alapszabályok 2. §-a értelmében.
7. Esetleges inditványok az alapszabályok 13. §-a értelmében.

Novisad, 1927 március 27-én.

Az igazgatóság.

Az alapszabályok 7. §-a szerint a közgyülésen azon részvényesek vehetnek részt, kik a közgyülés megtartása előtt részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt a társaság pénztáránál, a Hrvatska Sveopća Kreditna Bankánál Zagreb, vagy a Kreditni zavod za trgovino i industrijo ljubljanai intézeteknél legalább 6 nappal a közgyülés napja előtt letéteményezik.

Mérlegszámla 1926 december 31-én

Vagyon	D	p	Teher	D	p
Készpénz	3,819.756	71	Részvénytőke	10,000.000	—
Betétek pénzintézeteknél	13,102.655	56	Tartalékalap	2,402.250	—
Nyugdijalap vagyona	1,727.395	—	Nyugdijalap	1,727.395	—
Értékpapirok	984.154	45	Betétek	90,397.244	96
Váltók	64,230.405	10	Hitelezők	25,692 604	44
Adósok	49,563.036	13	Visszleszámitolás a Narodna Bankánál	1,166.880	32
Jelzálogkölcsönök	1,144.043	42	Óvadékok és garanciák	6,526.382	01
Óvadékok és garanciák	6,526.382	01	Fel nem vett osztalékok	26.806	25
Ingatlanok	1,200.274	50	Átmeneti tételek	1,737.802	24
Berendezés	1	—	Tiszta nyereség	2,620.738	66
	142,298.103	88		142,298.103	88

Eredményszámla 1926 december 31

Veszteség	D	p	Nyereség	D	p
Kamatok	6,258.718	44	Áthozat a mult évről	70.714	49
Költségek	2,227.441	78	Kamatok	9,897.131	36
Adók és illetékek	1,264.2 6	23	Jutalékok	2,269.886	55
Leirások behajthatatlan követelésekből	95.393	79	Ingatlanok jövedelme	228.796	50
Tiszta nyereség	2,620.738	66			
	12,466.528	90		12,466.528	90

Novisad, 1927 január 1.

A pénztárért
Winkle Antal
cégvezető

Az igazgatóság:

A könyvelésért
Szücs Ferenc
cégvezető

Kassovitz Miksa vezérigazgató — **Ernst Bernát** elnök — **Forster Géza** alelnök — **Ehrenfest Frigyes** alelnök, Wien

Forgács Benő — **Grosz Viktor** — **Kostial Živanović József**, Zagreb — **Luckmann József**, Ljubljana — **Dr. Lusztig Nándor** — **Mayer Ferdinánd**, Beograd
Mátics Milorád — **Pekló Béla** — **Perek Miroszlav**, Zagreb — **Rosenberg Ignátz**, Beočin — **Dr. Stefanović Žarko** — **Dr. Tibor Dezső** — **Testi Ágoston**, Ljubljana

A felügyelőbizottság:

Derner Lipót — **Plachte Lajos**, Zagreb — **Stern Ottokár**, Ljubljana — **Wolf Samu**

OLCSÓ KÖNYVEK!

A magyar és külföldi irók válogatott remekmüveiből

rendkivül olcsó könyvsorozatokat

állitottunk össze. — A könyvsorozatokat a megrendelés napján szállitjuk.

A sorozatok a következők:

I. CSOPORT
10 dinár

Hermann Bang: A pincér
Anatole France: Boldizsár
Mann: Kis Friedemann ur
Schnitzler: Hütlen feleség

II. CSOPORT
20 dinár

Biró Lajos: Szerelem iskolája
Hatvany Lajos: Gyalu grófnő
Johanna Nahmer: Hetera levelek
Tersánszky Jenő: Kakuk Marci

III. CSOPORT
30 dinár

Gedő Lipót, Gellért Lajos: Száz szinész egy sorban
Reuss: Nelson, a trafalgári hős
Szép Ernő: Az Isten is János
Hermann Bang: Négy ördög
Swieft: Pamflettek

IV. CSOPORT
30 dinár

Bródy Sándor: Szerelem lélektana
Biró Lajos: Alarcok
Szép Ernő: Vőlegény

V. CSOPORT
30 dinár

Lacratelle—Hatvany: Silbermann
Biró Lajos: Bazini zsidók
Dosztojevszkij: Zsidó kérdés

VI. CSOPORT
40 dinár

Enciklopéoia zsebatlasz
Incze: Rádió

VII. CSOPORT
50 dinár

Ady Endre: Margitta élni akar
Ady Endre: Még egyszer
Ady Endre: Könyv

VIII. CSOPORT
50 dinár

Ady Endre: Párisi noteszkönyv
Ady Endre: Párisi levelek
Földessy: Ady tanulmányok

IX. CSOPORT
50 dinár

Eötvös József: Gondolatok
Szemere: Jelenkori filozófia főbb irányai

X. CSOPORT
50 dinár

Anatole France: Nyársforgató Jakab meséi
Karinthy Frigyes: Két mosoly
Krudy Gyula: Nagy kópé
Voltaire: Vadember
Szép Ernő: Elalvó hattyu

XI. CSOPORT
50 dinár

Casotte: Szerelmes ördög
Fireunzola: Szerelmi szép históriák
Sachs: Farsangi komédiák
Tersánszky Jenő: Havasi selyemfiu

XII. CSOPORT
250 dinár

Petrovich: Ujakról és régiekről
Van Gogh levelei
Kállay: Uj magyar piktura
Walden: Expresszionizmus

KAPHATÓ

Minerva könyvosztályánál

Minden csoportra 5 dinár portóköltség küldendő. Az utánvételes szállitás a postaköltséget tetemesen megdrágitja. Legtanácsosabb az összeg e őzetes beküldése

Tüzifa, porosz darabos szén vagontételekben üzemek, magánosok részére. — Szolid kiszolgálás! **„Ignis“ J. Wirth**

Tüzifaanyagkereskedés és iroda: SUBOTICA, Agina ul. 13. Telefon 503

Ruston & Hornsby Ltd, Lincoln, Anglia

ezelőtt: Ruston, Proktor & Co.

Üzemek: Lincolnban, Granthamban és Stockportban

Gőzcséplőkészletek eredeti angol gyártmány, a világhirü és elsőrendű Ruston, Proktor & Co. gyárból.

Magánjáró lokomobilok, kombinált cséplő- és szalmaapritógépek, herecséplők, szalmaprések és elevátorok.

BENZIN-petrolmotorok

1½, 2½, 4 és 6½ HP. 3645

NYERSOLAJ-naftamotorok

4, 6, 9, 10½ HP. mezőgazdasági és ipari célokra.

SZIVÓGÁZ-motorok

1¼, 3, 4⅓ 6, 7½ HP. és 12—340 HP-ig.

Fekvő nafta-dieselmotorok 15—52 HP-ig kisebb malmok, mühelyek és villamostelepek céljaira.

Nyersolaj-féldieselmotorok 6½—30 HP-ig.

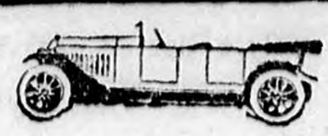
Nafta-lokomobilok cséplőgépek meghajtására.

Szivattyuk minden kivitelben.

Jugoszláviai vezérképviselet:

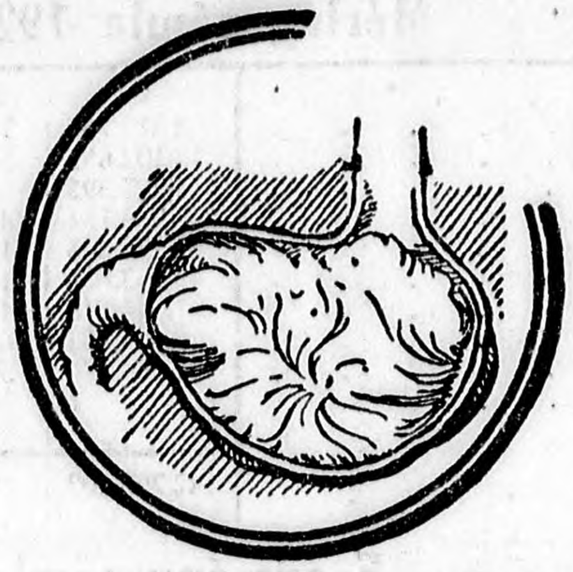
H. & Ch. Vögeli, Beograd

Knez Mihajlova 50/I Telefon 419 Alapitva 1895

Autó- és kocsifényezést tapecirozást szakszerüen készit
SZKALA MIHÁLY
kocsifényező
Senćanski put 23. szám

A HUSVETI ÜNNEPEKRE
legolcsóbban vásárolhat
Kurtes Milos
füs er- és csemege kereskedésében
Subotica — Huspiac — Telefon 483.

GYENGE GYOMOR

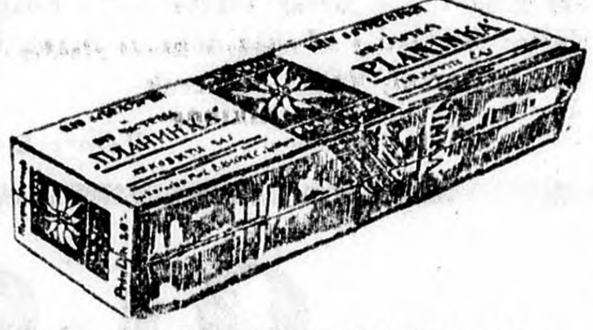
telt érzés, rossz és gyenge bélmüködésnél, aranyérnél, éredényelmeszesedésnél, kiütéseknél, a savak helytelen kiválasztódásánál, májbajoknál, epemegbetegedéseknél és epekőnél kiválóan hat a vértisztitó és erősitő

»PLANINKA«

GYÓGYTEA

mert 1. feloldja az idegen anyagokat az emberi testben,
2. kihajtja azokat az emberi testből,
3. az egész szervezetet erősiti és megujitja.

A **„Planinka“** tea kapható minden gyógyszertárban **20 dinárért.** Ahol nem lenne kapható, küldjön be 20 dinárt (esetleg bélyegekben is) közvetlenül a következő cimre: **Mr. BAHOVEC, Ljubljana 105.,** ahonnan kap egy csomag eredeti **„Planinka“** teát költségmentesen. Más gyártmányt utasitson vissza és csak eredeti Bahovec-féle **„Planinka“** gyógyteát fogadjon el.

Egyedüli készitő:
Lekarna Mr. ph.
L. Bahovec, Ljubljana
Főlerakat Suboticán:
HERCL-DROGÉRIA
Beogradban: **Mišković-drogéria és Stojić-gyógyszertár**
Sarajevska ul. 70.

2124

GRAND HOTEL OSIJEK

Kávéház, sörcsarnok, étterem,
téli- és nyári kerthelyiség

A bácskai kereskedők találkozóhelye

Elsőrendü italok és ételek

3123

Nagy raktár angol szövetekben!

Eddig nem létezett olcsó árakon készitiaa legszebb öltönyöket

SZÉKELY A.
uri divatszabó
Szubotica, huspiac

3177

Faragó mészáros házában

Nagy raktár angol szövetekben!

Berg Testvérek Kézmüáru és Rövidáru Nagyáruház Cégtulajdonos: Berg Sámuel

Telefon 85 **Vršac** Telefon 85

Egy méter vászon ingyen!

Ingyen árumintát csakis olyan áruból adnak, melynek jósága minden vitán felül áll

Nagyobb kötés folytán a cég a következő árakat léptette életbe:

Fortuna-vászon három különböző minőségben, mindenféle fehérnemüre és kelengyére **D 16·—**

Diana-vászon vékonyszálu, női fehérnemüre . . . . . **D 17·—**

Herkules-vászon ágynemüre és vánkoshuzatra . . . . . **D 18·—**

A vásznak szélessége 82—84 cm., véghossza 23 méter

3122 **KÉRJEN INGYEN PRÓBAMINTÁT** a mellékelt szelvény ellenében!

Két méter árut küld a cég, hogy az anyag felhasználható legyen, de csak egy méter ára fizetendő!

Nagy választék asztalnemüekben, törülközőkben, ruha- és kabátszövetekben, selyemárukban

Ha kivánatra és rendelésnél beküldendő!

(A nem kivánt szöveg tö lendő)

SZELVÉNY Berg Testvérek, Vršac

1 méter Fortuna-
1 méter Diana-
1 méter Herkules-vászonra ingyen

3. S.

Siremlékek

WEIGNER KÁROLY

Óriási választékban gránit- és márványsirkövek Sirkeresztek, kőszobrok készitése. Műkövek, betoncsövek, cementlapok meglepő olcsó áron beszerezhetők

gépüzemre berendezett sirkőipartelepén és műkőgyárában

STARIBEČEJ

3510

TELJESITŐKÉPESSÉG

3000 TEGLA NAPONTA

A „RAPID" KÉZITÉGLAPRÉSSEL

kifogástalan téglákat készit 3 munkás

tiszta földből

víz bekeverése nélkül

IDŐ- és PÉNZMEGTAKARITÁS

HOSSZA ZANTARTÓ JÓTÁLLÁS

RAPID

ügynökség és bizomány

A szab. „RAPID" kézitéglaprés vezérképviselete

VELIKI BEČKEREK

1507 **Obala Princeze Jelene 4.**

Képviselet és raktár Bácska részére:

Sam. Löbl i Sin, Bačka-Palánka

Képviselet és raktár a Bánát részére:

Braun Marcel, Veliki-Bečkerek
Steiner Béla, Velika-Kikinda
Marer Gyula, Pančevo
Zoffmann Artur, Vršac

Képviselet és raktár Slavonia és Baranya részére:

Pučka Štediona i Založni Zavod d. d. Osijek Desatičina ul. 27.

Rövid idő óta már sok 100 gép van üzemben

A szőlőmoly elleni védelem megoldva!

ARZOLA arzénpermetezőszer

MOLEX arzénporozószer

Bordói léhez már a legelső permetezéstől kezdve állandóan keverjen 100 literenként 30-40 dg ARZOLÁT

Virágzáskor és julius végefelé egyszer-kétszer porozza meg a fürtöket MOLEX arzénporral

Kérjen ismertetőt! Viszonteladók kerestetnek

Arzola din. 44 kg-ként

Molex din. 30 kg-ként

KAŠTEL D. D.

KARLOVAC

3080

A VILÁG MINDEN NÉPE

megegyezik abban, hogy a

fogápolás szükséges

Erős, fehér fogak nemcsak a szépséget emelik, hanem az egészség fentartásának legfontosabb előfeltétele. — Az egészség ápolása helyes fogápolással kezdődik.

Óvja fogait!

használjon

PEBECO-t!

A **PEBECO** egészen különleges, kellemes ízű édeskés, de nem is iztelen, hanem nagyon frissitő és rendkivül hatásu. Ne felejtse el a **PEBECO-t!**

6

Vattagyár

Ing. S. EŠKENAZI & Co BEOGRAD

Banatska 8—10 Telefon 37—71

Táviratcim: WATTEFABRIK

A GYÁR KÉSZIT:

mindennemű közönséges és finom vattát takarók, vattázott kabátkák, stb. céljaira

Szabók és konfekciósok részére

gumizott vattatáblákat és tekercseket minden minőségben

Hydrophil (gyógy)-vattát

drogériák, gyógyszertárak, kórházak, stb. részére

KIVÁNSÁGRA INGYEN MINTÁK

3692

Egyedüli üzem gyorsan forditott árura!

BOHRER JÁNOS

forditott varrott házicipők üzeme

Pesterzsébet, Széchényi-ucca 5

(Magyarország)

***

Ajánlja elsőrendü férfi-, női- és gyermekslippereit, fa- és bőrsarkos házicipőit minden szinben és kivitelben

Szolid árak!

Pontos kiszolgálás!

A tavaszi mintavásáron résztvesz

3308

„TOBLER"

a világhirü

csokoládé-, cukorka és kakaógyár

gyártmányai az ország területén 2000 üzletben kaphatók. Az utolsó évben vevőinknek 1200 gyönyörü 3400

jutalmat adtunk ki.

Vezérképviselet és raktár „OBORAT" Beograd Trgovačka — Telefon 31—89.

Ez a valódi

Daruváry Krém

Háromsarkos piros dobozban. Ne fogadjon el mást. Kapható minden jobb üzletben. Ahol nem kapható rendelje postán a készitőnél.

Blum gyógyszertár, Subotica

1327 **Főpostával szemben.**

50 éve fenálló

épület- és tüzifaüzlet

bácskai nagyváros legszebb helyén családi okból **átadó.** Bővebbet **„Faüzlet"** jelige alatt a kiadóhivatalban. 3023

A Vajdaság legnagyobb

EGYHÁZI KEGYSZER és MÜIPARINTÉZETE

F. Bachinger

Bene Sudarevićeva ulica 34. szám

Mindenki csak a PYRAM

cipőkrémet használja!

A LEGIZLÉSESEBB URIDIVAT CIKKEK

Vukovics Gerő Subotica

Férfi fehérnemüek és nyakkendők dus választékban. 1234

A vezető világmárkáju **P. & C. Habig kalapok** és az **L. B. O. harisnyák** egyedüli lerakata. Azonkivül olasz és bécsi márkáju **kalapok** valamint **Borsalino, Panizza, Hückel és Bossi kalapok**

az idei husvéti szezónban igen olcsó árakon

LOKOMOBILOK
MOTOROK Diesel és szívógáz
GATTEREK PINI és KAY
kompl. fürészek

kedvező fizetési feltételek

Braća Fischer
D. D.
ZAGREB,
Pantovčak 1 b.
5928

Budapesti Nemzetközi Vásár

1927 április 30—május 9

Rendezi a 938
Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara

Féláru utazás Budapestre és vissza ugy a jugoszláv, mint a magyar vasutakon és hajójáratokon.

A vásárigazolvány felmutatása mellett a magyar határ
vizum nélkül
léphető át. - A magyar vizum Budapesten hivatalos szerezhető be féláron

Az utazáshoz szabályszerű és a magyarországi utazásra is érvényes SHS. útlevél szükséges

A vizumnélküli határátlépés és a féláru utazási kedvezmény csak a vásárigazolvány birtokosait illeti meg

A vásárigazolvány ára 40 din.

Kiállitóknak és látogatóknak felvilágositást nyujt, valamint vásárigazolványt árusit:

Subotican: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete, a Közgazdasági Bank, az Általános Hitelbank és a Jugoszláv Bank

Somborban: Kereskedők és Gyárosok Egyesülete

Batinán, Crvenkán, Hodságon, Kulán és Novi Vrbason: A Zemaljska Kreditna Banka

Belgrádban: A jugoszláviai központi tiszteletbeli képviselő: Dr. Szilágyi Géza, a belgrádi magyar kiállitás megbizott, Palata Akademije.

Müvészies fényképek
HOLLÓSY
fényképésznél a legolcsóbban készülnek
Subotica, II. Jurjevska ul. 18. sz.
Szent György templomnál
Autóbuszjárat
3 drb igazolványba való fénykép 25 din, 6 drb lev. lap 5 din., 6 drb lev. lap és egy nagy kép 90 din., 1 drb. cab netkép 30 din., 1 drb boduárkép 50 din.
Felvételek vasárnapon és ünnapon át eszközöltetnek

Mázoló és fényező munkát a legegyszerűbbtől a legszebb kivitelben készit
MEZEI
Subotica, Hirsch a ulica
Kakas iskolánál.
9-5

Permetezőt,
pálinkafőző kazánt
jótállás mellett
készitek és javitok
HOVÁN LÁSZLÓ
rézmüves
Zrinjski trg 24.
(Zárda mellett)
2930

Elköltözés miatt eladó

Egy drb 4/12 HP Praga pisoló 4 üléses keveset használt automobil, két kendertörőgép husz drb kézipucolóval, egy drb Seidl & Co.-féle komplett fésülőgép (Hechl maschine), amelyek azonnal átvehetők. Az összes gépek mindenelfogadható áron eladók. Közelebbi felvilágositás St. Moravicán Tumbas Ivan tulajdonosnál, ahol a gépek fekszenek, vagy dr. Vojnics Tunics István suboticai ügyvédnél lehet kapni 3498

3548
Eladó

1 Röck István-féle 54 effektiv lóerős stabil gőzgép kondenzátorral és egy 1 légkörnyomású Röck István és első brünni gépgyár rt. Babkoch-Wilcox csöves gőzkazán. A kazán 1918—1926-ig üzemben volt. Tűzfelület 63 m². — A gőzgép és a kazán tiszta jó állapotban vannak

Bővebb felvilágositással szolgál
Wittmann és Glaser
motormalom
Knićanin (Banat)

Csemege- és fűszerárut legolcsóbban nálam szerezhet be
1 liter sillerbor 6 dinár
1 liter fehérbor 7 dinár
Saját főzésű szilva- és törkölypálinka, kitünő earum kapható
Nojcsek Géza
Subotica
Bajnai Sudarević va ulica

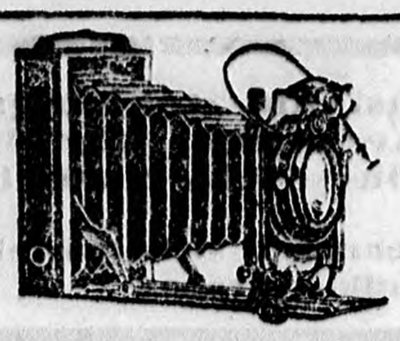

FOTO
aparátusok és anyagok
legolcsóbban kaphatók
3544

Griesbach & Knaus Zagreb
Jurišićeva ulica 1.
Kérje a 24. számu árjegyzékünket

Autótulajdonosok!

Autókerekeit

szavatoltan, szolidan, gyorsan és olcsón javitja

„FIT“

Jugoszlávia legnagyobb autójavitó-műhelye

VUČKOV Ć & KOEN mérnökök, BEOGRAD
Resavska 33. Telefon 15-07.

3763

Pathe Bäbi-Kamera!!

Amateurök!

Filmezni könyebb mint fényképezni!
Mindenki lehet e vedül is kino-operateur!
A mozgó- és élőképeké a jövő!

Ne készitsen merev (holt) képeket, amikor ugyanazért az árért és kevesebb fáradtságért élőképet kaphat. A Pathe Bäbi-Kamera egy csapásra meghódította a világot. Felvilágositással szolgál minden jobb fényképészeti szaküzlet vagy a

Pathe Cinema S. A. Paris
vezérképviselete
T. Subašić és Társa drogueria
Beograd, Knez Mihajlova 25.

Arany éremmel kitüntetett

harangöntőde

„ZVONOGLAS“
MARIBOR (SZLOVÉNIA)

Templomi harangok gyártása. — Harangjaink gyönyörü hangjukkal tünnek ki.

A harang ára kg.-ként 48 dinár a megrendelési állomásra szállitva.

A harangokat részletfizetésre is szállitom. Az első részlet a harang leszállitása és felszerelése után fizetendő, hogy a megrendelő a kiváló minőségről meggyőződhessék. Kivánságra az anyagot analizáltatom, hogy bebizonyitsam, hogy a felhasznált ötvözet a lehető legkiválóbb: 78 százalék réz és 22 százalék ón (cinn). Az öntödében minden harangot szaktanár vizsgál meg és vizsgálatának eredményét a rendelővel közlöm. Ilymodon a harangrendelés nem jár rizikóval.

Legkiválóbb gyár. — 10 évi garancia. — Szállitási határidő 2 hónap.

2016

Parfüm
KHASANA

A halhatatlan

A költők már ősidők óta megéneklik azt a kellemes illatot, ami a szép nőnek csodás bájt kölcsönöz, amit a nő formás keze és ruganyosan karcsu teste áraszt ki magából és ez az illat az, ami a női lény titokzatosságát kábitóan árulja el. Ilyen csodás és finom vonzóerőt csak a halhatatlan KHASANA tud varázsolni.

Dr. M. ALBERSHEIM
Frankfurt a/M. — London

Ne feledje el:
„Khasana Eau de Cologne“
a kedvelt frissitőszer. Bájos, utazásra is alkalmas, szóródugós üvegcsékben

ASZTALOS MUNKÁT
épület, butort, portált, üzletberendezést és átalakitást, butortisztitást és javitást a legolcsóbban készit
NÉMETH MIKLÓS
asztalosmester, Mandićeva ul. 7., a zöldpiac mellett
Ajánlat dijmentes.

Mindenki érdeke

hogy üzletünk **50 éves** fennállása alkalmából rendezett **jubileumi vásárt,** mely **május 21-ig** tart, kihasználja, mert ezen idő alatt az összes raktáron levő árukat, u. m.:

tavaszi szövet és selyemköpenyeket, blouseokat és modelleket, selyemruhákat, férfi és fiu felöltőket és ruhákat

vám elengedésével ugyszólván **beszerzési áron** árusitjuk ki. — Ezzel akarjuk hálánkat igen tisztelt vevőinkkel szemben leróni

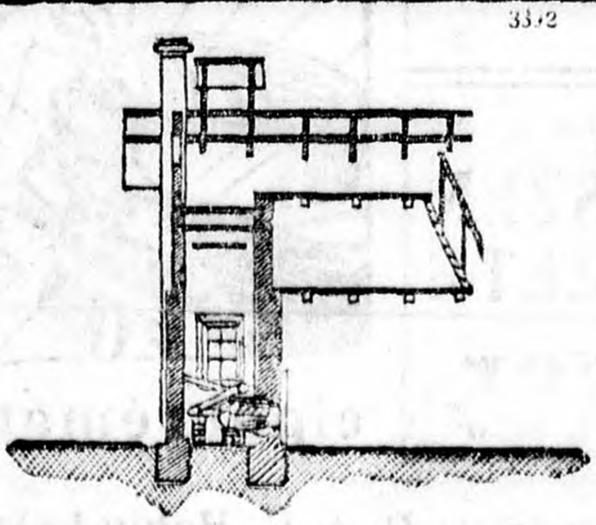
Róth Manó és Fiai Novisad, Wagner palota

Vigyázzon a szemére!
Csak szaküzletben vásároljon!
A valódi „ZEISS“ szemüvegek gyári lerakata
A. MAYERHOFF
Vel. Bečkerek
Aleksandrova ulica 10.
Subotica, Aleksandrova ul. 9.

Kerékpárt, kerékpáralkatrészeket, külső és belső gummit, varrógépet, gramofont, gramofon emezeket, footballabdát legolcsóbb áron szállit
Em. Fischer
Zagreb
Sudnička ulica 3/17
Nagy képes árjegyzék 3 dinárevél ólyeg ellenében ingyen és bérmentve 1572

3352

KOMLÓTERMELŐK!
Komlószáritókat

vegyenek idejekorán, mert az idén hiánad, **a vas rak emelkednek és itt is áremelkedés várható**

A LEGRÉGIBB és LEGJOBB „LORBER“ rendszerü komlószáritóból **több mint 800 van használatban**

Árajánlattal szivesen szolgál a
ECKSTEIN HENRIK vezérképviselő
NOVISAD Jevrejska ul. 2. * Tel. 440

Jégszekrények mészárosok, hentesek, vendéglősök és magánháztartások részére **40% jégmegtakaritás**

BRAĆA GOLDNER
SUBOTICA
TELEFON: 134
1600

VILÁGSZABADALOM!

JÉGGYÁRI

ÉS HÜTŐHÁZI BERENDEZÉSEK

Folytonos jég- (A—S) és hűtőautomata

Kezelés nélkül. Anyag hozzá soha sem kell.
NAPONTA GYÁRT 1—30 mm JEGET
Szállítható 4 héten belül. Üzemben látható és kapható
NAGY SÁNDORNÁL BAČS-TOPOLA
Gellert Ignác Budapest, Fohári-ucca 4.
2970

Szifonfej-,
gép- és fémárugyár
F. R. ROTTER
Osijek, Pejačićeva 7.

KÉSZIT: szódavizgépeket, szódavizfejeket, szódavizgyártási kellékeket, nyakgyürüket és minden más fémárut.

3122

680 kgr tiszta buzaszem

volt az eredmény, midőn egy 550 keresztből álló buzaszalmát, mely már egy közönséges dobkosárral lett csépelve, betétsines géppel, szakértő bizottság előtt utána csépeltünk

Pénzt, időt és munkát takaritanak meg.

a dobkosár betétlée alkalmazásával.

Kérdezősködésre ingyen és bérmentve nyujt [illegible]

BÁRDOS és BRACHFELD, NOVISAD

Szerb és jugoszláv

NEMZETI-ZÁSZLÓK

tiszta gyapju, szine viz és nap ellen garantálva

Szállit nagyban és kicsinyben minden nagyságban

KLEIN i VINKLER SUBOTICA

Trumbićeva 22 Kérjen árajánlato

501

A FŐTÉREN

a város legforgalmasabb helyén, 25 év óta fennálló jóforgalmu

hentesüzlet

valamint villanyerőre berendezett **műhely**, betegség miatt **eladó** esetleg **házzal** együtt is. Érdeklődni lehet a tulajdonosnál

Boltyán Miklós hentesmester
Vell[illegible]a- ikinda 3012

Ujdonság! Ujdonság!

Permetezéskor

60 százalék anyagmegtakaritást ér elő el, ha bármely permetezőgépre felszerelhető és egy pillanat alatt tetszésszerinti szórásra szabályozható szabadalmazott

„KOLLARSZ“

szóró ejtő ugy szőlőre, mint gyümölcsfára használ. Üzemben bármikor megtekinthető. Permetezőgépek, alkatrészek, szőlőszerű cikkek, gumiáruk, rezgőlők, pain alőzőüstök, lagyatgépek raktára.

M. Kolterné Subotica, (Csirke-piac) 2

Falburkoló

FAYENCE-LAPOK,

cseh és belföldi **cserépkályhák, samott-tégla, liszt**

állandóan **gyári áron** aphaló.

Schomann és Bauer

Novisad, Jevrejska ul, 9. Telefon 316. 2119

HADNAGY

asztalosmester készit épületmunkát. Festett butorok állandó raktára.
Javitásokat vállal. SUBOTICA
1575 Petrovgradska u. 6

3257

Jó szakrényelet

elsőrendü kivitelben készit és raktáron tart

Milošević Veljko

Sombor,
Zlatna greda ul. 2

Hihetetlen olcsó árak! Prospektusingyen küldöl

90 dinártól

konyhi és szobafestést, azonkivül előnyösen vállal **emplom s napo nafestést**

Horváth Almáski József

Skotska Viano[illegible] u. 7 544

Tavaszi és nyári kalapmodellek

megérkeztek

„DAME“

kalapszalon, Subotica

Bárány öz 14.

Áta aki ásokat divatos fazonokra olcsón [illegible]

215

Részletzsebkönyek figyelmébe!

Olcsóbb, mint bárhol

Sphinx I-a koral és ón ött

VASEDÉNYEK

kefék, szitálk, piaci utazó és papir

KOSARAK

virág és kézimunka állványok

METEOR-KÁLYHÁK

tüzhelyek és kályhalábak

LÁBTÖRLŐK

nagy választékban

Ehrenfreund Géza

háztartási és konyhafelszerelési üzletében, Kossuth [illegible]

ÖRÖMÉT FOGJA ÉLLEN

a virágnevelésben, növénye duss és egészséges fejlődésében, ha

KANIPOS

NÖVÉNYTÁPSÓT 3678

használ, mert nem elég a virágot csupán öntözni, hanem azt táplálni is kell.

Kapható gyógyszertárakban, drogerlákban, vas- és magkereskedésekben.

Ára 12 és fél dinár. Készitő:

SCHUMACHER ZOLTÁN

gyógyszerész és vegyészeti laboratorium. Csenka (Bačka)

Tisztelettel értesitem az összes parosokat, valamint a n. é. közönséget, hogy

uj festéküzletet

nyitottam, ahol mindennemü festékek, lakkok és ecsetek olcsón szerezhetők be. A n. é. közönség szives pártfogását kéri

Virág János

Trossmajerova ul. 9.
Hu[illegible]piac.

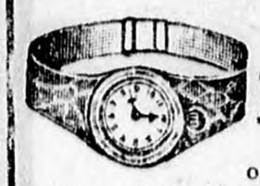
3460

Bor, pálinka szakmában

régről jól bevezetett ügyes **megbizható helyi ügynököt keres** egy közkedvelt cég **szép jövedelemmel és fix fizetéssel.**

Cim a kiadóban. 1419

Arany, ezüst, [illegible]

órát, ékszert

egyenesen a legolcsóbban vásárolhat

Fiedor Gyuláné

Subotica, Jelačićeva ul. 11

Maradék nagy kiárusitás

férfi- és női szövetekből

Lejko Bélánál

Rudić ul. Átjáró-ház

Gyenge férfiak-

nak 10 dinár beküldése ellenében minden szégyenérzet nélkül küldöm szabadalmazott szenzációs titkos tanácsadó és ismertető könyvemet. — Cim:

„Patent 608“

Cuj (Kolozsvár) 1022
I. ker. postafiók 66 ber.

Butor 1485

Épület Portál

LEGELŐNYÖSEBBEN

SZAKÁCS-nál

Strossmayerova u. 20. Hu[illegible] piac

Előnyomdát 1037

legujabb rajzokkal felszerelve

olcsón szállit

Bleier Márk

I. Jugosl. Előnyomda Berendezési Gyára

— SENTA —

Zongorák Pianinók

a világ legjobb márkái. Hosszu lejáratu részletfizetésre a legnagyobb raktár az országban

KAIN

hangszerkészitő Subotica, Városháza épület.

Épület-mubutor-parkett

állandó raktár

FISTER 1275

gépekre berendezett épületés mübutor üzeme en

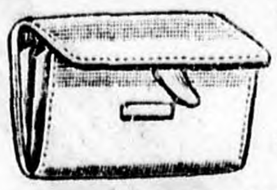
Subotica, Gajeva 38

Tel.: 4-20 Árajánlat díjmentes

FUTÓ URI és NŐI ANGOL SZABÓSÁG

SZUBOTICA

II. Mlinkova u. 6. Posta es bank között 5. szám 1008

HUSVÉTRA

női ridikülöket, pénz- és cigaretta-tárcákat

tulzsufolt raktár miatt olcsó kiárusitom.

SCHLAGER HENRIK bőráru speciális szaküzlete
SUBOTICA, A EKSANDROVA UL. 1

A legrégibb bécsi szarvasmarha- és sertésbizományi és exportüzlet

Otto Benedekovits

Wien, III/4 — St. Marx

Telefon interurbán 92—402. Alapitva 1868
Éjjeli tel. 98—402

Sanatorium Semmering

(ezelőtt Vécsey Semmering) Tulajdonos:

Otto Benedekovits

Telefon Semmering 10. Egész éven át nyitva! 1138

KOMLÓ-FECSKENDŐ

versenynélküli német gyártmány

eddig 35000 van használatban

Minden komlótermelőnek kell, hogy ily fecskendője legyen

Saját érdekében kérjen leirást és árajánlatot

ECKSTEIN HENRIK

VEZÉRKÉPVISELŐTŐL

Novi Sad, Jevrejska ulica 2

TELEFON 440

933

180 lánc prima szántó

egy tagban, Bánátban, a Temes mellett, árvizmentes, jó fekvéssel, épületekkel és teljes felszereléssel **eladó.**

Irásbeli kérdezősködéseket „163“ jelige alatt a **Jugosláv Rudolf Mosse r.-t.** Beograd, továbbit. 2870

Bozsó Vince

angol uriszabó

Subotica, Zenede-épület

Nagy választék a legfinomabb angol divatszövetekben. Elsőrendü munka. Olcsó árak

3202

ELADÓ

egy uj **szalmakazalozó**, egy uj 4-es **cséplőgép**, egy alig használt 4-es **locomobil**, Schuttleworth gyártmány. Egy 4 HP **benzinmotor**, több **aratógép** és **vetőgép**. Mindenféle mezőgazdasági gépek raktára. **Ezen szakmába vagó munkákat szakszerüen elvégezzük.**

FRIEDRICH SCHNEIDER GÉPMŰHELYE

Temerinska ul. 9 548

Teljesen önálló és perfekt, fiatal német-magyar

LEVELEZŐ

szerb horvát nyelvtudással, a könyvelésben és minden más irodai munkában jártas, gyors- és gépiró **állást keres.** Szives megkereséseket **„Nicht alltägliche Zuschrifte“** jeligével a Publicitas d. d. Zagreb, Gundulićeva 11 továbbit 3720

Mezőgazdasági szakembert

3525

aki a parcellázás minden ágában jártas, **felelős és egész állásra keres**

jugoszláv pénzintézet. Ajánlatokat a lap kiadóhivatala v. szám 1927. április 20-ig **00055/I. jelige alatt.**

Veszek használt árvizbélyegeket

kérek ajánlatokat a mennyiség és értékek megjelölésével

DeutschKárolytükörgyár osSt.-Kanjiža

4017

„SIYNGULIN“

szirup gyermekek és felnőttek számára

a legjobb szer az egészség megóvására spanyolnátha és a légzőszervek egyébb hurutos megbetegedései ellen

Főképviselet: **„Isis“ d. d. Zagreb-Beograd-Ljubljana**

266

BORBELYOK FIGYELMÉBE!

FORGÓSZÉKEKET

azelőtt **Bécsben** most **Suboticán** gyártja

SZŐLLŐSI JÓZSEF

Paja Kujundžićeva ul. 20. — Kapható 420 dinártól 460 dinárig jótállás mellett. — Szállitás az egész országra 1484

SAVA

KIVITELI ÉS BEHOZATALI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SOMBORI FIÓK-INTÉZETE

Sürgönycím: Kelemen Sombor :: Telefonszám 134

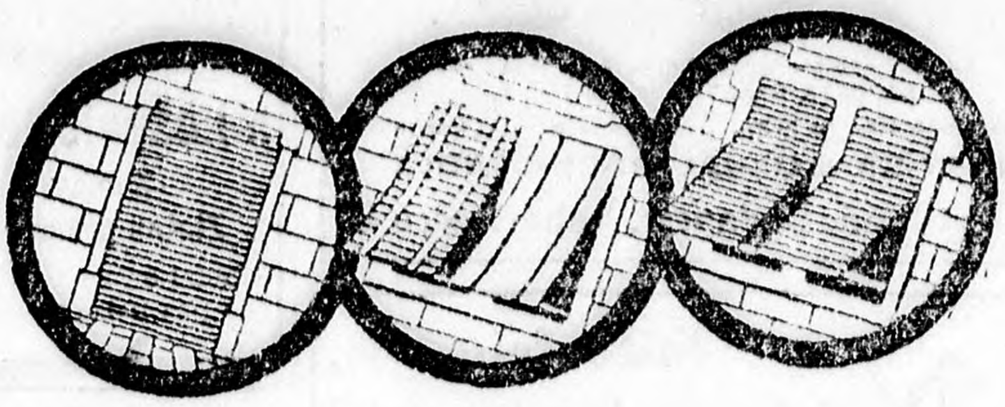
Képviseli: Kelemen József

Vesz
mindennemü gabonát, őrleményt
magvakat

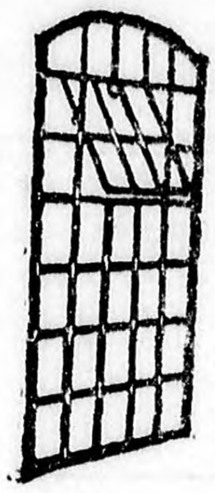
Első és legrégibb jugoszláv redöny és vaskonstrukcióáru gyár

BERNOLD SYLVESTER

Šamadjska ul. 14-18 **NOVISAD** Telefonszám: 2—34
Fiók: BEOGRAD Dositijeva ulica 51 Telefon: 3228

Alapitva: 1885

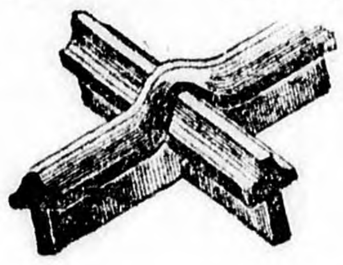

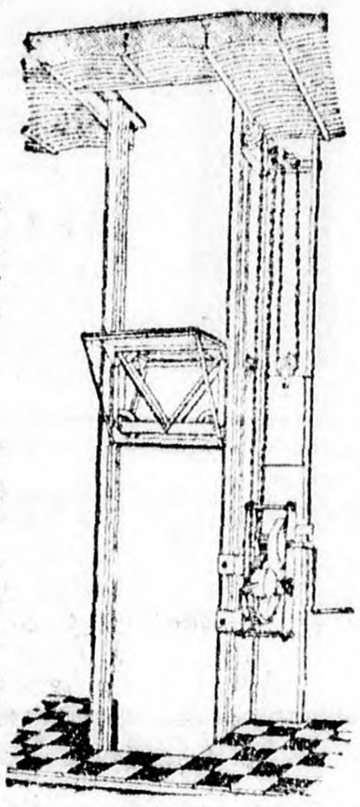
Készitményei:

Acélredöny „Eslingen"-féle faredőnyök, zsalusablakok, szövött redőnyök, amerikai „Floss" vászonrollók

2840

Felvonók (lift) teher- és személyfelvonásra, Mindenféle tüzhelyek, vas konstrukciók, tető konstrukciók, rácsozások, portálok mindenféle kivitelben és mindenféle épület és lakatosáruk, munkák

HOTEL SLOBODA
SOMBOR

✲

A Vajdaság legmodernebb és legnagyobb szállodája

70

kényelmes, ragyogóan tiszta szobával. Hideg-, melegviz, fürdők

Az étteremben

kitünő meleg és hideg konyha és tisztán kezelt italok.

✲

Két kávéház!

Minden csütörtökön, szombaton és vasárnap

Jazz band - Shimmyverseny

A hét többi napjain kitünő cigányzene. Minden délelőtt külön helyiségben speciális villásreggeli (dining room) 4 din.

3845

„EXPORT"

GABONAKERESKEDELMI R. T.

SOMBOR

3843

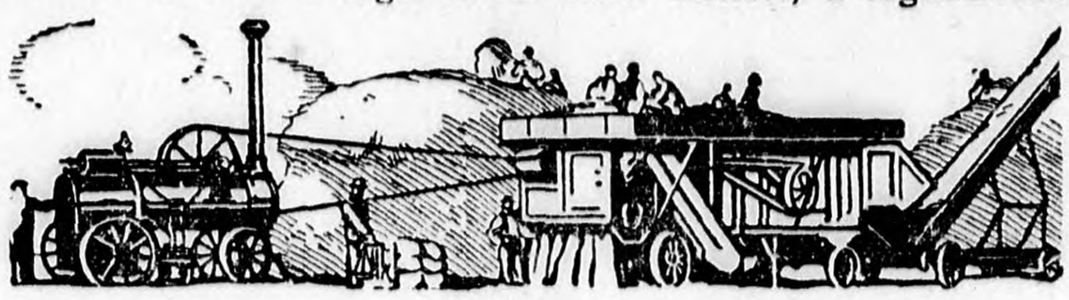
KOLLEKTIVHIRDETÉS A SCHMOLKA NOVISAD HIRDETŐIRODÁNAK

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R. T. Budapest

Vezérképviselete:

Állandóan raktáron tart és a legolcsóbb árak mellett, a legkedvezőbb fizetési feltételekkel szállit:

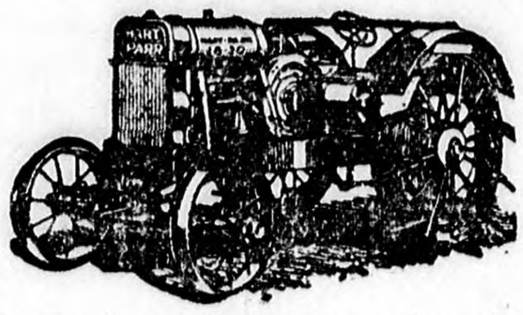
Gázgyári-magánjáró és huzatos garniturákat, benzin és szivógázlokomobilos garniturákat

A legujabb rendszerü önbeálló radiálgolyóscsapágyas cséplőszekrényekkel és elevátorral, külön szekrényeket és kazalozókat

12-24 és 18-36 HP „HART PARR" TRAKTOROKAT NYERSOLAJÜZEMRE

Percenkénti fordulatszám 7—800
Hosszu élettartam
Biztos üzem

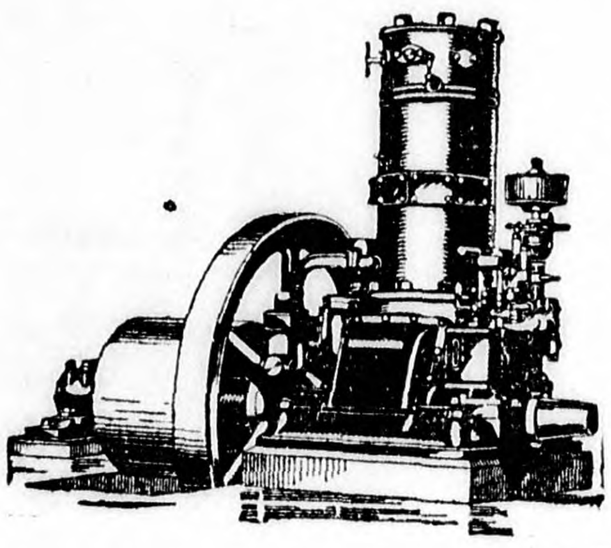

2 hengeres fekvő Block-motorral
Nagy erőtartalék
Nélkülözhetetlen a gazdaságban

A cséplés, szántás, vontatás és más gazdasági és ipari celokra, párositva az Első Magyar Gazdasági Gépgyár cséplőivel vagy anélkül, eredeti **Amerikai „Vulkan"** 3 vasu és 4 vasu ekékkel.

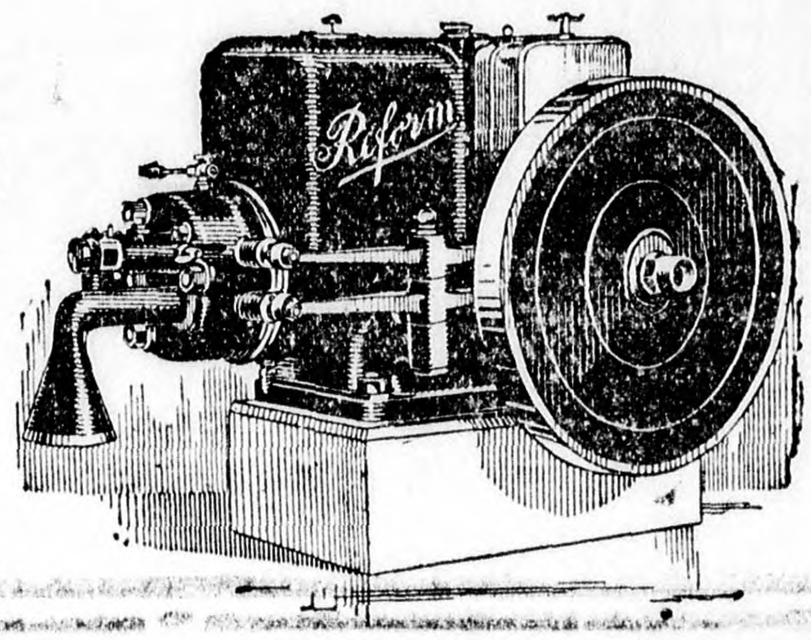
A Reform Motorgyár R. T. Böhlitz—Ehrenberg

Vezérképviselete

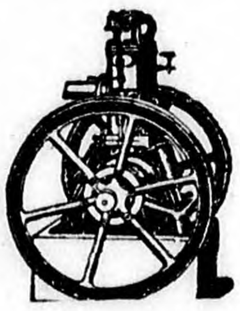
Ezen gyárnak **kompressor** és **szelepnélküli Féldiesel-** és **Diesel-motorjai 6—300 lóerőig, hajók malom** és **gyáripar részére**

170 gramm óralóerőnkénti üzemfogyasztás
Massziv és preciz kivitel

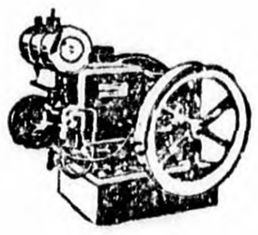

Biztos üzemgép! **Elsőrangu referenciák!**

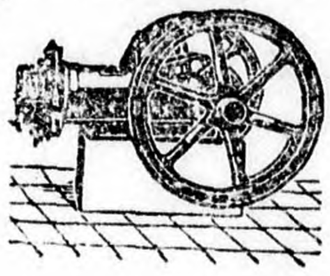
A Warchalovski I. Motorgyár Wien, képviselete

A gazdaságok részére nélkülözhetetlen 3½, 4, 5 és 6 HP. petroleum-motozok 500 és 350 fordulattal percenként, 240 gram óralóerőnkénti fogyasztás

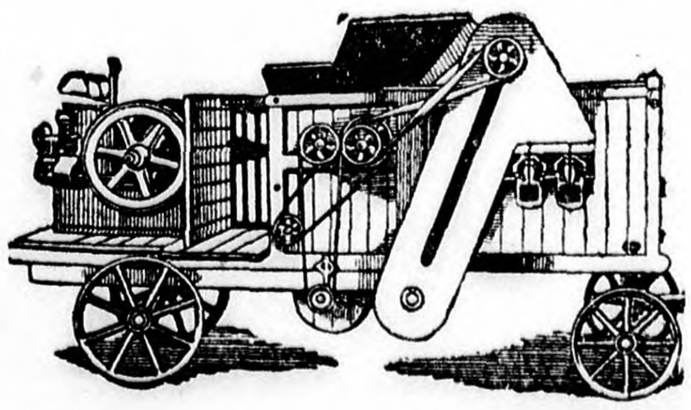

Egyhengeres fekvőrendszer!
Kevés olajfogyasztás!
Elgőzölő hütés!
Igen hosszu élettartam!
Több ezer darab üzemben!

Az Osijeki Vasöntőde és Gépgyár R.T. Osijek képviselete

Motor- és kézihajtásos kukoricamorzsolók
Kukoricaültetők
Szecskavágók

Répavágók
Darálók
Szállitható daráló malmok
„Kalman" gabonatisztitó

WEISZ MANFRÉD-féle

Ekék
Boronák
Vetőgépek stb.

„Csepel"
komló- és szőlőpermetezők

MAGYAR KERAMIAGYÁR LERAKATAI

Állandóan raktáron tartunk: chamotteglakat, chamotthabarcsot, generator, kupolakemence teglákat, keramitéglákat és lapokat, kályhás lapokat és betéteket. Méret szerinti megrendeléseket a legrövidebb időn belül szállitunk!

ÁRAJÁNLATTAL KÉSZSÉGGEL SZOLGÁL

GUSTAV FINDEISEN i DRUG, NOVISAD

Iroda és üzlet: Željeznička ul. 100. (a vasutállomásnál, saját ház), — Telefon 439. — Táviratcim: Findeisen, Novisad
Raktárak: Kr. Matija ulica 1.

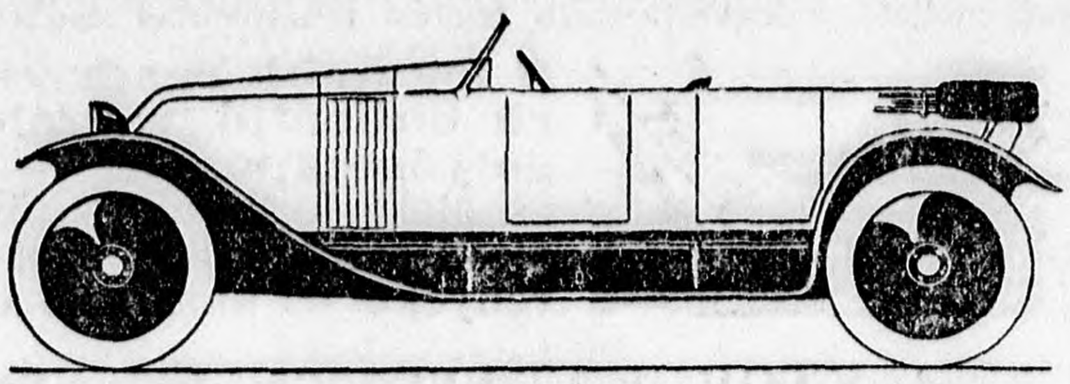
Gyárilag javitott és alakitott gőzgépek, szivógázmotorok és magánjárók állandóan raktáron!

3256

SCHMOLKA HIRDETŐ IRODA NOVISAD
KOLLEKTIV HIRDETÉSEI

3794

VEVŐINK A LEGJOBB REFERENCIÁK!

RENAULT LUKSUSAUTOK RENAULT
RENAULT SZEMÉLYAUTÓK RENAULT
RENAULT TEHERAUTÓK RENAULT
RENAULT AUTÓOMNIBUSZOK RENAULT
RENAULT OMNIBUSZ-ALVÁZAK RENAULT
RENAULT TŰZOLTÓ-AUTÓK RENAULT

VEZÉRKÉPVISELET:

KRAUSZ EDUÁRD
NOVISAD

Az összes alkatrészek állandóan raktáron

KRAUSZ EDUÁRD
BUTOR- ÉS SZŐNYEGÁRUHÁZA
Telefon-szám: 2 . NOVISAD Kr. Aleksandra 20

TAVASZI ELŐNYAJÁNLATAI:

Szőnyegek
mindenféle gyártmány, nagy raktár szövetfüggönyök, matrasfüggönyök, selyemfüggönyök
D 150-től fölfelé

Perzsa-plüsch sezlontakarók
Plüsch karakül sez ontakarók
D 63 .-ért

Elegáns gyermekkocsik
minden szinben, gummikerekekkel, sátorral, finom tüll függönynyel, beállitható üléshez és fekvéshez D 399-től felfelé.

Sportkocsi
gummikerékkel, minden szinben, beállitható üléshez és fekvéshez D 199-től feljebb. **Kérjen á jegyzéket!**

Eredeti
Thonet-Mundus
székek
már Din. 42-től fölfelé

A következő **bécsi gyárak gyári zongora-lerakata:**
Hoffmann & Czerny, Robert Reinhold, Erste Produktiv Genossenschaft, Lyra Produktiv Genossenschaft.
D 15.000-től f lfelé havi részletre

Komplett hálószoba
prima, válogatott csomómentes gőzölt bükkfából, különféle betétekkel, amely áll 2 szekrény, 2 szék, 2 éjjeli szekrény, 1 toilette-ből, ovális vastag csiszolt belga tükörrel és csiszolt üvegekkel, plüssel dekorálva, finom elegáns rézdiszmü vasalásokkal
csak 4500 dinár

3795

Szénsav-ipar

PHILIPPOVICH ÁDÁM
ZEMUN PANČEVO

Készit csakis kokszbó vegyileg tiszta és szagtalan szénsavat. (Saját gyárak Zemunban és Novisadon.)

Szikvizgyári berendezések

Szódavizes és kracherlis üvegek (Stölzle gyártmány), **sörkimérőapparátusok vendéglősök részére és sörtöltőapparátusok**

36 2

Gazdák!
A valódi
Zöldpor
½ kgos csomagokban „Aeroplan" védjeggyel, mint itt látjuk, jön forgalomba
Viszonteladóknak szállitja:
Kemika'ija Novisad
Futoški put 27.

Több éve fenálló, jó bevezetett,
füszer és ü.egárs üzlet
bácskai nagyobb községben
kedvező áron eladó
3835
Cim:
Schmolka hirdetőiroda
Novisad Jev ejska ulica 7.

Ocsón eladó
egy teljesen uj 35 HP. 14 személyes
AUTÓBUSZ
Schwarz Testvérek
fakereskedőknél
Novisad, kibnji tr

„JUGOPROTEZIA" ZEMUN

3679

Készit:

Mülábakat és mükarokat

Ortopéd apparátusokat beteg vagy korcs és görbe végtagokra

Ortopéd füzőt ferde és görbenövésü testrészekhez

Különféle kötőket és bandázsokat az alsó test különböző elváltozásaihoz. Sülyedés, sérv és köldöknek

Hygienikus füző a test formálására és fűzésére. Az összes cikkeket az egészség ápolásához és a betegség gyógyitásához. — **Speciális kidolgozás!** Minden orvosi felügyelet mellett. — Orvosi rendelők és kórházi berendezések. Kitünő tekintetében úgy a külföldön, mint a belföldön konkurrencia nélkül

SZALÁMI!

Alapittatott 1873. évben — 10 kiállitáson kitüntetve

HERZ és FIA
SZALÁMI-, ZSIROS ÉS FÜSTÖLTÁRUK GYÁRA
Banatski Karlovac

Készit:
I-a téli és sonkaszalámit, finom sonkát,
rolát, karrét, husos, csemege-, paprika- és császárszalonnát, valamint garantált tiszta disznózsirt

3684

A cukorbetegek *alapétrendje* körülbelül ez:

Reggeli: tea saccharinnal, két tojás, vaj, 25 gr. Graham kenyér.

Tizórai: 50 gr. sonka.

Ebéd: husleves zöldséggel vagy csontvelővel, 150 gr. hus nyersen mérve, sok rántásnélküli vajjal készitett főzelék.

Uzsonna: Tea, vaj, 25 gr. Graham kenyér.

Vacsora: üres husleves, 150 gr. hus, zöld főzelék, 30 gr. sajt, vaj

A fehérjét rosszul türő elhizott cukorbetegeknél a bécsi *Noorden* tanár *éhezőnapokat* vezetett be. Noorden hetenkint egy éhezőnapot tartat a beteggel amelyen *az ágybafektetett beteg* ugyszólván alig vesz magához kalóriatartalmu tápanyagokat és mindössze citromos teát, üres levest, fejes-salátát, egy kevés zöldfőzeléket, fekete kávét, bort, konyakot és alkalikus sáványvizet kap.

Amilyen előnyösen befolyásolják ezek a koplaló napok magát a betegséget, ép oly lehangolttá válnak az amugy is nélkülöző és »minden földi jótól« megfosztott betegek és azért valóságos áldást jelentenek rájuk az ujabban bevezetett *főzelék napok.*

A főzeléknapok diétarendje:

Reggeli: saccharinos tea, 20 gr. vaj.

Tizórai: 200 gr. főzelék.

Ebéd: üres husleves, 200 gr. főzelék, két tojás, két deci vörösbor.

Uzsonna: 200 gr. főzelék, vagy tea. 20 gr. vaj.

Vacsora: leves, főzelék, két lágytojás, két deci bor.

Az éhezőnapoknak felelnek meg, de azoknál enyhébbek az ugynevezett *zabllsztnapok.*

Kétszáz gram zablisztből, vagy zabpehelyből, husz deka vaj hozzáadásával levest készitünk, amit a beteg egy nap leforgása alatt öt részletben fogyaszt el. a zablisztet egy órán át, a zabpelyhet két órán keresztül jó sok vizzel főzzük és a forró levesbe keverjük bele a megfelelő vajadagokat. A zablisztleveshez kevés sót és izesitőnek petrezselymet is adhatunk. A zablisztleveseken kivül a beteg bort, konyakot, teát, fekete kávét, retket, salátát, uborkát, szóda vagy ásványvizeket is fogyaszthat szükség szerinti mennyiségekben.

Ha megunják a betegek a heti egy-két egyhangu zablisztnapot, ehelyett *gyümölcsnapokat* is tarthatnak, amelyek különösen elhájasodásnál, szivelzsirosodásnál, köszvénynél bizonyultak hatásosaknak. *Ezeken a gyümölcsnapokon az imént felsorolt cukorszegény gyümölcsök jönnek számitásba.* Noorden előszeretettel ajánlja a magas tápértékü banánt, amelyből napi ötszöri étkezésre mintegy másfélkilónyi mennyiséget oszt be. Elhizott, vesebajos, gyenge gyomru cukorbetegeknél a *tejnapok* is beváltak, amikor a napi tápfelvétel mindössze egy liter tejet tesz ki.

Klinikákon, diétás szanatóriumokban pár év óta sikeresen adják a *Falta-féle vegyes lisztfőzelék étrendet is.* Ez az ujitás, mondhatnánk forradalmat jelent a cukorbetegek diétájában. A Falta-féle diéta nem tartalmaz állati fehérjéket, de annál több szénhydrátot. A lényeg: egyfajta szénhydrátok adagolása és az állati eredetü fehérjék (hus, tojás) megszoritása. Alkalmazása középsulyos és sulyos betegeknél talált teret.

A vegyes lisztfőzelék étrend mintája:

Reggeli: fekete kávé vagy tea, 25 gr. Graham-kenyér.

Tizórai: 30 gr. bab borsó, vagy lencséből készült leves, egy pohár bor, vaj Graham-kenyérrel.

Ebéd: 15 gr. liszttel és 20 gr. vajjal készitett leves, 300 gr. zöldfőzelék vajjal, 30 gr. rizskása, vaj, levegő kenyér.

Uzsonna: egy csésze tea, 25 gr. Graham-kenyér vajjal, néhány szem dió, vagy mogyoró.

Vacsora: leves, mint délben, 100 gr. burgonya, főzelék vajjal, 25 gr. Graham-kenyér, konyak, vagy bor.

Az itt felsorolt diétanapokat a cukorbetegek *felváltva* illeszthetik be életrendjükbe. *Hétfő:* főzeléknap; *kedd, szerda, csütörtök:* alapétrend; *péntek:* koplalónap, vagy gyümölcsnap; *szombat, vasárnap:* Falta-féle vegyes lisztféleknap.

Balting felfedezése óta *insulin*-oltásokkal igyekeznek az orvosok a bélnyálmirigy csökkent produkcióját pótolni és a szervezet cukorégető képességét emelni. Az insulinnal való oltások ha nem is váltották be a hozzá füzött vérmes reményeket, kétségtelenül megállapithatjuk, hogy sulyos betegeknél, operációra szoruló cukorbajosoknál az insulin *életmentő* lehet. Az operációk előtt és után adagolt insulinnal elháritathatjuk az ilyen beteget fenyegető életveszélyt.

A *fürdőhelyek* közül az elhizottaknak Marienbadot, a gyenge gyomru, kőszvényre hajlamos cukorbetegeknek Karlsbadot ajánlják. A fürdőhelyeken bevezetett ivókurák semmi szin alatt sem árthatnak, ám ennél sokkal több haszonnal jár a betegre a pihenés, a levegő, a környezetváltozás, a diétás élet, a kényelmes, gondtalan életmód és a szórakozás.

A cukorbetegség elleni *védekezésnek* főleg a cukorbajjal terhelt családoknál van helye. A terheltek hasnyálmirigye már a születéstől kezdve csökkent müködésü és ezért tanácsos, hogy az ilyen egyéneknél már a gyermekkorban kezdjük meg a cukrok és szénhydrátok elvonását és ezzel egyidőben a fehérjeanyagok megszoritását. A tulbő táplálkozás, a puha életmód, a cukrok nagymérvü fogyasztása, az elhizottság kivétel nélkül minden embert hajlamossá tehet a cukorbetegségre. *Védelmet* nyujtanak cukorbaj ellen: a mérsékletes életmód, észszerü nem tulbő táplálkozás, a testi munka, a testmozgás és a különböző szabadtéri sportok. Végül hangsulyozzuk, hogy cukorbetegségre hajlamos *vérrokonok* házasságát minden esetben meg kell akadályozni.

Dr. Munk Arthur

PÁDIÓAMATŐRÖK

szakvéleményt adok, ké zülékek felülvizsgálását, javitását végzem, uj kés ülékek szerkeszt fel i itását, mindennemü alkatészt szállitok legolcsóbban

CZUCZY EMIL OKL. MÉR ŐR

SUBOTICA, MASSARIKOVA 25. 181

TERE-FERE

Notradamus jósol a huszadik századra. *Nostradamus,* a tizenhatodik századbeli csillagjós, aki annakidején hat évszázadra megjósolta a világ sorát s próféciáit nehezen érthető, homályos versekbe foglalta, ujra homloktérbe került. Verseinek kulcsát Medici Katalinnak adta. Még ma is megvan az a torony, ahol a néhai asztrológus vizsgálgatta a csillagokat, melyekből az emberek és államok sorsát olvasta ki.

Egyik versében előre megmondta, hogy Medici Katalin özvegy lesz, ezenkivül szóról-szóra megjövendölte, micsoda véres csatákat viv majd Franciaország a vallási háborukban. Néhány verséből megtudták a nagy francia forradalmat is. Ekkor ugyan néhány katona megszentségtelenitette sirját, de mikor eszükbe hozták, hogy Nostradamus a monarkia bukását is megjósolta, a sirgyalázó katonák letették a fegyvert.

Pierre Piobb, a huszadik század csillagásza előkelő, választékos társaságnak előadást tartott Nostradamusról, akinek titkát — mint állitotta — véglegesen megfejtette. A pompás gépkocsik több óráig álldogáltak az asztrológus lakása előtt.

Piobb azt vitatja, hogy Medici Katalin kulcsa sem helyes, mert 1792-től kezdve a jóslatok nem váltak be. A versek olvasási titkát ő fedezte föl. Ez abban áll, hogy a badar, zagyva francia verseket latinra kell forditani, akkor értelmük egyszerre megvilágosodik. Igy látjuk, hogy Nostradamus *Poincare*-ről is beszélt, *Herriot*-ról és *Doumergue*-ről, akit »protestáns« vezetőnek nevez. Ez a tizenhatodik századbeli csillagjós korához képest nagymüveltségü tudós volt, a matematika tanára, képzett orvos, járatos mindenféle tudományban.

Ami Franciaország legközelebbi jövőjét illeti, Piobb szerint Nostradamus az 1927-es évre a következőket jósolja:

— Az év elején minden simán megy, Franciaország Olaszországgal, Spanyolország Angliával baráti viszonyban él. Husvét után zavarok támadnak, a parlamentet vihar rázza, csak ősz felé áll helyre a béke. A próféta egy államforma változásról is beszél a közeli jövőben, egy »uj alkotmányról«, de ez még nem jelenti a harmadik köztársaság bukását, csak azt, hogy az elnöki tekintélyt meg kell erősiteni...

*

Lefejezték-e I. Károly angol királyt? I. Károly lovasszobra ott áll a Withe Hall mellett, a Trafalgar Squaren. lovának a feje kicsi, hasa gömbölyü, csüdje vékony, farka bozontos. Akkoriban nyilván ilyen lovak voltak divatba. Körötte zsibong a londoni tér. Ezt a király 1649 január 30-án reggel ezen a téren végezték ki Cromwell katonái jelenlétében.

Chambers, a helyettes tengernagy most ujra azt állitja, hogy I. Károly angol királyt nem végezték ki, hanem akkor egy hivének vágták le a fejét, aki önként magára vállalta a halálbüntetést s odacsempészte magát a vérpadra, hogy megmentse királyát. I. Károly azután *Ashmole* név alatt éldegélt, ő volt az az Ashmole, aki az oxfordi muzeumot alapitotta. A tengernagy szerint a muzeumban lévő Ashmole-kép rendkivül hasonlit II. Károly képéhez, ki a lefejezett király atyja volt. Más érveket is fölsorakoztat, melyek azt erősitenék meg, hogy a kivégzés nem történt meg. A kivégzés jegyzőkönyvét az irnok bal kézzel irta. Talán balkezes volt? Nem, — irja Chambers — hanem ezzel a jelképes eselekedettel akarta tudtul adni az utókornak, hogy hazugságot irt.

Ellenben a *Times* most egyszer és mindenkorra véget vet a legendának és közzé teszi a király kivégzéséről szóló cikket, melyet Anglia egyik legelső ujságirója, John *Dillingham* irt s amelyet nemrégiben találtak meg a British Muzeumban. Ezt a cikket Dillingham a kivégzés után két nappal jelentette meg. The moderate inteligencer cimü lap 1649 február 1. számában. Ebből kiderül, hogy a király a pör és a kivégzés alatt milyen méltóságosan és egyszerüen viselkedett. Utolsó szavaiban is csak a békét hirdette. A vérpadon vagy tizenöten álltak, közvetlen a közelében. Egy nő oly közel ment a hóhérbárdhoz, hogy szoknyájával surolta. Erre a király igy szólt:

— Ne bántsa a bárdot, annak csak engem kell majd bántania.

Aztán készült a halálra. Sapkát tett a fejébe, levetette zekéjét, fejét a tőkére hajtotta, melyet az álarcos hóhér egy csapással levágott s egy másik álarcos pribék fölmutatott, anélkül hogy valamit szólt volna.

Az angolok hidegvérüek.

*

Amerikai humor. Whitewood, aki tiz éve körmöl egy chicagoi bankban mint segédkönyvvezető, a sokszoros családapa, miután megszületett hatodik gyermeke is, félénken bekopogtat a bankigazgatóhoz, hogy egy kis fizetésjavitást kérjen.

A bankigazgató alkalmazottjait évente csak kétszer fogadja pompásan berendezett mahagóni-butoros, bőrszékes termében, melynek falain ezek a táblácskák láthatók: *»Dolgom van!« »Az idő pénz!!« »Csak röviden!!!« »Hallgatni arany!!!«*

Az igazgató le nem ülteti hivatalnokát. Igy szól:

— Siessünk kérem, tudom, hogy fizetésemelést kér. Meggondolta, hogy milyen tapintatlanságot, milyen szemtelenséget követett el ezzel?

— De vezérigazgató ur...

— Ne szakitson félbe, ha én beszélek. Csak azért hivattam, hogy bebizonyitsam kérésének jogtalanságát. Csodálkozom, hogy előállt vele. Nézze. Egy évben 365 nap van, nem bánom azonban vegyünk egy szökőévet, mondjuk, hogy egy évben 366 nap van. Ha ön naponta 8 órát dolgozik, akkor mindössze 122 napot áldoz a banknak. Ebből a 122 napból mindenesetre le kell vonnunk 52 vasárnapot. Mennyi marad? 70 nap. Szombaton szabad a délutánja. Ez évente 26 napot tesz ki. Szóval 44 nap marad. A bank jóvoltából 1 órai ebédidője van, ami egy évben 12 napra megy s ezt le kell vonnunk a 44 napból. Abból a 33 napból, melyet igy kapunk én minden évben 16 nap nyári szabadságot adok, ugyhogy ön nekünk mindössze 16 napig dolgozik. Nemzeti ünnep, egyéb ünnep évente legalább 12 van. Ennélfogva ön csak 4 napig áll rendelkezésünkre. És tiz év óta, mióta itt lebzsel 4 napot mindig elsinkófázott különböző betegségek cimén. *Csak ennyit akartam közölni, gondolja meg...*

Szegény Whitewood máris meggondolta: földig hajol, mosolyog, kikotródik. Örült, hogy nem rugták ki.

Részletfizetésre

adunk h telképes e yénc nek mindenfél

szövet- és vászonárut

„TEKSTIL“

manufakturna skladište Pašićeva (Gozfürd) ul. 7

Levélhivásra megbizottunk mintákkal házhoz jön.

1008

Rogaška Slatina

3787

Jugoszlávia Legjobb és Legmodernebbül Berendezett

Gyógyfürdője

Világhirü Gyógyforrások

„Tempel“ „Styria“ „Donat“

Gyomorbajok, a belek megbetegedése, valamint szív-, vese- és májbántalmak gyógyitására

Szezon: Május—Szeptember

Mérsékelt árak — Az elő- és utószezonban különös kedvezmények Katonazenekar — Rádió — A legnagyobb kényelem — Kedvező közlekedési összeköttetések — Kérjen ismertetőt

Rogaška Slatina Fürdőigazgatósága

3771

Szív-, vese- és hólyagbántalmaknál

a

Slatina Radenci

Gyógyintézetben

enyhülést és gyógyulást nyer

Legerősebb természetes szénsavas fürdők Ivókurák

Az elő- és utószezonban a szobaárakból 40 százalék ármérséklés

Olcsó árak! Kérjen ismertetést!

3508

Muschong Buziási Gyógyfürdője

természetes szénsavas-, sós-, vasasradióaktiv forrásokkal biró elsőrangu gyógyhely, páratlan hatással szivbántalmaknál, szív-izom- és billentyü-bajoknál, a véredények elmeszesedésénél, ideges szivbántalmaknál stb. ***Nőibajoknál,*** idült lobok, izzadmányok, hószámzavaroknál, továbbá a vér megbetegedéseinél, köszvény, reuma, idegbántalmaknál (tabes) ***vese- és hólyagbajoknál,*** idült veselob, hólyaghurut, prostata-bajoknál stb. — Természetes szénsavas-, sós-, vasasfürdők. ***Ivókura. Olcsó konyha. Kitünő ellátás. Mérsékelt árak.*** ***Idény május 15-től október 1-ig.*** Prospektussal és felvilágositással szivesen szolgál a Buziási Gyógyfürdő R. T. Igazgatósága

Buziás Judet Timis

Kir. állami fürdő

TOPUSKO

Vasutállomás a Caprag-karlováci vonalon. Legradioaktivabb meleg fürdő az országban. Hires iszapfürdők. Villamos gyógyitás. Nagy Zander-terem. Tiszta levegő. Gyönyörü környék. Katonazene. Teniszpálya. Javalva:

reumatikus betegségek, csuz, köszvény, neuralgia és női megbetegedéseknél.

Csodás eredmények. Idény május 1-től szeptember 30-ig. Állami tisztviselők, tényleges és nyugállománybeli tisztek és családtagjaik május 1-től junius 20-ig és augusztus 21-től szeptember 30-ig 50 százalékos kedvezményben részesülnek a lakás- és fürdőárakból és a kurtakszából, junius 21-től augusztus 20-ig 50 százalékos kedvezményt kapnak a fürdőárakból és kurtakszából. A nagy látogatottságra való tekintettel ajánlatos a szobát előre megrendelni. 3454

Mindenkérdezősködésre készséggel ad felvilágositást az igazgatóság

Előkelő Special Pensionat B. Freyler Utóda

Wien I. Kolovratring 9. XIII. Wenz G. 19. Telefon 96—2-50.

Tanitó és nevelőintézet fiatal és felnőtt lányok részére. Villa pensionátus svájci minta szerint. Minden iskola nyilvánossági joggal. Nyelv és zeneoktatás. Iparmüvészet. Árnyas park. Folyó hideg és meleg viz.

Kérjen ingyen képes prospektust és referenciát!

778

SREBRNJAK SZANATÓRIUM ZAGREB

Uj belgyógyászati szanatórium nyilt meg Srebrnjakon 62. szám alatt, a Medjašna ulicai villamos állomástól 10 percnyire, alacsony dombon, ideális helyen fekszik. Körülötte szőllők és erdők. Gyönyörü kilátás a Száva völgyére és a zagrebi hegyekre. Az összes belsőbajok részére, kivéve a fertőző és elmebajokat. Dietetikus, fizikalis és medikamentalis gyógyitás a legmodernebb terapiai módszerek szerint.

Főorvos: **Dr. Franjo Kavčič.**

Mérsékelt árak! 11243 **Telefonszám 2328**

Április 9-én megnyilik a

STARAKANJIŽAI CSODAKUT ÁRTÉZIFÜRDŐ

A fürdő különösen a csúzos-, rheumás-, izom- és izületi bántalmaknál, ischiasnál, zsábánál, köszvénynél és izzadmányoknál bizonyult páratlan és gyorshatásu gyógytényezőnek. A legsulyosabb csuzos, köszvényes betegségben szenvedők százai hagyták el gyógyultan a fürdőt — néhány heti használat után. De a fentieken kivül sikerrel használták még a fürdő vizét ideggyengeség, vérszegénység, szivbaj és nőibaj ellen, sőt az idegrendszerre is élénkitően és üditőleg hat. A gyönyörü parkban fekvő fürdőben kényelmes és olcsó vendégszobák állnak a fürdővendégek rendelkezésére. Olcsó és izletes élelmezés a fürdő vigadójában. Kivánatra prospektust küldünk. **A fürdőigazgatóság.**

Legujabb rendszerü

MAGÁNJÁRÓ CSÉPLŐGARNITURÁK

és a világhirü német gyártmányu

„WD“ SCHLICK-HANOMAG TRAKTOROK

SCHLICK-NICHOLSON

budapesti gép-, vagon- és hajógyár részv. társ. VOJVODINAI LERAKATÁBAN

„MAŠINA“

gépraktárában SUBOTICÁN Daničićev put 172 szám (volt Szegedi ut) Villanygyárral szemben

Telefon 886 Postafiók: „P“ Sürgönycim „MAŠINA“

Mindennemü ipari gépek, kazánok, motorok, berendezések előállitása. Legmeszebbmenő garancia. Olcsó árak. Legkedvezőbb fizetési feltételek.

3567

KIS BÉCSI FILM

Selma testvér a járdán prédikál; egyenruha van rajta, sötétkék bluz piros parolival, azt lehetne hinni a kisasszonyról, hogy villanyoskalauz, ha jegytáska helyett nem egy ormótlan gitár lógna spárgán a nyakából. A vasárnap délutáni sétálók megállnak a Sechshauser-strassei methódista-egyház előtt és csöndes derültséggel hallgatják Selma alezredest, aki vékony, kedves madárkahangján invitálja a járókelőket.

— Jöjjetek hozzánk, mi sem vagyunk jobbak, mint ti, de mi már kinyitottuk szivünket a napsugárnak.

Ujjai közben állandóan cirógatják a hangszer hurjait. Pontok és vesszők nélkül, egymásbaömlő mondatokban verklizi az Üdv Hadserege szólamkincsét és minden három percben ismétli: jöjjetek hozzánk! A stábja utánazugja. A stáb egy kecskeszakállas, szőke fiatalemberből áll, aki ballábára biceg; egy alacsony, gömbölyü néniből, aki sötétkék zsemperre kihajtott gallérjára varatta fel a rangjelzést, arany »S« betüt; egy divatos öltözékü fiatal lányból; egy agyonkoplalt, lázas tekintetü rajongóból; és egy paposképü, kopaszodó stréberből, aki állandóan az égre meregeti a szemét és olyan arcot vág, mintha háromig se tudna számolni. A vezérkar tagjai közül csak ő visel fórsriftos uniformist, a többiek beérik egy piros karszallaggal.

Ez az őrmester soronkivül akar avanzsálni.

Amikor az uccai toborzás véget ér, a hadosztályparancsnokság rágyujt egy indulóra és gitárkisérettel bevonul az épületbe. A bámészkodók közül tiz-tizenöt kiváncsi követi őket. Egyik maszatos kis kölyöknek közben afférje támad egy idős kofával, mert csalóknak és butáknak nevezi az Üdv Hadserege tagjait, mire a legszentebb érzéseiben megbántott ősz hölgy reprodukálhatatlan káromkodások közt utasitja rendre.

Bent a teremben ezalatt megkezdődik a gyülés. Selma felvonul a szószékre, a hallgatók megtöltik az első három padsort.

— Énekeljük el a 82-es dalt a kiskönyvből — proponálja Selma törzstiszt és a gyülekezet rákezd a »Reinige mich!« refrénü indulóra.

Minden strófa után szünet. Selma nagyság felkéri sorban az egybegyülteket, hol olvassák fel a következő szakaszt. A dal vagy harminc versszakból áll és igy mindenkire sor kerül, ami roppant praktikus, mert szerepelni a legtöbb ember szeret.

— Térjünk át gyakorlati feladatainkra — konferálja be Selma, aki szintén szeret szerepelni — első és legfontosabb teendőnk, hogy félötre befejezzük a gyülést, mert a terem akkora ki van adva istentisztelet céljaira. Remélem minden testvérünk segitségünkre lesz abban, hogy a gyülést idejében befejezhessük. Halleluja! Sietnünk kell a gyülést befejeznünk és ezért gyorsan végére kell érnünk a napirendnek, ha ugyanis . . .

Azt, hogy a gyülést sürgősen be kell fejezni, még huszonkét percig fejtegeti. Mindössze. Ugyszólván keresztülsiklik ezen a fontos kérdésen. Amikor beleun, arról kezd beszélni, hogy mindenkinek kötelessége rongyos cipőket és ruhákat küldeni az Üdv Hadseregének a szegények számára. Ezzel a felhivással is eltelik egy negyedóra. Az alezredesnek, lehet mondani, bő szókincse van és ugyanazt a gondolatot többféle formában is ki tudja fejezni. Azután egy kövér asszonyság szólót énekel. Látszik rajta, hogy hentesnek a felesége. A hangja azonban olyan, mintha anyósa lenne a hentesnek. És még cifrázza is. Amikor kész, szedi a cókmókját és elvonul; leadta a »számát« és a többiekre nem kiváncsi. Ujból Selma lepi el az emelvényt:

— Jelentkezzenek azok — parancsolja — akik itt a földön megtalálták a menyországot.

A vezetők sorra felállnak. Egy borotváltképü fiatalember pirulva elmeséli, hogy ő »ugynevezett zsidó« volt és héber tudományokat tanult, de emellett nagy bünös, amint a biblia mondja, *előkelő* bünös volt. Az előkelőséget bizonyos büszkeséggel hangsulyozza, látszik, hogy tart valamit róla. Selma rámondja:

— Halleluja!

Ez a kedvenc szakkifejezése.

Egy nagybajszu bácsi kijelenti, hogy ő nem egyszer találta meg a menyországot, hanem legalább százszor. A szerencsés megtalálót számosan üdvözlik. Rekordot állitott fel.

Utána egy csukaszürke egyenruhába öltözött Üdv-hadfi misztikus pénzügyi hasonlattal magyarázza megtérését:

— Azelőtt, ha volt két shillingem — mondja — annyit ért csak, mint husz grosni. Most ellenben ha van két grosnim, ugy érzem, mintha husz shillingem lenne.

— Halleluja! — vágja rá Selma.

— Halleluja! — viszonozza az üdvözlést a csukaszürke — én ma nagyon boldog vagyok.

Egy kis botrány. Feláll valami feketeszakállas bádogosmester és rámutat két gyerekre:

— Azok ott vigyorognak.

Selma tapintatosan közbeveti magát:

— Majd eljön az idő, amikor ők is megtalálják a menyországot itt a földön. Ez egész biztos.

A két lurkó lebujik a pad alá és még jobban röhög. Ők a hittanórán mást tanultak és nagyon mulatságosnak találják ezeket a tréfákat.

A nyilvános gyónások után bejelentik, hogy a következő szám tudományos előadás, tartja dr. Freud Selma. Megint az alezredes. »Religion — Suggestion?« az előadás cime és ha jól vettem ki az értelmét, arról szól, hogy egyszer az egyetemen vitatkozott egy szabadgondolkozóval, aki pont ugy nézett ki, mint Lucifer és hogy a bátyja látott a tisztikaszinóban egy szuggesztiós előadást, ami nagyon érdekes volt.

A nagy tetszéssel fogadott előadás után ujabb dal következik és a gyülés véget ért. A volt bócher távozás közbe odament a hátam mögött ülő kislányhoz, akit akkor látott először és megszólitotta:

— Testvérem, jöjj velem moziba!

Ez a közvetlenség ér legtöbbet az egész mozgalomban. **(d. t.)**

Irodalmi levél

Irta: Baedeker

Egy olvasóm, érdeklődő (s igy müvelt) uriember, a következő sorokat intézte hozzám:

Tisztelt Uram,

Gustave Le Bon-nak *Vélemény és Hit* cimü pompás tanulmányát olvasom mostanában, és pedig olyan passzióval, mint ha az a legérdekesebb regény volna. De az élvezetem nem maradt zavartalan, mert olvasásközben olyan helyre bukkantam, amely meglepett, megdöbbentett. A könyvet haragosan dobtam félre, az olvasását egyelőre abbanhagytam, s most nem tudom, mit gondoljak, s minő álláspontot foglaljak el szemben vele? Higyjem-e el, amivel meghőköltetett a szerző? Tartsam-e tulzásnak vagy tekintsem egyszerüen képtelenségnek?

Képzelje: Le Bon ur azt állitja a Shakespeare Hamletjéről, hogy: *alkoholista!* Mit szól hozzá?

Nos, én nagyon szeretem Hamletet, s szeretem a bort is, de nem szeretem az alkoholistákat, s fáj nekem, hogy egyik legkedvesebb barátomról ily lesujtó véleményt muszáj hallanom. A dán királyfit az egyetemes irodalom egyik legérdekesebb figurájának tartom, sőt megvallom, hogy bár ő Hercegsége igen sok zavart csinált és sok vért ontott, mégis határozott rokonszenvet érzek iránta. Szeretem még most is, amikor komoly — és valószinüleg szavahihető — tudóstól azt hallom, hogy e kedvencem be szokott volt rugni. Ámde félek, hogyha ez az állitás nemcsak puszta hallomás lesz (amit, ha akarok, hiszek, ha kedvem tartja, nem hiszek), de bebizonyitott valósággá válik, s ha kiderül, hogy ez a finom sztrukturáju jellem ilyen gyülöletes szenvedelemnek a rabja, nagyon félek, hogy a predilekció, amellyel gimnazista korom óta viseltetek irányában, közömbösséggé lohad vagy épp ellenséges érzületté süpped. Félek, — mert lelkiekben alig érhet bennünket nagyobb veszteség, mint ha kénytelenségből megszününk valakit szeretni. Ezt sohase bocsájtjuk meg annak, akit valaha szerettünk...

Amint már bevallottam, én barátomnak tekintem Hamletet (és valószinüleg még sokan vannak, akik ily viszonyban érzik magukat vele), igy szinte személyes sértésnek, ellenem is intézett affrontnak tekintem a szégyenletes vádat, amelyet a presztizse ellen emeltek. A barátság arra kötelez, hogy az ember ilyenkor ne hallgasson némán, hanem a megtámadottnak védelmére huzzon kardot. De ehhez nem érzem magam eléggé fölfegyverzettnek, s másrészről nem tudom, ártatlan-e Hamlet abban, amivel vádolják? Önhöz fordulok tehát, tisztelt uram, aki a hivatásánál fogva nemcsak egyszerü olvasó, de kritikus is, és kérem, tegye magáévá az ügyemet, világositson föl, s ha lehet, nyugtasson meg ebben a kérdésben. Csakugyan alkoholista volt az Ofélia szeszélyes szerelmese? A lét és nemlét problémája fölött töprenkedő filozófus a Rajna borából meritettte az igazságait s ivópohárból a pesszimizmusát? Vagy ráfogás ez, amely kutatások során megdől, s én tovább barátkozhatok a meditáló királyfival, akitől el kellene fordulnom, ha bebizonyulna róla, hogy részeges volt?

Fogadja, kérem, szives válaszáért, amelyet a szerkesztői üzenetek között várok, előre is őszinte köszönetemet.

(Aláirás.)

A kérdés olyan természetü, hogy a felelet rá másokat is érdekelhet, s ez az oka, amért nem a kivánt rovatban, hanem a magam szószékéről, a számomra fentartott helyről válaszolok rá.

*

Gustave *Le Bon* egyike Franciaország legbecsültebb tudósainak. Kiváló szociológus, aki szorgosan kutatja a cselekvések okait és okozatait, és mélyen pillant be az embernek s az embertömegnek pszihéjébe. Mégis botlik néha, — mint a legtöbb francia, ha idegen nemzetbeli, nemfrancia szabásu emberi értékekről, jellemekről és jelenségekről kell itélnie. Bizonyitja az az állitás is, amely a hozzám irt levél iróját méltán megdöbbentette. Megnyugtathatom t levelezőmet: a kitünő tudós nem mondott bebizonyithatót, amikor Hamletet iszákosságra hajlamosnak mondta. Le Bon ur akkorát tévedett, mint akkor tévedne, ha azt állitaná, hogy Dezdemona kacér vagy Lear király flegmatikus természet volt... Igaz, a királyfinak vannak olyanfajta gesztusai és felkiáltásai, aminőket a szeszes italok mértéktelen élvezete szokott kiváltani a temperamentumos halandókból. A geniális, neuraszthéniás és impulziv természetek gyakran tesznek oly benyomást, mintha mámorosak lennének, pedig bornak vagy egyéb szeszes italnak a szinét se látták. Hamlet kelthette Polóniuszban vagy Rosenkrantz és Guildenstern urakban azt a véleményt, hogy felöntött a garatra, de Le Bon urban aligha... Arra, hogy inni szokott volna, semmiből se lehet következtethi, hacsak nem abból, hogy diák s talán »bursch« is volt egy ideig a Luther Márton városában. A döbbenetes mondásai inkább a zseniális embernek és idegbetegnek az elszólásai, mint egy alkoholistának a felelőtlen nyilatkozatai.

Ellenkezőleg: a róla elnevezett tragédia nem egy helyén gunyosan, elitélőn, sőt undorral kárhoztatja az ital szeretetét s a részegeskedést.

Mikor a wittenbergi egyetemről hazaérkezett Horatioval először találkozik Hamlet (I. 2.), ez a párbeszéd folyt le köztük:

Horatio. — Korhelykedési hajlam, jó ura

Hamlet.

— . . . mi hoz Wittenbergből haza?

Horatio.

— Korhelykedési hajlam, jó uram.

Hamlet.

— Rossz embertől nem türném el ezt;
Magad se tégy fülemen erőszakot,
Hogy elhitesd ez önvádat velem.
Korhely te nem vagy, én tudom. De hát
Mi dolgod Helsingörben? Na, ne félj,
Majd megtanitunk inni emberül.

Valószinüleg az utóbbi verssor hitette el a »Vélemény és Hit« irójával, hogy Hamlet szeretett korhelykedni. A franciák, ha még oly alaposak a maguk szaktudományában, fölületesebben szokták olvasni Shakespeare-t, mint például a németek, s nem ő az első francia, aki Voltaire óta féireérti a nagy drámaköltőt. Ha csak egy kissé belemélyed e tragédiába, észrevette volna, hogy e pár szót Hamlet kesernyés tréfaként és nem komolyan mondja. Ő bizony nem fog senkit megtanitani »inni emberül«... Inkább jellemezni kivánta, és pedig a pesszimistának sötétlátásával, a dán udvarnál meghonosodott éjszakazási rendszert, amely természetesen a királytól ered, mivelhogy mindig fejétől büzlik a hal. Még világosabb lesz a Hamlet bornemisszasága a két jóbarát második összejövetelénél (I. 4.), ahol igy szól a királyfi:

Ma éjjel fent van s dőzsöl a király,
Nagy dáridóján bősz tánc tántorog;
S amint leönti Rajna kortyait,
Az üst-dob és rézkürtök igy riadnak
Reá dicső tust.

Horatio.

— Hát ez a szokás?

Hamlet.

— Ez ám bizony:
De szerintem *oly szokás, melyet*
Megtőrni tisztesb, mint megtartani.
E kába lagzi, mind kelet- s nyugatra,
Más nemzeteknél csunya hirbe hoz:
Iszákos a nevünk s utána disznó
Cim is ragad még; s e szokás, valóban,
Bár tetteink megütnék a tökélyt,
Jó hirnevünk savát, izét veszi.

Aki maga is szeret inni, nem igy beszél.

Hamlet itt egyenesen filippikát dörg az iszákosság ellen s aggodalmának ád kifejezést, hogy ha e szokás általánossá lesz a hazájában, csufság esik a hirnevén. Legjobb barátjával s egyetlen bizalmasával bizonyára nem beszélne ilyen hangon, ha maga is laborálna a hibában, amelyért korholja nemzetét. Tudtommal a Hamlet-magyarázók közül nem is vádolta az agyonkommentált hőst senki azzal, hogy kétségeit és fájó gyötrelmeit borba szokta volt fojtani. Egy mai Hamlet — hasonló tragikus helyzetben — talán morfinistává züllene vagy a kokain vizióiban keresne feledést és vigasztalást. Meglehet. De a Shakespeare-é nem ivott.

T. levelezőm azért olvassa nyugodtan végig a megkezdett tanulmányt. Ha bolondot mondott is Le Bon, az nem árthat a presztizsnek, amelyet Hamlet háromszáz esztendő alatt szerzett, s a levél irója nyugodtan barátkozhat tovább a kedvelt tragikus hősével, aki néhány gyilkosságban bünös ugyan, de az iszákosság vádjával szemben teljesen ártatlan. Hamlet becsülete meg van mentve, — embert ölt ugyan, de nem volt iszákos...

Helyreállitván igy a dán királyfi becsületét, most a Sir Francis Bacon-é van soron, a *Novum Organum* halhatatlan szerzőjéé, aki egy nagyon elterjedt *vélemény és hit* szerint szerzője a »tévesen« Shakespeare-nek tulajdonitott Hamlet-tragédiának. Le Bon ur róla is állit va-

lamit, ami éppoly kevéssé igaz, mint az, amivel Hamletre hibázott rá. Azt óhajtván bizonyitani, hogy a legmagasabb intelligencia olykor aljas jellemmel párosul, Bacon-re hivatkozik, aki korának s talán minden időknek egyik legmélyebb gondolkodója s amellett kiválóan gyakorlati érzékü államférfia volt, és mégis (s most már Le Bon-t idézem): »semmirekellő udvaroncnak és szemtelen panamistának bizonyult; zsarolásai oly méretüek voltak, hogy *jószágvesztésre és életfogytiglani fogságra ítélték*«. A jeles tudósnak e szerencsétlen mondatában több a tulzás és valótlanság, mint a tényszerüség és igazság. Ha élő emberről, Bacon-nál jelentéktelenebbről is, mondana ilyet Le Bon, s az rágalmazási pert inditana ellene, biztosan elitélnék s hosszabb időre csuknák le, mint Francis Bacon-t, aki mindössze 48 órát »ült« amugy se nagyon szigoru börtönében. Az itélet ugyanis nem jószágvesztést és életfogytiglani szabadságvesztést mondott ki rá, hanem csak pénzbirsággal és a király által kiszabandó szabadságbüntetéssel sujtotta. Nos, ő Felsége (aki jobban tisztelte kancellárjában a bölcsészt és politikust, mint amennyire megvetette benne a pénzsovár panamistát), a pénzbüntetést egészen elengedte neki és mindössze két napi *custodia honesta*-ra itélte, s e rövid terminus letelte után megnyitotta előtte cellájának (egy valószinüleg kényelmesen butorozott csinos szobának) az ajtaját, s — hogy a rehabilitációja teljes legyen — rövidre rá ujból behivta a felsőház lordjai közé.

A Le Bon ur tévedése (vagy mondjuk: tulzása) itt még szembeszökőbb, mint a Hamlet dolgában. Shakespeare e halhatatlan jelleme, ha élt is a történelmihez hasonló mondaéletet, a tragédiában mégis tisztán képzeleti teremtménye a költőnek, akire a valószinüség látszatával még csak rá lehet kenni egy tulajdonságot vagy szenvedélyt, amely mások szerint egészen idegen tőle. De Bacon igen jelentékeny történelmi kiválóság, s róla állitani olyat, amit okmányok hazudtolnak meg, már sokkal nagyobb merészség. Olyan, amelynél az ember kisértésbe jön, hogy fölkiáltson, mint Voltaire egy Du Deffand asszonyhoz irt levelében: *Et voilá comme on écrit l'histoire!* (Tessék! Igy irnak históriát!)

Hiába, igaza volt Descartes-nak, aki megvetette, és France-nak meg Bourdau-nak, akik fölösleges ékesszólásnak és semmiképpen se szükséges szószaporitásnak tartották a történetirást. Mindenki aszerint hamisitja a históriát, ahogy szüksége van rá, s aszerint, hogy mit akar vele bizonyitani. Semmit se kell oly kétkedő kritikával fogadni, mint az u. n. történelmi müveket, amelyek csak többé-kevésbbé érdekes mesék, s a rosszabbik esetben pártos irások. A regény sokkal megbizhatóbb, mert annak a történései legalább valószinüek, s ha hozzáértő ember irja, minden oknyomozó és okmányokra támaszkodó históriánál is igazabb.

S még egy tanulság kinálkozik ebből az esetből. Nincs az a tudományos könyv, amely ne volna tele hibákkal, s ha a kritikus oly módon akarná korrigálni őket, mint ahogy most tettük, akkor a tudományos irodalom, amely igy is tulontul nagy, még jobban megdagadna. Jóformán minden könyvről lehetne egy kötet cáfolatot irni. S némelyikről kettőt.

500 dinárt
becsomagolhat
2 dinárért
speciális pénzdobozzal
Barth-dobozgyár
Novisad
3731

ARANYMADÁR

Irta: RÉVÉSZ BÉLA

Soha se láttam annyi madarat, mint az érseki parkban.

Az együgyü kertész gondozta a virágokat, fákat és mire megöregedett, kevert, hatalmas erdő terült el a bazilika alatt: Jáva, India, Afrika flórája bokrosodott, nyujtózott a magyar hársakkal, tölgyekkel együtt.

Sürü, borult utvesztők, viritó mezőkkel, amik körül meneteltek a fenyvesek glédái, arrébb, tovább nyárfák reszkettek a merevült pinea-ligetek mellett, fellengző lombok a messziségben... futamodó ezerarcu, sehol se záruló erdő, a hol a madarak ugy éltek, mind a klimák alatt, ahonnan a fákat is elhozták.

Az érseki udvar másik szolgálója, a vén madarász versengett a kertésszel és tenyésztette mindent kiélő törekvéssel madarait, ugy mint társa a virágokat, a Fejedelem olykor kitipegett üvegházaiból és fehéren elbotorkált a parkban, ilyenkor gyönyörködve elnézte, amint a szines virágágyak fölött repültek a szines virágok, az Ő madarai...

Temérdek madár, sokat éltem köztük és ismertem őket, mint az embereket, a kopárabb, másik kertben.

Évszakok évek mentek el fölöttünk és láttam életük módját, társadalmi különösségeiket, tanuja voltam fiókák repdeső megszületésének, madarak halálának, amint lefonnyadtak az ágról, mint a galy. Az eseményeik jobban foglalkoztattak, mint az emberek dolgai.

Elmondhatom, egész életemet átröpüli annak a madárnak a históriája, melynek fajtájáról nem tudtam, szineinek titkát nem értettem, megrenditő fölszárnyalásait álmélkodva csak ügyeltem, aranymadár volt.

A csipkézett, zugó, trópusokkal torlódó, felhőkig törő erdő sürüjében minden madár szines volt, mindegyiknek meg volt a bóbitáján, hegyén, farkán a maga külön megjelölő, ékes tolla, de a diszük megfakult, szinük elszürkült, ha az aranymadár megrebbent az ágon. A kitakart kánikulai nap csurgott végig a gyengéd testén, élénk fején a bokréta tüzelt, mint a fölforrott smaragd és szárnyainak karcsu vonala alatt a slepje, remegett, mint a hajnali pirulás.

Különös, magányos madár, a tetézett szépségeivel... ragyogását talán az azur-vizek mellől a góliát-eucaliptusok biboros horizontjáról hozta... himbált az ágon, tündökölt akaratlan, ahogyan föltüz a távoli szivárvány.

Könnyelmü, mámoros madár, boldogan repkedett a lombok hintáin és kitárta szárnyait, a szürkébb madarak fölé...

Aranymadár borzongott, fürge fejét föl-fölkapta, bóbitája megnyilt, mint a kehely, körben röpködött, szinte üzte magát, uszályát fölemelte, lila, kék sárga, piros sarlók rezegtek az aranytunikáján, borzongott, az izgatott öröm kifeszült minden porcikáján és ágról ágra ugy szökkent, hogy csavarodott a teste, feje, nézdegélte magát.

Sajátos pillanat volt.

Az aranymadár büvöletben csudálgatta a legszebb tollait, borzolódott, visszasimult, a küllöit nyitogatta és megakadt diszeivel, káprázó céltalansággal csak sugárzott a lombok közül.

Más ágakon, a fák alatt, a gyepen, csiripeltek, riogtak, éktelenül kiáltoztak az összesuhant többi madarak.

Sokszor észrevettem a madarak fölzsivajlását, ha az aranymadár megemelte diszeinek koszoruját, vagy ha leröppent a fáról és tétovázó aprócska léptekkel, társai felé ugrándozott.

A szürkébb madarak összefutottak, csipogtak, lármáztak, csapdosó fejükkel szárnyukkal az aranymadár ellen fordultak és maguk közé be nem eresztették.

Az aranymadár ujra és ujra megkisérelte a közeledést, társai mindannyiszor fölsorakoztak, ingerülten csetepatéztak és a magányos madarat elkergették, elijesztették maguk belől.

Különös, titokzatos madár volt.

Tetszelgett az ágon, hirtelenkedve elinditotta magán fényzuhatagait és felhevülten ámulgatta a fölmeredő szárnyait, kitárult farkát, majd megrázkódott, önmagába visszazárult és szótlanul gubbasztott a magosságban.

Alátekintgetett a völgybe.

Odalenn, a madarak falkában éltek, együtt ügyeskedtek, bolygásra, sétára, fáktól a fához együtt röpdöstek, mindig zajongtak, mondanivalójukkal el nem hallgattak, összefogtak és együtt vagdalták a jóizü gyökereket, kövér hernyókat, mannázva hulló magvakat.

Az aranymadár ücsörgött az ágon, tollai gyönyörüek... de a csőre nem volt kemény, karmai nem elég élesek és a megkülönböztetett sorsa volt az is, hogy a vén madarász gondozta csipegetni valóval.

Nem tudom, a vénült élete ennek az emberkének a madarak közt alakitotta-e a külsejét olyanná, de ahogyan kicsiny, keskeny arcocskáját egyre forgatta a fák alatt, horgas orrával mindig szimatolta, szippantgatta a finom levegőt, a mint apró léptekkel, csaknem ugrándozva meg-megállt kedvelt madarai előtt, totyogósan és fürgélkedve, ernyedten és repesve, ő maga is olyan volt, mint egy furcsa, lankadt madár. Beszélgetett az aranymadárral, madárnyelven és olykor feltörő emberi szóval, ráfütyörészett a kedvesére, csicsergett hozzá, szórta neki a lisztes magot, rózsaszinü giliszták at, részegült, boldog lakoma terült a füvek teritőjén, aranymadár megtelten megállt füttyös barátja előtt, pompáit felborzolta, uszályát lassu feszüléssel kibontotta... a madarász sipszavát a másik szó felgyujtotta és feltört:

— Ragyogj... ragyogj...

Az emberke fölkapta madárarcát, a papagályos szőre, könnyes szeme tüzelt és a vén madarász eldöl.

A szürkék már nem féltek, a lesből fölrohantak, az aranymadarat elrebbentették és a veszteg gazda mellől, megelégedett kurrogással fölzabálták a pondrókat, magvakat.

Buzduló tavasz volt az emberek és madarak fölött.

A bazilika harangjai állandóan bugtak, a sok kicsi kápolna és annyi templom mind arról zenélt, hogy meghalt az érsek.

Sugták és bugták az emberek, a harangok szavával együtt bongták, hogy azon nap a Fejedelem leghübb emberei is temetkeztek.

Mint hajdan lovát, szolgálóit vitte magával a siri világba az életek elvonuló ura, a vén madarász is velement az öreg érsekkel.

Viadalos tavasz volt, a park lázongott, mint a halálokból föltarajosodó szülés.

Az aranymadár szédülten röpködött az ágak között.

A harangok dobálva, egyre szőtték a hangok mennyezetét a zokogó világ fölé, az esti nap belement a földbe és eltemették a kendermagon tartott aranymadarak patrónusait.

Vemhét kifordító tavasz volt, fü, szirom, levél gyöngyözve verejtékeztek, habzott a zsenge a fákról, a bokrokról.

Tudatlan, könnyelmü aranymadár hujjázott a nászban, könnyü teste meglángolt, csapdosó koronája veleforgott, mint a csillagos csóva, söprő uszálya alatt elsápadt az uj levelek zöldje, friss fürtök pirosa, lilája, csudája.

Balga madár, eszelős madár, feltüzött diszeinek hajszoló sodrában csak táncolt.

A fakók, a nyugtalanok sikongtak.

Üldöző tavasz volt, a rügy szorongott, hogy virág legyen belőle, a szürkék dárdásan beleszurták farkukat a verőfénybe, hogy tündököljön.

Aranymadár táncolt...

A fakók sipogtak, vijjogtak, falka-rivalgással felrohantak és nekizudultak a ragyogásnak

Aranymadár a büvöletben várta és állta, amikor beletéptek a csőrök, a karmok, hullott a fejéről, szárnyáról, uszályáról a temérdek tolla.

Dulták a szürkék és rekedten kiáltoztak:

— Szebb vagy, mint mi...

Szaggatták az irigyek és károgott a felforrt begyük:

— Szebb vagy, mint mi...

Az aranymadár vergődve repdesett, tántorgott, védekezni nem tudott és a szörnyü sujtások alatt egyre csipegte:

— Ne... Ne... Ne...

A kripta olyan magas, olyan sulyos volt, mint a hegy, a bazilika, ahol eltemették az érseket, a madarászt, a luxust és én láttam az igyekvő aranymadarat, amint törekedett furfangolni, társulni, behuzott farkkal, csukott bóbitával, óvatoskodó szárnyakkal, elegyülni. Józanodó, régi kisérleteit egyre próbálgatta, a csőre olyan volt, mint a viasz, ha kapácsolni kellett a fa kérgét, a karmai babra gyöngeség, ha ragadozni kellett magához a zsákmányt.

Aranymadár találgatva ugrándozott... oldalogva, visszakozva, de mégis előbbre cepperlizett, ám a fakók makacsul hápogtak, sikongattak, füttyentgettek, a szövetkezett kevély tábor sorakozva feállt és én láttam a falánk, dühöngő, kiabáló, nyálazó szájukban a testes gyönyörü gilisztákat, szinte lóbálták aranymadár felé...

Szent Ferenccel elköltöznek az ő kiválasztott madarai is...

Aranymadár satnyult, bágyadozott, szürkült, a finom étek meghalt, nem fényesitette tollait.

Egy másik tavaszon örökre eltünt elölem aranymadár, sürüben, avarban, seholsem leltem, a foganás, harsanás napjaiban mégegyszer láttam.

A szürkék hoppláztak, vidámultak, nagy gusztussal lakomáztak és halovány tollaikat meresztgetve belemártogatták a napfénybe.

Aranymadár aprócska botorkálással jött, felséges ifjui fejét öregesen konyitotta, büszke, szép teste csunyán meghorpadt, tékozló uszálya lekopott, összezsugorodott és dülöngélve, magát mutogatva megállt, a fakók előtt.

Állt, fonnyadtan, megcsufoltan, alázatosan a sokadalom előtt, bebocsájtást kért.

A madarak fölindultan lármáztak, tanácskoztak sárga pillantással az aranymadarat fikszirozták.

Már szürkébb volt, mint ők, de a fakók ezt nem tudták... mérges, vaksi szemükkel a csapzott, mocskolt tollak mögül, aranymadár régi ragyogását látták és nem bocsájtották meg.

Páris, 1927. Husvét.

„ERICSSON"
rádiók és alkatrészek
„PHILIPS"
rádió npák és egyenirányitók
„CORNALIT"
skálafejek, mi rodiátok kaphatók
MALLER BÉLA
o. i. gépészmérnökné
Subotica, Petrogradska ul. 8

SUTA ESTE

Irta: SZENTELEKY KORNÉL

Az impresszárió arra hivatkozott, hogy este fontos tárgyalásai vannak a világhirü spanyol táncosnővel s ezért nagyon sajnálja, de a ma estét nem töltheti vele. Miroszláv bólintott és könnyedén tiltakozott, nem baj, majd csak talál szórakozást az idegen városban, valójában azonban rosszul esett, hogy estére egyedül marad minden ismerős nélkül.

— Tehát holnap délelőtt tizkor — bucsuzott az impresszárió és magára hagyta Miroszlávot a rideg, tiszta szállodaszobában.

Miroszláv bele nézett a mosdó feletti tükörbe és hosszan, csodálkozva nézte bozontos fejét, ijedt, ámulós s szinte idegen arcát, amely olyan furcsának látszott ebben a tükörben. Tekintete riadtan pattant vissza az üveglapról, repkedős félelmek vibráltak a kékes szemsugárban. Fél valamitől? A ma estétől fél? Ostobaság. Egyszer egyedül lesz, egyszer magányosan jár be egy idegen várost. Ez csak érdekes lehet, de nem félelmes.

Miroszláv azután leült az asztalhoz, hogy levelet irjon bizalmasának, kedvesének, okos és szigoru asszonyának, akinek minden lépéséről számot szokott adni s aki most oly vágyakozóan messze van tőle. Toll után nyult, de csakhamar arra az elhatározásra jutott, hogy nem ir, hiszen nincsen érdemleges irni valója. Az első benyomásokról az idegen országban még korai lenne irni főleg azért, mert eddig csak kellemetlenségei voltak a vámmal, a határrendőrséggel és a hordárokkal. Ezeket az apró, lényegtelen bosszuságokat nem akarta megemliteni, más irni valója meg még nem volt. Minden a holnap estétől, az első hangversenytől függött. Ezért ugy határozott, hogy ma csak egy lapot ir, melyben érkezését jelzi s holnapután majd részletesen beszámol a hangversenyről, a közönségről s az első benyomásokról. Addigra talán meg is változik megmagyarázhatatlan ellenérzése az országgal s annak népével szemben, talán derüs, megelégedett sorokat küldhet holnapután.

Lent a hallban sokan ültek, vártak, olvastak, dohányoztak s tompán társalogtak. Miroszláv megjelenése semmi feltünést vagy meglepetést sem keltett, ami meglehetősen kellemetlenül érintette Miroszlávot. Ugyanis eddig szinte szokás számba ment, hogy megbámulták és összesugtak mögötte: »a hires hegedümüvész«, majdnem minden városban, minden szállodában felismerték fényképei után és bókolós tisztelettel fogadták. Mintha itt először találkozna közönyös, vizes tekintettel, melyek üresen tovasiklanak mellette, felette, mint minden ismeretlen ember felett. Ugylátszik itt nem közölték fényképét a képeslapok, vagy talán nem jegyezték meg az arcát?...

— Milyen hiu is vagyok! — mosolygott magában, de kedélyállapota azért nem derült fel. Valami suta, sulyos, értelmetlen és otromba érzés ülte a lelkét, mint csuf varangy a tavirózsát.

Megirta a lapot és bélyeget kért a portástól. A portás huzódozva, mogorva szótlansággal adta oda a bélyeget. Miroszláv megborzongott. Hát egy szivélyes tekintettel sem találkozik ebben a városban?

Menekülni akart ebből a mogorva, kényeskdő szállodából és kisietett az uccára. Az ucca elevensége, a rendes nagyvárosi zaj az első percekben kellemesen hatott rá, már abban is reménykedett, hogy ismerőse fog akadni, de az idegesség, az árvaság, a sehova sem tartozás érzése csakhamar ismét hatalmába keritette, mint titokzatos, százkezü üldöző, aki mindig és mindenütt nyomába van áldozatának. Ugylátszik nincs menekvés előle.

A cimtáblákon, a kirakatokban csupa idegenség. Idegen nevek, idegen cimek, idegen felhivások, idegen és érthetetlen nyelven irva. Miroszlávot fárasztotta, széditette, bosszantotta ez a rideg idegenség, melynek egy ajtaja sem nyilott meg előtte s ezért gyülölte az országot, a várost, a népet, a nyelvet. Azt érezte, hogy ellenszenvvel fogadják őt itt. Egy helyen találkozott csak a fényképével hanyagul, kelletlenül a kirakat szögletébe dobva.

Az este sántán, alattomosan császkált vele szemben az avenün. Izetlen reklámtáblák gyultak fel, álmos, gömbölyü sörplakátok, vibráló fényü mozi transparensek, talmi aranytól, hamis gyöngyöktől, olcsó, merev selymekből fénylő kirakatok hivták a málé, muja vásárlókat. Miroszlávot mindez sértette, harcolta, izgatta, mint éles sugár a lobos, hunyorgatós szemet. Csendet, sötétet, tisztaságot! Az egyik sarkon egy sötét mellékuccába fordult, ahol alig járt ember és alig pislákolt lámpa.

— Végre! — sóhajtotta, mintha megmenekült volna valamitől.

A rücskös kövezetü, lejtős mellékuccán többször megbotlott, de azért csak sietve, sürgősen botorkált tovább, mintha valami sietős dolga lenne. Egyszerre az ucca végén felcsillámlott valami végtelen, mozgó, sötétkék és fehértarajos messzeség: a tenger. Miroszláv boldogan, gyerekes örömmel sietett le a partra, ahol senkisem járt, csak a hideg, huhogós szellő szaladgált. A tenger nyugtalan volt és a lucskos, szilvakék alkonyat tisztához tette hasonlatossá. A kikötő messze volt, a hánykolódó hullámok egy vitorlást sem hintáztak. Kihalt, borus és nagyon szomoru volt a láthatár. A part mentén villamos sinpár siklott tova, de villamos nem közeledett, nem fénylett a szürke, szederjes estében. Néhány gázlámpa didergett csak a tompuló fényü, tengerzugásos magányosságban.

Miroszláv egyedül volt.

A szél olykor hüvös permeteget fröcscsentett arcába és ez kellemes est volt. Jól esett neki ez a hideg, szeles elhagyatottság, a vakondkék tenger, a néptelen sinpár, a meztelen fák a felhőrongyos, boruló égbolt. Mélyen homlokába huzta kalapját, hogy a szél le ne rántsa fejéről és üres, ájult szemmel nézte a fehér fodros hullámokat. Gondolatai percek alatt végtelen messzeséget futottak be. Rég feledett gyermekkori emlékképek merültek fel a mult tengeréből összefüggéstelenül, megmagyarázhatatlanul. Egyszer megütött egy kis lányt, a ki sirva panaszolta be anyjának. Szép, őszi délután volt és anyja büntetésül bezárta a pincébe. Milyen borzalmas is volt ez a délután, alig szivárgott kis fény be a salétromos, pókhálós ablakon és hogy félt a varangyoktól, denevérektől, vámpiroktól!... Azután egyszer mint kis diák csónakon ment a Dunán két barátjával. Maga se tudja hogy történt, egyszer csak félelmetes, fekete vihar zuhant rájuk, a szél üvöltve csapdosta a vizet és tépázta, dobálta a fehér-kék csónakot a három kis diákkal. Milyen közel járt akkor a halálhoz!... Azután tapsok, sikerek jutottak eszébe. Ünnepi beszédek, koszoruk, lelkes kézszoritások. Emlékszik még egy-két arcra az első sorokban... Prágában... Madridban... Rigában... Azután szerelmek, fehér kokottok, futó, forró csókok a szálloda-szobák kölnivizes, böröndszagu levegőjében...

És most ide jutott, ebbe a sivár, ellenszenves városba. Nem emlékezett hogy valaha ilyen suta, ügyetlen, szegényes estéje lett volna, hogy valaha ilyen elhagyottnak ilyen értelmetlennek, ilyen feleslegesnek érezte volna életét.

Egy villamos bugott és csilingelt messziről. Miriszláv hirtelen feltürte gallérját és sietős, komoly lépésekkel a kikötő felé tartott. Ugy érezte, mintha menekülnie kellene ettől a villamostól s ezért még gyorsabban lépkedett. A villamos azonban hamar utolérte és elsivitott mellette. Most ismét csend lett, de ez a hüs fénytelen magány, mely az első pillanatban jól esett, most elviselhetetlenné vált számára. Lelke olyan volt, mint gyulladt seb, melyet a fény épugy izgat, mint a sötétség, a zaj épugy, mint a csend.

Az este egyre jobban és vészesebben görnyedt a tengerre, a hullámok szinte feketék voltak, a szél pedig fagyosan fütyürészett. Miroszláv fázott és azokra a meleg, széles mosolyu tüzhelyekre gondolt, melyet régi bidermeier metszeteken látott. Az ut teljesen néptelen volt és Miroszláv didergően, felborzolt lélekkel sietett tovább a szélben. A kikötő még messze volt s előbb egy csatornához érkezett, melyen keskeny vashid vezetett át. Mikor felért a hid közepére megállt és letekintett a szennyes, fekete vizbe, melyben sok salak, szemét, hulladék uszott lomhán, facsarós, rodhadt lélekzéssel. Noha Miroszláv undorodott ettől a büzös látványtól, nem tudott tovább menni. Ludbőrös lett a háta és az utálat végigbizsergett idegein, ő azonban mereven, szinte megbüvölten tovább bámulta a lusta, ocsmány kloakát.

Egyszerre valami szalmacsomó bukott fel a szennyes hullámgyürük között, mely dushaju emberi fejhez volt hasonlatos.

— Ni, az én fejem! — sikoltott fel Miroszláv és saját arcát vélte felismerni a maszatos szalmacsomó között.

Döbbent borzalommal de tapadó tekintettel követte a bozontos szalmacsomót, mikor pedig a párás homály elnyelte szeme elől, kalapáló szivvel, riadt, eszelős tekintettel szaladt le a hidról emberek, fények, vigságok közé. Szinte futott a kikötő áporodottszagu, bordélyházas uccái felé.

Mikor aztán emberek közé került, ismét megnyugodott s gondtalanabbul ügyelgett a hajómunkások, örömlányok, matrózok között. De ez a nyugalma megint csak futólagos volt és ujabb ingerlékenységeknek, türelmetlenségeknek adott helyet. Fáradt volt már és nagyon szeretett volna már a tiszta szállodai ágyban kinyujtózkodni, elaludni és maga mögött tudni ezt a csunya, ijedős estét. Ezért meggyorsitotta lépteit s remélte, hogy hamarosan kikerül ebből a kozmás, kintornás negyedből valamelyik nagyob uccába, ahol autót kaphat és hazavitetheti magát.

Az uccakeresztezések még bizonytalanabb és gyanusabb uccácskák torkát nyitották fel mindenütt pincés lebujok, rimák, füttyök, káromkodások, dudás duhajkodások. Meg szerette volna kérdezni merre vezet az ut a szállodához, de egyrészt nem merte elárulni, hogy ilyen előkelő szálloda lakója, másrészt nem tudott hollandusul. Ideges tétovasággal tipegett, sietett ide-oda s végül teljesen elvesztette tájékozódó képességét. Pihenni, pihenni s kicsit rendezni kuszán kóválygó gondolatait!

Minden habozás és megfontolás nélkül nyitott be az első nagyobb csapszékbe. Hiába próbált természetesen, otthonosan viselkedni, a szemek mind rá tapadtak. Érezték rajta, hogy ur s hogy idegen. A vörösarcu korcsmáros angolul kérdezte meg, hogy mit parancsol. Miroszláv sört kért és perecet, mint a többiek. A korcsmáros hozta a sört, majd meghitten a fülébe sugta:

— Van két nagyszerü nőm, sir, épen az ön számára valók. Majd ide küldöm őket.

— Nem, nem — tiltakozott Miroszláv. — Most sietek. Majd máskor.

Csakugyan sietve, idegesen itta a sörét, majd órája után nyult, mintha lekésne valahonnan. De mikor finom arany óráját előhuzta, mindjárt érezte, hogy ostobaságot követett el. A szomszédos asztalokról sóvár, sanda tekintetek tapadtak a szikrázó aranyra.

Fizetett és ment. Kint az uccán csüggedten tekintet széjjel. Merre? A kis ucca jóformán teljesen néptelen volt, csak a csapszékből hangzott ki a duhajos, füstös, csörömpölös zsivaj.

Egyszerre egy szegény, rongyos alak állt meg előtte és hollandul mondott valamit. Miroszláv angolul válaszolt, mire a sötét, foltos alak tört angolsággal ajánlkozott, hogy ő elvezeti oda, ahova kivánja, mert látja, hogy idegen és nem ismeri a várost. Miroszláv azt válaszolta, hogy ő tudja az utat, de a szánalmas ajánlkozó nem tágitott. Végre Miroszláv beleegyezett abba, hogy rongyos ismerőse egy autót szerez neki.

— All right! — mondta a rongyos felöltő — tessék csak velem jönni.

Miroszláv csüggedten követte vezetőjét. Egy ideig komolyan hitte, hogy ez a rongyos ajánlkozó megszabaditja ebből a borzalmas ténfergésből s már előre örült a felszabadulásnak. Gyanut csak akkor fogott, mikor a toprongyos vezető megállt az egyik kapu előtt és igy szólt hozzá:

— Várjon csak nyugodtan, sir, midjárt jövök.

Mikor a sanda, halszagu keskeny kapu homálya elnyelte a gyanus kisérőt, Miroszláv fellélegzett. Menekülni! Érezte hogy a rongyos felöltő ki akarja fosztani s talán most cinkostársat keres ebben a heringszagu házban. Idegesen ment visszafelé. Az egyik uccakereszteződésnél pörlekedő csoport dagadt és hullámzott egy véres arcu nő körül. Miroszláv borzongva fordult vissza és megint a régi uton próbált menekülni, de maga se tudta merre. Egyszerre csak sietö lépéseket hallott maga mögött. A rongyoskabátu ismerős loholt utána egy zömök, sapkás legény kiséretében.

A kételkedő Tamás husvéti éneke

Hiába bugja nekem a harangok
ércnyelve, hogy ma feltámadt az Ur,
Hiába zugják a zsolozsma-hangok
e szent tévedést ártatlanul,
Hiába zengi vig allelujáit
és ölt palástot Áron gyermeke:
A cifra külső engem el nem ámit —
Nagypéntek ez, nem Husvét ünnepe!

Üres koporsót hasztalan mutat már
a kételyemnek Isten angyala,
Beszéljen a kő, a lehullt lakat, bár
sirjon örömkönnyet a Szüz Anya,
Fusson a hir szét, hogy győzött a Mester
poklok hadának szállván ellene:
Én bukni láttam őt véres kereszttel —
Nagypéntek ez, nem Husvét ünnepe!

Kövess csak, vakhit, ama sziklasirhoz,
ha vissza nem ver az üreg doha,
S ne hidd, Magdolna nékünk bármi hirt hoz,
a káprázattal hadd fusson tova,
Megmutatom, hogy e sir ajtajáról
nem volt még, ki a követ eltegye,
Töretlen pecsét sem kiált csodáról —
Nagypéntek ez, nem Husvét ünnepe!

Nézd őrizőit: kockáznak, röhögnek
a büszke Róma gőgös gyermeki,
A jóslatoktól nem riadnak ők meg,
ha zsoldjaikat hallják csengeni.
Nézd, Pontiusnak vidám lakomáján
ragyog Kajafás fényes süvege:
Csak ez a sirbolt áll sötéten, árván —
eljön, de késik Husvét ünnepe!

FARKAS ANTAL

aki már semmi bizalmat sem árasztott magából.

— Ez a barátom itten, sir. Majd mi kivezetjük önt innen és autót is szerzünk önnek — magyarazgatták, de beszédük szinte mulatságosan valószinütlen volt.

Miroszláv érezte hogy fogoly lett, ennek a két sötét gazembernek a foglya. Most már tisztán érezte végzetét, de ugyanakkor azt is érezte, hogy mint zsibban ,bénul meg az akarata, akáresak egy hipnotizálté.

Egy néptelen térre értek, ahol már egyre ritkábbak voltak a házak, a gázlámpák és halott raktárak árnyai húzódtak messze, hosszan, hangtalanul. Sehol senki. Miroszláv felvetette fejét s mikor előre nézett, akkor vette csak észre, hogy ez az ut visszavezet ahhoz a hidhoz, amely alatt saját fejét látta uszni a szennyes vizgyürük között. Ha most hirtelen, sikoltva viszafutott volna és fellármázta volna a rimákat és matrózokat, talán akadt volna egy rendőr, aki védelmébe veszi és visza viszi szállodájába. De Miroszláv tökéletesen elvesztette akaratát és életkedvét, ernyedt, engedelmes gyermeke lett a végzetnek. Némán, kábán, dideregve lépkedett a két bandita között, mint egy halálraitélt. Nemsokára már tisztán látta a hidat és a szél arcába csapta a poshadt csatorna langyos, öklendezős büzét.

Miroszláv egész testében reszketett. Szép bozontos feje, amely illatos volt drága hajvizektől, most ebbe a kloakába kerül... Borzalmas!

Még néhány lépést ment igy lázas, vacogós, verejtékes várakozásban. A undor facsarta, feszitette idegeit, mint valami középkori kinzókészülék. Szinte megváltás volt szamara, mikor a zömök bandita kését látta felvillanni s mikor végre a rongyos kabátu mindkét kezével torkához kapott. Miroszláv nem sikoltott, nem védekezett. Tudta, hogy sorsát nem kerülheti el és egy pillanatig sem csodálkozott, hogy ilyen borzalmas vég jutott osztályrészül.

Mikor a két bandita kifosztotta Miroa lomha, büzös vizbe. Miroszláv sápadt a lomha, büzös vizbe. Miroszláv sápadt arca egy pillanatig felbukott a lapos, szürke hullámok közül és bozontos feje alig különbözött az ázott, mocskos szalma csomótól.

Saját érdekében
mielőtt **RÁDIÓT** vásárol
kérjen ajánlatot
Leipnik Testvérektől
Hol az összes alkatrészek is kaphatók.
274 Terezijina ul. 5, Népkörrel szemben.

Dr. Földes-féle
MARGIT KREM
ma már mindenkinek nélkülözhetetlen. 1899

„SLUŽBENE NOVINE“
Jészére feladott hirdetéseknél a pontos megjelenést utólagos fizetés el is ga antálom, ha legalább 15 nappal előbb kézhez kapom
KARDOS hirdetővállalat
NOVISAD, Vilsonov trg 7. Telefon 3—70
Hirdetéseket eredeti kiadóhivatali árak kedvező feltételekkel felveszünk az összes lapokra 3480

E M
ENGLESKI MAGAZIN
Beograd
Vuka Karadžića ul. 18. Telefon 24-98
Zagreb
Strossmajerova 10 — Telefon 16-56
Elsőrendü uri divatáruház. Saját mütermében készit mérték után ruhát és fehérneműt
Eredeti Burberry Weatherproofs

ADY ENDRE VERSEK — SZERBÜL

A háboru előtti magyar élet dacos, bő-átku, de forró-szivü igaz költője Ady Endre csodálatos szuggesztiv lirája ma már nem csupán a magyarságé, de egész Európáé. A kontinensnek az a vérző generációja, mely szomoru, riadt arccal tiltakozott minden emberi bestialitás ellen, szivébe fogadta a magyar költőt, aki a legelsők közt is a legelső sorokban hullott el akkor, amikor a világ ájultan feküdt az első piros tavaszon. Ady verseit azóta leforditották számos európai nyelvre: németre, olaszra, románra, franciára, csehre, sőt akadt lelkes müvész, aki héber sorokba foglalta a magyar költő fájdalmát, hitét és — magyarságát. A szerb irók között is sokan vannak már, akik fölismerték Ady nemzetközi értékét és páratlan költői nagyságát, de verseinek átültetésére eddig senki sem vállalkozott.

Mladen Leskovac az első, aki avatott kézzel nyul a nagy magyar költő lirájához és megértéssel forditott át szerbre több Adyverset. A forditások közül alább közlünk néhányat, melyek egytől-egyik a magyar költőhöz méltó — mestermüvek. A szerb forditás mellett leközöljük az eredeti verset is, hogy annál meggyőzőbben domborodjék ki Leskovác forditói tehetsége.

КРВ И ЗЛАТО — VÉR ÉS ARANY

Мени је свеједно, моме уху,
страст када кипи, злато јечи,
крв када капа, злато јечи.

Nekem egyforma, az én fülemnek,
Ha kéj liheg vagy kin hörög,
Vér csurran vagy arany csörög.

Ја знам, ја тврдим, да је то: Све
а све је друго залудно дато:
крв и злато, крв и злато.

Én tudom, állom, hogy ez: a Minden
S hogy minden egyéb hasztalan:
Vér és arany, vér és arany.

Умире све, и пролази све,
господство и слава песма и плата.
Ал живи снага крви и злата.

Meghal minden és elmulik minden,
A dics, a dal, a rang, a bér.
De él az arany és a vér.

Народи умру и поново дођу.
и слава храброме ком је дато
да призна увек: и злато.

Nemzetek halnak s ujra kikelnek
S szent a bátor, ki, mint magam,
Vallja mindig: vér és arany.

ЈЕСЕЊА ЛАРМА — AZ ŐSZI LÁRMA

Јесте ли чули већ?
Кад се комешају магле јес не
у ноћи неко стење.

Hallottátok már?
Ősszel, amikor kavarog a köd,
Az éjszakába valaki nyöszörög.

Нешто тад лупне.
Неко је покрао све крикове,
неко кроз труле старе даске зове.

Valami dobban.
Valaki minden jajt összelopott,
Valaki korhadt, vén deszkán kopog.

Један давни човек.
Без звезда проће живот његов цео,
па би сад мало разгледати хтео.

Egy régi ember.
Mig élt, sohse volt csillag az egén
S most vágyna egy kicsit szétnézni szegény.

ЖЕНЕ НА ОБАЛИ — ASSZONYOK A PARTON

На обали хиљаду жена
са рупцима и са цвећем,
плакале су, махале су,
а ја кликтао на лађи.

Állt a parton ezer asszony
Keszkenővel és virággal,
Kik zokogtak, integettek
S én ujjongtam a hajón.

Дође сутон, и у магли
на обали хиљаду жена.
Ал још сам рупце видео,
још је падало цвеће.

Jött az alkony s ködbe vontan
Állt a parton ezer asszony.
De még láttam a zsebkendöt,
De még hullott a virág.

Дође ноћ, и све потамне
као прошлост, ко освета.
На обали хиљаду жена
и ја сам плакао на лађи.

Jött az éj és ugy sötétlett,
Mint a multunk, mint a bosszu,
Állt a parton ezer asszony
És én sirtam a hajón.

Јер не видех већ ни једне
нити рупце, нити цвеће.
И било је као бајка:
„На обали хиљаду жена.“

Mert nem láttam már egyet sem,
Sem keszkenőt, sem virágot
S ugy hangzott, mint egy mese:
»Állt a parton ezer asszony.«

МОЈЕ ДВЕ ЖЕНЕ — AZ ÉN KÉT ASSZONYOM

Умрећу, и ништа неће бити,
отприлике две ће жене то
приметити.

És meghalok és semmi, semmi.
Körülbelül két asszony fogja
Észrevenni.

Једна ће бити моја мати,
а друга нека друга жена
што ће плакати.

Az egyik az édesanyám lesz.
A másik meg egy másik asszony,
Ki sirasson.

Ох лепоте! На један туђи гроб
две ће жене цвеће сипати
и проклињати.

Be szép lesz: egy idegen sirra
Két asszony hordja a virágot
És az átkot.

БЛАЖЕНИ СТИД АПСОЛОНОВ
ABSOLON BOLDOG SZÉGYENE

Коврцаста моја коса,
сјајна коса, смеђа коса,
вијори на ветру.
Јурим, јурим
на црном парипу.
ја, млади бог,
господар снаге,
да убијам кукавни ситнеж.
И ржући, ох јао, искочи
испод мене убојни хат.
Сјајна коса, смеђа коса
свија се о снежне руке.
Труба јечи. Сада негде
тучена ми бежи војска.
Унижено све је.
Умре поносна,
вапредно почета,
дивна битка.
(Ох, вечерњи ветре,
весело подрагај
утруђено тело
исмејаног војводе
на легањим сјајним рукама.)

Csigás hajam,
Fényes hajam, barna hajam
Lobog a szélben.
Rohanok, rohanok
Fekete paripán
Én, ifju isten,
Ura erőnek,
Ölni gyava cenkeket.
S horkanva, óh jaj, kiugrik
Alólam harci ménem.
Fényes hajam, barna hajam
Hó-karokra fonódik.
Trombita szól. Most valahol
Vert seregem fut.
Alázva minden.
Meghalt a büszke,
Nagyszerün kezdett.
Gyönyörü harc.
(Óh, esti szellő
Libegtesd vigan
Bizsergő testét a
Megcsufolt vezérnek
Léda pompás karjain.)

Az angol szocialisták

megtagadják az osztályharcot és ipari békét hirdetnek

Philipp Snowden, a Macdonald-kormány volt pénzügyminisztere, a Labour Party és egyben az egész európai szociáldemokrata mozgalom egyik legképzettebb és legtekintélyesebb vezére a napokban szenzációs és az európai munkásmozgalomban talán korszakalkotó beszédet mondott Derbyben. Snowden beszéde bejelenti, hogy *az angol szocializmus szakit az osztályharc politikájával*, a marxizmus rideg interpretálásával és *uj utakon kisérli meg a szocializmus programpontjainak megvalósitását*. Bizonyos, hogy Snowden beszéde fedi az angol munkásság álláspontját és a többi angol munkásvezérek, elsősorban Macdonald és Henderson egyetértenek vele. Kérdés azonban, hogy a kontinentális államok szocialista pártjai követik-e majd az angol utmutatást, vagy pedig a Labour Party bejelentett uj orientációja szakadást fog-e előidézni a kontinentális és a brit munkásmozgalom között. Snowden emlitett beszédében többek között a következőket fejtette ki:

— Már kipróbáltuk az ipari osztályharc összes formáit. Az eredményt már látjuk: a munkabérek stagnálnak, a munkanélküliek száma meghaladja az egy milliót, a kereskedelem helyzete rosszabbodott, a szociális haladás megszünt. Aki ebben a helyzetben visszautasit olyan javaslatokat, amelyek alalkalmasnak látszanak a jelenlegi helyzet javitására, az *őrült!*

— Az ipari munkásság számára igen fontos volt annak megállapitása, hogy vajjon a más időkből származó politikai eszmék és metódusok ma is sikerrel alkalmazhatók-e? Felmerül tehát a kérdés, vajjon a sztrájk, az elért eredményeket tekintetbe véve, kivánatos-e? Erre csak az lehet a válasz, hogy *a sztrájk olyan, mint a háboru: mindkét oldalon csak legyőzöttek vannak.*

— Vannak olyanok, akik azt állitják, hogy az ipari béke a kapitalizmus uralma alatt lehetetlen, hogy a munkásság helyzete csak a kapitalizmus megsemmisitése és a szocializmus megvalósitása esetén javulhat meg. Mire való azonban akkor az egész szakszervezeti mozgalom, amelynek célja a kapitalisztikus rendszer keretén belül magasabb munkabérek és jobb munkaviszonyok kivivása? Talán nem szerencsés az »ipari béke« kifejezés, azonban az ipari béke hivei nem a jelenlegi béreket és munkaviszonyokat akarják stabilizálni. A szocializmus szellemével semmi sincsen olyan éles ellentétben, mint az osztályharc mellett való makacs kitartás. Hiszen a szocializmus végcélja az összes osztályok megszüntetése.

— Sohasem épithetjük fel a szocializmus államát, ha a nép egyes rétegeit nem győztük meg arról, hogy egymáshoz tartoznak és érdekeik közösek. Igen sok olyan munkaadó van, akik törekednek kielégiteni munkásaikat, mert tudják, hogy az osztályharc káros a termelésre és az iparra, tehát a közre nézve.

— Az intelligens szocialista politikájának abban kell állania, hogy a kapitalista rendszert segitse erősiteni és fejleszteni, hogy ha elérkezik az ideje, *a szocializmus ne tönkre ment, hanem életerős szervezeteket vehessen át.* A kapitalizmus elleni botor harc ép oly ártalmas és veszélyes a népjólére és a közre nézve, mint az egyes országok közötti háboru.

ELHIZÁS ELLEN
az egyedüli biztos szer a
„VILFAN-TEA“ és „VILFAN-PILULÁK“
amelyek használatával 4 hónap alatt 9 kilót vesztettem. Ezen készitményeket továbbra is használom és azokat mindenkinek a legmelegebben ajánlhatom.
A kitünő hatásért a Vilfan gyógyszerész laboratóriumának **Zagreb, Ilica 204. szám** ezennel elismerésemet fejezem ki
Smičiklas Gertl magánzónő Zagreb
Prilaz 45. 12017

ISTEN BÁRÁNYKÁI

BALLADA A SÁRGA PANZIÓRÓL

Irta TAMÁS ISTVÁN

Március Idusán költöztem be a Sárga Panzióba. Már tudtak a jövetelemről. Az irodában keresztülestem bizonyos formalitásokon, aztán egy hivatalnok kíséretében felkerestem a gondnokot, akinek néhány udvarias, hizelgő jelző kíséretében a gondjaiba ajánlottak. A szobában több egyenruhás egyén tartózkodott, végigmustráltak, nézegettek kíváncsian és olykor-olykor összesugtak felettem. Pár perc mulva egy férfi lépett mellém és felszólított, hogy kövessem. Kezemben a böröndöt megindultunk a a keskeny, bolyozatos folyosón, amely hófehér csendjével, rácsaival és tisztaságával a szanatóriumra emlékeztetett, ahol ezelőtt tiz évvel sulyos operációval feküdtem, hogy majd otthagytam a féllábamat. Első benyomásaim tehát igen kedvezőek voltak.

— Ide tessék — mutatott kísérőm a lépcsőfeljárat előtti szobába.

Először is a mérce alá álltam. Megütöttem a mértéket. Ugy belevágtam a kezem, hogy csak ugy nyekkent. Magasságom 178 centi. Ezt se tudtam eddig. Aztán átvették az értéktárgyaimat, sőt tapintatosan kikutatták a böröndöt is, hogy nincs-e benne olyan valami, aminek behozatalát tiltják a házszabályok. A Sárga Panzió eredeti elveiről már többizben hallottam és bevallom: kicsit meghökkentett az a kinos pedantéria, amelyhez a magamfajta felelőtlen vándormadár nincs hozzászokva.

— Záróra hatkor, felkelés hatkor — jelentette ki a hivatalos közeg.

Másrészt viszont imponált külőnc természetemnek a *fegyelem*, a puritán, abszolut kispolgári szokások és valami olyasféle önérzet ágaskodott fel bennem, mint az ujonc bakában, aki nem tud betelni azzal a dicső érzéssel, hogy vállain nyugszik a haza becsülete.

Az egyenruhás férfiu, akinek kezében kulcsok zenéltek, felkalauzolt a második emeletre és betessékelt egy ajtón:

— Uccai, egy ágyas.

És hévvel magyarázta:

— Gyönyörü kilátás! Egész délelőtt ide süt a nap.

Valóban: a kilátásaim elsőranguak voltak. Délen erdő és lenn az ucca, akár egy térkép. Csak a vasut fütyült, lármázott fáradhatatlanul.

— De ehhez is hozzá lehet szokni — mondta megnyugtatóan a kulcsár.

Ha elgondolom, hogy Raguzában, a *Hotel Odak*-ban napi negyven dinárért micsoda nyomorult kuckót adtak — igaz ugyan, hogy ablakom alatt a tenger nyaldosta a szirteket — egyenesen elérzékenyülök a nemes egyszerüséggel butorozott cellácska láttára. A falak simák, vakitóan fehérek. A fogas mind a három ujjával rámmutogat és én ráakasztom a kalapot, kabátot, hogy megtörjem ezt a borzalmas fehérséget.

A hivatalos közeg visszavonul. Kicsomagolok, hogy átöltözködhessem. Épp a harisnyámat huzom, amikor a kilincsen valaki motollázni kezd.

— Nem szabad! — kiáltom, de ugylátszik, nem hallották meg, mert benyitottak.

A kulcsos ember egy torzonborz, mogorva fickót tolt maga előtt.

— Ez a legény fog önnél takaritani — jelenti — tessék vele megállapodni.

Soha életemben ilyen luxust. Inas! Igaz, mint később kiderült, a multjában vannak szépségfoltok, de istenem, aki nem hibázott még, az vesse rá az első követ.

— Mi lesz a fizetség? — ez az első kérdése.

Megállapodunk. Reggel mosdóvizet hoz, kiseper, ágyat vet és beadja az ebédet. Mindezen szolgálatokért ötven dinárt kap egy hónapra.

— Majd csengetek ha kell valami — mondom és ekkor a legényem röhögni kezd, mert a cellában nincs csengő.

— Csak tessék átkopogni a százhuszonhetesbe, itt vagyok a szomszédba — és a falra bökve köszönés nélkül távozik.

Az ablakot nyitva hagytam éjjelre. Itt nem kell félni, hogy bemászik valaki. Rablótól, tolvajtól megvéd a finom, dupla rács.

*

Reggel sehogysse jutott eszembe, hogy miről álmodtam. Különben se lenne érvényes, mert elfelejtettem megolvasni a szoba négy sarkát. A legényem meleg vizet hozott a mozsdáshoz. Reggeli után ki akartam tenni az ajtóra a névjegyemet. Kellemes meglepetéssel láttam, hogy az ajtó-félfa felett egy kis fekete tábla diszelgett, *broj 126*, amelyre gyönyörü rondirással volt felpingálva a nevem. Meghatott ez a figyelem, amelyben az előzékeny igazgatóság részesitett. De amikor körültekintettem, láttam, hogy a többi ajtókon is ilyen fekete vizitkártyák lógnak, végig sorjában, mind a három emeleten. Tehát mégse megkülönböztetett tisztelet volt az a direkció részéről!

Takaritás alatt beszédbe elegyedek a legényemmel.

— Hogy hivják?

— Bábi — mondja — csak igy tessen szólitani: »Bábi.«

A fején fekete báránybör kucsmát hord, amit nem venne le a világért se. Az egyik fülét begyüri a sapka alá, a másik szabadon szellőzik. Mi a foglalkozása? Csavargó. »Hirhedt csargó«, teszi hozzá, mint a nehézsulyu boxbajnokok, akik a teljes cimükhöz ragaszkodnak.

Délelőtt, olvasás közben egy vörös macska surrant be a szobámba. Izgatottan doromból, megcirógatom néhányszor és tovább olvasok. Egyszerre kétségbeesett nyávogást hallok az ágy alól, amelyet a földig érő lepedő ugy eltakar, mint egy spanyolfal. Gyereksirást és asszonyi jajveszékelést. Felugrom, lehasalok a padlóra és ó csudák csudája: a vörös cirmos megszaporodott, öt darab vaksi kölyök kucorog körülötte. Átkopogok Bábinak, aki jelenti az irodán az esetet. Jön a kulcsár és a cicákat elviszik. Az anya utánuk lépked, miközben büszkén lobogtatja a farkát, mint aki dicsekszik: »mit szól, ugye milyen helyes teremtések?« Az apróságokat dobozba rakták és elásták mind az ötöt az orgona tövében. Thonuzóba jutott eszembe a jó vitéz, aki nem akarta felvenni a kereszténységet és élve a földbe temették. Szegény cicusok, megse pillanthatták a világot, amelyen csak átutazóban jártak, ugy távoztak vissza vákon az örökkévalóságba.

*

Lassan megismerem az egész Sárga Panziót. Az emberekkel persze nehéz érintkezni, mert nappal a munkateremben vannak, este pedig rájuk zárják az ajtót. A prófusz szeliden megmagyarázta:

— Önt politikai fogolyként kezeljük, szabadon járhat az intézetben, de a többi elitéltekkel ne ereszkedjék beszédbe, mert ez szigoruan tilos.

Vagyis: rab vagyok.

Délután a folyosón ácsorogtam, amikor a földszintről elkezd kiabálni egy ör:

— Tamás, levele van! — és lobogtatja a kezében.

— *Hozza fel* — mondom magától értetődően és ekkor ráeszmélek, hogy hol is vagyok: hu micsoda szórakozottság *itt* nekem parancsokat adni! A végén még a számlát kérem.

Olyan ez mint az oroszlán szelidités. Az őr rámnéz meglepődve, aztán, hogy elkerülje a vitát, amihez kevés a szókincse, engedelmeskedik, de ugy hogy lássam: merő szivességből hozta fel a második emeletre a levelet. És a cigarettát, amivel engesztelésül megkináltam, visszautasitotta. *Ő nem ezért tette.*

*

Bábi rakosgat a cellámban. Egy nagy doboz süteményt kaptam hazulról. Közben kihivat valamiért az őrmester és a mikor meglepetésszerüen benyitok, Bábi riadtan leejti kezéből a csomagot, a mely a földön kiborul és azt a benyomást kelti, hogy turkáltak benne. Bábi elvörösödik, zavarba jön, önkéntelen védekező mozdulatot tesz, majd kétségbeesett arccal, mint aki *hiába is magyarázná*, ugyse hiszik el neki az igazat, kisompolyog. Pedig én tudom, hogy Bábi nem akart lopni, de ő nem tudja, hogy olvasok a lelkében és most gyülöl, mint akivel égbekiáltó igazságtalanság történt.

*

A vörös cica itt járt és vagy háromszor körülszaladgálta a cellámat. Olyan kétségbeesett arcot vágott, mint egy gyerek, aki elvesztette a rábizott pénzt és most nem mer hazamenni. Élethüen tudom utánozni a macskanyávogást. Talán kiváncsiságból, talán azért, hogy megvigasztaljam, nyávogni kezdtem, mint a kismacskák.

— *Miuuu! Miuuu!*

A vörös cica magánkivül volt az izgatottságtól, kapart, fujt, sirt, aztán, amikor rájött, hogy *belőlem* jön a hang, a torkomnak ugrott és rettenetesen összekarmolt. Ugy kellett *letépni* és kidobni. Később még sokáig hallottam a zokogását az ajtóm előtt. A háboru alatt láttam ilyen vigasztalhatatlan anyákat.

*

Csupa unalomból favágásra jelentkeztem. A felügyelő végig mér:

— Gyenge a muszklija hozzá.

Dühös leszek és sértődötten megmagyarázom, hogy gyerekkoromban sportszerüen üztem a favágást. Beosztanak egy csavargó mellé, aki félkézzel fogja a fürészt, mig a másik kezét a zsebében melengeti. Amikor gyorsabb tempót kezdek, morogni kezd és stréberséget emleget, meg hogy ugyse nekünk gyujtanak be ezzel a fával. A fürészt tehát lágyan kezeljük, szinte dallamosan, akár a hegedüvonót. Estig azonban igy is erős izomlázam támadt.

*

Végigsétálok a szük folyosón és a kémlyukon belesek a 124-esbe. A borbély fekszik a priccsen és a talpát vakargatja. Aztán kihuzza a kabátja bélését és a pénzét kezdi számolni. A borbély itt gazdag ember számba megy. Önálló és konkurrencia nélküli mester, minden rab az ő abonense, szabad bejárása van a cellákba és már két rend ruhát csinált a megtakaritott pénzéből. A másik cellában többen laknak. Az egyik rab a tükörben nézegeti magát, a másik toalettet csinál, a harmadik olvas, a negyedik eszik, az ötödik pedig levelet ir. Borzasztó igy gyanutlanul kilesni idegen emberek életét. Nyári estéken, amikor annyi a nyitott ablak, szoktam igy bebámulni idegen szobákba, amelyekből nehéz, nyomasztó illatok áradtak ki az uccára és megdobbant a szivem egy vetkőző asszony! sziluetten.

*

Az ucca fenékig orditás, vágtató kocsik, kerge autók, villamosok rohognak a sporttelep felé és rengeteg gyalogos sporthiéna. Ekkora tömeget csak egy kivégzés, vagy egy filmvállalat tud mozgósitani. Itt vonulnak el az ablak alatt, hogy belefájdul a fejem. A Sárga Panzión is erőt vesz az izgalom. Ah, Budapest mérkőzik a SAND-dal! A tatárképü borbély egész héten idegeskedett, ó ha ő ezt a meccset láthatná! Kitört rajta a futball-örület és olyan közveszélyesen viselkedett, akár egy morfinista, akitől megvonták a fehér mérget. A legkomolyabban gondolt a szökésre. Csak erre a délutánra! Aztán önként jelentkezne ismét.

Este olvasok az ágyban. Egyszercsak hallom, nyilik a csapóajtó és a borbély sárga feje jelenik meg a hasadékban.

— Pszt! — susogja — pszt!

Kimászom a paplan alól.

— No mi az?

— Kolosszális — hörgi — négy null az eredmény! Képzelje: négy null!

— Micsoda eredmény?

— A Budapest—SAND-mecs, mit tetteti magát! Legalább harmincezren nézték végig!

— Örület — mondom elragadtatással — tehát négy null! — és *bosszankodva* visszabujok a takaró alá. Ma este nyugodtan alszom el 4:0 hála isten!

*

Éjjel van, hallom az ör lépteit az ajtó előtt, ahogy átdobja a puskája szijját a vállán. Tegnap beszélgettem vele a folyosón. A gyermekéről mesélt, aki már érthetően tudja mondani: *mamice, tatice* és hogy sohasem sir, mindig mosolyog.

— Mi ujság a nagyvilágban? — kérdem — mit csinál a kedves családja?

— Éldegélünk — bólogat.

Aztán eldicsekszik:

— Van egy halálraitéltünk is.

Ejha — mondom irigykedve, hogy örüljön az elképedésemnek — ejha, *egy halálraitélt?*

— Igen egy *halálraitélt*. A fiát fojtotta meg.

Két egyenrangu, szabad férfiként diskuráltunk és ekkor eszembe jutott: ha most szökni próbálnék, lelőne, mint egy kutyát. A porkoláb csak az igazságérzetére támaszkodik, különben elvesztené az erkölcsi egyensulyát ebben a nyomasztó atmoszférában. Mind csordultig vannak szociális jóérzéssel. Emberek, akik örök tisztitótüzben élnek. Az igazság őrei. De mi az igazság? Egy százszemü rendőr, aki néha mind a 100 szemével lát, máskor meg befogja a 99 szemét, mig a századikat elfordítja, hogy ne vegyen észre semmit. Nem lehet igazat tenni két hamis ember között és nem lehet igazat tenni két igaz ember között.

*

Felhangzik a méla kolompszó, amely a lefekvést jelenti. Jön a kulcsár, mosolyog rám barátságosan és mielőtt távozik szinte bocsánatkérőleg zárja rám az ajtót. A vasajtóba rengeteg név van karcolva. »Itt voltam Kaiser Zoltán 1921 májusában«. Egymás hegyén-hátán hemzsegnek a nevek, mint a selyem-

hernyók, mind az utókor számára örökitette meg magát. Firenzében és Velencében láttam a müemlékekbe belevésve így az utazók nevét, akik ilyen erőszakosan kapaszkodtak a hallhatatlanság sleppjébe.

*

Jön fel vizitbe a vörös cica, de már nem hisztérizál, nem csinál jeleneteket, odadörzsöli a bajszát a nadrágomhoz és röhög a szemembe. Megvigasztalódott, vagy már *elfelejtette* az egészet? Milyen jó az állatnak, nincs memóriája, nem raktározza fel az emlékeit, nem rágódik régi bánaton, nem jár ki zokogni a picinyek sirjához, csak a jelennek él és megtud halni minden lelkiösmeret furdalás nélkül.

Megkérem az őrmestert, tegyenek át a közösbe. Embereket akarok látni, hogy ellophassam a lelküket. A magány ugy kikezdte a hitemet, mint a gyomorbajost a rák.

A közös cellában rajtam kivül hatan voltak:

1. *Enyveskéz,* notórius zsebmetsző;
2. *Önborotválkozó,* a sikkasztó;
3. *A fogász* (multja ismeretlen);
4. *Pénzhamisitó* (multja ismeretlen);
5. *Zsiga* a feleséggyilkos;
6. *Bábi,* a katonaszökevény.

A legrejtélyesebb köztük Pénzhamisitó. A multja és a fehérneműje nagyon sötét. Az őrök mesélik, hogy egyizben ült már itt három évet Blum Jakab néven. Egy napon aztán átvételre jelezneK bizonyos Csepregi Antalt. A bíróság két hónapot mért rá. Bevonult a Csepregi, de alig lépi át a Sárga Panzió küszöbét nyomban ráösmerek:

— Hisz ez a Blum!

Kiderült, hogy eddig vagy tizenöt féle néven ült különböző börtönökben. A viszaeső bünöst ugyanis sokkal szigorubban büntetik. De most ugyancsak kihuzta a lutrit a Blum-Csepregi.

Egy ágy még üres. Talán éppen most nyujtotta ki a kezét idegen tulajdon után az, aki majd benne fogja aludni az igazak álmát.

*

Uj szita szegen függ. Cellatársaim kisértetiesen előzékenyek, csak hajba ne kapjanak fölöttem. A fogtechnikus, aki mellesleg festő, fényképész és patikus is egyszemélyben, folyton ajánlkozik, hogy kihuzza az odvas fogaimat.

— De kérem, hisz olyan egészségesek, mint a makk!

Ez azonban nem zavarja őt abban, hogy ne ismételgesse ajánlatát. Egy napon csakugyan kénytelen leszek a fogója alá feküdni, nehogy megsértődjön. A fogtechnikus tájképeket pingál, de mivel a szabad természetet régen látta utoljára, emlékezetből fest fantasztikus vidékeket. Egy uj müfaj.

— Ha van memoár irodalom, mért ne lehetne *memoár-festészet* is? — kardoskodik és bekap egy marék élesztőt a szájába — pattanások ellen — mondja exkuzálólag.

Róla hiresztelik ezt a történetet. Egy napon két lány kiséretében beállitott az ügyészségre.

— Várjatok, mindjárt jövök — mondta azután a nőknek és mig a lányok leültek egy padra, ő megkezdte három évre szóló büntetése kitöltését.

*

Saját ágynemüm van. Mikor meglátták, mind körém sereglettek. Enyveskéz kezdi:

— Ejha, finom holmi, jó libatollas! — és kipróbálja a puhaságát, rugalmasságát és melegtartalmát.

— *Ebbe nincs bóha!* — mondja elösmeréssel Pénzhamisitó, ami viszont azt jelenti, hogy a többiekében van és igy este már nem is lehet észrevenni a különbséget.

*

Hát mégis behozták Dávid urat,

Már napok óta suttogták, hogy le fogják tartóztatni a hatalmas gabonakereskedőt, de mégis vártak a főtárgyalásig. Itt szinte kedélyesen viselkedett, sehogyse *akarta komolyra venni a dolgot,* az élet az ő számára csak egy nagy kaszinó volt, örömökkel és bókoló emberekkel, el se tudta képzelni, hogy őt, a tüneményes Dávid urat, aki hét ország kereskedelmi gyeplőjét tartja párnás markában, *elitéljék!*

Öt évi fegyház.

Hangos röhögésbe tört ki. Jó vicc! Tegye bolonddá az öregapját. Hogy Dávid ur eladósodott, csődbe jutott és összeomlott, istenem, ez manapság más nábobokkal is megesik. De öt évi fegyház! Még az ellenségei is felszisszentek. Ő, az a gazkópé Dankó, a semmirekelló társ, akit kegyelemből vett maga mellé és aki most kiebrudalta a sajátjából is! Az orránál fogva vezette évekig ezt a nagy medvét, aztán egyszerre ugrott a torkának, mint a csikasz, csalással, sikkasztással vádolta és ami a legszörnyübb, mindezt bizonyitotta is, feketével a fehéren, üzleti könyvekből és gyanus elszámolásokból. Káprázatos játék! Csak a moziba látott ehhez foghatót Dávid ur.

A tárgyalási teremből szuronyos őr támogatta fel a második emeletre. Az üres ágy az övé lett.

*

Szokatlan volt az uj helyzet, annyi bizonyos. Dávid ur tiszteletteljes távolban *tartotta tőlünk magát* és hallani se akart asszimilációról, mert hisz *átmeneti állapotnak* tekintette az egészet. Ugy viselkedett, mint aki csak merő kiváncsiságból, uri passzióból jött közénk. Keveset beszélt és udvariaskodott, mint általában az ujoncok. Három napnál tovább azonban *nem* birta. Idegeskedett. Hiányzott neki a kávéház, az ujság, a gabonaárfolyamok, az ő hadijelentései és az ügynökök, megannyi apró Höfer, akikkel a gabonacsatákat irányitotta. Egy csomó füzetes regényt szedett ki a ládájából, de nem volt türelme az olvasáshoz. Éjjel őrületes dolgokat beszélt össze, istent és az ügyvédeket hivta segitségül.

— Nem élem tul — hörögte — nem élem tul! Erre még nem volt példa a világtörténelemben — és sikoltozott, mint aki bennszorult egy égő házban.

Szép lassan aztán mégis belejött. Csak a pocakja lappadt le, de ez meg egyenesen előnyére vált az alakjának. Bábi megjegyezte:

— Az urakra is rájár a rud.

De semmi sértő káröröm nem volt a hangjában.

Mivel üti agyon az idejét a fogságban egy többszörös malomigazgató? Malmozik. Zseniálisan érti. Játék közben csevegett Dávid ur.

— Félreértés az egész — magyarázta — a mai gazdasági krachokat okosan kell meguszni. Mindenesetre óvatosabb leszek *ezentul.* A kereskedő első kötelessége az *óvatosság.*

Vagontételekben beszélt és milliósokkal hajigálózott olyan magától értetődőn, természetesen, mint a régi jó időkben. Még danolt is és ekkor az jutott eszébe: vajjon adna-e nekem ez az ember százezer dinárt, ha most váratlanul kiszabadulna?

*

A feleségét várta és kora reggel kezdte csinositani magát. A borbélyhoz igy szólt graciózen:

— Bricó, egy szép fejet kérek.

És enyelgett főuri szeretetreméltósággal. A beszélőről ragyogó képpel jött vissza:

— Micsoda asszony uraim, micsoda asszony! Mint a vas! Ő vett a kezébe mindent. Mondhatom, valóságos tünemény! Most már nem féltem az ügyemet.

És nem tudott betelni az asszonykájával. Aztán sorra kinálta a szobatársakat hazai *ezerjókkal:* csirkesülttel, kompóttal, kalácsal, amiken megérzett a feleség gondossága és szerelme.

— A kislányom is itt volt. Nem látták még a kislányomat? Igazán sajnálhatják. Képzeljék, azt kérdezi tőlem: »mondd apuka, te ott laksz a spájzba«. Hahaha, képzeljék, ugyanis nálunk az éléskamrának üvegfala van és a kicsi az uccáról felnézett az üvegfolyosóra és szépen kifundálta magának, hogy a papa biztos ott dőzsöl a spájzba. Hahaha, mit szólnak, hát nem egy cukor kölyök?

A társaság harsány csámcsogással egyhangulag megegyezett abban, hogy Dávid ur leánya egy cukor kölyök és a maradék csibe-csontokat szépen bedobálták a szemetes ládába.

*

A falon egy fekete pont mozog. Dermedten nézem. Hisz azt igérték, hogy itt nem lesz poloska! Riadót verek és az egész szoba a falra mászik. Ádáz hajsza kezdődik, botokkal, székekkel és törülközőkkel. Dávid ur kényeskedik:

— Itt egy csipés a nyakamon. Tudtam, hogy polos!

Bábi szakértelemmel megvizsgálja, aztán kimondja a szentenciát:

— *Ez nem polos.*

— De udvara van, nézze egész piros!

— Akkor se polos.

— Engem szeretnek a poloskák, nekem zenélhet, mi más lenne, ha nem poloska?

— Bolha.

Közben az expedició diadallal véget ér. A kétes fekete pont egy eltévedt katicabogár volt. Bábi a tenyerébe emeli és kifujja a rácson át a kék égbe, amely ott hullámzik az ablak előtt.

*

Kánya, a méltóságos sátoros cigány, *nem áll szóba* senkivel, bárányborkucsmája van, hetyke és büdös. Sehogysse érzi jól magát. Nem büntetésnek, de kitüntetésnek tartja a Sárga Panziót és kézzel-lábbal tiltakozik ellene:

— Nem kell ez az uri élet!

És a földön alszik, mert a puha szalmazsákhoz *nincs hozzátörve a dereka.*

Neki még Mitrovica is tul elegáns lenne. Számolja a napokat, órákat, perceket és másodperceket. Locsog, egy szarka buzgalmával, aztán gyönyörrel konstatálja le:

— *Ismét eltelt öt perc!*

Az őröket főuri titulusokkal halmozza el. Ravasz egy more ez a Kánya, ismeri az emberi gyöngét, ha irni-olvasni nem is tud. A vizsgálóbiró előtt, aki egy tolvajlási ügyben »nyaggatta«, nem tudott különbséget tenni a tiz és a százdináros között. Hogy melyik ér többet? Hát persze, hogy a *nagyobb!* Ügyességére jellemző, hogy el is hitték neki. A multkor az anyja meg akarta látogatni, de az őr nem engedte be. Kánya előbb kunyerálni kezdett, még vicceket is mondott, olyan vénséges, tipikus cigányadomákat, hogy az a szörnyü gyanum támadt: egy öreg Tolnaiból olvasta ki.

— Naccságos ur — rimánkodott — naccságos ur! — de amikor visszalökték, eltorzult az arca.

— Te csak egy közönséges csukdbenyisdki vagy és nem naccságos ur! — fujt a kreol ördög — hisz még akkora malacot se vágtál, *mint az öklöm!*

Igy megadta neki.

*

Dél, harangozás. Az őr feltüzi a szuronyt és a cellák ontják a férfiakat. Mindenféle náció. Városi és falusi népek, tönkrementek és akik másokat tettek tönkre. Detektivek és falusi rendörök, akik annyira tulzásba vitték a vallatást, hogy a delikvens belehalt. Az áldozat, akinek a körme alá tüket szurkáltak, most együtt áll a sorba kinzójával. Nem haragszik. Itt mindenki megbékül. A paraszt, aki majd belehalt a szégyenbe, hogy áristomba került, már rájött, hogy itt nem kell szántani, kapálni és küzdeni a földdel. Csak türelemjáték ez az egész. Valóságos kis munkaközösség. Kseftelnek, csereberélnek és a női rabok mosnak rájuk. Van itt szabó, suszter, asztalos, lehet ruhát csináltatni, cipőt, hihetetlen olcsón.

Névsorolvasás után felvonulnak sajtárokkal és mosdóvödrökkel a kezükben. Mint valami áldozati szentséget, ugy tartják maguk előtt az illatos facsöbröket. Fegyelem és rend.

Ebéd-sorakozó alatt halkan diskurálnak.

— Te lógni fogsz — jósolja társának a pézsmaillatu cigány és ekkor észreveszik, hogy a halálraitélt gyilkos ott áll a hátuk mögött.

Kinos csend támadt. Ám az öreg nem érzékenykedik. Nyugodt, tempós paraszt. Jól alszik éjjel és jó étvágya van. Mintha valami felsőbb rendeletre cselekedett volna, amit mi meg nem érthetünk, de ami őt igazolja. Nem kisérti a tizenkétéves fia, akit saját két kezével fojtott meg. Ő nemzette és csak vissza vette, amit adott. A gyilkosság is csak indulat, akár a szerelem.

Itt sorakoznak mind. Árnyak az élet talán.

Egyiknek husz, a másiknak tizenöt év van a vállán. Ha megjön a jogerős itélet, felpakkolják, viszik Mitrovicára és ott fog leáldozni az életük a fegyház csendjében.

— Én vagyok a félmilliós Hartwig — mutatkozik be a bográcS előtt egy pulóveres, cuggoscipős ur és olyan magától értetődőnek találja, hogy ismernem kell, mintha egy nemzetközileg fémjelzett nevet mondott volna.

Zavarba jöttem. Bünügyeket elvből nem olvasok az ujságban.

— Á, van szerencsém — hebegtem és ugy halandzsáztam a pulóveressel, mint mikor az ember egy rég elfelejtett ösmerősbe botlik, akitől restelli megkérdezni, hogy hogy is hivják.

*

Körbe, körbe a virágágyak körül, ez a reggeli séta. Trapp, trapp, hátratett kezekkel, az Igazság Házának árnyékában. Az ügyészség ablakai nyitva, ott fenn peres atyafiak lótnak-futnak, *itt minden* csendes és az uccáról behallik az autótülök rikoltása, amely bántó és kemény, mint egy itéletkihirdetés. Ó, séta, emésztés barátja, izmok ráncbaszedője, amely a vért is táncba kényszeriti. Bábi zsebredugott kézzel kering és nem néz egyszer sem az őrre. Igy dacol a törvénnyel, amely urrá lett rajta. Ki a Bábi mi? a Bábi? Falusi magyar paraszt, aki meguszta a háborut, forradalmat, aztán hazajött, elvették földjét és a földdel együtt kirántották lába alól a hit és becsület pallóit is. A föld most milyen dusan illatozik, napról-napra kövérebbek a szőlő rügyei. Bábi áhitattal szagolja, tapogatja, becézi őket. És mikor az őrmester megkérdezte, hogy ki ért a kertészethez, Bábi tüstént jelentkezett. Boldogan pepecsel a virágokkal és az ásót félkézzel tövig szurta le a földbe, mint egy kést az ellenség szivébe.

*

Verset irok. Sirnom kéne, de nem lehet ennyi ember előtt, a lelkem pedig háborog, ki kell engesztelni. Olyan ez, mint valami kémiai müvelet, mint mikor

CSUKA ZOLTÁN:

Hömpölygő tavasz

Fenn a vérző áprilisban aeroplánok szive ver
és a föld a kékbe lobbant éggel fájón összekong.
fénye alszik, fénye lobban áthajózó föllegeknek
és az erdők, fák, a rétek, nagy hegyek most fölnevetnek
át agyunkon, vér futásán rádiószikrák suhannak,
bennünk Beethoven zenéje zug és bong egy messze gong.

Lásd, a felhő nyitja szárnyát, benne ében bánat int,
antennák az égre néznek, agyunk szomja bennük ég,
mindegy honnan, mindegy merre, rádiós szikrák repülnek,
bennük Kina véres frontja és ó dalok egyesülnek,
— küldi őket motorjaiból mindenütt egy proletár —
egymás mellett véres ujság és regényes régiség.

Láz tüzel a homlokunkon és ezernyi ut sikolt,
néha csendre döbbenünk, vagy halljuk ezrek énekét,
már a tavasz átözönlik, mindenütt elhömpölygő,
véres hóhér ott, emitt meg játszi, dévaj kis kölyök,
messzeségek felhabzsolják leadóink jajszavát,
vérünket a föld felissza, mint a tüzes régi bort.

a légnemü anyagot szilárd halmazállapotba kényszeritik, vagy a cseppfolyóst gázzá. Emlékszem, az ősszel Firenzében, a börtön tövében kávéztunk szerelmemmel, mig a magántulajdon vértanui a rács mögött kuksoltak és szemük kopogott a szabadság után, amely számomra oly édeskeveset jelentett, akár a pénz.

Bár hegedüszónak szült volna
az Anyám,
bölcsődalnak, vagy furulyaszónak,
mint a divatos népszinmüvekben.

Ekkor odakönyökölt az asztalra Enyveskéz és elkezdte mesélni, hogy Vácon egyszer, amikor nagyon beteg volt, elhivták hozzá a zsidó rabbit lelkivigasztnyujtani.

ó, életem elspróbolt szépségei,
minek is mentem zabot hegyezni,
a duhaj hattyu rég elszállt belőlem
és oly testvértelenül állok
a természetben,

— Micsoda zri! A rabbit? Mért pont a rabbit?

— Mert ugyanis — és krákogott egyet — mert ugyanis az anyám izraelita hiten volt és még csecsemő koromban... egészségügyi szempontokból... hisz tetszik érteni... de én a római katolikus vallásban nevelkedtem és hiába esküdöztem, azt hitték, hogy csak le akarom tagadni Jehovát. És a rabbi megpirongatott, hogy zsidónak lenni nem szégyen, lám a Rotschild is zsidó, mégse tagadja és hogy meg fog verni az isten.

A társaság kacag, nyerit, az egyik félig vetkőzve ül az ágyon és a lábát piszkálja, Dávid ur a fogásszal sakkozik, aki izgatott és nincs formában, mert délután egy gyönyörü nőt látott az ablakból és erotikus szelleme itt is kisérti. A pokoli kórusban vonszolom magam tovább:

boldog a halász,
boldog a vadász,
csak én nem értem rá soha
leegyszerüsödni,
az erdő lesajnál engem,
a hiéna megvet engem,
a sakál kiröhög engem,
ennyi temérdek Igen között
én vagyok a Nem,
utak belém folynak,
szinek belém folynak,
de hálás lennék ha valaki
fájna most helyettem
ha valaki sirna most helyettem
és helyet cserélne velem
lelkem zongorája előtt,
amelyen mi ketten játszunk most
négykezest:
Isten és én.

*

Az üvegcsarnokon át néha kipillantok az uccára. Senki se néz fel. A Sárga Panziót tudomásul veszik akár a napot, vagy a gázlámpát, kikerülik és mennek tovább. Csak a szegényember kacérkodik a rácsos ablakokkal. Hajnalban, amikor a falusi szekerek hosszu népvándorlása kezdődik, kisborjukkal, disznókkal és baromfiakkal megrakodva, az öreg szállási legények felmutogatnak a bakról. A cellát keresik, amelyben ültek azért a régi szurkálásért és a sihederek olyan szüzi borzongással pillognak a Sárga Panzióra, akár a bordélyházra, amelynek küszöbét még csak kerülgetik, de egyszer ugyis át kell lépniök.

*

Dávid urat elcsipi a folyosón egy rab.

— Alászolgája!

— Jó napot.

— Nem tetszik rám emlékezni?

Dávid ur elmereng, aztán bevallja:

— Nem.

A fogoly felfedi inkognitóját:

— Én törtem be tavaly télen a nagyságos urhoz. Nyolc hónapot kaptam azért a kis izéért...

És szemrehányóan megismétli:

— Nyolc hónapot!

Dávid urnak lelkiismeretfurdalása támad és két engesztelő-narancsot ajándékoz a saját külön betörőjének.

— Mert hát miattam ült — mondja Dávid ur mentegetőzve és az álmélkodó cellatársaknak meséli:

— Szinházból jöttünk épen. Bemegyek a szalónba, látom nyitva az ebédlő ajtó és a kredenc előtt ez a csibész térdel, mintha imádkozna. »Hát maga mit keres it?« — förmedtem rá, de meg se mert mukkanni, mert a két keze tele volt ezüst eszcájgokkal. Szépen kikutattam a zsebeit, visszavettem tőle mindent és akartam futni hagyni...

— Mit? — hördült fel Pénzhamisító — futni engedni egy betörőt?

— Igen — folytatta szeliden Dávid ur — de jött a feleségem, aki segitségért kiabált és sajnos, közbelépett a rendőrség.

Enyveskéznek a *kredenc* és az *ezüstnemü* szavak hallatára megdobbant a szive. (Reflexmozgás ez egy ilyen edzett betörőnél.) A Dávid ur szalónja! Hej! És titkon arra gondol, hogy micsoda pompás vadászterület lenne ez az ő számára.

*

Az ablakkal szemben egy villamosmegálló. Bábi flörtöl egy cselédlánnyal. Cekker a karján, vihog és Bábi mint egy szeladon, csókot dob neki egész csomót, mint megannyi bonbont.

— Bámulatos sikereid vannak a nőknél — konstatálja irigyen Zsiga — megbabonázod őket a szemeddel.

— Hajh — nyögdécsel Bábi és amikor a leányzó lehajol, behunyja a szemét, hogy védekezzék az igézet ellen.

Bábi, a donzsuán, egyébként átkozottul lusta, de mivel dolgoznia kell, á la Hamlet hülyének tette magát, ami aránylag nem is kerül nagy erőfeszitésébe. Sohase hallja ha hivják és lepereg róla minden szidalom. Egyszer megakartam neki magyarázni, hogy ő a társadalom áldozata. Köhögni kezdett.

— Minek ezt szépiteni? Tolvaj vagyok és kész.

A multkor óriási botrányt csinált. Fát rakott a pincében és a pinceablakon át kibámult a világba. Közben lábak masiroztak el a szeme előtt a szája előtt, az orra előtt, jószagu, selyemharisnyás, vékony, vastag és molett női vádlik. Istenem, Bábi két éve nem érzett aszszonyt az ölében, csuda-e hát, hogy hirtelen kidugta gorilla karjait és megmarkolt egy női lábat. Azt se tudta kié volt, hisz térdtől felfelé már nem látta, csak fogta, szorongatta, mig a másik láb bele nem rugott a kezébe.

Egy szóval se tiltakozott a háromszor huszonnégyórás Sötétzárka ellen.

Megérte.

És Bábi gavallérosan fizet.

fizet.

*

Dankó, a hajdani társ az ügyvéd kiséretében feljött Dávid urhoz és hosszu tárgyalások kezdődtek a két elkeseredett fél között. Mindegyik a torkán érezte a másik kését, de a társ fölényben hitte magát, hisz szabadlábon járt és szinte máról-holnapra hatalmasan megtollasodott.

— De légy okos — suttogta az ügyvéd — egyez ki felesbe...

Dávid felkacagott.

— Te tanácsolod ezt nekem, az én prókátorom? Hisz ez beösmerés lenne részemről! Koldussá akartok tenni? Megfelezzek olyan pénzt Dankóval, ami neki nem jár? — és dühösen fel-alá futkosott a szobában.

— De kérlek — szólalt meg Dankó — és Dávid ur, aki ur volt, nem emlékeztette ezt a sunyi fiatalembert, hogy ő szedte ki még nemrég a hajából a tetveket, csak éppen ellökte magától:

— Elég legyen a tréfából! — rikoltotta magából kikelve — annyit mondok!

— Ez az utolsó szavad?

— Ez.

— Vigyázz magadra! Nem volt elég a leckéből?

Dávid ur csak ennyit mondott:

— Mars!

És kiszólt az őrmesternek:

— Végeztünk.

Drámai jelenet volt és bevallom, csudálatra gerjedtem Dávid ur iránt. Lám ez a védtelen óriás, akiből két középtermetü ember kitelne, aki ugy áll a világban, akár az erdőben egy farkas, amely fogak és karmok nélkül született, hogy a sarkára állott! Pedig az igazi tánc csak most kezdődött. Rokonok, ismerősök, barátok és ügyvédek attakja, mert hogy már ugyis kompromittálva van, az ügy zavaros és gyanus, nehéz itt tisztán látni bizony még az elfogulatlan szemnek is. Csak az asszony tartott ki mellette hüséggel, rendületlen hittel és Dávid ur gazdagabbnak érezte magát vele, mint a füstbement milliói-val.

*

A fogamat pucolom. Bábi néz, mint egy abnormis lényt és a legszivesebben megenné a fogkrémet. Mindig éhes. Az éthordóból kiszedi a csontokat, reviziót csinál és a tányért ragyogóra nyalja.

— És ha háboruba lennénk? Akkor büdös lövészárokba rothadnék éhenszomjan.

Ez Bábi logikája és a passe-portja a lelki finánc előtt. Nincs az a rossz, amire ne tudna még rosszabbat és igy természetesen mindig ő jön ki jobban. És ha karóba huznák, azért örvendezne, hogy nem izekre szedték.

— Phü, phü! — köpköd — mámeg rám jött — pü, pü — és elful a mondat közepén.

A szája csordultig nyállal. Kirohan a folyosóra, ráhajol, szinte ráborul a köpőcsészére és köpköd világnak. Két perc mulva jön vissza, nyugodtan, mintha semmi se történt volna és folytatja a fecsegést. Keservesen panaszkodik különös betegségére:

— A fene egye meg szeretném legalább egyszerre egy hétre kiköpni magamat, de hiába, mert a következő pillanatban ujra megtelik a pofám.

És dünnyög, mérgelődik, mint egy kis kövér darázs.

*

Bábi felsurolja a cellát. Ragyogóan tiszta minden. Szemmel láthatóan gyönyörködik müvében. Megered a nyelve:

— Takaros mi?

— Igen — mondom és azt hiszem, hogy ez az a lélektani pillanat, amikor a lelkébe lehet nyulni és kenetes hangon bünről és bünhődésről kezdek beszélni.

Bábi néz rám fancsali képpel és haragra lobban.

— Nem vagyok én gonosztevő, hogy igy prédikál.

Bábi nem érzi bünösnek magát, mint általában a rabok és csak a sors cselszövényeinek tulajdonitja ezt a malőrt. »Aki nem járja jól a tojástáncot (a paragrafusok körül) azt elkaparintja az ördög«. Ez a jeligéjük. *A beösmerés,* hogy ők bünt követtek el, egyértelmü lenne az öngyilkossággal, mert saját maguk előtt is elvesztenék a létjogosultságukat. A társadalom a hibás.

Az ablakrácson egy hosszu kolbász lóg. Ugy tekereg rajta, mint egy izmos, barna kigyó. Bábi nézi vágyakozva, sóhajt, csámcsog és képzeletben már javában zabálja is.

— Szeptemberben kimegyek — mondja mélázva.

Érdekes: egyik rab se nevezi szabadulásnak a távozást. Viszont a katonáéknál igy mondják: »szabadulok«.

— Mihez fog kezdeni?

— Istenem, vén csont vagyok már én, nehéz, nekem uj mesterségbe fogni. Majd csak lesz valahogy.

Egy ellágyult pillanatában, amikor az anyja után érdeklődtem, igy szólt:

— Kegyed bejáratos uri házakhoz?

(A jobban öltözött foglyot *kegyednek* tituláltak.)

— Na.

— Nem adna néhány jó cimet?

— Csak a védőügyvédemét.

— Van ott keresnivaló?

— Aki keres, az talál — és megmondom a nevét. Bábinak ökölbe szorul a keze.

— Oda nem megyek — jelenti ki — attól őrizzen meg a Szüz Mária!

— ?

— Mert abból haláleset lenne.

— ??

— Neki köszönhetem ezt a három esztendőt. »Tisztelt biróság« — mondta és amikor kinyitotta a száját, éreztem a lehelletéről, hogy elvagyok veszve — és ismét incselkedni kezd a kolbásszal.

Megfelezem vele. Bábi hörög a meghatottságtól. Érzem, hogy ez a vén fegyenc ölni tudna értem ebben a pillanatban.

*

Vasárnap délelőtt zajlanak le a törvényes randevuk. A folyosó csupa nyüzsgés; könnyek, csókok, ételszag, zsivaj. Megszeppent asszonyok, gyerekek, rokonok, barátok, családtagok kis cédulát szorongatnak a kezükben és elszorul a torkuk a fegyveres örök előtt. Lármásak, fáradtak, csapzottak, mint a hajszolt vadak, csupa gondtól terhes fej, akik nem tudják megérteni ezt a nyugodt harmóniát, higgadt rendet, finom csöndességet.

— Milyen sápadt vagy!

Ez a mottó. És ők, akik igazán részvétre szorultak, *még ők voltak kiméletesek, tölényesek, megértők és vigasztaltak bennünket.* Milyen nevetségesek ezek a munka bódulatában szédelgő emberek, akik ott tul a rácson azt hiszik, hogy a nyüzsgésükkel hasznos tagjai a társadalomnak. Egyik sem érezte fel soha, hogy *ő a rab,* aki ezer sulyos kötelezettséggel a vállán botorkál a »szabadság« országutján, az adó, a család, a haza és a becsület béklyóiban. Milyen relativ dolog az, hogy *ki a szabad?* A bilincs és a tömlöc elavult szimbolumok, de *semmiesetre* se büntetés és nem riasztanak el senkit a büntöl. Aki megkóstolta ezt az életet, *kellemesen csalódott* és nem kitalált vicc, hanem valóság annak a szegény embernek a históriája, aki október vége felé, ha beáll az első fagy, kénytelen elkövetni valami kisebbfajta betörést, hogy télire bekerülhessen a Sárga Panzióba.

Egy kisfiunak határozottan imponál a papája:

— Mond tatus, itt valódi rablók vannak?

És követeli hogy mutassanak neki eleven haramiát.

— Most nem lehet, be van zárva.

— Bög? Képzelem, hogy bög szegény.

Furcsa fogalmai támadhatnak a felnőttekről.

Enyveskéz nyakában a menyasszonya csüng. De Enyveskéz zord és gyanakvó.

— Mér nem jöttél be a mult vasárnap?

— Beteg voltam.

— Hm. Szőke vagy barna volt az a betegség?

A lány nem érti. Aztán elpityeredik.

— Rossz ember vagy te Menyus, hogy igy kinzol.

Több se kell Enyveskéznek:

— Én kinozlak? Nyultam én hozzád egy ujjal is?

— A szavaiddal kinzol. Tudod, hogy csak te vagy nekem minden.

Enyveskéz olvadozik.

— Ha itt hagyom ezt a csárdát... és kolosszális füleit gyüri, csavargatja, mint egy cigarettát.

— Igen, mén és megint bemászik egy idegen ablakon!

— Csak a tieden Julis!

Igy enyelegnek szóval, szemmel, amikor arra jön az őrmester és atyailag megveregeti a Julis hátát, mire Enyveskéznek vérbe borul a szeme és éktelen düh fuldoklik az ádámcsutkája alatt.

— Perszé — mondja aztán, hogy az őrmester elment — imponál a mundérja!

A lány oda van az ijedtségtől.

— ó, ó ó,!

Enyveskéz pokoli egykedvüen rakja le a maga kisded aknáit.

— Vannak ám itt gyönyörü rabnők.

Julis elámul.

— Ugy, gyönyörü rabnők? — és kicsi veréb fantáziája hatalmasan dolgozni kezd. Mert mit tudhat Julis a börtön belügyeiről? Csak amit a félhivatalos Ubrik Borbálában olvasott, ahol a porkoláb leánya beleszeretett a deli fogolyba és megszöknek kötélhágcsón, viharos éjjel.

Enyveskéz robbant:

— De még milyen gyönyörüek! (cuppog a szájával). Fiatal, kemény, tyü, a ragyogóját!

Julisnak az arcába szökik a vér.

— Hát akkor itt rám semmi szükség.

— Azt nem mondtam.

— Isten áldjon — zokogja a leány.

— Isten áldjon — szoritja össze fogait Enyveskéz.

A lány megtorpan.

— Hát elengedsz? Elküldesz?

Enyveskéz vállat von:

— Én? egy szóval se küldtelek.

Zsebre dugja a két kezét és önfeledten fütyörészni kezd, mire az őr rászól keményen és Enyveskéz porig alázva elnémul. Julis lelkéről pedig felszállt a lidérc, ohó, *hát mégse* olyan nagy fene legény itt ez a Menyus! — és a bucsucsóknál már mosolyog.

Igy gyötrik egymást, marják, mint a tigrisek, mert Enyveskéz tudja hogy állhatatlanok a nők és csak ilyen komisz kezeléssel lehet megőrizni a szerelmüket melyet örökké elnyeléssel fenyeget az Éhes Város. »Nem szabad levegőhöz engedni« — ez a szisztémje. De azért szereti a lányt és kijelentette hogy elveszi. Már csak a gyerek miatt is, aki utban van.

*

Dávid ur már nem nézi oly mohón az uccát. Az ablaknál csak pár pillanatig időz, inkább az udvaron tartózkodik. A négy vastag fal oly bizalomgerjesztő, itt nem üldözik kiváncsi, tolakodó szemek, mint a tárgyaló teremben, ahol megjelentek hajdani cimborái, asszonyok, szeretők és akik a szeretői szerettek volna lenni, ha Dávid ur érdemesiti őket erre a pozicióra. Számára csak egy asszony létezik, a szent, a mártir, a felesége, aki megosztja vele a keresztet. Dávid ur a virágokkal flörtöl, ásót vesz a kezébe és felvidul az arca. Tenyérből eteti a galambokat és pipeg, turbékol velük. Ez a nagy darab milliomos, aki azelőtt két percet se szentelt arra, hogy végighallgasson valakit, hogy gyönyörködjék egy szoborban, egy képben, vagy végig olvasson egy könyvet, most hizeleg a verebeknek, elnézi a hangyák vonulását és mellére szivja a rozmaring illatát. A kamaszkorból a férfikorba való átmenet ilyen izgató, kapkodó, játék. Lépésről-lépésre jön rá, hogy mennyi öröm van még a világban, amit ingyen adnak. Figyeli az embereket és közli velem észrevételeit.

— Ez a borbély egy jó pofa.

— Igen, határozottan eredeti fickó.

— Vette észre milyen eredeti ötletei vannak? És az a kenyérbélből gyurt sakk valóságos müremek. Képzelje a szájába vette, ugy rágta össze és veszödött vele. Hallatlan türelem kell hozzá.

— Igen, hallatlan türelem kell hozzá.

És e néhány mondat között kicsit összemelegedtünk.

*

Tisztelt asszonyom és tisztelt uram, aki reggeli mellett, vagy ebéd után a pamlagon, vagy este az ágyban lámpafénynél olvasod ezt az irást, gondolj önváddal a Sárga Panzió lakóira, akik a zsebedbe kényszerültek nyulni pillanatnyi segélyért, mert a sziveden hiába kopogtattak. Ám ők mégse szorulnak a részvétedre. Mind megkeresi a kenyerét. A fogházban egy nagy kefegyár müködik, amely az egész Sárga Panziót foglalkoztatja. A munkadij másfél dinár egy napra. Persze, senki se a pénzért dolgozik, hanem hogy legyürjék a fogság unalmát. Önként kéretőznek. Igy gyorsabban mulik az idő. Hamar feltalálják magukat. Gondjuk nincs, a munka könnyü, szinte élvezetes. Weisz ur, a gyár kitünő tulajdonosa apró ajándékokkal serkenti őket. És gavallér is a Weisz ur. Kéthetenkint külön vacsorákat ad, bablevest, bográcsgulyást, vagy finom tésztás krumplit, valóságos soirékat rendez és az öreg munkásoknak komplett kefekészletekkel kedveskedik. »Olyan jó, mint egy falat kenyér« — igy a rabok. Sokszor elnézem a Weisz urat, amint egész nap gyün-megy a munkatermekben, a zugó gépek között, rendelkezik és sürög-forog és csak akkor jut ki a szabad levegőre, ha az őr harsányan kiabálni kezd utána:

— Weisz ur! A telefonhoz!

Ilyenkor tréfásan a háta mögé áll és ugy kiséri fel az irodába szuronyosan, hogy a laikus azt hinné: most viszik a Halasi-uti rablógyilkost.

Ha bemegy, rázárják az ajtót. Mindig csudálkozom, hogy tud a végén kijönni, záróra után is. Teljesen ugy él itt benn, mint a többi rabok, épp, hogy este hazabiciklizik aludni. Főfő bánata, hogy kitünő munkaerőit, mikor már belejöttek a kerékvágásba, elszállitják a fegyintézetbe. Ó milyen szivesen megbocsátana az apagyilkosnak is, fő, hogy szépen kösse a kefét. A kapitalizmus kistükre ő, élő szimbolum, amely áthelyezte életét a börtönbe és a profitért együtt robotol a többi rabokkal, az élet rabjaival, akiket az Igazságszolgáltatás láncolt a cellapadokhoz.

*

Az öreg őrmester viharosan káromkodik a női osztállyal:

— Csend, tyukok!

De a galambokhoz, szőlőkhöz és rezedákhoz kedves és előzékeny. Délután engedélyt adott, hogy lemehessek az udvarra. A Sárga Panziót eddig csak a törvényszéki tudósitónk karácsonyi riportjaiból ismertem. De most saját tapasztalataim alapján mondhatom, hogy a legkevésbbé sem félelmetes. Hajléktalan szerencsétlenek menedékháza. Aki itt magába száll, *nem azért teszi, mintha megbünhődött volna* a rámért fogsággal, vagyis hogy: »nem lopok többet, mert bezárva lenni kellemetlen«, hanem, mert a böséges idő alatt *ráért gondolkozni* élete értelméről. Ezek a számvetések sokszor az örüléshez vezetnek. A szabad ember, akit tervek és gondok foglalkoztatnak, *nem jut hozzá*, hogy rovancsolást csináljon a lelkében és átengedi magát kénye-kedve a pénzszerzés ördögének. Ha a kiszabadult rab azt mondja: »ujra fogom kezdeni az életet«, akkor nem a zavaros multját, hanem a haszontalanul elherdált esztendőket siratja. Oly gazdag az élet, de bolond, aki házra alkuszik, görnyedten jár, hogy kisebb legyen az adója és a szalmazsákra bizza a kincseit.

Meguzsonnáztatom a fogház galambjait. Ezek a galambok egyenesen antipatikusak, önzők, felzabálnak mindent és aztán fütyülnek rám. Örökké éhesek s nincs *annyi erejük*, hogy a háztetőre felvergődjenek. A Szent Márk-tér pocakos galambjai jutnak az eszembe, amelyek versenyre keltek a sirályokkal is!

*

Az asszony, isteni jelentéktelenség, szőke és fitos, igy szólt David urhoz:

— Hát mond meg, hogy te dugtad el azt a pénzt! *Nekem csak bevallhatod!*

Dávid ur ránéz. Remegnek a lábai.

— Ezt *te* mondod Anna? Te?

Az asszony zokogva:

— De édesem, ha tudnád, folyton jönnek, gyötörnek és a Málcsi *néninek* is az a véleménye...

Dávid ur szélütötten hallgatja:

— Igen, a Málcsi néninek is... persze...

— És a Tóni is azt mondja, hogy ha már megtörtént a dolog, hát ki kell egyezni a Dankóval, látod ők is szeretnének megmenteni...

Dávid ur tombol:

— *Megmenteni?* Azok a rablók akarnak engem megmenteni? Hát te Anna csakugyan azt hiszed, hogy én...

A feleség szepeg szeretne az urához huzni, de viszont elhatározta, hogy *igazságos lesz*. Igent bólint *megbocsátó arccal* és Dávid ur elrohan, fel az emeletre, befurja a fejét a pokrócába és nem akar tudni se emberről, se ételről.

*

Ujonc érkezett, egy fiatal tanár, egyébként lapunk szentai tudósitója, akit nyolc napra itéltek valami ujságcikkért. A mi szobánkba tették. Az ujonc rengeteg tréfának esik áldozatul. Folyton irul-pirul és exkuzálja magát:

— Cikkeztem — mondja — cikkeztem — és haptákba ugrik egy rab előtt, akinek a fején katonasapka van.

Naivul érdeklődik egész délelőtt és mindenbe beleüti az orrát:

— Mi az, mit visznek ott? — kérdi a déli levonulásnál izgatottan és felemeli a fedőt az egyik illem-csöbörről.

Elpusztithatatlan kedély. Kedves és szeretetreméltó, de a vén rókák azért végig járatják vele az ujonc-canossát.

— Séta! — kiáltja be az őr és Tanár ur beáll a menetbe.

Persze nem tudja, hogy a kezeket hátra kell csapni, vagy karba fonni és mukkanás nélkül libasorban keringeni körbe az udvaron. Folyton csacsog és turbékol:

— Mondja aztán jó-e a koszt?

A kérdezett visszasziszeg:

— Hallgasson!

Az ujonc azt hiszi, hogy rosszul értette és most már hangosabban kérdi:

— Jó a koszt öreg?

A rab hátrarug és csak ennyit mond vészesen:

— Kuss!

Mire a tanár sértődötten elhallgat. Hm, kicsit modortalanok, annyi szent, de azért megbocsát neki, istenem, ki tudja milyen sulyos elitélt, micsoda viharok dulnak a szivében.

A cellában aztán felvilágositják a tanár urat: hogy ha séta közben beszélgetésen csipik, egy napi Sötétbe dugják. Alig akarja elhinni. Olyan kedélyesen fogja fel az egészet, operettszerüen, akár a békebeli garnizónok izraelitái, »az ezred zsidaja« aki humort és tiszteletlenséget vitt a csukaszürke katonaéletbe.

— Szombaton surolás — mondja Enyveskéz — tanár urnak protekciósan a *lépcsőházat fogjuk kiosztani.*

A jó professzor elképed, de hősiesen lenyeli a félelmet és ugy tesz, mint aki nem riad vissza semmitől. Viccekkel traktál. Iszonyu tréfái vannak. A torma facsarja igy el az ember kedvét, de nem lehet ellene védekezni, jön, mint az árviz és nem akarja tudomásul venni, hogy nincs a IV-ik bében, ahol a diákoknak *röhögni* kell a jövőjük érdekében.

*

Enyveskéz roppant szigoruan bánik a tanár urral. Ez a gonosztevő olyan hangulatos, *mint egy költő*. Tanár ur, a tapintatos, atyai jóindulattal vereget a vállára:

— Hát kend mért került dutyiba?

Enyveskéz ránéz bögöly szemeivel:

— Mert fütyültem a templomban.

És undorral lefricskázza vállairól a tanár kezét, mint egy rovart. Fura egy betyár az Enyveskéz. Vasárnaponkint *viszont méltóságos* misztikumba boritja a multját:

— A politikán törtem ki a nyakamat — és gyengéd célzásokat tesz az olaszalbán konfliktusra.

*

Harangszókor felkönyököl az ágyban Pénzhamisitó és elmeséli a »kálváriáját«.

— Tervszerü hajszát inditottak ellenem — mondja — törbe csaltak és kifosztottak. Ismeri kegyed a Pusztai Győzőt? Nem? Ez a maga szerencséje. Kérem ez a csirkász jön hozzám egy nap, hogy akarok-e egy jó üzletet. Micsoda kérdés, ugyebár? Akartam. Megjegyzem boldog családi életet éltem nőmmel és kisleánykámmal, aki jelenleg menyasszony. A feleségem mondta is: »te nekem nem tetszik ez az ember«. »Jó vicc, még az kéne, hogy tetszedjen« feleltem és ezzel el volt intézve az ügy. Bár hallgattam volna az ő szimatjára! Szóval megvettünk egy vagon kendert *őszi szállitásra*. A Győző leszámol a kezembe ötvenezer dinesit, amit én azonmód beraktam a spórkasszámba. Éjjel aztán kocognak az ablakon »ki az?« kérdem. »A törvény nevében« felel egy hang. Na jól nézek ki, mit akar ez itt éjnek idején a törvény nevében? Szó ami szó, felduljják a lakomat és kisütik, hogy hamis bankót gyártok. Hallott már valaha *ilyen nonszenszt? Most itt rothadok*, a nőm éhezik, a vőlegény pedig herótet kapott és vissza akar táncolni, mert csak nem fog benősülni egy rovottmultu familiába!

A tanár elszörnyedve rugja le a pokrócot:

— Hisz ez borzasztó! Más büne miatt ülni.

És elhatározza, hogy mentőakciót indit. Mig az adatokat jegyzi, felsikolt az izgalomtól:

— Egy uj Dreyfus ügy!

És ennek ő a Zola Emilje.

Reggel, mozsdás alatt Bábi felvilágositja:

— Ez az ember hatvanöt rendbeli betöréssel és csalással volt vádolva a főtárgyaláson.

— Vádolni mindenkit lehet!

— De hetvennyolcért itélték el.

— ?

— Igen, közben még tizenhármat bevallott. Egy kész Rinaldó, se istene, se családja, csak kitalál hazugságokat a nemlétező feleségről. Hisz nem is ért rá soha megnősülni, mindig börtönben ült.

A tanár le van sujtva és zavarba jön. ej az ördögbe is, hát itt mindenki gazember?

*

Ma este énekeltem. Egyházi dalok zagyva maradékát, amik a fülemben kuksoltak *még régről* és most kirepültek a gyönyörü estébe — istenem március 21, ma lépte át a város kapuit a Tavasz — héber zsoltárokat és a circumdederunt gajdoltam szomoruan.

— Az élet himnusza — mondtam nagy képüen, amikor megkérdezték, hogy »mit káricálsz«.

A tárgyak szoros összefüggésben vannak velem. A fakupa, amelyben az ivóvizet tartom, nincs a szokott helyén és én tudom előre, hogy ma *történni fog valami*. Vagy bennem, vagy velem. A hangya megérzi az esőt. Engem a tárgyak figyelmeztetnek, ha bosszuság vagy fádalom ér.

Ó, be kár, hogy nincs itt a szájharmonikám. És hová lett a szép, férfias hangom? Mindig halkan beszéltem, tulsokat hallgattam az életben, visszafejlődött a hangom, besüppedt, mint egy elhanyagolt sir. Hogy nagykoru lettem, az izek iránt is elvesztettem a fogékonyságomat, akár a játék, vagy a futás iránt. Emlékszem: egy datolya kellemes ize évekig megmaradt a számban, akár a csóké, vagy egy emléké. Mit is ettem tegnap ebédre? Nem tudom. És hirtelen magam előtt látom a tüdőbajos Zsiga sárga, véres köpetét, amely a

szájából jött ki, a szájából, amellyel csókol, beszél és eszik.

A borbély ujságolja:

— Sanghai elesett.

*

Bábinak, az öreg csavargónak volt egy idomitott bolhája, Jeromos. A nyakára két selyemszálat kötött és ezek a gyengéd szálak jóban-rosszban összetartották a két cimborát. Jeromos Bábi véréből táplálkozott. Uzsonnaidőben rátette a karjára és Jeromos vidáman cuclizott. Esténkint pedig szórakoztatta a társaságot. Tagadhatatlanul ügyes fickó ez a Jeromos. Táncolni is tudott, parancsszóra ugrándozott és értette a nevét. Megbizható pajtás volt és nekünk nem kellett tőle tartani. Ámbár néha tett gyanus kirándulásokat az ékszertokból (hogy jutott ez a bársonydoboz Bábihoz? Titok. A collier azonban nem volt már benne.), de Bábi becsületszavát adta, hogy csakis félreértésről lehet szó, mert Jeromos kitünő nevelésben részesült. Na jó. Egy napon Jeromos elrágta a gyengéd szálakat és megszökött. Az őrség nem lött utána, mert Jeromos hivatalosan nem volt felvéve a rablistára de Bábi jajveszékelt fájdalmában. Ah, Jeromos pótolhatatlan. A felesége temetésen nem zokogott ennyit. Mert Bábi özvegyember. Csittitgattuk:

— Hisz van még bolha a világon.

És odavittünk neki egy kövéret. Elvégre bolha bolha, egyremegy. De Bábi ellökte magától.

— Tiz lépésről leri róla hogy buta fogházi bóha! Jeromos valódi kaukázusi bóha! A fogságból hoztam magammal.

Erre senki se tudott ellenérvet felhozni. Ja, kaukázusi, az persze más. Akkor hasztalan itt a további disputa.

És Bábi felordit éjjel, ha hallja, hogy valaki pattintgat a körmével és sorra gyanusit bennünket a vérengzéssel.

*

Dávid ur ismerteti velünk »a helyzetet«. Ragyogóan, tündöklően áll előttünk, mint a nap. Ha a főtárgyaláson vágja ki ezt a cicerói beszédet, biztos felmentik.

— De az ember nincs mindig diszponálva — mondja — és különben is az ügyvédemről azt hittem, hogy egy jó szónok. Na, ugyancsak megvédelmezett, amugy istenigazában.

A fogász Dávid ur odvas zápjaira tesz gyengéd célzázokat és megalkusznak egy plombirozásban.

— Potomság — lelkendezik Dávid ur — ezért direkt érdemes volt idekerülni.

Néha lirizálni kezd.

— Az én életem egy kész regény! — mondja — de mióta regényeket olvas, rájött, hogy egész szimpla kis história az övé. Ámbár egy korszakot képvisel Dávid ur és egy darabka vajdasági feketeföldet, amelyen csődbejutott, tönkrement kereskedők bolyonganak céltalanul, mint bélpoklosok.

A rácson bekandikál a hold és Dávid ur látja, hallja ama mennybéli névrokonát hegedülni. Ó, ha ez igy megy soká, Dávid ur egészen költői lélek lesz. Az ügyvéd, »házunk barátja«, lehivatta beszélőre.

— Feleséged önagysága csókoltat — kezdte és türelmesen végighallgatta Dávid ur komissióit, tanácsait és javaslatait.

Dávid boldogan jött vissza:

— Minden jól megy! — dörzsölgette a kezeit, mint egy jólsikerült üzlet után.

Egy öreg, rongyos Petőfi jár a cellában kézről-kézre. Dávid ur bevallja:

— Csak annyit tudok róla, amit az iskolában vertek belém. És az őrültet szavaltam egy vizsgán sikerrel, hogy lángostort fonok a napsugarakból és megkorbácsolom a világot! Hahaha. Hogy tudott ez az ember igy mérgelődni az egész világ ellen!

Eleinte még falta a tőzsdejelentéseket, ha néha a kezébe került egy öreg ujság és remélte, hogy talpraállhat. A feleségének levelet irt és kérte, hogy látogassa meg. »Fontos ügyben«. Most már ott tartottak, hogy konkrét értelmét kellett adni a találkozásnak.

— Anna!

Az asszony:

— Sándor üzvözletét küldi.

Dávid ur csudálkozik:

— Miféle Sándor?

Az asszony elpirul:

— Az ügyvédünk!

— Ja! — és eltorzul az arca.

— Miért hivattál?

— Látni akartalak. Jaj, Anna, olyan egyedül vagyok itt.

És elárasztja kedveskedő szavakkal, mint egy süldő szerelmes. De az asszony egyre csak a piszkos gallérját látta, a savanyu szoba szagát érezte és Dávid ur leike nem kapott összeköttetést.

*

Ezek között a tizenhárompróbásak között szinte szégyellem magam, hogy csak közönséges sajtóvétségért vagyok elitélve és nem erős felindulásban elkövetett emberölésért. Ó, be finom lenne elmélázni, mint a Zsiga szokta unott arccal:

— Hát sivalkodott egy keveset, amikor a kést a torkára tettem, aztán *krk!* és csöndbe maradt.

Krk. Akár egy remek egyenlet. Milyen pompásan összevon ebbe a három betűbe halálhörgést, vért, sóhajt, mindent.

Krk. Zsiga kezébe kés került és »egy kicsit elmetszette vele az asszony gigáját«. Tiz éve már ennek, igaz se volt talán, de Zsiga esküdik rá és most itt surolja szombatonkint a padlót. Lombroso ur bizonyára zavarba jönne, ha látná, becsületes, nyilt gyerekszemeit, a melyekre a tüdővész már feltette a monokliját.

— Vizsgálati fogoly vagyok — magyarázza Zsiga — *a birósag nem akarja elhinni, hogy öltem* — és valósággal meg van sértve, amiért kételkednek a szavában.

Vannak titkok, amelyeket ha még oly jól megőrzünk, mégis szájára vesz a világ. És vannak titkok, amelyeket szétkiáltunk a világba, mégse hallja meg senki.

A cella ablakán rézsut süt be a nap és ilyenkor az örökórák süket csendjében azzal tetszelgek magamnak, hogy én is életfogytiglan elitélt vagyok, itt fogok megvénülni a vastag falak között, amelyek a kövér hollandi sajtost juttatják eszembe, akivel Marseillesben ismerkedtem össze.

Ó, az élet egyetlen hosszu óra.

És ha esetleg kivégeznének?

Bábi örökli a kék ruhámat, a tanár urra a narancsokat hagyom és a fogászra testálom az öntöltőtollamat. Az akasztófa az udvaron áll. Enyveskéz felkapaszkodik a rácsra, két halszeme kidülled az ijedtségtől és amikor a nyakamra teszik a kötelet, talán könyezik is. Nem értem, hogy az ilyen pacer amatőr miért akar mindenáron betörő lenni. Élhetetlen fráter, eddig hétszer hozták be. Mért nem keres az ilyen valami tisztességes pályát, amelyen könnyebben boldogulhatna.

*

Borzasztóan összevesztünk Enyveskézzel. Dühében megvallotta, hogy rendszeresen dézsmálja a cigarettáimat. Elnevettem magam:

— Azt régen tudom, hogy az én dohanyomat szivod, csak azon röhögtem mindig, hogy nem mered ellopni az egészet.

Leforrázva távozott. Én pedig biztosabb helyre rejtettem a cigarettás dobozomat.

*

A tanárnak látogatója jön, valami vidéki rokon. Professzor ur, aki előző nap ieborotváltatta a haját, hogy »fegyencesebb« legyen, izgatott lesz, letépi a gallért a nyakáról és a prófuszhoz, aki a beszélő szobába vezeti, ezzel a kéréssel fordul:

— Kedves Varga bácsi, ugyan tüzze fel a szuronyt és láncolja össze a kezemet!

— Nem lehet. Nincs benne a szabályzatban.

— De kérem! A tantim ugy meglenne tőlem hatva! Képzelje: szuronyok közt, láncraverve látja viszont az édes öcsikéjét!

Ugy viselkedik, mint egy tisztességes ember, aki a husvét örömére kirugott a hámból. A megjelenése azonban igy is ijesztő, mert a tanti sikoltva ugrik el mellőle és alig lehet megvigasztalni.

— Ó, ó, hogy mit kell nekem megérni!

És ludbőrös lesz a háta a sok rácstól, -kától, a börtön-szagtól. Polgári nép számára ez a legtölségesebb rémület.

— Lajoskám! — sóhajt és ekkor az örmester közbelép.

— Tanár ur, mi ez itt a kegyed mellén? — és letépi a *fényes bádoglemezt*, amit a tanár előző nap erősitett a keblére ezzel a számjeggyel: *13.*

A hatásnak igy persze vége van. Urnak titulálták és leleplezték. A tanti érdeklődése zéró alá pottyant. Ah, hisz ebben nincs semmi vadregényes. A Lajos egy közönséges protekciós uriember. Pfuj.

*

Pénzhamisitó és a fogász tettlegességre vetemedtek. Pénzhamisitó két aranyfogat rendelt. Fogász, aki a fogház védelme alatt egy földszinti szobácskában dolgozik az egész Sárga Panziónak, el is készitette a fogakat, be is tette Pénzhamisitó csőrébe és kérte a honoráriumát, háromszázdinárt. De pénzhamisitó nem fizet. Itt igazságot kell szolgáltatni. Összeül tehát a választott biróság. Én vagyok az elnök, a tanár és Dávid ur a birák. Bábi a fogász védője, Borbély a Pénzhamisitóé, Enyveskéz az ügyész.

— Neve, kora, foglalkozása, előélete?

Csupa kinos kérdés, amit mellőzünk. Borbély tüzesen véd, rendreutasitom. Bábi elfogultsági inditványt tesz az ügyész ellen, mert látta, amikor alperes cigarettát dugott a zsebébe. Biróság tekintélye veszélyben, végre Borbély is elnyögi:

— Kérem védencem felmentését.

Itélethozatalra vonulunk vissza. Tiz perc mulva, ugy is, mint kegyelmi tanács, kihirdetem:

— Enyhitő körülménynek véve mindkét fél büntetett előéletét, Pénzhamisitót arra kötelezzük hogy fizesse meg a háromszáz dinárokat, vagy adja viszsza az aranyfogakat.

Az itélet jogerős.

Fogász ujjong az igazság diadalán, de Pénzhamisitó fel van háborodva, odaáll a fogász elé és rávicsorgatja a fogait:

— Tessék, vedd ki, ha akarod.

Fogász nem ijed meg és már hozza is a fogóját, mire Pénzhamisitó benyul a zsebébe, kivesz egy öreg noteszt, feltépi a tábláját és leolvas a fogász elé kétszáz dinárt.

— A többit majd megadom a jövő héten, te mamlasz!

Aztán ismét gondosan beragasztja a Wertheim-notesz fedelét.

*

Mintha örökké itt éltem volna. Romantikus pózokban tetszelgek magamnak.

— Testvér — mondom pátosszal a vén fegyencnek és lesem a hatást.

Bah, de az illem-skatulyát még nincs szivem sajátkezüleg kivinni és Bábinak ötven dinárt fizetek egy hónapra az alsóbbrendü takaritási munkálatokért.

Micsoda aljas burzsuj-tempó!

*

Dávid urat egyre kevesebben látogatják. A koszt se olyan elbüvölő már és ha kiüzen valamiért, csak ismételt sürgetésre kapja meg. Ám egy jóbarátja mégis csak szoritott magának annyi időt, hogy felszaladjon hozzá a Sárga Panzióba és bizalmasan figyelmeztesse:

— A feleségednek a védőügyvéded kurizál. Ami sok, az sok. Éjfélkor látták kijönni a házadból.

A házadból! Ez szurta szíven a legélesebben. A ház, amelynek minden tégláját az ő vérével malterozták, most találkahelyül szolgál a feleségének és a szeretőjének!

Hazaüzent. Holnap délelőtt *okvetlen* beszélni akar vele. Életbevágó ügy.

Az asszony nem jött. Csak egy levélke érkezett a cseléddel, pár sor: »ma nem érek rá, majd csütörtökön«.

Dávid ur három éjjel nem aludt. Nyög, majd felkel, iszik néhány kortyot, aztán tovább nyög, mig megnem váltja a hajnal. Ekkor felkel pihenni.

Csütörtökön beállit az asszony.

— Már olyan görbe szemmel néznek itt rám és az ügyész is azt mondta, hogy vasárnap van a látogatási idő. Mit akarsz?

Dávid ur ránéz, megfogja a törékeny kacsókat és magafelé huzza:

— Mit csinál nálad mindig az ügyvéd?

Az asszonynak a szeme se rebben:

— Őrült vagy igazán, pfuj, szégyeld magad, hát ezt érdemlem én tőled, nincs jobb dolgod, mint ilyen alávalóságokon törni a fejedet!

De Dávid ur rettenetes ma. Megszoritja a fehér kacsókat, hogy a szőke teremtés felsikolt és kegyetlenül kérdi:

— Mit keres nálad éjjel az a fiskális?

— Hallatlan! Egy derék ember, aki érdeklődik a szomoru sorsom iránt és térdig koptatja a lábát az érdekedben és te megrágalmazod! Felhecceltek, biztos felhecceltek! Mindig ilyen hálátlan voltál! Megmarod a feleségedet is, aki kitartott melletted a legválságosabb időkben is!

Ó, hogy ezt a szemére meri vetni — villant át Dávid uron — hát *érdem az* egy asszonytól, hogy kitart az ura mellett *a rosszban is*? Hát ő felhánytorgatta-e valamikor az állati robotot, amit a családjáért felvállalt a kezdő esztendők alatt?

Dávid ur hörgött és ellökte magától az asszonyt:

— Te... te... — de mégse volt ereje kimondani a szörnyü szót.

Vagy a józlése — amely a tudat alatt is uralkodik értelmünkön — fékezte meg a nyelvét?

Észrevétlenül kinötték a szerelmet, mint egy régi ruhát. Talán ha nem jön közbe ez az anyagi katasztrófa, sohase derül ki. Együtt élnek halálig, ápolják az összeköttetéseiket és a kis leánykájukat férjhez adják csinos hozománnyal.

*

Délután bejön az örmester. Egyenesen Zsigához lép:

— Ide azzal a kártyával.

Nem lehetett ellenkezni. Az örmester zord arccal távozik.

— Honnan tudta meg? — ezen töri a fejét mindenki. Ekkor nyilik az ajtó és beódalog Enyveskéz, aki a munkateremből jön. Ránézünk és a következő pillanatban egyszerre rontunk rá:

— Aljas besugó!

Nem is tagadja.

— Utállak benneteket. Piszok rablóbanda! — és kiköp.

Ó, *ő* meri ezt mondani, *ő*, a hetvenötrendbeli akasztófavirág.

Ducsics Ján:

Dubrovniki követ

Tél van, ezerhatszáz valamelyik tele,
Mencsetics a követ Versailles-ban időzik,
Hogy a nagy királynál tiszteletét tegye,
A király most Lajos, a tizennegyedik.

Kedvelik Raguzát, a köztársaságot,
S ezért a követét fogadják illően,
Este trianonban csapnak vigasságot,
Molière is játszik, zene is van bőven.

A pici markizek szép, puderes fejjel
S lábujhegyen finom, selyem topánkában
Menüettet járnak s mosolyt hintnek széjjel;
Kába illat szálldos legyezők nyomában.

Mig egy biborossal elvonul a vendég,
Hogy tanácskozzanak az egyház sorsáról
S az Adrián kié legyen a fennsőbbség —
A követ egy selyem topánkára gondol.

— Te gazember! — üvölt a rózsaszinü fogász Enyveskézre, aki csak mosolyog tovább rendületlenül. Igazán nevetséges ez a fogorvos, hogy itt becsületsértéssel akar lelki emóciókat kiváltani egy megrögzött betörőből!

De Enyveskézzel végzünk. Bojkott alá vesszük. Senki se szól hozzá többet. A köszönést is beszüntetjük. Keresztül nézünk a nyomorulton. Szegény Zsigát *sötétbe* tették a kártya miatt teljes huszonnégy órára. A pince alatti betonszoba biztos tüdőgyulladást jelent a göthös Zsigának. A bojkott persze tart rendületlenül. Esténkint kölcsönösen mulattatjuk egymást. A fogász Salamont utánozza, a tanár Horáciust szaval, Bábi katona élményeket. Bábi hadifogoly volt, aki Lenint is látta és hallotta beszélni Moszkvában.

— Aj de mondogatta az mindenkinek — lelkesedik Bábi — egyszerü civilember volt, minden huncutság nélkül, olyan ember, akire *én is rá merném bizni a jószágomat.*

— Te láttad a forradalmat? — kérdi valaki.

— Hogy láttam-e? Benne voltam a kellős közepében. Az urak cilinderbe, meg frakkba söpörték az uccát, még rágyujtani se engedték őket és a fegyver falon lógott a műhelyben, a munkás csak letette a kalapácsot, ha felhangzott a riadó és ugy kormosan nyargalt csatázni a fehérekkel.

Enyveskéz kajánul:

— Aztán loptatok amit láttatok!

Bábi sértődötten:

— Te vizibornyu! Ha csak egy gombostüt elemelt valaki, hát lőtték fejbe. Az ilyen magadfajta gazembereket mind felhuzták! Különben is neked kuss!

És az egész cella kórusban zugta a nyurga Enyveskéz felé:

— Kuss!

Igy megy ez egy héten át. Enyveskéz már a végvonaglásnál tart, remeg a szája, szeretne résztvenni a kellemes esti fecsegésben, amikor teát csinálunk, udvariaskodunk egy kockacukorral, tréfálózunk vagy ah, kellemes álmokat kivánunk egymásnak. De nem mer kisérletezni, mert érzi, hogy visszautasitásra találna.

*

Reggel, harisnyahuzáskor ránézek a lábamra.

— Hü, a teremtésit!

Bizony, retket lehetne rajt ültetni.

Összebeszélünk mi négyen »intellektüellek«, a tanár, a fogász, Dávid ur és én, hogy estére lábmosást rendezünk. A többiek is kedvet kapnak, általános lábfürdő. Kánya cigány, aki a konyhán dolgozik, megvetően nézett végig rajtunk.

— Ezek az urak — dohogta — ezek az urak, micsoda eszeveszett népség!

De azért öntött a fadézsába valamennyiünknek forróvizet. Enyveskéz szintén odasorakozott nagy garral a maga dézsájával. Na, este, ahogy ránkforditották a lakatot, nekivetkőztünk. Phü! Az ablakot sürgősen ki kellett nyitni. A tanár, a fogász, Dávid ur még csak hagyján, de Bábi, aki közel két évi fogság után most jött csak először erre a higienikus ideára... nos, jobb nem beszélni róla!

— Há de finom! — lubickoltak a sápadt, fakó ludtalpak — há de finom!

Boldog hangulat vett erőt rajtunk. Kukoricafosztáskor, vagy karácsony első estéjén fogja el ilyen szivet-lelket betöltő áhitat az embert.

— Vagy egy jó üzlet után — jelentette ki Dávid ur.

Itt nyoma sincs a gyanakvásnak a szobatárs előéletét illetőleg. Ezek már biztosak egymásban, az élet rájuk huzta a vizes lepedőt és a morális érzésüket ugy vesztették el, mint egy lukas fogat. Az ujságfrazeológia *az élet hajótörötteinek* nevezi őket. Nem, ők az *isten bárányai*, akik elveszik a világ bünelt. A Nő, az Alkohol, az Éhség és a Pénz szabadult rabjai. Gyengéknek bizonyultak az erősekkel szemben.

Az őr beszól a lesőjukon, hogy csend legyen. Enyveskéz vakmerően vissza felesel:

— Mért henceg maga, hisz belőlem él! Képzelje mi lenne magából, ha mi sztrájkba lépnénk és nem nyulnánk többé a máséhoz!

De nem méltányolja senki Enyveskéz önfeláldozó szellemeskedését. A büvös körből, amit gőzölgő sajtárokkal vontunk a cella közepére, *számüztük* és neki vissza kellett vonulnia a sarokba, ahol egymagába áztatja szörnyü lábait.

Aztán bebujunk az ágyba.

— Szép álmokat uraim! — harsogja előzékenyen Dávid ur és a többiek utána mondják, mint egy imát:

— Szép álmokat uraim!

Csak Enyveskéz marad néma. Ó, de álmodni azt szabad. Asszonyról, életről, kincsről, vérről, ami tetszik. Ami időt átalszik az ember, az tiszta haszon, nem számit rabságnak és ha igy vesszük a dolgot, Enyveskéz három és *fél jogerőse csupán egy és háromnegyed.* Hajaj, ki fog ő még a tekintetes királyi törvényszéken is! És bennünket is kijátszik Enyveskéz, mert álmában folyton dumál, szaval, kotyog fáradhatatlanul és feleleteket ád ismeretlen kérdésekre.

Ámbár... amilyen agyafurt fickó, képes és ébren van és csak tetteti az álombeli lefetyelést, hogy pukkassza a társaságot.

*

Délelőtt, ahogy savanyu képpel malmoztunk a piszkos kenyérgalacsinokkal, hirtelen elibénk toppan Enyveskéz, a zsebébe nyul, kiránt egy pakli vadonatuj kártyát és gavallérosan lecsapja az asztalra:

— Itt van!

Csak ennyit mond.

Általános elképedés. Hogy honnan vette? Azt nem illik firtatni.

Zsiga törte meg elsőnek a jeget. Kezet nyujtott Enyveskéznek és rossz tüdejével az arcába köhögte:

— Szervusz!

Pazar áldomás következett. Enyveskéz vardart osztogatott a nép között és rákiabált a limonádét töltő Bábira:

— Ne sajnáld ám a citromot!

Valóságos népünnepélyt csaptunk, csak még a dalárda hiányzott. Legvégül egy pálinkás butykost emelt ki a zsebéből. Olyan zsebe van, akár a varázslóknak, nem lennék cseppet se meglepve, ha egy ágyut emelne ki belőle, vagy egy fejős tehenet.

Fenelegény, az bizonyos.

*

Ma ketten hagyják el a Sárga Panziót. Pénzhamisitó és a tanár. A folyosón állnak egymás mellett, a tanár kezében elegáns, sárgarézcsattos bőrönd, Pénzhamisitó hátán rongyos, horgolt kendőből tákolt batyu. Az egyik hazamegy Sentára, a másik Mitrovicára, hogy megkezdje jogerős életfogytiglani fegyházbüntetését.

— Cseréljünk doktor ur — tréfálózik Pénzhamisitó és amikor a tanár könnyes szemekkel tiltakozik a doktori titulus ellen, Pénzhamisitó kedélyesen hátbacsapja.

— Sose busuljon doktor ur, hisz nem magát viszik.

Csak azért is ledoktorurazta. Mert itt a gyanus ember — az ügyvédtől kezdve — mind doktor urnak számit.

A cellatársak vigasztalni próbálják:

— Talán kegyelmet kapsz később.

— Hisz még olyan fiatal vagy.

— Bátorság, cimbora.

A rab csak áll lefittyent szájjal, mint egy szélütött. A szeme üveges, kerek és hideg. Talán arra gondol, hogy a vonatból ugrik ki? Vagy a feleségére? Vagy nem is gondol semmire, csak éppen, hogy él.

Mögötte összesug Kánya, a cigány és Enyveskéz. Igy Kánya:

— Már én inkább a halált választanám!

Enyveskéz gorombán ellöki:

— Jó jó csak szájaskodj, amikor a zsandár fogta a füledet, akkor lettél volna ilyen nagy legény.

Pénzhamisitó háta mögé szuronyos őr áll és ebben a pillanatban zenés temetés vonul el az üvegcsarnok alatt. A rezesbanda gyászindulót fuj, olyan szomorut, mint a legénybucsukon szokás és a rabok szomjasan isszák a muzsikát.

A halottal nem gondol senki.

*

Egyik elmegy, jön helyette másik. Ez a fogadó sohasem ürül ki, mert a bün örök. Ma egy ludasi legényt hoztak be, aki lelőtte a szeretőjét. A legényke folyton a mamája után sir.

— Szegény Anyám!

Aztán:

— Drága szerencsétlen édesanyám!

A prófusz kitör:

— Mért sajnálod?

De a legényke nem felel, csak dudolgat magában és már egészen hülye a sok sirástól. Éjjel sivalkodni kezdett a cellában. Jön az őr:

— Mi bajod hé?

— Jaj, jaj, félek — üvölti — félek itt, erisszenek haza!

Az őr szitkozódik:

— Fogd be a pampuládat, itt jó helyen vagy, gyilkolni nem féltél!?

A gyerek bőg:

— Én nem gyilkoltam, én csak lőttem, véletlen volt az egész.

És bámul apatikusan, mint a borju, az ujjait harapdálja és a haját tépi csomókban, ahogy a répát rántják ki a földből.

*

Itt nyoma sincs a börtönromantikának, kalandnak, vakmerőségnek. Nyárspolgárok, korrektek és komótosak, akik rettegnek a veszélytől és előrelátók, mert presztizst teremtenek maguknak a Sárga Panzióban, hogy ha majd egy, a társadalommal való ujabb összeütközésből ismét vesztesen kerülnek vissza, meglegyen a pozíciójuk. A bünöktől roskadozó fegyenctipus csak Dumas regényeiben létezik. Volt itt egy őr — azóta már elbocsátották a szolgálatból — aki elszundikált az őrhelyén. A kulcs kiesett a kezéből le a földre és a rabok, akik észrevették, nyomban jelentették az őrmesternek:

— Elaludt a Máté bácsi.

Csak igy: Máté bácsi és nem tömlöctartó véreb. A kulcsot felvenni és a kaput kinyitni egynek se jutott az eszébe.

*

Zsiga egyre rémitőbben köhög és az őrmester leengedi sütkérezni az udvarra.

— Amig a nap süt — igy szól az engedély.

Zsiga hallatlan szivóssággal harcol. A nap már végigsétált az udvaron. Lassan, könyörtelenül megy felfelé a falon, amelyhez Zsiga behunyt szemmel támaszkodik, akár egy halálraitélt, aki a sortüzet várja. Már a bokájáig ér, már a térdéig, mint az árviz ugy dagad, a fiu most lábujjhegyre áll, aztán egy fatuskóra, aztán vége.

*

Dávid ur már ott tartott, ahol a fuldokló, aki kinjában szalmaszálba próbált kapaszkodni. Válogatott furfangos fenyegetések után szánta csak rá magát az asszony, hogy felkeresse az urát.

— De előre is kijelentem — mondta a beszélgetést ellenőrző porkoláb előtt — hogy ha ismét elkezdesz hiszterizálni, hát ugy itt hagylak, mint Szent Pál az oláhokat.

Ragyogóan elegáns volt Dávidné. Leánykorában öltözött igy, amikor még tetszeni akart az urának.

— Nézd Anna — hápogott Dávid ur — ez a helyzet igy türhetetlen, hogy mi haragot tartsunk akkor, amikor ugyis szét vagyunk választva és a gyermekünk apa nélkül... én megbocsátok neked, Anna...

Az asszony felpattant:

— Te megbocsátasz? Ugyan mit?

Dávid összeomlott.

— Hát jó — mondta egészen halkan — hát jó. Akkor bocsáss meg *te* nekem. Igen, bocsáss meg Anna és én nem fogok többé megfeledkezni magamról.

De az asszonynak nem volt inyére ez a fordulat.

— Szivem, most sokkal komolyabb dologról van szó.

— Komolyabb dologról?

— Igen. Nézd, *én nem tudok komédiázni*, hát kimondom kereken, Sándor is azt tanácsolja...

Dávid ur irónia nélkül:

— Sándor?

— Igen, Sándor! Ő is azt tanácsolja, amit mindenki, hogy váljunk el!

És anélkül, hogy szóhoz engedte volna jutni a másikat, lélegzetvétel nélkül darálta:

— Ez igy nem élet, ha a felsőbb fórumok is jóváhagyják az itéletet, akkor öt évig várjak rád? Miből? Tönkrementél. Kölcsönt nem kapok sehonnan és ha kiszabadulsz, mihez kezdel? Ki áll szóba...

— Ki áll szóba...

— Ó, ó, ó — zokogott az asszony — tudod, hogy szerettelek, de anya is azt mondja, ez lesz a legokosabb, én haza fogok költözni a kicsivel és aztán majd meglátjuk...

Dávid urnak erős hányingere támadt és ott nyomban kiadta magából a reggelijét.

— Bocsáss meg — hebegte — de a gyomrom... hisz tudod... — és mig az őrök felfelé támogatták a lépcsőkön, az asszony gyorsan kisietett az épületből.

A kiskaliberü emberekre néha katasztrófálisan hat az ilyesmi. Belezavarodnak a filmszerüen pergő eseményekbe, amelyek váratlanul zuhannak rá, mint láthatatlan ütleg, amelyről azt se tudjuk, honnan kaptuk. A csudákat is ilyen szkepszissel fogadta volna Dávid ur, oly hihetetlen még az egész. Kábult, jó lenne felébredni és ha valami földrengés jönne, talán még őrülne is. Teszem fel: előtte pattanna egy manó és a lelkét követelné. A nagy ur benyulna a mellébe szépen és mint hajdan a pénztárcáját, elegánsan kiemelné utolsó ezresbankóját:

— Volla.

*

Ducsics Ján:

ISMERETSÉGÜNK

Mikor találkoztunk borus volt az égbolt.
Az utolsó rózsák lehullottak holtan.
Őszi vizek hangja balog, bus sirám volt:
S én csak álmodoztam és szomoru voltam.

Mintha ifuságom bus öregkor lenne,
Nem szeret, nem lángol piros szenvedéllyel;
Borus, barna árnyék borul a lelkemre,
Mely beteg és sápadt, mint hüs, holdas éjjel;

Vagy olyan a lelkem, mint percenő mécsfény,
mely vén katedrális homályában szunnyad,
A mennyezet olyan, mint ég őszi estén,
A fekete falról vizcseppek csorognak.

Mint fájdalmas ének olyan volt a hangja...
Most is egyre hallom, álmodok is róla
S multunkról mely régi, őszi dalát kongja.
Most is emlékszem még a bus bucsuszóra.

A csókja hideg volt, mint a jeges márvány,
Haja gőgös szőke, szeme meg se rebben.
Mikor csókot kértem előtte megállván,
Hideg hervadt rózsa illatát éreztem.

Álmom ma is sokszor sulyos, mint egy átok,
Felriadok s ime: haldoklik az éjjel.
Szétnézek ijedten, de semmit se látok:
Szememben egy könnycsepp lassan olvad szétjjel.

Előttünk restelkedik. Nem a csalás miatt. Nem a szegénysége miatt.

— A hozományáért vettem el — szájhősködött — sohase szerettem ezt a kis dögöt. Most végre leráztam a nyakamról — és az aljast játsza, aki megakar szabadulni az ártatlan asszonykától.

— Nem bocsátok meg neki — hangoztatja, anélkül, hogy valaki kérdezne. Keménynek szeretne látszani, zord szívtörőnek, aki »ura a kimondott szónak és hallani se akar többé arról az asszonyról.«

De reggel az ágya előtt egy megkezdett és összetépett levelet találtam, a mely csordultig volt könyörgéssel és alázattal. »Feledjük a multat. Gondolj a gyermekünkre« — ez a mottó. Az asszonyától elzárt hermetice elzárt férfi keserves frázisai.

Délben két orvos jött fel. Kérdéseket intéztek Dávid urhoz, körül tapogatták, kipróbálták a térdreflexét, jelentősen összehunyorogtak és faggatni kezdték, hogy volt-e elmebajos a családjában?

Dávid ur megadással tür mindent. Az orvosokat ugy kezeli, mint az ellenség bérenceit.

— Azt akarják rámsütni, hogy bolond vagyok — mondja a lefekvésnél és ismét feleségére tereli a szót.

— Büdös volt a szája — sugja diszkréten — igen, tudja a házasság nagyon kiábránditott, mondhatom magának. Nem szeretett fürödni, hallott már ilyet? valósággal verekedni kellett vele, hogy néha beáztassa a lábát a lavórba!

Most már belezavarodik Dávid ur és össze-vissza hord tücsköt-bogarat. Néha megpróbálok közbeszólni, de ő rám kiált, »ne felejtse a szavát!« és darál tovább. A dadogása egybevegyül a többiek horkolásával, aztán csuklani kezd és félálomban hallom, amint kihuzza a párna alól az előre odakészitett zsebkendőjét, szépen kiteregeti és teljes erővel belezokog.

*

Az asztalon egy üveg viz, mellette pohár, előttem egy szál kövér templomi gyertya ég, fenn a rács és mögötte egy csillag áll, amelyet gyászkeretként rámáz körül a fekete vas. Kedvenc csillagom. Minden este eljön az ablakomhoz és bekukkant, mint egy kiváncsi szem. Órangyalom a félszemü égi strázsa. Eszembe jut a nagyapám intelme:

— Akasztófáravaló! Ugyis börtönben fogsz elrothadni!

A jó öreg, ha tudta volna.

Édesanyámra gondolok, akivel otthon mindig karonfogva szoktunk sétálni. Ilyenkor ő tervezgetett helyettem, hogy mi lesz ha felnövök. Hét éve nem láttam. Még fényképen se. Oly furcsa: van egy asszony, aki a világra hozott, gondozott, féltett és én csak a betüit ösmerem, amelyek egyre fáradtabban állitanak be hozzám, sok panasszal a hátukon, mint tulterhelt napszámosok.

A fák most rügyeznek. Egy orgonabimbót téptem az udvaron és este, mikor rámforditották a kulcsot, szétszedtem izekre, kerestem a csodát és aztán megettem a bimbót, mint egy aszpirint, hogy átvigyem a vérembe a tavaszt.

— Anya — mondom hangosan.

Ugy él ő bennem, mint egy titkos gondolat, amelyet csak én találtam ki, hogy legyen valami megható az életemben, mintahogy az emberek fáradalmukban kitalálták az Istent, hogy vigasztalódhassanak benne.

*

Hálás vagyok a tanitómnak, aki betüvetésre oktatott, mert sohasem érzem magam egyedül. Plinius leveleit olvasom. Micsoda felséges egyszerüség, klasszikus pogány derü, a természet határtalan imádata, amely végtelen, mint egy szerelmes ölelés. A középkor nem liliomot szagolt, hanem mágyán pörkölt emberek büzével illatositotta a levegőt. 1500 év mulva még boszorkányokról beszéltek, de Plinius természeti jelenségnek mondja a Vezuv kitörését és nem az istenek haragjának. Kedves, költői kor volt az, szobrokkal vette körül a házát és az isteneit egyszerüen szimbólumoknak tekintette, mint ahogy a virág a szerelmet, a tavasz az uj életet jelenti.

Azt hiszem az élet leegyszerüsitése a fontosabb. Az irodalom tulságosan komplikálja a dolgokat. Sokszor olyan nevetségesnek érzem: beülni egy szobába és gondolatokat termelni a fogyasztó közönség számára. Az iró ir, mert természetesnek találja, hogy neki irni kell, jólesik kimondani a gondolatokat. Annyi az egész, mintha fütyürésznék, hogy könnyitsek egyet a lelkemen. De nem jutna eszembe soha, hogy pódiumra álljak és a nyilvánosság előtt fütyüljek egy érzelmeset. Ó, Strindberg igy kigyógyult volna a hipochondriából, ha például beáll az idegen légióba.

Az istenért, csak ne akarjuk megjavitani a világot. Montaigne, a nagy dilettáns, az inkvizició borzalmai közepette is *ember* tudott maradni, akkor, amikor mindenki tolvaj volt, vagy gyilkos és együtt üvöltött a sakálokkal, nehogy eretneknek nézzék. Ó, élni jó és mulatságos a küzdelem, még ha tudjuk, hogy hiábavaló, akkor is. Az uj »eszmék« sokszor megtévesztenek és magukkal ragadnak bennünket pusztán azzal a ténnyel, hogy *ujak*, vagy legalább is azoknak látszanak a divatos és kábitó modern kreációkban. Ezerszer jobban imponál nekem egy természettudós minden moralistánál. Érzelmek? Légy hasznos tagja a társadalomnak. Hü fia a hazának. Ne hozz szégyent az apádra. Vidd sokra és kerüld a viadalokat, a társadalommal, mert ugyis te járs pórul.

Gyülölöm ezt a sötét filozófiát. Minden neuraszténiás zseni azt hiszi, hogy vele véget ér a világ, az erköles és a tudomány. És nem akarja észrevenni, hogy ő lopta el, hogy rajta ül az aranykapu kulcsán, ami megnyitja az utat a tisztulás felé.

— — — — — —

A vasut innen két lépés. Vonatok jönnek, vonatok mennek, éjfélkor robogott be fáradtan a párisi expressz. A hálókocsik lámpájának sárga fénye végigszalad a cellám falán, mint egy véres jel, intés, vagy üzenet. Ha most hirtelen becsapnám az ablakot, a fény itt rekedne, mint egy csapdába került madár. Nem különös: én bolhákkal hadakozom, mig a párisi expressz ugyszólván itt áll az ajtóm előtt.

De a cellára kétszer is ráforditották a kulcsot.

Ó, értem én bizony, aki elindult, egyszercsak meg is érkezik. És aki nem indul, bizony soha megnem érkezik.

*

Lenn, a fal tövében kseftelnek, üzérkednek veszett emberek. Az autók mélyén kereskedők, ügyvédek és más polgári őrültek pöffeszkednek, akik a vagyon rögeszméjének estek a hálójába és most büszkén csörgetik láncaikat.

— Tyü, de nevetségesek vagytok — mondja Dávid ur és mulatozik rajtuk, mint a kakasok vetélkedésén.

Az uccán beszélgetnek. Behallatszik egész az ágyba.

— Ma este moziba megyünk — igy szól a női hang.

Ó, ez a tiszta szoprán, hogy sikoltozna segitségért, ha most, a röhögő holdvilágnál a nyakába ugrana Dávid ur. Sokszor vannak ilyen bizarr ötletei. Kedvenc vesszőparipája az, hogy mi lenne velünk zárt ajtók mögött, ha kigyulladna a Sárga Panzió?

— Benn sülnél pajtikám — kacagja — ugy odaégnél, mint egy rántás.

Kifogyhatatlan a pajzán ötletekből. Amikor másodfokon is elitélték, igy sóhajtott fel.

— Hála Isten. Csak aztán a Kuria fel ne mentsen valahogy.

És jelentkezett a munkatermben.

— Látnád a keféimet! — dicsekszik és ha arról van szó, hogy ki csinálja a legszebb meszelőket, beteges hiusággal vetekszik az elsőségért.

A válóper után legénybucsut tartott Dávid ur. Mint jómagaviseletü rabnak megengedték, hogy bort hozasson és Dávid ur ugy elnökölt az asztalfőn, akár a burzsuj időkben, az évvégi zárszámadásoknál, amikor mérleget, vagy kasszát csinált.

— Szabadulásom örömére — kocintotta sorra a bajtársakat és brudert ivolt valamennyiönkkel.

Önborotválkozós sikamlós históriákat adott elő, saját életéből »meritve«.

— Szóval leutaztam Beogradba a sógoricámmal. »Aztán vigyázz erre a betyárra« — mondja a feleségem hugának — »nehogy elcsavarják a fejét a beogradi lányok!« »Nyugodt lehetsz — feleli az én kis sógoricám — nem jut közelbe egy beogradi lány se.« Megerkeztünk délután, elintézzük az ügyeket és megyünk a szállodába aludni. A sógorica velem tart. »Na isten áldjon« akarok bucsuzkodni, de ő megfogja a kabátom szárnyát: »nem ugy van az — kiabálja — én megigértem, hogy megőrizlek a beogradi lányoktól« — és behuzott a szobába.

— Na és? — pukkan ki a röhej

— Hát . . . megőrizett alaposan — szemérmeteskedik Önborotválkozós és a társaság gurul a nevetéstől.

Mindenkinek van egy »kolosszális esete.« Dávid ur jósoltatott magának

— Tudjátok már hinni kezdtem annak a vénasszonynak. Mert azt is bejövendölte, hogy nagy szerencsétlenség ér. De azt is mondta, hogy fiam születik, akiben örömömet fogom lelni. Na a fiammal eltévedt valahol a gólya . . . Csak egy leánykám van, de arról se hiszem el, hogy az enyém. Nagy ördög az asszony pajtáskáim, fene ördög, egy se éri meg a fáradtságot.

A többszörösen vizezett bor könnyü mámort huzott az agyakra. A fogász egy régebbi fogoly barátjának a találmányát ismertette, egy meglehetősen frivol készüléket, amely — szerinte — háttérbe fogja szoritani Voronoffot is. Majd átcsaptak közgazdasági terekre és azokról a hajdan dusgazdag földesurakról kezdtek csevegni, akikről többezer láne földet amputált le az agrárreform. Hiába, be kell látni: uj világ épül a régi helyén: romok és üszkös sebek minden felé, ám az ostoba halálraitéltek csudában reménykednek. Micsoda vihar tombol odakünn! Be jó Dávid urnak, ha tépetten is, de csak menedéket talált, ahol kivárhatja a zivatar végét.

— Prosit — kocintott lelkesülten és mikor éjféltájban a többiek visszahuzódtak a vackaikra, ismét szóbahozta a feleségét, akinek a jövőjéért aggódott, mert bántotta a lelkiösmeretét, hogy mig ő itt »szinte dőzsöl, mint valami kényur« addig az asszonyra senki se visel gondot.

— Csak legalább elvenné feleségül az a fiskális — bámult igézetten a gyertyalángba — igen, ez kitünő megoldás lenne. Mert ámbár nincs már semmi közöm hozzá, de mégis . . .

Aztán ő is vetközni kezdett.

*

Zsiga ma szabadul. Már összecsomagolta a motyóját, kimosta a füleit és a torkára gallért csavart, amely ugy fojtogatja, mint egy kötél. A kincstári holmikat leszedték róla, csak a kincstári bolhákat nem. A reggeli zupánál odaesettenkedik melléje Bábi és a kezébe nyom valamit.

A huszonháromszemü ör rárivall:

— Nem mész a fenébe te patkány!

És szétrebbennek. Zsiga haptákba vágja magát és a szemével bucsut int nekem. Szegény Zsiga, általános a részvét iránta a bajtársak között, tiz perc mulva künn lesz a Sárga Panzióból, kilökik a szörnyü világba, amelyben soha nem lakott jól, véres piacain soha nem talált nyugtot és hajlékot.

De mi az élet értelme négy fal között? — kérdi a Szabad Ember.

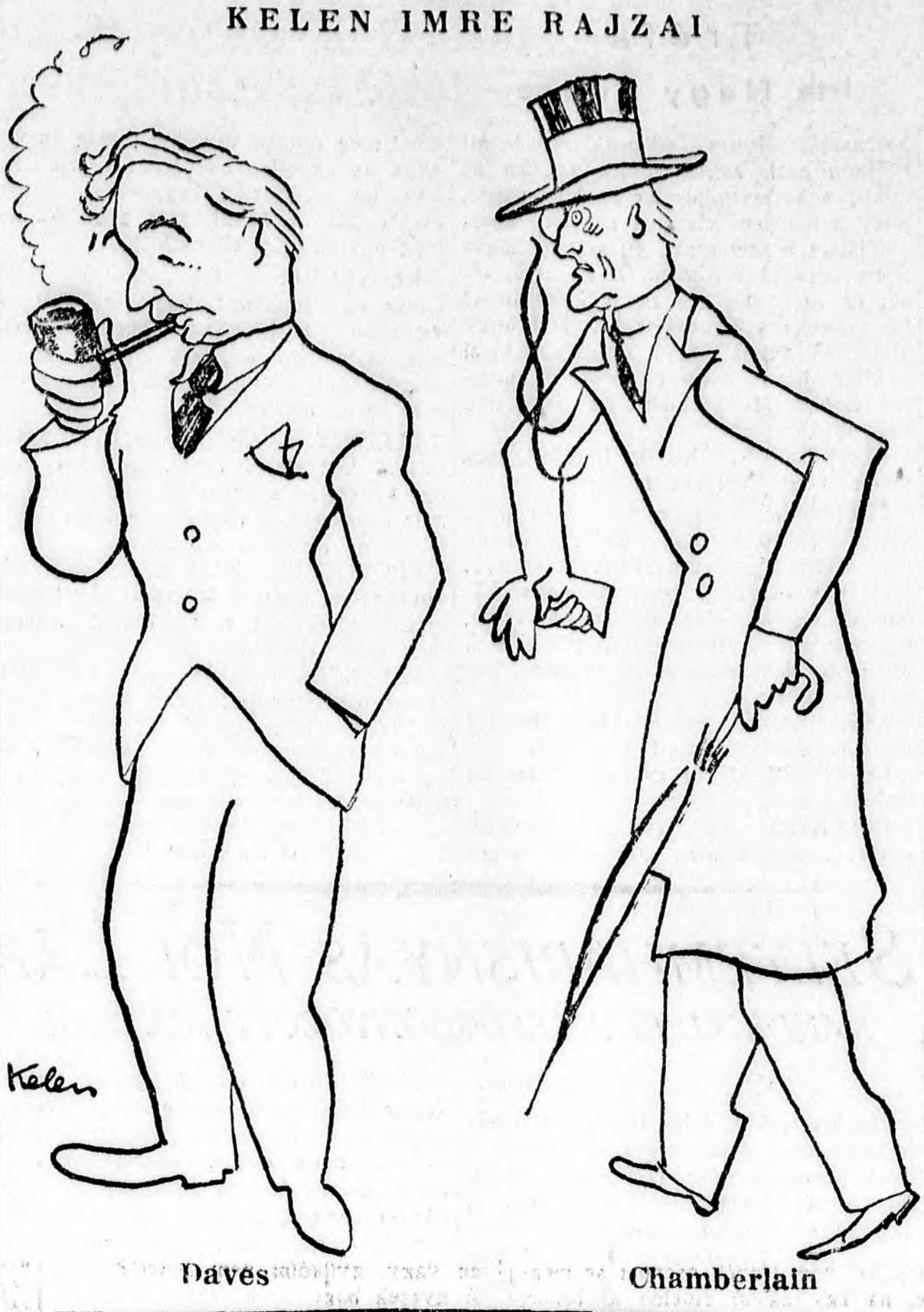
De mi az élet értelme abban a szabadságban, amely szakadatlan robotban, keserüségben és csalódásokban nyilvánul meg? Zsigának itt paha ágya, kenyere, foglalkozása, sőt egy kis becsülete is volt, amit a munkapadok mellett vivott ki magának. Már oly szépen berendezkedett. És most?

— *Allomars!* — mondja az örmester.

Zsiga künn van az uccán. Ó, mit vétett hát, hogy ilyen kegyetlenül büntetik? Ámul mulyán, mint egy kitett csecsemő és nem tudja mihez kezdjen a Világgal, amely ezer csapdával kötelességgel és rettentő paragrafusaival ott hentereg a lábai előtt.

POLITIKUS PORTRÉK

KELEN IMRE RAJZAI

Daves **Chamberlain**

Hatóságilag engedélyezett ellenzék

Tréfa

Irta Nagy Endre

Nagy Endrének ezt a kabarétréfáját a magyar választások után nagy sikerrel adták elő Budapesten a Teréz-körúti szinpadon. Bethlen magyar miniszterelnök előtt külön is eljátszották az egységespárt klubhelyiségében. Minthogy a »hatóságilag engedélyezett ellenzék« nálunk sem teljesen ismeretlen fogalom, érdekesnek tartjuk itt leközölni.

(Történik a Ház folyosóján.)

KEGYELMES UR *(ül a bársonypadon és szivarozik).*

KÉPVISELŐ *(arra jön, mélyen meghajol):* Alázatos szolgája, kegyelmes uram!

KEGYELMES: Szervusz, szervusz. Az ülésteremből jössz?

KÉPVISELŐ: Igenis, kegyelmes uram!

KEGYELMES: Hát mi ujság odabenn? Öröl a malom, öröl?

KÉPVISELŐ: Éppen ezért bátorkodtam, hogy jelentsem a kegyelmes urnak: baj van odabenn. Az ellenzék elhagyta az üléstermet!

KEGYELMES: Elhagyta? Hogy-hogy elhagyta?

KÉPVISELŐ: Kiment!

KEGYELMES: Ja!... Talán csak a...

KÉPVISELŐ: Nem! Kegyelmes uram! Direkt utánanéztem! Csak ugy ukmukfuk kijött a folyosóra.

KEGYELMES: És most ellenzék nélkül maradt az ülésterem? Hallatlan! Mennyi bajom van nekem ezzel az elhzékkel! Nincs Zitzfleisa?

KÉPVISELŐ: Épp ott áll, ni!

KEGYELMES: Hivd ide!

KÉPVISELŐ *(buzgón ordit):* Ellenzék! Ellenzék! Gyere gyorsan, a kegyelmes ur hivat!

ELLENZÉK *(lihegve jön):* Alázatos szolgája, kegyelmes uram! Milyen pompás szinben vagy, kegyelmes uram! Öröm rád nézni, kegyelmes uram, olyan jól nézel ki, kegyelmes uram!

KEGYELMES: Nono! Ne ömlengj! Ne feledd, hogy te ellenzék vagy!

ELLENZÉK: Legalább itt a folyosón hadd önthessem ki a szivemet, kegyelmes uram! A politikai eszményképem vagy, kegyelmes uram! Én imádlak, kegyelmes uram! *(Kezet csókol.)*

KEGYELMES: Nono! Nono! Még megláthatná valaki!... Te kijöttél az üléstermből?... Pedig tudhatnád, hogy az igazi parlamentárizmus egy percig sem maradhat ellenzék nélkül és én sulyt helyezek a parlamentáris formákra!

ELLENZÉK: Kegyelmes uram, én már reggel óta benn ülök és az embernek fizikuma is van!

KEGYELMES: Fizikum, fizikum! Azért nem kéne folyton kiszaladgálnod! Hisz intézkedtem, hogy a te padodban...

ELLENZÉK: Kegyelmes uram, az egységespártiak folyton ki- és bejárnak a büfébe, én pedig csak ülök, ülök és folyton zajosan ellentmondok. Én megéheztem, kegyelmes uram!...

KEGYELMES *(a képviselőhöz):* Hozz egy tál szendvicset!

KÉPVISELŐ: Igenis, kegyelmes uram *(el).*

ELLENZÉK: Nem vagyok irigy természetü, kegyelmes uram, de mikor látom, hogy az egységespártiak folyton kijárnak a folyosóra szivarozni, én pedig csak ülök, ülök... a nyálam csurog már egy cigarettáért, kegyelmes uram!

KEGYELMES: Jól van no! Itt van egy zsanaklisz! A Kállay Tamás boltjából való! *(Kiveszi a tárcát.)*

ELLENZÉK: Hiszen nem azért mondom, kegyelmes uram ... *(Elteszi a tárcát mindenestül.)*

KÉPVISELŐ *(hozza a szendvicset):* Itt a szendvics! *(El.)*

ELLENZÉK *(mohón fal, tele szájjal):* Azért az borzasztó folyton az ellenzékiség keserü kenyerét enni!... Kegyelmes uram, én ugy szeretnék már belépni az egységespártba!

KEGYELMES: Még csak az kéne! Ne feledd, hogy én téged ellenzéki programmal választattalak meg!

ELLENZÉK: Kegyelmes uram, az borzasztó, folyton ellenzékinek lenni! Folyton csak zajongani!... Tegnap is, mikor a kultuszminiszter ur kijelentette, hogy a numerus clausust egyelőre nincs módjában beszüntetnie, én voltam kénytelen egyedül orditozni, hogy eláll, eláll, ez szégyene a magyar kulturának! Le a numerus clausus-szal... Hát hogy jövök én ahhoz? Még végül azt hiszi a világ, hogy, hogy én ennél a numerus claususnál személyesen érdekelve vagyok!

KEGYELMES: No de Izsókám, ugy tudom, hogy nem rég te...

ELLENZÉK: No igen! De nekem nincs fiam, akit iskoláztatni kelllene és én már kijártam az egyetemet... aztán... csak ugy elnézem, hogy az egységespártiak egész ülés alatt összebujnak, nagyszerüen tereferélnek, én pedig csak ott ülök, ülök egyedül... én félek, kegyelmes uram...

KEGYELMES: Jó, jó! Majd beállittatok neked egy rádiót!

ELLENZÉK *(kezet csókol):* De hat lámpással!

ELLENZÉK: És aztán... kegyelmes uram... mindig arra gondolok, hogy most még rendbe van, most még én vagyok az egyetlen ellenzéki... De mi lesz, ha egyszer a kegyelmes urnak eszébe jut és beválasztat a nyakamra még egy néhány ellenzékit!

KEGYELMES: Jól van no! Majd kapsz egy okmányt, hogy te vagy az egyetlen hatóságilag engedélyezett, szabadalmazott ellenzék kizárólagossági joggal. Élethossziglan. Csak eredj már be az ülésterembe.

ELLENZÉK *(fejét vakarja):* Még aztán... kegyelmes uram, családos ember kénytelen a jövőjére is gondolni... már öregszem, a tüdőm sem birja örökké ez az üvöltést, orditást...

KEGYELMES: Jól van no!... Majd intézkedem, hogy te is kapjál egy különlegességi trafikot, a Kállayéval szemben! Csak eridj már be!

ELLENZÉK *(lelkesülten):* Le vele! Hazaáruló bitangok! Le a kormánnyal! Bitangok! Gazemberek! Le vele! Bocsánat, kegyelmes uram! *(Kezet csókol.)* Le a numerus clausus-szal! Le vele! *(El.)*

(Függöny.)

Selyemharisnyás Női Láb

KANDIKÁL KI A LEFÜGGÖNYÖZÖTT AUTÓBÓL

Páris, április.

Minden sarkon óriás plakát. Pompás frakkos urak, álomszerü kosztümös hölgyek táncolnak rajta. De ez nem fontos, mert ennél a plakátnál az a fontos, hogy *Van Dongen festette.* Van Dongen, a nagy Van Dongen, az isteni Van Dongen a legdivatosabb Van Dongen. A legigazibb, a legbeérkezettebb, a legdrágább, legmesterebb Mester személyesen. Sajátkezü aláirásával. Mert ez az aláirása a lényeg. És fontosak még a frakkok meg az estélyi ruhák, mert arra a helyre, ahová ez a plakát invitál, csak a legjobban szabott és a legelőkelőbb helyről kikerült ruhákban lehet megjelenni. Azon a helyen az ember akár otthon is maradhat, csak a ruháját kell valakivel elküldenie, mert az a hely, ahová ez a plakát hivogatja a közönséget, több mint a legelőkelőbb divatbemutató, az összes bemutatók együttvéve, mert ez *a reklámbál.*

Ezen a bálon ott van mindenki, aki a pénz- vagy mondain-életben jelent valamit, müvészek, szinészek, irók és muzsikusok szerepelnek a szinpadon, irók, szinészek, muzsikusok bankárokkal, gyárosokkal, politikusokkal, boksz- és tánchajnokokkal, félvilági és egészvilági nőkkel lepik el a nézőteret. És ami nem csekélység, *ott van minden előkelő férfi és női divatcég, a cipőtől a kalapig.* A női ruha- és fehérnemü-szakma van legerősebben képviselve, dacára, hogy a bál hölgyvendégein ezek az árucikkek alig szerepelnek. Felvonulnak itt a parfőm-, valódi és hamisékszer-, bőrdiszmü-, likör-, sör- és autógyárosok, a legelőkelőbb hölgyfodrász, fogorvosok és fényképész-cégek vezetőivel: mindenből a legdivatosabb, a legdrágább.

A nagy vedettek mind itt vannak s mind *ingyen* lépnek fel. Már tudniillik, aki felléphet, mert aki a nagyok közül nem szerepel, az nem beteg — dehogy — ide még haldokolva is eljön mindenki, hanem mert *az illető halkan, zaj nélkül kiment a divatból.*

A müsor itt nem fontos, csak — nevek, senki sem azt csinálja, amihez ért, a táncosok énekelnek, az énekesek táncolnak és *Foujita mester a divatos japán festő dzsiu-dzsicu birkózást mutat be* a bál közönségének, a Párisban most annyira divatos dilettantizmus jegyében, amelyet *Carpentier,* az ujdonsült star és *Poiret* mester mint »ősember« inauguráltak. *A program lényege a reklám.* Felvonulnak a nagy maisonok legujabb kreációi, *Mistinguett, Josephine Baker, Jenny Golder stb. mutogatják, bámultatják Lyse Berecbon, Drecoll, Olivia és más nagy cégek speciálisan erre az alkalomra készült toalettjeit.* A nagy parfőmcégek gyönyörü, nagyértékü piperecikk-kollekciókat, *egy harisnyakirály pedig 175.000 franknyi értékü harisnyát oszt ki és külön díszajándékot ad a köztársasági elnöknek.* Reklám itt minden, mint ahogy reklám ma Párisban a mozi, a szinház, a rádió és az egész élet. A francia reklám sajátossága, hogy befurakodik az élet minden területére. A német reklám őszintén bevallja reklámlényegét. *A francia reklám a legkülönbözőbb dolgok álarca alatt kényszeriti magát a közönségre.* A szinházban nemcsak a müsor hirdeti kinos részletességgel a primadonna kosztüm-szállitójától kezdve végig egész a darabnál használt gyümölcs és bor szállitóinak nevéig, de a szinpadon sem meglepő és rendkivüli egy olyan szerelmi jelenet, amelyben *a hősnő remegve vallja be a hősnek nyügöző varázsának egész titkát: egy parfőmmárkát vagy egy szabó céget.* És ez ugyanigy van a moziban, ahol ma már minden müsorhoz játszanak néhány humoros reklámfilmet, amelyben csak a végén sül ki, hogy az álmilliárdos amerikai szép táv- és magasugró bajnok azért vitte csak véghez az északi sarktól Cap-Towning az 1374 hőstettet, hogy *bebizonyitsa a hősnőnek, hogy a »Cicoh« cipőlüző elszakithatatlan.*

De éppen ezért, mert minden reklám mert mindenben reklámot sejt a közönség, *egyre nehezebb az igazán jó hatásos reklám.* A járókelők már kezükbe se veszik a reklámcédulákat annyira hogy két unatkozó angol gentleman fogadást is kötött a minap erre. Az egyik közülök kiállt az uccára és *tiz frankosat nyomott a járókelők kezébe.* Egy óra alatt *egy ember se tette el a pénzt, hanem szórakozott mozdulattal mindenki összetépte és elhajitotta.*

Félredobják a régi, elcsépelt reklám fajtákat és uj ötleteket keresnek. Néha sikerrel. Egy autó robog a Champs Elyséen az ablakai le vannak függönyözve, de a függönyök közül *egy selyemharisnyás női lábacska kukucskál a közönség felé, egészen térden felülig.* Igazi női láb, cipő nélkül és kalimpál. Mindenki az autó után fordul, *az autó hátán tábla, mely a harisnya üzlet címét tudatja.*

Este, mikor a fényreklámok már csak egészen vidéki sétálókat állitanak meg, néha mégis akad valami szenzáció. Az egyik üzletpalota tetején a hatodik emeletről a hetedikre, hosszu létrán akar mászni egy cimtáblafestő, közben festegeti egy nagy szappangyár reklámját. Időnkint leinteget a szivszorongva bámuló közönségnek. Mikor fölér a létra tetejére, szent Isten! lecsuszik. Mielőtt azonban női sikolyok zavarhatnák az ucca csendjét, a munkás már ujra mászik és tovább dolgozik isteni nyugalommal. *Mert az egészet nép csinálja,* a munkás csak egy bábu. Egy szappangyár reklámja.

FIAT

A világmárka!

Jó! Olcsó! Szép! Tartós!

A mi utainkhoz a legalkalmasabbak!

Főképviselet:

Automobilia

GARAGE

Subotica, I., Skadarska ulica 7

Telefon: 151

Heisler-fürdő mellett

Raktáron 1927-es tipusokból:

507 hatüléses 4 hengeres

503 ötüléses csukott (Berliina)

503 ötüléses nyitott Torpedó, különböző szinekben

509-es négyüléses legujabb tipus (négyajtós) magasabb és valódi bőrhuzattal, különböző szinekben

AZ ÁRAK LESZÁLLITVA!!

A fizetési feltételek lényegesen kedvezőbbek

Hosszu lejáratu részletfizetés

ALKATRÉSZEK MINDEN

FIAT KOCSIHOZ

ÁLLANDÓ RAKTÁRON

Ujonnan felszerelt mühelyünben javitásokat elsőrendü szakemberek és „FIAT" motorspecialisták végzik garancia mellett

OLCSÓBB MINT BÁRHOL!

Mühelyünkben végzett javitásoknál az alkatrészeknél 10% engedményt adunk!

Tuccolakozás elsőrendü kivitelben!!

Ezt a szelvényt töltse ki és küldje be azonnal!

T.

Automobilia Subotica

Szíveskedjenek részemre egy Fiat ..... típusról szóló képes árjegyzéket a legjutányosabb fizetési feltételekkel küldeni.

Név: .....

.....

pontos cim.

A három legjobb

A birálóbizottság jelentése a Bácsmegyei Napló novellapályázatáról

A *Bácsmegyei Napló* novellapályázatára a kitüzött rövid határidő alatt közel 200 pályamü érkezett be. Ez a nagy eredmény legjobban bizonyitja azt az érdeklődést, amivel a Bácsmegyei Napló pályázatát irói és mükedvelői körökben fogadták.

A pályamüvek legnagyobb része mükedvelő irás és a megható bennük az irodalom nagy szeretete és az igyekezet, amivel sok helyütt egész egyszerü emberek, nem restek hosszu hosszu lapokat teleirni. Sok szép gondolat, sok meleg érzés, világjavitó terv, érdekes megfigyelés van ezekben az irásokban, noha technikájuk egész gyönge és igy nem ütik meg a közölhetőség mértékét.

A 189 pályamüvet lelkiismeretesen elolvastuk. Közülük a *János a Korzón* (Földmives), *Elhagyatva* (valaki), *Arckép (?), Bohémek* (Jó), *Az első* (Sujkó), *Poló* (Sampion), *Mary* (Sujkó), *A jóbarát (?), Pusztán* (Gyöngyvirág), *Egy tavaszi nap története* (Mithológia), *A kis diák* (Olimpusz), *Nemezis (?), Szeretni és szenvedni (?), Anna bál* (Balkán), *Pörpatvar* (Sajó), *Ima a boldogságért (?), Hiuság asszony a neved (?), Álom* (Mon réve), *A vig este, Szeretet, Kertünkben* (K. B.), *Pubikám* (Pártos), *Három novella* (Mon feileton), *A nőhóditó* (sz. gy.), *A kis ostoba* (Stella Mária), *Fogadás* (Feltámadunk), *Mária váni készül* (Sokat akar a szarka), *Ősdiadal* (Sirius), *Nefelejtske (?), Szivia (?), Őnagysága (?), Egy pillanat az életből (?), Napló töredék* (Solvejg), *Láng Una sota volta, Ignátz bá' Cseszt-re, Danton* egész primitivek. Csodálatos, hogy az emberek mennyivel inkább ambicionálják az irást, mint a helyesirást. Ortografiája és egész megirási módja révén ide tartozik a *Spekuláné* (Boldog az, aki kap) is bár sok kedves közvetlenség van benne, ami az emlitettek fölébe helyezi.

Egész csomó pályamü érkezett, melyek nem novellák, hanem ugynevezett »igaz történetek«, mint *Epizód hadifogságból* (non chalance), *Irodistanő koromból* (Kukacka?), *Egy ucca képe* (Jelen) ezek érdekes, vagy kevébbé érdekes leirások, a novella minden karakterisztikuma nélkül. *A látomány* (Test és lélek) egyszerü adat, amilyent százával találunk Flamarion könyveiben, *A testvér (?), Életünk Chaosa* (Kalamusz), *Fájdalmas emlékek (Horch), Boldog házasság problémája* (Patikusnő), *Te Mussolini* (Egy ember). Intelligens és nem intelligens filozófálások, eszmefuttatások, különböző problémákról. *Két szív története* (Az élet hatalma), amit méreteinél fogva áttettünk a regénypályázatra.

Sokan vannak egész intelligens, jó stilusu pályázók, akik azt hiszik, hogy egy esemény, vagy egy élmény, ami az ő érdeklődésüket megragadta, már novella is. Egy lány megismerkedése egy fiuval, az megszereti, feleségül veszi. Pont. Egy fiu a majálison felkér egy leányt, a tánc után megcsókolja. Pont. Egész csomó ilyen és ehhez hasonló pályamüvet olvastunk. Ezeknek persze nincs pointjuk, mert az élet nem csinál pointeket, unalmasak, üresek. *Teconka* (Talma). *A főmérnök ur elmegy* (Valaki elmegy), *Dérhulláskor* (Gyarmathy). *Két utazás* (Antonius), *Az esernyő* (Fikusz), *Lia* (Szivárvány), *Kiábrándulás* (Tavasz), *Szent Flórián* (Margit), *Tilda* (U—h.), *A tündér* (Juci naplója), *Egy lelki csók* (Ora et labora), *Képek* (poéta), *A vén diák* (Per aspera ad astra), *Idill(* minden reménnyel hagyj fel), *Uton* (Diogenes), *Mesarthim (?), Találkozás* (Evangelina), *Lánykérés* (Igaz történet), *Marci házassági kisérletei* (megtörtént), *Eger meghóditása* (Juliska), *A kislány* (1927 ápr. 1.), *Lánykérés után* (Asszony, asszony stb.), *A kliens* (Régi emberek). Mind ilyenek ugyancsak ide tartoznak: *Fátum (?), Agglegény naplója* (Guszti), *A vén kasznár* (Egy vidám történet), *A határozott ember* (Turia), *A nagyvölgyi ut* (Róna), *Bestiák* (Fekete), *II. Parancsolat (?), A gyáva* (Emil), mert bár nincsenek rosszul megirva, sovány meséjükhöz viszonyitva nagyon hosszuak az olvasó csalódottan teszi, a tizedik esetleg a huszadik lap után, miután nem történt több, mint amit három oldalon ellehetett volna mondani.

Ugyancsak tartalom nélküli, vagy sovány tartalmu és aránylag hosszu, de az emlitetteknél intelligensebb irások: *Prof. Koros* (Hippolita), *Harminc éves asszony* (Diogenes), *Tavaszi hangulat* (Élettöredék), *A vén diák karácsonyesti álma* (Fucinus), *Tavaszi mese* (Fenimus), *Kilométermérő* (Mozi), *Mert mindketten emberek voltak* (Bihari), *Mary (?), Bende Gábor hegedüje* (La vie est bréve), *A vörös medika* (?), *Anyaság* (Ember küzdj stb.), *Válság* (Advena novus), *Halál nincs* (H. verus E.) Utóbbi nagyon intelligens, de kifejezetten tehetségtelen, mükedvelő irása.

Ezeknek éppen ellentétük azok a pályamüvek, amelyekben jó téma vagy érdekes gondolat, itt-ott szellemes ötlet, elsikkad a dilettans stilus, százaz leirás unalmában. Hiányzik a technikai készség, ami kidomboritja a tendenciát, kihozza a point, érvényre segiti az ötletet, takarékosan bánik a hatással. Ilyenek: *Jó tettért jót ne várj* (Akarat), *Targ János szerelme* (Lexikon), *Uj gyógymód* (Dickens), *Az utolsó ember* (Jézus segits). Ezeknél jobban vannak megirva *Dóra* (Tempora mutantur), *Eltünök* (Kádi), *Az idegek* (Zanzibar), *Az ordas* (Auch is sono pittore), *Az emberiség jóltevője* (Procul negotus), *A gyerek* (Ego), *Monna Eva* (Monna), *Szegény Szegény boldogok* (?), *Karnevál* (Pál Miklós), *Igy szokott lenni* (Nem az idősb), *Mikor esteledik* (vázlat), *Anna Pesten* (egy csunya lány), *Jusztit fölvilágositja az apja* (Farsang). A tekintetes ur feltámadása (in vino veritas).

Sokkal jobbak az alább következők, amiknek az emlitettekkel csak annyi közösségük van, hogy a pointnél ellaposodnak: Ilyenek: *Tavaszi imádság*, amin Hauptmann hatását érezni (Kagliosztro), *Jernula* (Fakadó rügyek), *Agrár reform* (Gond), *István gazda meg a kegyelmes ur* (pályázat), *Péter munka nélkül* (Történet), *Gurul a lapda* (Homo), *Apa és fiu* (12345), *Anyák* (Quasimodo).

Külön kivánunk megemlékezni néhány egészen egyszerü, fiatalos, de különösen kedves és közvetlen irásról. Ilyenek: *Nagymama mesél* (Friedländer), *Tavaszi történet* (Nansika), *Ábránd* (?), *Kató* (virág), *A tücsök* (Sárga rigó), *Vonaton* (vajdasági mükedvelő), *Inditsunk akciót* (Kameleon). Meleg hangukkal föltüntek: *Fekete rigó* (Fata Morgana), *Tavaszi emlékek* (Mirjam).

Vannak aztán pályamüvek, amelyeknek hibáit és előnyeit egyik csoportba se lehet beosztani. Itt-ott van bennük egy-egy szép mondat, egy jó gondolat, fölcsillan egy téma, ami azonban nincs kidolgozva, közepes gyönge irások. *Levél* (Caritas), *A Roma Locuta* és a *Hadi csel* (Argyrus) történelmi millieube helyeznek egy eseményt, ami napjainkban éppen ugy megtörténhetne. A történelmi milieux halott diszlet náluk, nem szerves része az eseménynek. *Uj probléma* (Uttörés) iránynovella, de se nem eredeti, se nem meggyőző. *Asszonysorsok* (Élettöredék), kép, gondolat, de hosszan, unalmasan megirva. *Tavaszi esőben* (pro memoria). Az ellentét a szerelmes és a veszekedő pár közt elég jó, de milyen logikátlan és elképzelhetetlen, hogy a boldog pár levonva a tanulságot, távozik és sorsára bizza a másik asszonyt és a kis babát, akiket a részeg férj kivont késsel fenyeget!

Mese a legyezőről (Athos) gyönge Andersen utánzás, de a szimbólumok nélkül, *Az asszony sir* (Kolos), *Napoleon késik* (Ante Portas), *Önagysága nem akar* (Hyppolitos), *A bankár* (Ma) gyönge hadigazdag szatira. *A szakál* (Réz), *Fata Margana* (Horak), *Élet* (Élet). Két utóbbi bombasztikus, zavaros irás.

Itt kell megemliteni a *Vasut mellett* (Katona) cimü irást, mely dilettáns volta mellett fantáziát és költői kedélyt árul el és *Aeuemath* jeligéjüt, mely minden primitivsége mellett határozott tehetséget árul el.

Ezeknél sokkal rosszabbak: *Kötelesség* (Sicitur ad astra). *Sirni fogsz te mégis* buta nyegle irások. *A madonna* (vajdasági irodalom), *Igy szép az élet* (Antonius) csaknem azonos tárgyu cinikus, üres dolgok. *Első szerelmem* (Parturiunt montes), amelynek rutinus stilusa mellett még jobban kiri a tárgy butasága és izléstelensége.

Vannak aztán egész rémesek, zavarosak, értelmetlenek, buták: *Elveszett értékek* (Szidi), *Bolondok szigetén* (Csáj), *Crogius* (Bamier de fol amour), *Gesztus, A herceg házassága* (Apokalipszis), *Ő* (Anonimus), *Szfinx* (Tavasz), *Őslénytan* (Epikureus), *Az élet tragédiája* (Horch), *A hinár* (Kezdő), *Válság* (Advena novus). Itt kell megemliteni *Sza Paloma* három novelláját is, amikben pedig van némi kurtzmahleri fantázia, de pongyola magyartalan mondataik és zavaros, értelmetlen fogalmazásuk hasznavehetetlenné teszik.

Lelkiismeretes és szigoru selectió után még mindig husz pályamü fekszik a biráló bizottság előtt. A közönség, mely figyelemmel kiséri a Bácsmegyei Napló novellapályázatát, tudja, hogy ennél a husznál jóval több novella került közlésre. Voltak ugyanis pályamüvek, amiket az eddig felsorolt kategóriákba soroltunk, de mégis közöltünk, mert hibáik mellett is találtunk bennük valami megkapót, ami közlésre érdemessé tette őket. Lesznek közöttük olyanok is, amik hibáikkal együtt egyik másik olvasónak jobban tetszettek, mint egynémelyik az alábbi husz novella közül. Tagadhatatlan, hogy az alábbi husz pályamü sem tökéletes, klasszikus novella, de hibáik nem sorozhatók egyikébe se az eddig fölállitott kategóriáknak.

Külön emlitjük meg közülük *Ádám és Éva történetét* (Nótás novella), mely talán nem is olyan jó és csak eredetisége révén került a kiváalsztottak közé.

Igénytelen, de kereken, takarosan megirt munkák: *Kaland, Igen, nyögte Kelemen, Önfeláldozás* (Nobody), *Első szerelmem óh* (ver sacrum). Talpra esett történet a *Desznyó* (Réz). Kitünően megirt, bár kissé tulhosszu, tulaprólékos a *Kint a pusztán* (Cifra szüröm szemtanuja). Ugyancsak hosszu, de végig érdekes és jó az *Asszonysorsok II.* (Élettöredék). Ügyes az *Ölj meg* (Ikarus), hangulatos irás *Hayely a Haldokló virágok* (Charon) és az *Interieur* (A világot a hazugságok tartják össze), mely inkább szines érdekes rajz, mint novella. *A harc* (Anteportas), Madách hatása alatt készült, intelligens irás az *Egy boldog éj* (Kismeth), nagyon kedves, csak talán tultragikusan fejeződik be, amire az előzmények nem adnak elegendő okot. Finom kedves irás a *Don Juan bemutatója* (Örök élet, örök halál).

Nagyon érdekesek a *Novella* (novella) és a *Titok, amit ketten tudnak* (Nem titok többé) és kitünően vannak megirva *A nő kezet nyujt* (Karakán), a *Szép asszony becsülete* (Mátyás király), *A lelenc* (Ámor), *Manci gyónni megy* (Anna Veronika), *Veszteglő vonatok a sötétben* (Fiamus), *Babonás utak* (tegnapi meditáció) és *Tudat alatt* (döntés után).

A biráló bizottság, mely *Lucia* gondos jelentéséhez hozzájárul a következő három novellát tartja a pályadijra legérdemesebbnek: *Titok, amit ketten tudnak* (Nem titok többé), *A lelenc* (Ámor), *A nő kezet nyujt* (Karakán). A közönség döntse el, hogy a három körül melyik a legjobb.

A szavazás az alábbi szavazólapon történik, melyet külön boritékba, vagy levelezőlapra ragasztva május 1-ig kell beküldeni. A szavazás eredményét a *Bácsmegyei Napló* május 8-iki számában fogjuk közölni.

*

Itt emlitjük meg, hogy a kisregénypályázatunk feltételeit megváltoztattuk. A pályamunkákat november 1-re kell beküldeni. A tizezer dináros dijat megosztjuk még pedig ugy, hogy az első 5000, a második 3000, a harmadik 2000 dinár dijat kap.

A három novella közül .....

..... cimü pályamunkát tartom a legjobbnak.

Név: .....

Lakhely: .....

A LELENC

Abban tényleg igaza volt Dobáknénak, minek tolakszik az olyan asszony előre, akinek magának is van egy csomó gyereke, mint teszem az az Antus Péterné is.

Nem bánom, még ha a fülébe is jut, de kimondom, a doktortól sem volt éppen rendes dolog, hogy annak a festett képü Iringánénak a legszebb kislányt osztotta ki. Pedig ahogy a szó ver, talán nem is hites ura neki Iranga.

Ami igaz-igaz, mindenki előzködött a lelencosztásnál, csak éppen Csábi Péter huzódszkodott hátra, pedig egyre biztatta Ágó néni, már mint a felesége: no apiuk azt a kis szőke lányt — vagy ha végképp nem akar lányt, akkor azt a kis zömök gyereket. Nem — nem azt a vékonyat, ott-ott balról, a sorban a harmadikat, akinek a térdin az a sárga folt van.

De beszélhetett az asszony, az öreg legyintett a kezével, ami jelenthette azt is, hogy az asszonyi beszéd nem ér fel hozzá, de jelenthette azt is, hogy neki mindegy, akár fiu — akár lány.

Pedig még Koszta a borbélylegény is, akit a kiváncsiság hozott oda, mondom, még az is biztatgatta: no tata mozogjon, mert elfogy a gyerek!

Beszélhettek neki, akár a süketnek. Ó, hogy az a jóságos Isten bünömül ne rójja, de hogyan is teremthetett ilyen csökönyös embert!

Ahun ni! már alig maradt két-három lelenc, ugy szétvitték őket.

Ne legyen már olyan istentelen, szóljon oda az orvosnak, mer még csak két gyerek van! Hamar-hamar, mert a tislerné viszi a szebbiket!

Lássa-lássa, már el is vitte.

Mit? hogy akit mindenki otthagyott?

Hogy azt a kis ijedtet?

Hát nincs magának szeme, nem látja, hogy az zsidógyerek? Ó, édes Jézusom, még a gondolatára is megöl a szégyen, hogy falu csufjára akar tenni.

Csábi Péter pedig tempósan, lassan odalépett az orvoshoz és kiiratta a gyereket a nevére. Átvette a gyerek kiskönyvét s mielőtt lekezelt volna az or-

vossal, csak ugy melleslegképpen oda mondta: tartáspénz pedig nem köll, ne mondhassa senki, hogy Csábi papucsos pénzért lett apa.

Ágó néni már akkor nem is volt ott. Amikor meglátta, hogy az ura az orvos felé indul, megfordult és szinte majdnem szaladva ment haza.

Még a micsoda Örzse is, ejnye no, — segitsenek a nevét kimondani, itt van a nyelvem hegyén oszt... — az izé, ha, a Szokolai Örzse szólt is hozzá a szövetkezet előtt az uj papucs miatt, de mintha nem is neki beszéltek volna, ugy elsietett mellette.

Hát mondom igy került a kis Grün Izsó Csábi Péterhez. Csábi Pétert mondok, mert nem lehet mondani, hogy Csábi Péterékhez, ami igaz-igaz, Ágó néni nem vállalta a közösséget az urával. Ki is jelentette, hogy neki ez a gyerek végképp nem kell. Aki vállalta, meg a házba hozta, az gondozza is. Inkább százszor egymásután elöli magát, de zsidó gyereknek anyja nem lesz.

Kalapáti bognár, Csábiék tőszomszédja, aki nyilván kihallott egyet-mást, ki is jelentette minden csürés és csavarás nélkül Halmi Misának, aki éppen valami lőcsjavitás ügyben volt a mühelyében, hogy ebben a lelenc kérdésben Ágó néni az, aki jogalapon áll.

Mert lássa kend, nem mondom, hit ide, hit oda, meg nem mintha egyik ember nem volna olyan, mint a másik, de már zsidót venni a házba, az már mégis csak »abszolute« volt az öregtől.

Tény való, hogy Ágó néni egy álló hétig rá se nézett a gyerekre. Igaz ugyan, hogy a kis Izsó még csak a közelébe sem mert menni, folyton Csábi mellett söntörködött.

Ki tudja, talán egy kicsit fájt is Ágó néninek, hogy a kis gyámoltalan mindent csak »édes apámtól« kért.

A nagy szégyentől az asszony még a piacra sem ment ki. Maga az öreg árulta a papucsokat.

Ez pedig nevezetes tény, mert az egész falu tudván-tudja, hogy Csábi nem piacolni való ember.

Nem az italozás miatt. Egész józan ember ő, hanem egy nagy gyengéje van — a szive. Szép szóra képes még a Firincs cigánynak is oda adni a papucsot hitelbe. Az pedig tudott dolog Firincsről, hogy igen gyenge karakter, aki a vizen és a petróleumon kivül minden italnak erősen hódol.

Az öreg pedig tovább is egyedül ajnározgatta a gyereket. Ő rakta az ételt a tányérjába, ő mosdatta és ő fektette is le.

Ágó néni már nem is állhatta szó nélkül: jó lesz azt a kölket nem kényeztetni, mert majd a fejére nől.

No-no hát csak köll valakinek szeretni ezt a kis anyátlan árvát.

Nagyon-nagyon szíven szurta ez az anyátlan szó Ágó nénit. Nem is lehetett aznap a szavát hallani.

Már most ha agyon ütnek sem tudom, hogy másnap-e, vagy rávaló harmadnap a kis Izsó meghallotta, hogy az uccán játszanak a gyerekek.

Kiváncsiságból-e, vagy közéjük való vágyódásból kiállt a kiskapuba és onnan nézte őket.

Tudom is én hitták-e játszani, vagy csak maga-magától ment közéjük, de annyi igaz, hogy egyszerre csak köztük volt.

De hogy melyik gyerek kezdte, nem lehet bizonyosan tudni. Benák Éva azt mondja, hogy Susi Vince, viszont Andruskó Pista meg is esküdött rá, hogy a tamburásék Ferkója kezdte el, hogy: üssük a zsidót.

Tény való, bár mondom, a kezdőt pontosan megtudni nem lehetett, a kis Izsót közrekapták.

Ágó néni éppen a köcsögöt akasztotta föl az ágasra, amikor a kis Izsó jajveszékelését meghallotta.

Mint a furia rohant ki az uccára. A sisere-had egyszerre szétfutott, csak a kis lelenc maradt ott a földön fekve.

Fölkapta a földről s magához szoritva, csókolgatva vitte be.

És a kis féreg könnyes arcát Ágó néni arcához szoritva csak azt hajtogatta: ne hagyjon édesanyám.

Még félóra mulva is karján volt a gyerek.

Oszt hallják az a vén istentelen még csak föl sem kelt a kisszékről, amikor a felesége behozta a siró gyereket. Csak ugy oldalvást odapillantott, oszt varrta tovább a papucsot. Mintha az a papucs nem várhatott volna.

Még volt neki lelke oda szólni az asszonynak: tedd le már azt a kölket, ne kényeztesd, mert majd a fejedre nől.

Ámbár Ágó néninek nem volt soha a kenyere a visszafelesclés, most még se tudta megállani, hogy oda ne mondja: mindenki a maga gyerekével törődjön.

Csodálatosképpen az öreg most nem haragudott az asszony visszabeszélésére, sőt széles mosoly kezdett szétterülni az arcán.

Hogy Ágó néni észre ne vegye nagy megelégedését, a fal felé fordult és szörnyü nagy igyekezettel nézte a falon lógó, már ezerszer látott Mária-képet.

De nini — ejnye no — talán a szeme káprázott, de Isten uccse, mintha a szent anya intett volna neki és mintha ebben a barátságos intésben benne lett volna: megértettelek derék öreg Csábi Péter.

Mint ahogy szentbizonyosan meg is értette.

A NŐ KEZET NYUJT

1.

Isten tudja hol vette kisfius, szégyenkező nézését, félszeg odafagyott mosolyát, mely mindig kiült az arcába, valahányszor csak nő társaságába került.

Meg kell mondani nem is kereste az ily társaságot, inkább menekült be nem vallott indulatok erupciójától rettegve, jobbadán ösztönös félelemmel s pattanásig hangolt idegekkel. Jó János huszonnégy éves egyetemista és — mint az alábbiakból ki fog derülni — hasznavehetetlen ujonca a szerelemnek.

2.

Ki egyébként az átlagot könnyen megugró képességekkel megáldott ifju volt, Jó János nagyon sokszor megkisérelte elemezni az érzéseit. Az idegenkedő, kényelmetlen feszengést, mely minden nő közelében oly rohamos gyorsasággal keritette hatalmába, hajlandó volt valamely dzsin átkos befolyásának tulajdonitani. Logikusan megmagyarázni ugy sem tudta. Teszem fel, miért rohan arcába a vér már jelentéktelen beszélgetések legkezdetén is és a mondatok póklábu hadserege, mely rendes körülmények között oly ingatatlan fegyelemmel engedelmeskedik akaratának, vajjon miért lázad fel mindannyiszor, midőn egy-egy hölgynek kivánna szépet mondani s ezüstben gazdag hangja, amelyet egyébként ugy kezelt, mint Haiffet a hegedüjét, miért cseng reszelősen és kellemetlenül, akárha cint ütögetnek kifáradt fára. S igy az okok gyötrő kutatása közt meglepő felfedezésekre jutott. Például észrevette, hogy sok esetben teljesen kialakult szégyenérzet lepi meg, mintha pucéran s nevetségessé maskarázva lenne kénytelen eléjük állni. Mondjuk a nyakán dandys sállal legényesen által vetve, de különben szintén meztelenül. Ez a képzet álmában is sokszor rémitgette. Rengeteg alkalommal mélyen a tudat alá kényszerült nyulni, hogy egy-egy kinos, kudarcos feszengésnek *speciális nyitját* fellelje. Igy egy izben azon kapta rajta magát, hogy *szégyeli férfivoltát*. Mélyen elásott atavisztikus szeméremmel szégyenlette, azzal az ösztönös alakoskodással, amely, mint később sokszor meggyőződött — bár csak csökevényeiben — másokban is meg van, mig őbenne hiánytalanul nevelődött fel s most elkiséri mindenhová, hogy alkalmas pillanatokban torkára forrassza a hangot. Vissza emlékezett a sorozásra, ahol a meztelen ujoncok csupa férfi nép között is görcsösen egy helyen tartják kezüket. Ez a nemek különbözőségének kiveszőben lévő szégyenlése, amely végeredményben a ruházkodás tiznél több parancsolatát megteremtette. De nála valahogyan több ennél.

3.

Női társaságban sorozatos balszerencse üldözte. A dzsin ilyenkor volt elemében. Semmi sem sikerült neki. A kedvesen hajbókoló uzsonnákon aggasztóan vacogott kezében a kávés csésze, bár egyébkor szilárd és határozott mozdulattal tudta tartani azt. Ha leejtettek valamit, nem tudott lehajolni érte anélkül, hogy össze ne koppintsa fejét a másik udvariassal, vagy több esetben az asztal sarkával. Ilyenkor természetesen az elfojtott mosoly, a jóakaratu napirendretérés megölő gunyját látta a szemekben, mely megmaradt biztonságát is elvette. Vagy hogyan volt a beszélgetéssel? Közbevetett kérdései mindig rosszkor hangoztak el, legtöbbnyire midőn a beszélő még nem végzett mondanivalójával, csupán kis szünetet tartott. János azon hitben, hogy amaz már befejezte, mindig ilyenkor szólott közbe. Sokszor egyszerre csuszott ki száján a közbeszólás a beszélő uj mondatával. Ilyenkor zavartan és dühösen harapta el mondókája végét. Amaz udvariasan biztatja: »Csak tessék folytatni«. »Tessék csak, tessék csak Önnek«. »Pardon« és a beszélgetés megakad megint csak ő miatta, átkozza a pechet, a véletlent, félszegségét, mindent.

Vagy itt volt például a járda. Sikos járdán nem mert volna végigmenni női társaságban, mert az elesés nevetségességétől félt. És tényleg amint a nyugodt pózt ilyenkor lábára erőszakolná, érezhető a bizonytalan és imbolygó érzés. Mi sem könnyebb ilyenkor kis megcsuszamlásnál, elvágódásnál. Megint kész a nevetség.

»A járdakő rosszindulata« — gondolta Jó János és igy egyedül csuszkálni kezdett a legnyaktörőbb kövezeten, mint vásott kölyök s végül is csikorgó dühvel bizonyithatta be magának, hogy egyedül lévén, vagy férficimborák között, akkor sem tudna elcsuszni, ha készakarná.

4.

Néha ágybamenetelkor sirásra ferdült szájjal gondolt a nőre, ki igy raboltatott el tőle, bár jobban, égőbben senkisem vágyakozott utánuk. Órákhosszat el tudott ábrándozni róla, hogy miként is lehetne. Rokonszenves fölénnyel mosolyogna a futóismerősre, vagy mozgóbeli szomszédnőre, kinek preciz biztonsággal segitené fel előadás után a kabátját. Mosolyogva megköszöni és nagyon jó véleményt gondol ki őróla.

5.

És többször késő esti órán az elalvás kergetése közben méznél is édesebben felötlik benne a szerelem. Taktikája és technikája, mely néki talán örökre is megtanulhatatlan marad. Ilyenkor egy női arcot választ ki ismerősei, vagy megcsodált ismeretlenei közül s a továbbiakban e szőke vagy barna archoz kapcsolja álmait, melyeknek hőse mindig ő maga. Jó János a legkülönbözőbb szituációkban, de mindig talpraesetten, férfiasan és biztos fellépéssel. Ujévi villanyoltáskor ő csókolja fülön ábrándjai soros nőjét s válaszul az erőtlen tiltakozásra végigtapint a váll patyolatán. Bolondul táncol és öntudatos alkalmazkodásával, tréfás ötleteivel fókusza lesz a társaságnak. Figyelmes és hóditó, szerény és öntudatos egyszerre. A lányok összevillannak anyjukkal, ezeknek szégyenlős a szeme és sokat sejtet, az anyáké bátoritó és megértő. Vagy a furcsanézésü huszonhatéves asszonyok érett mosolyában sütkérezik, közös kis titka van egyikkel, vagy másikkal, melyből sok minden fejlődhet, csak tőle függ. És ő biztos magában.

6.

Idővel a feneketlen düh és tehetetlenségnek kinzó érzete megőrölték. Már nem mert nő közelébe kerülni. Menekült előlük és sarkában apatikusan engedte csaholni a nevetést. Barátai előtt valami zavaros mizogün elmélettel magyarázkodott. Elveket emlegetett, amiket a nőkről alkotott és hogy első parancsolatuk a feltétlen, mindenekfelett álló nőgyülölet. Ambicionálta, hogy különcnek tartsák, azt hivén, hogy igy menekül meg majd attól, hogy végleg félénknek bélyegezzék. Ez sem sikerült neki.

Szeptemberben főbelőtte magát.

7.

A kórházkertben jószagu szegfüfák ágaskodtak, egynémely lefittyenő szirommal, a városból lihegve érkező szél bolond kedvvel kezdett karikázni. Itt lábbadozott János, homlokán az ügyetlen fegyver sajkó nyomával. Turbánt viselt, hab*könnyü fehér gézből tekertet* és füzetes regényt szemegetett, mit az irgalmas nővértől kölcsönzött. Be kellett vallania: a napok könnyebben futottak el itt, a lármából kevés jutott, nyugalomból és szenvedésből több. Futón emlékezett a mütő fehér majolikájára, a nővérek suhanó sürgésére, habfejü csipeszekre, sustorgó gőzü aluminium fazékra, vakitó nappászmákra. Aztán hosszu, kinzó szomjuságra. De most már jobb.

8.

Amállal való ismeretségének harmadik hónapjában történt. A segédorvos vidáman csapott a vállára a délelőtti viziten:

— Egy hét mulva levesszük a kötést.

János kényszeredetten mosolyog. Igen, most örülni kellene. Mennyi ideje is annak, hogy itt van. Amállal való megismerkedésétől számitva harmadik hónapja. János egy idő óta mindent ettől a dátumtól számitott, mint öblös, kegyetlen naptárak az éveket. Milyen messzi is van mindettől. És mennyivel jobb, szebb minden az azelőttnél. Forró homlokán mindennap uj pólyát kap a golyónyom hegedő krixkraxja. Mindennap. A vatta puha gömböce. Amál kezében villan, mint a hólapda és Amál kedves ügyetlensége szurta be a fásli végébe a zihereisztüt is.

Amállal a kerti sétákon ismerkedett meg. Kis tanitónő. A belgyógyászati ápoltja. Riadt őzike, az arca szenvedően szabályos gömbölyüség. Kis falusi tanitónő. Csupa bájos zavar, lányos gyámoltalanság. János nem tudta hova ültesse el első beszélgetésük magját. Nagyon jó barátok lettek. Ámulva eszmélt rá, hogy ilyenek is vannak. És Amállal szemben sorban érezte megvalósulni az álmait. A fokkék lüszter kabátka az ő kezében villant meg vacsorai harangszókon. Enyhe gonddal segiti fel. És a hosszu folyosókon olykor megbotlott Amál. János karjába beköltözik az acél, amint felfogja szegénykét. Zavart mosoly a jutalma és dadogó, befejezetlen köszönet. Oly egésznek és biztosnak érzi magát. A hosszu vacsorázóasztal patkáján labdáznak a pillantásaik. János boldogan látja felcserélődni a szerepeket. Ámul rajta, mily feltétlen engedelmességgel sorakoznak glédába az annyit renitenskedő mondatok. Hangjába beletorkollik már a finom ezüst folyam is és Amál hófehér tájékozatlanságán okkal tüzheti ki arcára az annyiszor kipróbált férfias mosolyt. Elégedett és biztos.

9.

Két napja nem látta Amált. Harmadnap a segédorvos lármázott már messziről:

— Gyerünk csak azzal a kötéssel!

Nevetve esik neki. Viccel és pletykázik. A leszerelt fehér tült zsebrevágja. Azután Jánost hátba:

— Most pedig fel is ut, le is ut.

Öblösen, szivből nevet.

János tétován simit végig a szabaddá vált homlokán. Az orvos kidobja a kórházszobából a félhomályt. Reccsenve feszül meg a rolló. János pislogni kénytelen. Szemben az ablakkal a nagy ceruzagyár kéménye pipál. Déltájt lehet Nagy szürke elipszis. Tóduló munkások. »Ecce« — mondja halkan János.

Azután Amálra gondol. Két napja nem látta Amált. Mégis megkérdezi az orvost. Nem szivesen. A kórházban már suttogni kezdtek kettőjükről. A kórház kis társadalom. Arisztokráciával és rendőrséggel. Különszobásokkal és ápolokkal. Kellemetlen lehet Amálnak. Mindegy.

— A kis tanitónő a belgyógyászatból?

Az orvos felhuzza a vállát.

— Igen, igen. Nagy szoknyász maga Guttmann.

Jót nevet a Guttmannon.

— Korábban kellett volna apám. Jó János, hát Guttmann nem igaz? Nem baj. De hát a kicsike. Bizony a végét járja.

János nem kiáltott fel.

— Tébécé — hangsulyozza az orvos. Legrombolóbb formájában — nem néz rá Jánosra.

Valóban. Most emlékezett az arcocska sárga viaszára, halk köhécseléseire és két piros arabeszkre a szemöldök alatt. Tébécé, kis tanitónő élete. Ábécétől a tébécéig.

Kávé „ROSSI“ Kávé
nyersen Nagyban és kicsinyben, postai szétküldéssel is. Érdeklődjék az árak iránt ROSSI, Zagreb, Samostanska 1 pörkölve
3783

— És... meddig tarthat — tagolja kinosan.

— Nem sokáig. Napokig, órákig. Az is lehet, hogy csak percei vannak. Ebben a stádiumban már nem lehet pontosan tudni.

— Hanem maga Puttmann... maguk között volt valami, mi?

János erőtlenül tiltakozik.

— Mondjon le róla öregem. Ez nem a szerelem aziluma. Kórház.

— Kórház — döngött rá Jánosra.

— Akarja talán látni?

Ó, hogyne, szeretné. Amált, a drága, kicsi, félénk Amált a láz arabeszkjével. Elmondani, hogy mennyit köszönhet neki, hogy egész más emberként mehet vissza közéjük. A nők közé. A nő kezet nyujt. Végre kezet nyujt.

— Minek — fordul az orvoshoz — minek meglátni. A tébécé különben is fertőz.

És öt perccel később egy taxinak intett a kapuban.

TITOK, AMIT KETTEN TUDNAK...

A hálófülke befüggönyözött ablakán erélyesen kopogtattak:

— Vámvizsgálat!

Az asszony kiugrott az ágyból. Pyjamát kapott magára, lábaira hattyuprémes papucsot huzott, azután a legnagyobb lelki nyugalommal a fülke falán függő ováltükör előtt rendbehozta a haját, arcán néhányszor végighuzta a puderes pamacsot és miután a tükörhöz egészen közelhajolva megállapitotta, hogy a csókálló, rouge folytonossági hiány nélkül piroslik az ajkán, felnyitotta az ajtót. A fiatal vámtiszt bosszus arca az asszony láttára udvarias mosolyba simult. Álmos szeme kigyult és éhes tekintete egy pillanat alatt felbecsülte a nyugodtan mosolygó asszony minden értékét. Néhány sablonos kérdés után mélyen meghajolt és eltávozott. Az asszony mosolyogva nézett utána. Mosolyában némi önguny vibrált. Egy pillanatra megborzongott: csak most reagált a férfiból kiáradt vágyra, amely az imént némán körülcsókolta testét. Azután vállat vont és bereteszelte az ajtót.

A vonat ujból megindult. De már nem tudott álmot parancsolni a szemeire. A fülke ablaka nyitva volt: a nehéz, fülledt szeptembervégi éjszaka tikkasztó lehelete, mint valami örökkétartó csók lángolt a levegőben. De az asszony belül is izott... Vére nyugtalanul nyargalt az ereiben és gyors lüktetéssel kopogtatott halántékán... Pókhálószövésü selyeminge idegesitően tapadt a testéhez... Az agyában testet nem öltött gondolatfoszlányok kergetőztek lázas gyorsasággal... Kinnak érezte az egyedüllétet... Lehunyt szemei előtt sorjában megjelentek a férfiak, akiket az elmult nap folyamán utközben látott: egy borotváltképü, kisportolt izmu angol a kit délben az étkezőkocsiban néhány pillanatra szemügyre vett; egy rongyos, de villogószemü hordár valamelyik kis olasz állomáson; egy tejfölösképü, angyalszőke, de jólfejlett diákgyerek, akit az egyik állomáson le- és a következőn leszállni látott; azután az étkezőkocsi finommosolyu, lordfrizurás pincére; meg aztán — és a teste borzadva összerándult — asztaltársa a vacsoránál: egy pupos gnóm, hoszu végtagokkal, de mélyen izzó hipnotikus erejü szemekkel; végül a vámtiszt: kissé ostoba, de jóleső hódolatával. Ferfiak: szőkék, barnák, ifjak, idősebbek, épek nyomorultak...

— Eh egy sincs itt közülök — sóhajtotta mélyen. Megnézte az óráját. Két óra volt éjfél után. — Még hat óra — gondolta rosszkedvüen — és otthon vagyok. Milyen nehéz lesz ujból megszokni a kis vidéki várost sör- és éretthinye illatu unalmával, a két havi olaszországi vándorlás után.

Az ura majd várni fogja az állomáson. Mert táviratozott neki, hogy ma érkezik. Maga elé képzelte a törődött testü, pergamentbörü kis embert, akinek az esze csak a vagyongyüjtésen jár.

— Pfuj — mondta csaknem hangosan — ezt az embert sohasem fogom megszokni!

És a barát... A család barátja...

— Igen, — gondolta — ő az egyedüli, akiért élnem érdemes. Különb mindenkinél: szép, elegáns, magas és okos...

— Robbykám! — susogta a levegőbe és kitárta a két karját. A szemei könnybelábadtak a közeli viszontlátás örömétől.

Már derengett: künn piszkossárga világosságféle küzdött a sötétséggel. De a meleg még elviselhetetlenebbé vált. Az asszony kiugrott az ágyból. A tükör elé állt. Néhány percig olyan érdeklődéssel vizsgálgatta az arcát, mintha először látta volna magát. Azután kuncogva felnevetett: és leeresztette az ingét. Meztelen álomfehér teste ezüstösen vibrált a tükör fényes lapján, a fülke sárgás világitásában. A kezeit kerek, lányos mellére szoritotta és szerelemittassan nézte saját magát.

Hirtelen rettenetes robaj bömbölt bele az ébredő hajnalba... Az asszonyt egy hatalmas lökés az ablakhoz vágta.... és a következő pillantban még egy borzalmasabb ütést érzett a fején... A pillanat egy ezredrészéig kétségbeesetten viaskodott az eszméletlenséggel, mely piros fátyolt boritott szemeire; azután elhalt minden... Csönd és sötétség borult az agyára...

*

Reggel hét óra volt. A telefón kétségbeesetten csengett. Robby —ágyból kelve — rosszkedvüen kapta füléhez a kagylót. De az arcáról hirtelen eltünt az élet szine... A férj telefonált...

— Halló... Hogyan? — kérdezte rekedten. — Kisiklott... hatvan kilométernyire ide... Husz halott... Negyven sebesült... A hálókocsi pozdorjává zuzódott... — ismételte gépiesen a férj szavait. — A szerencsétlenség szinhelyére... Természetes, hogy veled megyek...

Percek alatt felöltözködött. Meg sem mosakodott. Meg sem fésülködött. Hosszu szőke haja kicsüngött a kalapja alól. Kirohant... Az uccán nem látott, nem hallott... Agya gondolatok nélkül gépiesen dolgozott... És a lábai szolgai módon vitték a megszokott uton...

A férj már várta. Amint megpillantotta a vézna kis embert, hirtelen lecsillapult... Valami jeges, gonosz nyugodtság ereszkedett a szivére... Ugy érezte, hogy az ő erős és szép asszonyát, akit ez az ember bitorol, semmi baj sem érhette.

Szótlanul kezet szoritottak. A férj csontos kis keze egy másodpercre segélykérően remegett Robby izmos tenyerében.

Autóba ültek. És a gépkocsi széditő iramban megindult. Sürü porfelhő szállott utánuk. Némán ültek egymás mellett. Amidőn kiértek az országutra a barát lopva a férjre nézett. A kis ember sápadt, kiszáradt bőrére apró, piros foltokat rajzolt az izgalom. A természettől kissé előreugró alsó ajka szüntelenül remegett. Olyan tehetetlennek látszott és olyan rut volt, hogy Robbyt névtelen szánalom fogta el... Az erősek és kiegyensulyozottak szánalma a gyöngék és bizonytalanok iránt. Némi lelkiismeretfurdalás is bántotta: olyan nem egészen kialakult rosszérzés. Ugy érezte, hogy meg kell törnie a hallgatást.

— Nem bizonyos — kezdte...

A férj ránézett... Apró, szürke szemei ijesztően kifejezéstelenek voltak, de valami fenyegetés bujkált a pillantásában.

A barát elhallgatott... Mint rémület cikkázott át agyán a-gyanu, hogy a másik talán mindent tud... De a férj azután lemondóan legyintett.

— Elveszett minden — mondta rekedten. — Érzem, hogy mindennek vége.

— Nem sejt semmit — gondolta Robby megkönnyebbülten.

És az autó nyelte az utat. Egy hirtelen kanyarulatnál előtünt a katasztrófa képe. A vasuti töltés lábánál összetört vaggonok feküdtek... Egy gigászi romhalmaz... Lécek, vasalkatrészek... Néhány messzire gurult kerék, mintha menekülés közben érte volna őket a halál... Üvegcserepek csillogtak a napfényben... De a mozdony, épen, oldalradülve, mint egy pihenő óriási állat, meredt rájuk.

A romok között utászkatonák dolgoztak. Vezetőjük a lassitó autó elé sietett.

— A sebesülteket már elszállitották a szomszédos községbe — mondta az autó utasainak. — A halottak közül tiz még itt van... A töltés tulsó oldalán. Azokért is nemsokára jön a mentő-autó. Ha az urak látni akarják... — és zavartan elhallgatott.

Robby szorongva nézett a férjre. Ez intett és kiszálltak. Megkerülték a romokat. Felmásztak a töltésre. A töltés tetejéről megpillantották a szép katonás sorrendbe, egymástól egyenlő távolságra fektetett holttesteket.

A férj hirtelen fellobbant energiával rohant le a töltésről. Kitátott szájjal, miközben az arca szinte egy egyetlen nagy szemmé vált, lépdelt el a holtak előtt.

Sorrendben az ötödiknél néhány szempillantásra megállt... Egy hanyatfekvő meztelen nő volt... A feje hiányzott... Talán valahol a romok alatt lehetett még... A nyakán néhány huscafat... De tökéletesen faragott, hibátlanul fehér teste sértetlenül hevert a sárguló pázsiton...

Azután tovább ment. Az utolsó holttestnél félig reménykedve felkiáltott:

— Robby! Nincs köztük...

Robby a meztelen nő fejnélküli teste előtt állott... Mereven, mintha annak sirköve lett volna... Szeme merően egy pontra nézett... A férj rosszatsejtve sietett mellé... Robbyra pillantott... Követte annak tekintetét, a mely szinte látható vonalként kötötte össze a barát szemeit a halott asszony keble alatt pirosló, éremnagyságu anyajeggyel.

— Anyajegy — susogta a férj. — Neki nem volt anyajegye... Vagy én nem tudom...

Hirtelen világosság gyult az agyában. Minden, eddig a tudat alá fojtott gyanu egyszerre felszabadult benne. Keze ökölbe szorult... Durván meglökte Robbyt és rekedten kérdezte:

— Ő az?

Robby lenézett a kis emberre, aki a válláig sem ért, és alázatosan és megsemmisülten felelte:

— Igen, ő az!

A kis ember most megnőtt. Felfujta magát. Arca kipirult. Végignézett Robbyn, aztán bántón, élesen, kárörvendve felnevetett.

ALAKOK

Hangversenyrendező

(Szállodai étterem délután 6-kor. Higanyszin selyemsipkák a csillárok villanykörtéin, afrikai pálmák a fütőtestek mellett és jazz, melynek ütemére néhány pár járja a charleston-t: meg nem értett anyák aranykalapban, negyvenéves lesoványodott nők, huszéves nyurga diákokkal. Barátomnak, a hangversenyrendezőnek leglényegesebb része egy batikolt selyemzsebkendő, mely felső zsebéből lóg, meg egy csiszolt üvegdarab, mely balszemén szikrázik. Ehhez hozzájárul egy fej is. Valami villamos nemzetközi Homunculusnak érzem, ki hajdan egy szinházi csillag jegyében született, a rádió és mozi szerencsés együttállásában. Nem európai, nem is amerikai, hanem a kettő sajátos vegyüléke. Gépirásos levelek hevernek előtte az asztalon, egy newyorki kábel, a dollár szép kabalisztikus jelével. Minden nyelven tudja, mi a teltház, vastaps, előleg de egyiken se tudja, mi a kepe, csépiés, homlitás. A kassza fontosabb, mint a kasza. Azért megérteti magát a földgolyó minden népével. Egy berlini, háromszorosan sürgős telefont vár s mig habos feketénket szürcsöljük, csevegünk. Igyekszem csorbitatlanul viszszaadni huszadik századi nyelvezetének minden báját.)

— Tudom, hogy az ön irodája itt a legelső, az egyetlen. De a többi, a bécsi, a párisi?

— Bécs nem számit. Párisban szintén nem lehet üzletet csinálni. *(Fanyar tintorral)* »Fauler Boden.« Páris se számit.

— Hát mi számit?

— Newyork és Berlin. A Metropolitan, aztán Wolff és Sachs. A newyorki operából indul ki a világsiker, Németország az európai pénzszerzés forrása. Berlin a Mekka. Az fémjelzi a márkákat, Wolff és Sachs tovább adja, ahova kell, Svájcnak, Ausztriának, Magyarországnak, természetesen erősen »lefölözve«. A csokoládé kiddieseket is tőlük vettem át. Most Olaszországban »plasziroztam« őket. *(Gondos csomagolásban.)*

— Mennyit keresnek az irodák?

— *Dempsey* és *Tunney* mérkőzésénél a boxbajnokok egymillió dollárt kaptak, az iroda, mely a meccset rendezte 400.000 dollárt. De nehéz mesterség. Nincs a világon brancs, melyben ily késhegyig menő harc folyik az egyes irodák között. A mi áruink száma korlátozott. Másodpercek ezredrészén mulik, ki »happol« el valamit. *Saljapin*-t is véletlenül sikerült megszereznem.

— Mit fizetett neki?

— 3500 dollárt egy estére. Másfél óráig »dolgozott« érte. *Minden percre körülbelül 40 dollár esik.* Legelőkelőbb pénzintézetünk biztositotta, hogy az összeg letétben áll rendelkezésére, de ő megkövetelte, hogy kezébe adjuk, előzőleg Prágába kellett utaznom, ott nyujtottam át a honoráriumot, csak aztán jött, mint egy fejedelem hat tagu kiséretével, titkárjaival, gazdasági intézőivel. *(Beethovent a halálos ágyán poloskák csipték.)*

— *Baklanoff* milyen ember?

— Nagyvonalu, aranyos, »fitt« ember. Csak egyszer látott s azonnal meghivott Spanyolországba, a sansebastiáni villájába nyaralni. Bejárta az egész világot, de még sohasem ült vonaton. Autóján utazik.

— *Bonci?*

— *(Taglejtés.)* »Passé.« *(Az erkölcsi sikert kevésre becsüli.)*

— *Moissi?*

— Évek óta fix ára van. Esténként 200 dollár.

— Kit hozott még, mester?

Szolidan épitett, jó karban lévő, legalább 4 szobás átvehető lakással biró

családi házra

lehetőleg a beltéren

komoly vevő vagyok

Cim a kiadóhivatalban 3830

— Mindenkit, aki ér valamit. Ma Saljapin, holnap Bicsérdy.

— Ki a legnagyobb magyar név?

— Vécsey. Mióta az angol király előtt játszott, azóta »gemachter Mensch.« *(Nem azóta, mióta tángésznek született.)*

— Irók?

— Nem lehet velük boltot csinálni. Gerhardt *Hauptman* Bécsben bukott. Tolsztoj leánya Budapesten. Vattázni kellett a házat.

— Mi az a vatta?

— *(Másik szó-képpel felel.)* Éterinjekció. Előadás előtt az ember behivja az ácsorgókat. Ilyenkor előbb megkérdezem a művésztől: »Parancsol egy kis vattirozást?«

— *(Magam elé.)* Tolsztoj. *(Leborulok szelleme előtt, aztán könnyedén.)* Hát mi kell?

— Exotikum, erotika, Hans Heins *Ewers*, black people.

— Csodagyerekek?

— Inkább liliputlak.

— Milyen a mi közönségünk?

— Csak a »Sitzer«-nek dül be, »sláger«-nek, a »százszázalékos« művésznek, akit már beharangozott Newyork és Berlin. A pestieket pofon kell csapni, fejbe kell vágni. A siker már az első pillanatban eldől. Ebben a tekintetben nem világváros, hanem egy nagy falu.

— Mit rendezett először?

— Bánk-bánt hetedikes koromban. *Bárdos* Artur játszotta Biberach-ot.

— Sokan zaklatják?

— Mindennap járnak itt ismeretlen trók, hogy szerzői estet csináljak nekik, vidéki anyaszinésznők mindenféle kalandos tervvel. Mult héten egy indiai fakir keresett. Nyomban fölajánlotta, hogy megeszik egy üvegpoharat, fölvágja a hasát, kiteszi beleit az asztalomra.

— Miért?

— Csakhogy bizalmat keltsen.

— Végighallgatja hangversenyeit?

— Állandó készenlétben kell lennem. Figyelni a »Stimmung«-ot, hogy esetleg prolongáljam a vendégszereplést.

— Botránya volt?

— Egyszer nem jött el a főszinésznő, valahol játszott. Mikor bejelentettem, a közönség fütyült.

— És ön?

— Vártam, mig elhallgatnak. De nem hallgattak el. Meglógtam a mellékajtón.

— Más kellemetlenségre nem emlékszik?

— *Kubelik*-et Zürichbe vittem, az étkezőkocsiban ebédeltünk, valahol Innsbrucknál. Egyszerre azt halljuk, hogy Kubelik kocsiját, melyben ott volt a poggyásza, a hegedüjével együtt, lekapcsolták, más irányba vitték. Autóra szálltunk, szerencsésen utólértük a vonatot. Zürichbe pontosan megérkeztünk.

— Lámpalázasak a nagy művészek?

— Bizonyos idő multán, mikor már tuljátszották magukat s erősödik a felelősségérzetük, mindnyájan visszakapják ifjukori lámpalázukat. Sokan imádkoznak. Casals *Pablo* nem hiába volt pap — mielőtt a közönség elé megy, magába száll, mint egy szerzetes senkihez se szól. Egy berlini szinésznő morfiumoltásokat vesz. Sokan pezsgőznek, feketéznek, *Baklanoff* almát eszik, egy olasz szinésznő száritott zsemlyemorzsát rág.

— *Bicsérdy?*

— Koplal.

— Kell tehetség a sikerhez?

— *Kis gondolkodás után.)* Valami okvetlenül. A semmiből nem lehet valamit csinálni. Van egy milliomos francia, aki egész vagyonát a felesége rekiámjára költi, külön karmestert tart neki, a legelső párisi festőkkel tervezteti ruháit, megvásárolja a külföldi sajtót, de mindez semmit sem ér: felesége egymásután bukik.

— Hol járt?

— Németországban, Hollandiában, Svájcban, Franciaországban, Spanyolországban, Olaszországban, mindenütt. Európát ugy ismerem, mint a tenyeremet.

— Afrikában nem rendezett hangversenyeket?

— Eddig nem. De már ott is szimatolok...

(A portás jelenti, hogy itt a háromszorosan-sürgős berlini telefon. Erre a hangverseny-rendező titkárjával együtt beugrik a telefonfülkébe. Halló, hier Budapest, halló. Micsoda hangszálakat, torkokat, izmokat, bőröket, agyvelőket szállit? Talán uj csokoládé-lányokat a fehéreknek, vagy talán fehérlángelméket a feketéknek. A siker-gyár működik, a nagy dob pörög, csinadrattabumm. Most valahol távol egy magyar kisvárosban, vagy Koppenhágában, vagy Athénben zongorázni tanul egy kisfiu, énekel egy kislány, sir egy zseni. Csak szenvedjetek, fejlődjetek. Idővel mindnyájan az ő uccájába kerültök.)

Kosztolányi Dezső

ORVOSI DOLGOK

Diétás konyha

4.

A cukorbetegség

Több mint száz évvel ezelőtt fedezték fel a cukorbetegséget — pontosan százhuszonöt éve — és még ma is a *diétás kezelés a* leghatásosabb gyógymódja ennek a világszerte elterjedt bajnak. A cukorbetegségről szóló cikkemnek nem az a célja, hogy tanácsokkal és receptekkel lássa el az állandó orvosi ellenőrzés alatt élő régi cukorbetegeket, hisz ezek annyira kiismerik idővel a bajukat, hogy valóságos »cukorspecalistákká« válnak, hanem az, hogy a betegség leirásával, a tünetek ismertetésével lehetővé tegyük a laikus számára is *a betegség korai felismerését, a mely körülmény a baj lefolyására és gyógyitására döntő befolyással bir.*

Száz esztendővel ezelőtt az orvosok még nem voltak tisztában a baj lényegével és a betegség majdnem annyi áldozatot szedett, mint a tuberkulozis. A régi orvosok a cukorbajt a »cukorárt« gyógyithatatlan idegbetegségnek tekintették, mint a tulfeszitett agymunka, lelki megrázkódtatás következményét. Az angol Bernard hetvenöt esztendővel *ezelőtt* állatkisérletekkel mutatta ki, hogy a cukorbetegséget a negyedik agygyomor hibás müködése okozza. Csak a nyolcvanas évek végén cáfoltak rá erre a tudományos tévedésre: Mehring és Minkowscki bizonyitották be, hogy a *cukorbaj a bélnyármirigy betegsége.* A két tudós felfedezése óta rengeteg cikk, orvosi közlemény jelent meg a cukorbetegségről, sajnos azonban ezen tanulmányoknak legnagyobb része teljesen elavult az idők mulásával. *Ma már minden kétségen felül áll, hogy a cukorbetegség a bélnyálmirigy szigetes elválasztó részeinek megbetegedése, amelynek következtében a mirigy belső elválasztása csökken.* A bélnyálmirigy belső váladékát, az insulint Banting állitotta elő néhány évvel ezelőtt. Ennek az insulinnak segitségével égeti, használja el a szervezet a cukorféléket. Cukorbetegek vérében az el nem égett fel nem használt cukor kering.

A cukorbetegségre való *hajlam* szülőktől örökölhető. Feltünő jelenség, hogy előfordulása egyes népfajoknál gyakori, más rasszok pedig ugyszólván mentesek a bajtól. *Megállapitást nyert, hogy a cukorbetegség a kulturáltabb, elkényeztetett, puha, jó módban élő bőségesen táplálkozó emberek betegsége.* Megjelenése gyakoribb az édességeket nyalánkságokat kedvelő nőknél, mint a husevő férfiaknál. Ritkán gyermekeknél, sőt csecsemőknél is előfordul. Legsulyosabb formáját a cukorbetegségre hajlamos *vérrokonok házaságából származó utódoknál* látjuk. Mennél későbbi életkorban jelenik meg a baj, annál ártatlanabb, a korán felismert és gyógykezelt esetek sohase mutatkoznak olyan sulyos formában, mint a lappangó elhanyagolt esetek. Fiataloknál tuberkulozissal, öregeknél köszvényes bántalmakkal, bőrbajokkal, furunkulózissal szövődik a betegség. A baj korai felismerésével, a helyes diétás életmóddal, gyógykezeléssel idejében meggátolhatjuk a baj rosszra fordulását.

A cukorbetegség kezdő tünetei: szárazság érzése a szájban, amelyhez hamarosan nagy foku szomjuság és csillapithatatlan éhség csatlakozik. A farkas étvágy, az ételek mohó falása mellett *a beteg rohamosan fogy.* A lefogyást fáradtság, nehéz légzés, fejfájás, álmatlanság, szédülés követi, majd később bőrviszketés, bőrgyulladások, kiütések, bőrelhalások jelennek meg. E tünetekkel egyidőben a vizelet napi mennyisége rendkivül elszaporodik. A fogak sokszor ellazulnak, a látás romlik. Innen van az, hogy egyszer a fogorvos, másszor a szemspecialista fedezi fel az addig ismeretlen cukorbajt.

Több mint egy évszázad mult el a cukorbetegség felfedezése óta, ötven éve annak, hogy felismerték a diétás kezelés értékét és ma — az insulin világraszóló felfedezése után is — csak ott tartunk, hogy a *diétás kezelések tökéletességétől várjuk a legszebb eredményeket.*

A beteg sorsa, élete attól függ, hogy mennyire tudja betartani az előirt orvosi utasitásokat. Bizony nagyon sok olyan beteg akad, aki nem akar a sok jót nélkülöző diétás étrendbe belenyugodni és előszeretettel eszi azokat a tiltott ételeket, amik az életét valósággal megröviditik. Az előirt diéták pontos betartása, ha nem is vezet a kivánt gyógyuláshoz, *feltétlenül meghosszabbitja a beteg életét az emberi kor végső határáig.*

A cukorbetegek tudják, hogy hogy a cukrokon kivül kerülniök kell a liszttételeket, a kásaféléket, a kenyeret, a tésztákat, a keményitőt tartalmazó ételeket, tartózkodniok kell a tultáplálkozástól, a fehérjék nagymennyiségü fogyasztásától.

A levesek közül megengedettek: a tészta nélküli husleves, csont, zöldség és paradicsomleves. A levestésztákat vagdalt hussal, tojássárgával, tejszinnel pótolhatjuk. Cukorbetegeknek ne adjunk rántással készülő hamisleveseket.

A husokból sem fogyaszthat a beteg korlátlan nagyságu adagokat. A főtt, sült, vagy füstölt husok tehát csak *előirt* mennyiségekben engedhetők meg. Ép igy megengedhető a vese, máj, agyvelő, csontvelő, mirigy nyelv és tüdő fogyasztása is, kivételt csak a zsemlyemorzsával készitett rántott husok képeznek.

A tej öt százalék cukrot tartalmaz, helyette inkább adjunk a betegnek savanykás tejszint. A különböző sajtok a vaj, a tojás a cukorbetegek legfontosabb táplálékai közé tartoznak.

A főzelékek közül számüznünk kell a hüvelyes főzelékeket, a babot, borsót és a lencsét, helyettük adhatunk bőségesen rántás nélküli, vajjal, vagy tejföllel készitett párolt főzelékeket, mint parajt, kelkáposztát, sóskát, karfiolt, tököt, zöldbabot, spárgát, paradicsomot, savanyu káposztát és gombát. Fogyaszthat a beteg retket, salátát, uborkát és zöldpaprikát is. A mártásokat rántás helyett tojás, tejszin, zöldség, hagyma, torma, citrom s füszerek hozzáadásával tehetjük izletessé. A füszerekkel takarékoskodjunk, izesitőül inkább fahéjat, szegfüszeget, vaniliát és ecetet használjunk.

A tésztaféléhez és kenyérhez szokott magyar gyomornak legnehezebb feladata az édességek és a »száraz tészták« nélkülözése. *A tésztaféléket előirt mennyiségü burgonyával tudjuk pótolni.* A fehérkenyér szénhydráttartalma hatvan, a Graham kenyéré negyven százalék, igy hát ez utóbbinak a fogyasztása is csak kimért mennyiségben engedhető meg. Az ugynevezett *»levegőkenyeret«* és *»habkenyeret«* nem szivesen eszik a betegek. A lisztfélékkel együtt indexre kerül a rizskása is mint amelynek szénhydráttartalma nagyobb, mint a burgonyáké, vagy a liszteké.

A gyümölcsök cukrot tartalmaznak és azért közülök csak a piszke, a meggy, a citrom, az áfonya, a korai földieper és málna, mogyoró és dió fogyasztható, mig a száritott gyümölcsök, a szőlő, a füge, a datolya, a körte, a banán csak a *megengedett* szénhydrátmennyiség számlájára élvezhető. A levétől megfosztott frissen főtt gyümölcs lényegesen kevesebb cukrot tartalmaz, mint a nyers.

A cukorbetegek az ételeket és italokat *szaccharinnal édesitik,* ami háromszázszor édesebb, mint a kockacukor. A változatosság kedvéért saccharin helyett *Kristallose*-t, vagy *dulcint* is használhatunk.

A cukorbaj az *egyetlen* betegség, a melynél az orvosok nemcsak, hogy nem tiltják, hanem *egyenesen ajánlják az alkoholos italok fogyasztását, főként a savanykás asztali borokat, a konyakot és a pálinkát.* Az alkoholt tartalmazó italok magas kalóriaértéküknél fogva táplálók, segitenek a zsirok elemésztésénél, kedvezően hatnak a beteg kedélyére és védelmezik a beteg organizmust a veszedelmes *acetontestektől* is.

Ezek az acetontestek a szénhydrátok tulságbavitt elvonása folytán jelennek meg a vérben és a vizeletben és *ezeknek elszaporoddsa sulyos, általános savmérgezéshez vezethet.* Szénhydrátok adagolására az acetontestek eltünnek, az életveszélyes savmérgezés megszünik.

Ami a *napi diétaelőirást* illeti, szigorumerev szabályokat nem állithatunk fel: ugyszólván *minden cukorbetegre más és más étrendet, életmódot kell szabni.* A kövér embernél inkább megszoritjuk a diétát, mig a leromlott, sovány betegnél a változatosabb, tápláló kosztra leszünk utalva. Régebben csak a cukor és a szénhydrát (keményitő) anyagokat tiltották le a betegek étrendjéből, mig a fehérjéket, főként a husokat és a tojást szinte tömték a betegbe. Ujabb anyagcserevizsgálatok deritették csak ki, hogy *a fehérjék is a cukorképző anyagok közé tartoznak, amiknek emésztése izgatja a cukorbontó szerveket. Ma már tudjuk, hogy minél több az emésztésre váró fehérjeanyag, annál kevesebb szénhydrátot (cukrot) képes a szervezet felhasználni.* A másik ujitás az, hogy a sulyosabb cukorbetegeknél a szénhydrátok adagolásánál bőkezübbek vagyunk és inkább a fehérjéket szoritjuk meg, hogy ezzel elkerüljük az acetontestek megjelenését.

A diéta megállapitásánál ismernünk kell a beteg cukor és fehérjetürő képességét, amit orvosi müszóval toleranciameghatározásnak nevezünk. Ezt a toleranciát ugy határozzák meg az orvosok, hogy egy ismert próba étrend után megvizsgálják a huszonnégy óra alatt gyültött vizeletmennyiség alapján a *cukorszázalékot*

Gyermek- és babakocsik
nagy választékban
mélyen leszállitott árban.
Hen'er butorüzlete, Novisadon

Piros, csokoládé
cukorkatojás
STEINER cukrászdában
nagy választékban kapható